

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

Warszawa, 13 kwietnia 2022 roku

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Skonsolidowany rachunek zysków i strat w przeliczeniu na walutę EUR

	Rok zakończony 31 grudnia 2021		Rok zakończony 31 grudnia 2020	
	w tys. zł	w tys. EUR	w tys. zł	w tys. EUR
Wynik z tytułu odsetek	254 738	55 650	289 145	64 626
Wynik z tytułu prowizji i opłat	84 777	18 520	79 675	17 808
Wynik na działalności podstawowej	372 210	81 313	375 059	83 828
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	117 472	25 663	84 958	18 989
Ogólne koszty administracyjne	-367 370	-80 256	-367 324	-82 100
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	-68 222	-14 904	-77 020	-17 214
Wynik na działalności operacyjnej	54 090	11 816	15 673	3 503
Zysk (strata) brutto	55 301	12 081	16 421	3 670
Zysk (strata) netto	41 899	9 153	6 039	1 350

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej w przeliczeniu na walutę EUR

	31 grudnia 2021		31 grudnia 2020	
	w tys. zł	w tys. EUR	w tys. zł	w tys. EUR
Aktywa				
Papiery wartościowe	13 884 617	3 018 789	17 012 429	3 686 493
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	7 430 302	1 615 494	8 071 653	1 749 080
Aktywa razem	24 770 352	5 385 562	28 960 571	6 275 585
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec innych banków	19 814 855	4 308 139	23 639 001	5 122 432
Zobowiązania wobec klientów	3 257 828	708 316	3 687 654	799 093
Zobowiązania razem	23 866 636	5 189 076	28 141 650	6 098 130
Kapitał własny ogółem	903 716	196 486	818 921	177 455
Suma zobowiązań i kapitału własnego	24 770 352	5 385 562	28 960 571	6 275 585

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych w przeliczeniu na walutę EUR

	Rok zakończony 31 grudnia 2021		Rok zakończony 31 grudnia 2020	
	w tys. zł	w tys. EUR	w tys. zł	w tys. EUR
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	49 667	10 850	1 999 356	446 868
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-492 374	-107 564	-2 153 142	-481 240
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	-29 596	-6 465	-31 635	-7 071
Przepływy pieniężne netto, razem	-472 303	-103 179	-185 421	-41 443

Do przeliczenia wartości pozycji skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2021 roku na walutę EUR zastosowano średni kurs ogłoszony przez Narodowy Bank Polski na ten dzień wynoszący 4,5994 zł za 1 EUR. Porównywalne dane finansowe zostały przeliczone na walutę EUR przy zastosowaniu średniego kursu ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski na dzień 31 grudnia 2020 roku, który wynosił 4,6148 zł za 1 EUR.

Główne pozycje skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych oraz skonsolidowanego rachunku zysków i strat za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku oraz za rok zakończony dnia 31 grudnia 2020 roku przeliczone zostały na walutę EUR, odpowiednio według kursu 4,5775 zł za 1 EUR oraz 4,4742 zł za 1 EUR. Kursy te wyliczono jako średnią arytmetyczną średnich kursów ogłaszanych przez Narodowy Bank Polski obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca objętego danymi finansowymi.

Spis treści

Skonsolidowany rachunek zysków i strat.....	5
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	6
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	7
Zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	8
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	10
Zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające	12
1. Informacje o Banku i Grupie Kapitałowej	12
1.1. Bank	12
1.2. Grupa Kapitałowa	12
1.3. Skład Grupy Kapitałowej	12
1.4. Zmiany w Grupie Kapitałowej	16
1.5. Zatwierdzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego	16
2. Opis ważniejszych zasad rachunkowości, szacunków i ocen.....	16
2.1. Podstawa sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego	16
2.2. Oświadczenie o zgodności.....	17
2.3. Okres i zakres skonsolidowanego sprawozdania finansowego	17
2.4. Kontynuacja działalności.....	17
2.5. Dokonywanie szacunków oraz profesjonalny osąd	19
2.6. Zasady konsolidacji	22
2.7. Korekta błędów	22
2.8. Podsumowanie istotnych zasad rachunkowości.....	22
2.9. Wprowadzenie nowych standardów i interpretacji oraz zmian standardów i interpretacji	47
3. Segmenty działalności	52
4. Wynik z tytułu odsetek	55
5. Wynik z tytułu prowizji i opłat	56
6. Przychody z tytułu dywidend.....	56
7. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany.....	57
8. Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania oraz przeklasyfikowania instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	57
9. Pozostałe przychody operacyjne	58
10. Pozostałe koszty operacyjne	58
11. Ogólne koszty administracyjne	59
12. Świadczenia pracownicze	59
13. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe.....	60
14. Podatek dochodowy	62
15. Zysk na akcję	65
16. Dywidendy wypłacone oraz zaproponowane do wypłaty	65
17. Kasa, środki w Banku Centralnym.....	66
18. Należności od innych banków	66
19. Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	67
20. Pochodne instrumenty finansowe	67
21. Papiery wartościowe	69
22. Kredyty i pożyczki udzielone klientom	76
23. Umowy leasingowe.....	82
24. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	84
25. Zapasy.....	86
26. Rzeczowe aktywa trwałe.....	87
27. Nieruchomości inwestycyjne	91
28. Wartości niematerialne	92
29. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży.....	93
30. Pozostałe aktywa.....	95
31. Zobowiązania wobec Banku Centralnego.....	96
32. Zobowiązania wobec innych banków	96
33. Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	96
34. Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	97
35. Zobowiązania wobec klientów.....	97
36. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	98
37. Pozostałe zobowiązania	100
38. Rezerwy	101
39. Kapitały własne.....	106
40. Wartość godziwa i kategorie wyceny do wartości godziwej instrumentów finansowych.....	107
41. Działalność powiernicza	113
42. Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych	113

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

43. Zobowiązania warunkowe i pozabilansowe.....	114
44. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	116
45. Transakcje z podmiotami powiązаныmi.....	117
46. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	118
47. Struktura zatrudnienia	119
48. Sekurytyzacja.....	119
49. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym.....	119
50. Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych („ZFŚS”)	120
51. Cele i zasady zarządzania ryzykiem.....	120
51.1. Ryzyko kredytowe.....	120
51.2. Ryzyko płynności	143
51.3. Ryzyko rynkowe.....	149
51.4. Ryzyko operacyjne	159
52. Zarządzanie kapitałem	162

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

Działalność kontynuowana

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2021	Rok zakończony 31 grudnia 2020
Przychody z tytułu odsetek	4	320 791	441 761
Koszty z tytułu odsetek	4	-66 053	-152 616
Wynik z tytułu odsetek		254 738	289 145
Przychody z tytułu prowizji i opłat	5	153 306	115 402
Koszty z tytułu prowizji i opłat	5	-68 529	-35 727
Wynik z tytułu prowizji i opłat		84 777	79 675
Przychody z tytułu dywidend	6	2 282	1 273
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany	7	4 691	-19 885
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	8	16 405	11 385
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody	8	9 317	13 466
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania oraz przeklasyfikowania instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		25 722	24 851
Wynik na działalności podstawowej		372 210	375 059
Pozostałe przychody operacyjne	9	156 752	115 119
Pozostałe koszty operacyjne	10	-39 280	-30 161
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto		117 472	84 958
Ogólne koszty administracyjne	11	-367 370	-367 324
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe, w tym:	13	-68 222	-77 020
- wynik odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych		-76 408	-80 777
Wynik na działalności operacyjnej		54 090	15 673
Udział z zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych		1 211	748
Zysk (strata) brutto		55 301	16 421
Podatek dochodowy	14	-13 402	-10 382
- bieżący podatek dochodowy		1 313	-20 711
- odroczonego podatku dochodowego		-14 715	10 329
Zysk (strata) netto		41 899	6 039
- przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		41 605	7 287
- przypadający akcjonariuszom niekontrolującym		294	-1 248
Zysk (strata) na akcję (w zł) z zysku za rok obrotowy przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej			
- podstawowy z zysku (straty) za rok obrotowy		0,09	0,02
- rozwodniony z zysku (straty) za rok obrotowy		0,09	0,02

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2021 roku oraz dnia 31 grudnia 2020 roku Grupa Kapitałowa nie prowadziła działalności zaniechanej.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2021	Rok zakończony 31 grudnia 2020
Zysk (strata) netto		41 899	6 039
Inne składniki całkowitych dochodów netto, które mogą zostać przeniesione do wyniku finansowego		-3 470	10 866
Wycena papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		1 058	22 239
- podatek odroczony		-201	-4 226
Przeniesienie na wynik finansowy w wyniku zaprzestania ujmowania papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		-5 342	-8 823
- podatek odroczony		1 015	1 676
Inne składniki całkowitych dochodów netto, które nie mogą zostać przeniesione do wyniku finansowego		3 432	-978
Wycena inwestycji kapitałowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		4 420	-1 024
- podatek odroczony		-840	195
Zyski lub straty aktuarialne	38	-183	-184
- podatek odroczony		35	35
Razem całkowite dochody netto		41 861	15 927
- przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		41 567	17 175
- przypadający akcjonariuszom niekontrolującym		294	-1 248

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

	Nota	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Aktywa			
Kasa, środki w Banku Centralnym	17	1 305 464	1 903 998
Należności od innych banków	18	850 063	697 324
- wyceniane w zamortyzowanym koszcie		850 063	697 324
Pochodne instrumenty finansowe	20	150	840
Należności z tytułu leasingu finansowego	23	555 063	466 101
Papiery wartościowe	21	13 884 617	17 012 429
- przeznaczone do obrotu		18 837	10 545
- obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		251 806	313 004
- wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		2 943 376	6 627 521
- wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		15 219	10 799
- wyceniane w zamortyzowanym koszcie		10 655 379	10 050 560
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	22	7 430 302	8 071 653
- obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		145 172	199 459
- wyceniane w zamortyzowanym koszcie		7 285 130	7 872 194
Inwestycje w jednostki stowarzyszone	24	15 181	14 095
Zapasy	25	10 978	10 696
Rzeczowe aktywa trwałe	26	382 440	403 122
Nieruchomości inwestycyjne	27	75 249	73 385
Wartości niematerialne	28	38 235	41 935
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	14	10 391	403
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	14	89 119	107 443
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	29	13 488	14 200
Pozostałe aktywa	30	109 612	142 947
Aktywa razem		24 770 352	28 960 571
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	31	41	67
Zobowiązania wobec innych banków	32	19 814 855	23 639 001
Pochodne instrumenty finansowe	19	43	135
Zobowiązania wobec klientów	35	3 257 828	3 687 654
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	36	385 425	431 822
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	14	55	11 900
Pozostałe zobowiązania	37	392 932	361 765
Rezerwy	38	15 457	9 306
Zobowiązania razem		23 866 636	28 141 650
Kapitał własny			
Kapitał zakładowy	39	455 625	438 025
Kapitał zapasowy	39	383 187	349 881
Inne całkowite dochody	39	9 144	9 182
Niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	39	-92 955	-96 999
Wynik roku bieżącego	39	41 605	7 287
Pozostałe kapitały	39	80 281	84 981
Razem kapitał własny		876 887	792 357
Przypadający akcjonariuszom niekontrolującym		26 829	26 564
Kapitał własny ogółem		903 716	818 921
Suma zobowiązań i kapitału własnego		24 770 352	28 960 571

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021

	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał zapasowy	Inne całkowite dochody	Niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	Pozostałe kapitały	Kapitał własny razem	Akcjonariusze niekontrolujący	Kapitał własny ogółem
Kapitał na początek okresu	438 025	0	349 881	9 182	-96 999	7 287	84 981	792 357	26 564	818 921
Wynik za okres	0	0	0	0	0	41 605	0	41 605	294	41 899
Inne całkowite dochody netto	0	0	0	-38	0	0	0	-38	0	-38
Razem całkowite dochody netto za okres	0	0	0	-38	0	41 605	0	41 567	294	41 861
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	0	0	0	0	7 287	-7 287	0	0	0	0
Podział zysku z przeznaczeniem na kapitał	0	0	6 994	0	-2 294	0	-4 700	0	0	0
Nabycie od akcjonariuszy niekontrolujących	0	0	0	0	0	0	0	0	-40	-40
Podwyższenie kapitałów	17 600	0	26 312	0	0	0	0	43 912	0	43 912
Podwyższenie / obniżenie kapitałów w jednostce zależnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Utrata kontroli nad jednostkami zależnymi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pozostałe	0	0	0	0	-949	0	0	-949	11	-938
Kapitał na koniec okresu	455 625	0	383 187	9 144	-92 955	41 605	80 281	876 887	26 829	903 716

Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2020

	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał zapasowy	Inne całkowite dochody	Niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	Pozostałe kapitały	Kapitał własny razem	Akcjonariusze niekontrolujący	Kapitał własny ogółem
Kapitał na początek okresu	437 027	0	370 027	-706	-137 421	27 119	84 981	781 027	37 711	818 738
Wynik za okres	0	0	0	0	0	7 287	0	7 287	-1 248	6 039
Inne całkowite dochody netto	0	0	0	9 888	0	0	0	9 888	0	9 888
Razem całkowite dochody netto za okres	0	0	0	9 888	0	7 287	0	17 175	-1 248	15 927
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	0	0	0	0	27 119	-27 119	0	0	0	0
Podział zysku z przeznaczeniem na kapitał	0	0	-21 603	0	21 603	0	0	0	0	0
Nabycie od akcjonariuszy niekontrolujących	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Podwyższenie kapitałów	998	0	1 480	0	0	0	0	2 478	0	2 478
Podwyższenie / obniżenie kapitałów w jednostce zależnej	0	0	0	0	0	0	0	0	-9 867	-9 867
Utrata kontroli nad jednostkami zależnymi	0	0	0	0	0	0	0	0	-30	-30
Pozostałe	0	0	-23	0	-8 300	0	0	-8 323	-2	-8 325
Kapitał na koniec okresu	438 025	0	349 881	9 182	-96 999	7 287	84 981	792 357	26 564	818 921

Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2021	Rok zakończony 31 grudnia 2020
Przeplwy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk (strata) netto		41 899	6 039
Korekty razem:		7 768	1 993 317
Amortyzacja	11	46 561	48 345
Odsetki		-86 605	-115 009
Dywidendy otrzymane	6	-2 282	-1 273
Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej		2 382	-6 644
Zmiana stanu:		57 156	2 066 101
- należności od innych banków wycenianych w zamortyzowanym koszcie	42	-26 510	-21 408
- należności z tytułu leasingu finansowego		-88 962	-117 527
- papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu		-8 292	5 717
- papierów wartościowych obojętnie wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy		61 198	35 716
- papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	42	3 679 861	269 819
- papierów wartościowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		-4 420	1 012
- kredytów i pożyczek udzielonych klientom obojętnie wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy		54 287	41 211
- kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w zamortyzowanym koszcie		587 064	512 776
- zapasów		-282	-7 231
- aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży		712	-11 827
- pozostałych aktywów		18 582	17 948
- zobowiązań wobec Banku Centralnego		-26	31
- zobowiązań wobec innych banków		-3 824 146	1 106 215
- pochodnych instrumentów finansowych		598	-650
- zobowiązań wobec klientów		-429 826	199 808
- pozostałych zobowiązań		31 167	43 959
- rezerw		6 151	-9 468
Zapłacony podatek dochodowy		-20 520	-6 858
Bieżący i odroczone podatek dochodowy ujęty w wyniku finansowym	14	13 402	10 382
Inne korekty		-2 326	-1 727
Przeplwy pieniężne netto z działalności operacyjnej		49 667	1 999 356

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

cd. Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
Wpływy		428 124
Likwidacja podmiotów zależnych		0
Zbycie papierów wartościowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie		395 334
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych		1 675
Dywidendy otrzymane	6	2 282
Odsetki otrzymane		28 833
Wydatki		-920 498
Nabycie udziałów lub akcji w jednostkach zależnych		-39
Nabycie papierów wartościowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie		-890 711
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych		-29 748
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		-492 374
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
Wpływy		44 000
Emisja dłużnych papierów wartościowych	36	0
Wpływy z emisji akcji i dopłat do kapitału		44 000
Wydatki		-73 596
Płatności z tytułu kosztów emisji akcji		-88
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingowych		-12 106
Wykup dłużnych papierów wartościowych	36	-61 402
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		-29 596
Przepływy pieniężne netto, razem		-472 303
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym		-472 303
- zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		1 836
Środki pieniężne na początek okresu		2 578 727
Środki pieniężne na koniec okresu		2 106 424
- środki o ograniczonej możliwości dysponowania		0

Polityka rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające

1. Informacje o Banku i Grupie Kapitałowej

1.1. Bank

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. został utworzony na podstawie decyzji Prezesa Narodowego Banku Polskiego nr 65 z dnia 22 października 1991 roku. Pierwotnie działał pod firmą Gospodarczy Bank Południowo-Zachodni S.A. („GBPZ S.A.”) z siedzibą we Wrocławiu. Na podstawie uchwały nr 12/2001 Walnego Zgromadzenia GBPZ S.A. podjętej w dniu 16 maja 2001 roku, firmę zmieniono na Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. Zmiana firmy na Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. została zarejestrowana w KRS w dniu 27 marca 2002 roku. Siedziba Banku mieści się w Warszawie przy ul. Grzybowskiej 81.

Bank jest wpisany do rejestru handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla miasta Warszawy, XII Wydział Gospodarczy pod numerem KRS 0000069229 nadanym w dniu 10 grudnia 2001 roku.

Bankowi nadano w dniu 6 sierpnia 2002 roku numer statystyczny REGON: 930603359.

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. jest uniwersalnym bankiem komercyjnym oferującym szeroki zakres usług w obrocie krajowym i zagranicznym, świadczonych na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych, w szczególności dla banków spółdzielczych, zgodnie z zakresem usług określonych w statucie Banku.

Bank sprawując funkcję banku zrzeszającego, na podstawie ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających z dnia 7 grudnia 2000 roku z późniejszymi zmianami, działa na rzecz rozwoju banków spółdzielczych zrzeszenia i prowadzi niekonkurencyjną wobec zrzeszonych banków spółdzielczych działalność.

1.2. Grupa Kapitałowa

Jednostką dominującą w Grupie Kapitałowej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. („Grupa Kapitałowa”) jest Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. („BPS S.A.”, „Bank”, „jednostka dominująca”).

Grupa Kapitałowa prowadzi operacje zarówno w polskich złotych jak i w walutach obcych oraz aktywnie uczestniczy w obrocie krajowym.

W 2021 roku dochód Grupy Kapitałowej, obliczony jako suma wyniku na działalności podstawowej oraz pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych netto, wyniósł 489.682 tys. zł, natomiast w 2020 roku 460.017 tys. zł. Dochód ten pochodzi w całości z działalności prowadzonej na terenie Polski.

W 2021 roku stopa zwrotu z aktywów Grupy Kapitałowej, obliczona jako stosunek zysku netto do aktywów razem wyrażonych jako średnia ze stanów bilansowych wyniosła 0,16 %, a w 2020 roku 0,02 %.

W 2021 roku oraz w 2020 roku Grupa Kapitałowa nie otrzymała wsparcia finansowego pochodzącego ze środków publicznych, w szczególności na podstawie ustawy z dnia 12 lutego 2009 roku o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym (Dz. U. z 2016 roku poz. 1436).

Na dzień 31 grudnia 2021 roku zatrudnienie w Grupie Kapitałowej wynosiło 1.545 etatów, a na dzień 31 grudnia 2020 roku 1.720 etatów.

1.3. Skład Grupy Kapitałowej

Na dzień 31 grudnia 2021 roku w skład Grupy Kapitałowej wchodził Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. (Bank) jako jednostka dominująca oraz następujące jednostki zależne:

BPS Leasing S.A. – utworzona w dniu 8 września 2010 roku. Spółka świadczy kompleksowe usługi leasingu środków trwałych i faktoringu dla klientów Grupy Kapitałowej i Banków Spółdzielczych zrzeszonych w Banku BPS.

Spółka objęta kontrolą przez Grupę Kapitałową w 2010 roku. Na dzień 31 grudnia 2021 roku kapitał zakładowy BPS Leasing S.A. wynosił 2.000 tys. zł i jedynym akcjonariuszem był Bank. Udział Grupy Kapitałowej w głosach na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 100 %.

BPS Nieruchomości S.A. (dawniej: **UP Nieruchomości S.A.**) – utworzona w dniu 25 listopada 2016 roku. Spółka świadczy usługi w zakresie obsługi administracyjnej, a także prowadzi działalność w zakresie wynajmu i zarządzania nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi.

Spółka objęta kontrolą w 2016 roku. Na dzień 31 grudnia 2021 roku kapitał zakładowy wynosił 174 tys. zł i jedynym udziałowcem był Uzdrowiska Polskie FIZ AN. Udział Grupy Kapitałowej w głosach na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 100 %.

BPS Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. (BPS TFI S.A.) – utworzona w dniu 15 maja 2008 roku. Spółka zajmuje się tworzeniem otwartych i zamkniętych funduszy inwestycyjnych oraz zarządzaniem nimi. Spółka działa na podstawie zezwolenia z dnia 26 maja 2010 roku Komisji Nadzoru Finansowego na wykonywanie działalności określonej w art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 27 maja 2004 roku o funduszach inwestycyjnych.

Spółka objęta kontrolą przez Grupę Kapitałową w 2010 roku. Na dzień 31 grudnia 2021 roku kapitał zakładowy BPS TFI S.A. wynosił 12.500 tys. zł i jedynym akcjonariuszem był Bank. Udział Grupy Kapitałowej w głosach na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 100 %.

Con-Finance Sp. z o.o. – utworzona w dniu 9 sierpnia 2013 roku. Spółka powołana do prowadzenia restrukturyzacji wierzycelności.

Spółka objęta kontrolą w 2015 roku. Na dzień 31 grudnia 2021 roku kapitał zakładowy spółki Con-Finance Sp. z o.o. wynosił 6 tys. zł i jedynym udziałowcem był Contango 2 FIZ. Udział Grupy Kapitałowej w głosach na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 100 %.

Dom Maklerski Banku BPS S.A. (DM BPS S.A.) – utworzona w dniu 11 kwietnia 2008 roku. Spółka prowadzi działalność maklerską na podstawie zezwolenia z dnia 17 grudnia 2008 roku udzielonego przez Komisję Nadzoru Finansowego. W dniu 6 stycznia 2009 roku DM BPS S.A. uzyskał status członka GPW S.A. Jest także uczestnikiem systemu rekompensat prowadzonego przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A.

DM BPS S.A. oferuje usługi w zakresie pośrednictwa przy emisji papierów wartościowych i wykonywania zleceń na regulowanym rynku giełdowym, prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie, a także na rynku Catalist oraz New Connect.

Spółka objęta kontrolą w 2008 roku. Na dzień 31 grudnia 2021 roku kapitał zakładowy DM BPS S.A. wynosił 7.469 tys. zł i jedynym akcjonariuszem był Bank.

Udział Grupy Kapitałowej w głosach na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 100 %.

FW Południe Sp. z o.o. – utworzona w dniu 6 listopada 2009 roku. Spółka powołana do przygotowania, realizacji i bieżącej eksploatacji farm wiatrowych.

Spółka objęta kontrolą w 2015 roku. Na dzień 31 grudnia 2021 roku kapitał zakładowy FW Południe Sp. z o.o. wynosił 8.355 tys. zł i jedynym udziałowcem był Uzdrowiska Polskie FIZ AN. Udział Grupy Kapitałowej Banku BPS w głosach na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 100 %.

QRS Finanse S.A. w likwidacji – utworzona w dniu 13 lutego 2014 roku. Spółka jest w procesie likwidacji i nie prowadzi działalności operacyjnej.

Spółka objęta kontrolą w 2015 roku. Na dzień 31 grudnia 2021 roku kapitał zakładowy QRS Finanse S.A. w likwidacji wynosił 100 tys. zł i jedynym akcjonariuszem był Contango 2 FIZ. Udział Grupy Kapitałowej w głosach na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 100 %.

Solar City Szczecin Sp. z o.o. w likwidacji – utworzona 11 grudnia 2015 roku. Spółka jest w procesie likwidacji i nie prowadzi działalności operacyjnej.

Spółka objęta kontrolą w 2016 roku. Na dzień 31 grudnia 2021 roku kapitał zakładowy Solar City Szczecin Sp. z o.o. w likwidacji wynosił 10 tys. zł i jedynym udziałowcem był Uzdrowiska Polskie FIZ AN. Udział Grupy Kapitałowej w głosach na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 100 %.

Uzdrowisko Iwonicz S.A. – w dniu 9 grudnia 2011 roku Grupa Kapitałowa odkupiła od Ministerstwa Skarbu Państwa akcje spółki Uzdrawisko Iwonicz S.A. Spółka prowadzi działalność uzdrawiskową i sanatoryjną.

Spółka objęta kontrolą w 2011 roku. Na dzień 31 grudnia 2021 roku kapitał zakładowy spółki Uzdrawisko Iwonicz S.A. wynosił 20.551 tys. zł i jedynym akcjonariuszem był Uzdrawiska Polskie FIZ AN. Udział Grupy Kapitałowej w głosach na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 100 %.

Uzdrowisko Kamień Pomorski S.A. – w dniu 9 grudnia 2011 roku Grupa Kapitałowa odkupiła od Ministerstwa Skarbu Państwa udziały spółki Uzdrawisko Kamień Pomorski Sp. z o.o. Dnia 30 marca 2012 roku Spółka Uzdrawisko Kamień Pomorski Sp. z o.o. została przekształcona w Spółkę Akcyjną. Spółka prowadzi działalność uzdrawiskową i sanatoryjną.

Spółka objęta kontrolą w 2011 roku. Na dzień 31 grudnia 2021 roku kapitał zakładowy spółki Uzdrawisko Kamień Pomorski S.A. wynosił 32.602 tys. zł i jedynym akcjonariuszem był Uzdrawiska Polskie FIZ AN. Udział Grupy Kapitałowej w głosach na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 100 %.

Uzdrowisko Konstancin - Zdrój S.A. – w dniu 9 grudnia 2011 roku Grupa Kapitałowa odkupiła od Ministerstwa Skarbu Państwa udziały spółki Uzdrawisko Konstancin - Zdrój Sp. z o.o. Dnia 30 marca 2012 roku spółka Uzdrawisko Konstancin-Zdrój Sp. z o.o. została przekształcona w Spółkę Akcyjną. Spółka prowadzi działalność uzdrawiskową i sanatoryjną.

Spółka objęta kontrolą w 2011 roku. Na dzień 31 grudnia 2021 roku kapitał zakładowy spółki Uzdrawisko Konstancin – Zdrój S.A. wynosił 25.477 tys. zł i jedynym akcjonariuszem był Uzdrawiska Polskie FIZ AN. Udział Grupy Kapitałowej w głosach na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 100 %.

Veni S.A. – utworzona w dniu 2 września 2014 roku. Spółka powołana w celu restrukturyzacji majątku jednego z kredytobiorców Banku. Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej. W grudniu 2021 roku został rozpoczęty proces umorzenia akcji Spółki, jako etap przygotowujący do jej likwidacji.

Spółka objęta kontrolą w 2014 roku. Na dzień 31 grudnia 2021 roku kapitał zakładowy Spółki wynosił 63.570 tys. zł i jedynym akcjonariuszem był Bank. Udział Grupy Kapitałowej w głosach na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 100 %.

Zakład Lecznicy „Uzdrowisko Nałęczów” S.A. – w dniu 9 grudnia 2011 roku Grupa Kapitałowa odkupiła od Nałęczowskiego Towarzystwa Inwestycyjnego S.A. akcje Zakładu Leczniczego „Uzdrowisko Nałęczów” S.A. Spółka prowadzi działalność uzdrawiskową i sanatoryjną.

Spółka objęta kontrolą w 2011 roku. Na dzień 31 grudnia 2021 roku kapitał zakładowy spółki Zakład Lecznicy „Uzdrowisko Nałęczów” S.A. wynosił 24.334 tys. zł i głównym akcjonariuszem był Uzdrawiska Polskie FIZ AN. Udział Grupy Kapitałowej w głosach na dzień 31 grudnia 2021 roku wynosił 100 % oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 99,95 %.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku Grupa Kapitałowa Banku BPS posiadała Certyfikaty Inwestycyjne Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych sklasyfikowanych jako jednostki zależne:

BPS 1 NS FIZ w likwidacji – podmiot został zarejestrowany w 2011 roku.

Udział Grupy Kapitałowej w funduszu (posiadane Certyfikaty Inwestycyjne) na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 100 %.

Fundusz w procesie likwidacji, nie prowadzi działalności inwestycyjnej.

BPS 3 NS FIZ w likwidacji – podmiot został zarejestrowany w 2012 roku.

Udział Grupy Kapitałowej w funduszu (posiadane Certyfikaty Inwestycyjne) na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 45,74 %.

Fundusz w procesie likwidacji, nie prowadzi działalności inwestycyjnej.

BPS 4 NS FIZ w likwidacji – podmiot został zarejestrowany w 2013 roku.

Udział Grupy Kapitałowej w funduszu (posiadane Certyfikaty Inwestycyjne) na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 50,75 %.

Fundusz w procesie likwidacji, nie prowadzi działalności inwestycyjnej.

BPS Rynku Nieruchomości FIZ AN – podmiot został zarejestrowany w 2014 roku.

Udział Grupy Kapitałowej w funduszu (posiadane Certyfikaty Inwestycyjne) na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 71,73 %.

Fundusz aktywów niepublicznych inwestuje m.in. w projekty rynku nieruchomości i instrumenty rynku pieniężnego.

Contango 2 FIZ – podmiot został zarejestrowany w 2011 roku.

Udział Grupy Kapitałowej w funduszu (posiadane Certyfikaty Inwestycyjne) na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 100 %.

Fundusz inwestuje m.in. w instrumenty udziałowe, dłużne papiery wartościowe i inne instrumenty rynku pieniężnego.

Quantum 2 FIZ AN – podmiot został zarejestrowany w 2010 roku.

Udział Grupy Kapitałowej w funduszu (posiadane Certyfikaty Inwestycyjne) na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 100 %.

Fundusz aktywów niepublicznych inwestuje m.in. w instrumenty udziałowe, dłużne papiery wartościowe i inne instrumenty rynku pieniężnego.

Uzdrowiska Polskie FIZ AN – podmiot został zarejestrowany w 2011 roku.

Udział Grupy Kapitałowej w funduszu (posiadane Certyfikaty Inwestycyjne) na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 100 %.

Fundusz aktywów niepublicznych inwestuje m.in. w projekty w branży uzdrowiskowej.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku w skład Grupy Kapitałowej wchodziły następujące jednostki stowarzyszone oraz Grupa Kapitałowa posiadała Certyfikaty Inwestycyjne Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych sklasyfikowanych jako jednostki stowarzyszone:

Centrum Rozwoju Usług Zrzeszeniowych Sp. z o.o. – utworzone w dniu 5 stycznia 2011 roku. Spółka jest producentem i integratorem rozwiązań informatycznych obsługujących instytucje z sektora bankowego, administruje systemami informatycznymi Banku i Banków Spółdzielczych oraz nadzoruje prace i rozwój infrastruktury technicznej w całym Zrzeszeniu. Podmiot wdraża oprogramowania i aplikacje, świadczy usługi szkoleniowe i konsultingowe, buduje i integruje zarówno sieci lokalne, jak i rozległe sieci komputerowe, dostarcza i instaluje sprzęt komputerowy. Spółka opracowuje rozwiązania IT dla podmiotów z Grupy Kapitałowej i Banków Spółdzielczych oraz zapewnia niezbędne systemy informatyczne.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku kapitał zakładowy Centrum Rozwoju Usług Zrzeszeniowych Sp. z o.o. wynosił 11.100 tys. zł i Bank posiadał 45,05 % udziału w kapitale zakładowym. Udział Grupy Kapitałowej w głosach na dzień 31 grudnia 2021 oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 31,65 %.

Quantum 4 FIZ AN w likwidacji – podmiot został zarejestrowany w 2011 roku.

Udział Grupy Kapitałowej w funduszu (posiadane Certyfikaty Inwestycyjne) na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 21,20 %.

Fundusz aktywów niepublicznych będący w procesie likwidacji, nie prowadzi działalności inwestycyjnej.

Quantum 9 FIZ AN – podmiot został zarejestrowany w 2019 roku.

Fundusz aktywów niepublicznych inwestuje m.in. w projekty rynku nieruchomości, instrumenty udziałowe oraz dłużne papiery wartościowe.

Fundusz jest jedynym akcjonariuszem w pięciu spółkach specjalnego przeznaczenia będącymi jednostkami stowarzyszonymi. Spółki specjalnego przeznaczenia: G81 Inwestycje 1 S.A., G81 Inwestycje 2 S.A., G81

Inwestycje 3 S.A., G81 Inwestycje 4 S.A., G81 Inwestycje 5 S.A. zostały utworzone w dniu 29 marca 2019 roku i powołane w celu inwestycji bezpośrednich i pośrednich na rynku nieruchomości komercyjnych. Na dzień 31 grudnia 2021 roku kapitał zakładowy każdej ze spółek specjalnego przeznaczenia wynosił 100 tys. zł, a każda z nich posiadała 19,8% udziałów w jednostce stowarzyszonej BPS Grzybowska 81 Sp. z o.o.

BPS Grzybowska 81 Sp. z o.o. zajmuje się świadczeniem usług najmu pomieszczeń oraz wyposażenia, na dzień 31 grudnia 2021 roku posiadała kapitał zakładowy w wysokości 500 tys. zł.

Quantum 9 FIZ AN łącznie ze spółkami specjalnego przeznaczenia posiada 100% udziałów w podmiocie BPS Grzybowska 81 Sp. z o.o.

Udział Grupy Kapitałowej w funduszu Quantum 9 FIZ AN (posiadane Certyfikaty Inwestycyjne) na dzień 31 grudnia 2021 oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 34,13 %.

1.4. Zmiany w Grupie Kapitałowej

W okresie od dnia 1 stycznia 2021 roku do dnia 31 grudnia 2021 roku w Grupie Kapitałowej miały miejsce następujące zmiany:

ABC Finanse S.A. w likwidacji – w sierpniu 2021 roku nastąpiło wykreślenie Spółki z KRS.

BPS Doradztwo S.A. w likwidacji – w sierpniu 2021 roku nastąpiło wykreślenie Spółki z KRS.

BPS Leasing S.A. – w grudniu 2021 roku nastąpiła rejestracja w KRS połączenia BPS Leasing S.A. (Spółka przejmująca) z BPS Faktor S.A. (Spółka przejmowana).

BPS Nieruchomości S.A. (dawniej **UP Nieruchomości S.A.**) – w listopadzie 2021 roku nastąpiła rejestracja w KRS podwyższenia kapitału zakładowego Spółki ze 136 tys. zł do 174 tys. zł poprzez emisję nowych akcji w UP Nieruchomości S.A. (Spółka przejmująca) celem połączenia z BPS Nieruchomości Sp. z o.o. (Spółka przejmowana) oraz nastąpiła zmiana nazwy na BPS Nieruchomości S.A.

Dom Maklerski Banku BPS S.A. (DM BPS S.A.) – w listopadzie 2021 roku nastąpiła rejestracja w KRS podwyższenia kapitału zakładowego Spółki z 6.669 tys. zł do 7.469 tys. zł w wyniku podwyższenia wartości nominalnej wszystkich akcji.

Veni S.A. – w grudniu 2021 roku nastąpiło zawarcie umowy dotyczącej sprzedaży 63.470.001 akcji Veni S.A. pomiędzy Bankiem, a Veni S.A. na rzecz Spółki celem ich przyszłego dobrowolnego umorzenia za wynagrodzeniem.

Zakład Lecznicy „Uzdrowisko Nałęczów” S.A. - w lipcu 2021 roku nastąpił wzrost o 0,05 punktu procentowego udziału Grupy Kapitałowej w głosach w wyniku przymusowego wykupu akcji od mniejszościowych akcjonariuszy przez Uzdrowiska Polskie FIZ AN.

1.5. Zatwierdzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 13 kwietnia 2022 roku.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej za rok zakończony dnia 31 grudnia 2020 roku zostało zatwierdzone przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w dniu 22 czerwca 2021 roku.

2. Opis ważniejszych zasad rachunkowości, szacunków i ocen

2.1. Podstawa sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o następujące zasady wyceny:

- 1) według wartości godziwej dla instrumentów pochodnych, aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu, aktywów finansowych wyznaczonych w momencie początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane przez rachunek zysków i strat, instrumentów kapitałowych i aktywów finansowych zaklasyfikowanych do modelu biznesowego, którego celem jest osiągnięcie korzyści z uzyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych oraz ze sprzedaży aktywów finansowych, a także aktywów finansowych niespełniających kryterium testu SPPI;
- 2) według zamortyzowanego kosztu dla aktywów finansowych będących częścią modelu biznesowego, którego celem jest osiągnięcie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych i jednocześnie spełniających kryterium SPPI oraz pozostałych zobowiązań finansowych;
- 3) według kosztu historycznego dla aktywów i zobowiązań niefinansowych;
- 4) niższej z następujących dwóch kwot: ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia, w przypadku aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży lub grupy aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawione jest w złotych (waluta funkcjonalna), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych (tys. zł).

2.2. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z wszystkimi Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej przyjętymi przez UE. MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

2.3. Okres i zakres skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku obejmuje okres od dnia 1 stycznia 2021 roku do dnia 31 grudnia 2021 roku i zawiera dane porównawcze:

- 1) dla pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2020 roku;
- 2) dla pozycji rachunku zysków i strat, sprawozdania z całkowitych dochodów, zestawienia zmian w kapitale własnym oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych za okres od dnia 1 stycznia 2020 roku do dnia 31 grudnia 2020 roku.

2.4. Kontynuacja działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności w okresie 12 miesięcy po dniu bilansowym, czyli po dniu 31 grudnia 2021 roku.

W oparciu o art. 22b ust. 2 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 roku o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, utworzony został System Ochrony Zrzeszenia BPS.

System Ochrony Zrzeszenia BPS to porozumienie, w którym uczestniczą Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. i zrzeszone z nim Banki Spółdzielcze, na mocy którego banki te zapewniają sobie wzajemnie wsparcie w zakresie płynności i wypłacalności w sytuacji wystąpienia trudności finansowych w którymkolwiek z tych banków.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku uczestnikami Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS był Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz 316 zrzeszonych banków spółdzielczych. Z pozostałymi bankami spółdzielczymi, po rozwiązaniu Umowy Zrzeszenia prowadzącymi samodzielną działalność, zostały zawarte Porozumienia ramowe na świadczenie usług i czynności.

Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, której powierzono zadania jednostki zarządzającej Systemem dysponuje środkami finansowymi, zgromadzonymi w ramach funduszu zabezpieczającego i depozytu obowiązkowego, przeznaczonymi wyłącznie na interwencję zapobiegającą utracie płynności i wypłacalności. Komisja Nadzoru Finansowego, na wniosek Banku dotyczący wspólnego wypełniania normy LCR zezwoliła na

odstąpienie od stosowania na zasadzie indywidualnej przez Bank oraz banki spółdzielcze, które podpisały umowę Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, przepisów określonych w art. 412 oraz art. 414 Rozporządzenia CRR, jak również wskazała Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. jako zobowiązany do spełniania wymogów określonych w powyższych artykułach na podstawie skonsolidowanej sytuacji uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Zezwolenie KNF umożliwia efektywniejsze zarządzanie płynnością, przy zachowaniu niezbędnego poziomu bezpieczeństwa.

Zgodnie z postanowieniami Umowy Systemu Ochrony, w przypadku pojawienia się problemów z płynnością Bank może liczyć na wsparcie płynnościowe Systemu Ochrony, świadczone w ramach stosownych mechanizmów i instrumentów dla uczestników Systemu.

Mechanizmy pomocowe utworzone w ramach Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS zostały zdefiniowane w ustawie o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających. Składają się na nie mechanizmy wsparcia płynności, oparte na depozycie obowiązkowym oraz mechanizmy wsparcia wypłacalności pozwalające na udzielenie pomocy ze środków zgromadzonych na Funduszu Zabezpieczającym, zasilanym obowiązkowymi wpłatami uczestników. System Ochrony poprzez stały monitoring bieżącej sytuacji Banku BPS S.A. i zrzeszonych z nim banków spółdzielczych objętych Systemem Ochrony oraz zaplanowane w jego ramach działania prewencyjne i wspomagające, zapewnia wsparcie jego uczestników w zakresie płynności i wypłacalności. Udziela także niezbędnej pomocy w przypadku ewentualnego wystąpienia sytuacji niestandardowych w którymkolwiek z banków, uczestników Systemu.

Zgodnie z misją i wizją rozwoju, Bank prowadzi działania mające przede wszystkim na celu umacnianie sektora polskiej bankowości spółdzielczej oraz wspiera zrzeszone banki spółdzielcze w rozwoju działalności biznesowej oraz rozwoju technologicznym. Bank dąży również do zwiększenia własnej stabilności poprzez ograniczanie ekspozycji na ryzyko, zmniejszenie kosztów ryzyka oraz poprawę kluczowych wskaźników stabilności finansowej (współczynniki adekwatności kapitałowej).

Bank w 2021 roku realizował Wewnętrzny Plan Naprawy Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. na lata 2020-2023 (WPN), którego opracowanie było m.in. warunkiem otrzymania 10-letniej pożyczki podporządkowanej ze środków Funduszu Zabezpieczającego Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, w wysokości 50 mln zł. Dokument ten przedstawia działania sanacyjne w obszarze adekwatności kapitałowej, jakości portfela kredytowego oraz rentowności działania.

Bank w 2021 roku konsekwentnie realizował założenia przyjęte w WPN i kontynuował rozpoczęte projekty i zadania. Pomimo wyzwań i trudności jakie przyniósł czas pandemii, większość założeń zawartych w planie została zrealizowana, czego efektem były osiągnięte wyniki finansowe przewyższające zakładane wielkości. Zadawalające rezultaty działań Banku widoczne są również w obszarze adekwatności kapitałowej. Bank zobligowany jest do utrzymywania łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie nie niższym niż 10,6 %, natomiast współczynnika kapitału Tier I na minimalnym poziomie 8,6 %. Generowane przez Bank wskaźniki kapitałowe kształtują się znacznie powyżej wielkości wynikających z obowiązujących norm nadzorczych w tym obszarze. Było to między innymi skutkiem zamiany formy pomocy finansowej udzielonej przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS z pożyczki podporządkowanej na objęcie akcji Banku BPS. Zamiana 10-letniej pożyczki podporządkowanej otrzymanej z Funduszu Zabezpieczającego w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS na akcje imienne miała przede wszystkim na celu poprawę struktury kapitałów Banku ze względu na konieczność spełnienia od czerwca 2021 roku normy nadzorczej dotyczącej poziomu wskaźnika dźwigni finansowej.

Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS pomimo występujących odchyleń w realizacji poszczególnych opcji naprawy oraz prognoz finansowych pozytywnie ocenia ostateczne efekty prowadzonych działań Banku.

Działalność operacyjna, biznesowa oraz finansowa Banku przez cały 2021 rok pozostawała pod wpływem skutków ekonomicznych i społecznych pandemii. W roku 2021 Bank nadal oferował klientom narzędzia pomocowe, mające na celu wsparcie ich w trudnej sytuacji, wynikającej z trwającej pandemii Covid-19. Celem tych narzędzi była pomoc w zachowaniu płynności finansowej klientów poprzez krótkoterminowe zmniejszenie obciążeń finansowych. Skala wniosków o wsparcie w roku 2021 była znacznie mniejsza niż w roku 2020. Wynikało to z ograniczenia grup klientów uprawnionych do pomocy w ramach rozwiązań sektorowych a także z częściowego przystosowania się klientów do nowej rzeczywistości gospodarczej, związanej z przedłużającą się

pandemią. Narzędzia stosowane w Banku do końca marca 2021 roku były zgodne ze stanowiskiem banków w zakresie ujednoczenia zasad oferowania narzędzi pomocowych dla klientów sektora bankowego. Stanowisko to miało charakter moratorium pozaustawowego w rozumieniu wytycznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego w sprawie ustawowych i pozaustawowych moratoriów na spłaty kredytów, które banki stosują w związku z kryzysem wywołanym Covid-19. Moratorium objęło instrumenty pomocowe dedykowane przedsiębiorstwom z branż szczególnie dotkniętych skutkami pandemii Covid-19. Działanie wznowionego moratorium było ograniczone wyłącznie do klientów działających w sektorach najbardziej dotkniętych skutkami pandemii Covid-19, tj. głównie w branżach objętych Tarczą Finansową PFR lub prowadzących działalność w zakresie wynajmu powierzchni w obiektach handlowych lub usługowych. Pozostałe kryteria kwalifikujące klienta do objęcia pomocą były zbliżone do zasad obowiązujących w ramach pierwszego moratorium. Działania pomocowe oferowane przez Bank polegały na zawieszeniu rat kapitałowych na okres do 9 miesięcy łącznie z uwzględnieniem wcześniejszego okresu wsparcia przyznanego na podstawie pierwszego moratorium lub przedłużeniu finansowania produktami odnawialnymi do 9 miesięcy łącznie.

Szczegółowe informacje dotyczące działań podejmowanych przez Bank w celu złagodzenia negatywnych skutków pandemii, zaprezentowane są w nocie 51.

Zdaniem Zarządu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. podjęte działania mitygujące w poszczególnych obszarach działalności Banku, w tym w szczególności działania prewencyjne wdrożone przez Bank mające na celu zapewnienie ciągłości działania Banku i realizacji kluczowych procesów operacyjnych w czasie pandemii, działania w obszarze wzmocnienia kapitałowego oraz oferowane przez Bank środki wsparcia dla klientów opisane w nocie 51, powodują, że powyższe fakty i okoliczności nie stanowią zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności Banku w okresie 12 miesięcy po dniu bilansowym. W związku z powyższym niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o zasadę kontynuacji działalności.

2.5. Dokonywanie szacunków oraz profesjonalny osąd

Przygotowanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej wymaga od kierownictwa dokonania profesjonalnego osądu, szacunków i określenia pewnych założeń, które mają wpływ na przedstawiane wartości przychodów, kosztów, aktywów i zobowiązań oraz ujawnień dotyczących zobowiązań warunkowych na dzień bilansowy. Mimo, że szacunki te opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków bieżących i działań, które Grupa Kapitałowa podejmie, rzeczywiste rezultaty mogą się od tych szacunków różnić.

Poniżej wymieniono obszary, w których profesjonalny osąd oraz szacunki księgowe przy stosowaniu zasad (polityki) rachunkowości miały największy wpływ na kwoty przedstawione w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

(i) Wartość godziwa instrumentów finansowych

W przypadkach, w których nie jest możliwe ustalenie wartości godziwej ujmowanych w bilansie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych na podstawie aktywnych rynków, określa się ją za pomocą technik wyceny. Dane wejściowe uzyskuje się tam z możliwych do zaobserwowania rynków, jednak tam gdzie nie można tego dokonać, przy ustalaniu wartości godziwej konieczne jest stosowanie profesjonalnego osądu w zakresie dotyczącym ryzyka płynności, ryzyka kredytowego i zmienności. Zmiany założeń dotyczących tych czynników mogą mieć wpływ na wykazywaną wartość godziwą instrumentów finansowych.

Szczegółowy opis wartości godziwej aktywów finansowych przedstawiono w notach nr 2.8.4. i 40.

(ii) Klasyfikacja aktywów finansowych

Grupa Kapitałowa klasyfikuje aktywa finansowe na podstawie oceny modelu biznesowego, w ramach którego aktywa są utrzymywane oraz oceny czy z warunków umownych wynikają wyłącznie płatności kapitału i odsetek od kwoty tego kapitału. Szczegółowe informacje o przyjętych założeniach w tym zakresie zaprezentowane zostały w nocie nr 2.8.1.

(iii) Utrata wartości aktywów finansowych

Grupa Kapitałowa stosuje wymogi standardu MSSF 9 w zakresie utraty wartości w celu ujęcia i wyceny odpisu na oczekiwane straty kredytowe. Grupa Kapitałowa wyznacza odpisy z tytułu utraty wartości w oparciu o oczekiwane straty kredytowe z uwzględnieniem prognoz przyszłych warunków ekonomicznych podczas dokonywania oceny ryzyka kredytowego danej ekspozycji.

Do określenia utraty wartości (lub jej odwrócenia) niezbędne jest wyliczenie bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych. Wartość przyszłych przepływów pieniężnych jest określana między innymi z uwzględnieniem informacji o obecnej i prognozowanej sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy, przewidywanej wartości odzysku z zabezpieczeń prawnych oraz czynników makroekonomicznych.

Model utraty wartości ma zastosowanie do aktywów finansowych zaklasyfikowanych do instrumentów wycenianych według zamortyzowanego kosztu, instrumentów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, należności leasingowych, składnika aktywów z tytułu umów lub zobowiązania do udzielenia pożyczki oraz umowy gwarancji finansowych. Dla inwestycji kapitałowych Grupa Kapitałowa nie rozpoznaje oczekiwanych strat kredytowych.

Odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu aktywów finansowych, które są wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody Grupa Kapitałowa ujmuje w innych całkowitych dochodach i nie obniża wartości bilansowej składnika aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Metodologia i założenia przyjęte do wyznaczania utraty wartości ekspozycji kredytowych są regularnie monitorowane w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi a rzeczywistymi. W celu oceny adekwatności odpisów z tytułu utraty wartości, wyznaczonych zarówno w ramach analizy indywidualnej, jak i kolektywnej, przeprowadzana jest okresowo weryfikacja historyczna (backtesting), której wyniki są brane pod uwagę przy definiowaniu działań, mających na celu poprawę jakości procesu.

Szczegółowy opis modelu utraty wartości opartego na koncepcji oczekiwanych strat kredytowych przedstawiono w nocie nr 2.8.5, natomiast opis praktyk w zakresie „forbearance” przedstawiono w nocie nr 51.1.

(iv) Utrata wartości aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa Kapitałowa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy wystąpiła utrata wartości składnika aktywów trwałych. W przypadku zidentyfikowania takiej przesłanki, Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej, tj. wartości użytkowej lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów trwałych, w zależności od tego, która z nich jest wyższa.

Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych wiąże się, między innymi, z przyjęciem założeń w zakresie szacunków co do kwot, terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa Kapitałowa może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych oraz innych czynników. Przyjęcie odmiennych założeń wyceny mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych. Szacując wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży, Grupa Kapitałowa opiera się na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców.

(v) Wartość firmy

Po początkowym ujęciu wartość firmy wyceniana jest na dzień bilansowy według wartości na dzień ujęcia w księgach (cena nabycia), z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości. Grupa Kapitałowa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy wystąpiła utrata wartości wcześniej rozpoznanej wartości firmy. W przypadku istnienia takiej przesłanki, dokonuje się oszacowania wartości odzyskiwalnej, tj. wartości użytkowej lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów, w zależności od tego, która z nich jest wyższa. W przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, ujmuje się odpis z tytułu utraty wartości w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

Więcej informacji na temat przyjętych założeń przedstawiono w nocie nr 2.8.10.

(vi) Rezerwa na świadczenia pracownicze

Rezerwy na świadczenia pracownicze obejmują rezerwę na odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne, które wyliczane są metodą aktuariálną, jako wartość bieżąca przyszłych zobowiązań Grupy Kapitałowej wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Wyliczenie rezerw jest oparte na szeregu

założeń, między innymi co do stóp dyskontowych, prognozowanych podwyżek wynagrodzenia, rotacji pracowników, wskaźnika umieralności i innych. Wszystkie założenia są weryfikowane na każdy dzień bilansowy.

Więcej informacji na temat przyjętych założeń przedstawiono w nocie nr 38.

(vii) Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa Kapitałowa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

Więcej informacji na temat podatku odroczonego przedstawiono w nocie nr 14.

(viii) Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych

Szacując długość okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych, w tym aktywa z tytułu prawa do użytkowania i wartości niematerialnych uwzględnia się między innymi:

- 1) dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego lub intensywność wykorzystania;
- 2) utratę przydatności z przyczyn technologicznych;
- 3) okres sprawowania kontroli nad składnikiem aktywów oraz prawne i inne ograniczenia okresu użytkowania;
- 4) zależność okresu użytkowania składników aktywów od okresu użytkowania innych aktywów;
- 5) inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów.

W przypadku, gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych, okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych umów. W powyższej sytuacji, jeżeli szacowany okres użytkowania jest krótszy, Grupa Kapitałowa przyjmuje szacowany okres użytkowania.

Grupa Kapitałowa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

(ix) Identyfikacja umów leasingowych

Grupa Kapitałowa dokonuje identyfikacji leasingu na podstawie zawartej umowy. Jeżeli zawarta umowa daje Grupie Kapitałowej prawo kontroli wykorzystania zidentyfikowanego składnika aktywów w wyznaczonym okresie, w zamian za wynagrodzenie, Grupa Kapitałowa uznaje, że umowa jest leasingiem lub zawiera leasing.

(x) Nabyte pakiety wierzytelności

Na każdy dzień bilansowy Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowania wartości zakupionych pakietów wierzytelności przy zastosowaniu modeli wyceny szacując wartość bieżącą przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących nabytych wierzytelności. Podstawowe parametry modeli wyceny, tj. wpływy z tytułu odzyskanych wierzytelności i wydatki z tytułu ponoszonych kosztów windykacji ustalane są na podstawie szacunków Grupy Kapitałowej odnośnie najbardziej prawdopodobnej wartości odzyskanych wierzytelności oraz poziomu wydatków na przeprowadzenie procesów windykacyjnych. Prognozowana wysokość, jak i momenty przyszłych przepływów pieniężnych podlegają okresowej weryfikacji i w razie potrzeby są uaktualniane. Rzeczywiste efekty windykacji mogą istotnie odbiegać od powyższych szacunków.

(xi) Zapasy

Grupa Kapitałowa po początkowym ujęciu ujmuje składniki zapasów w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia, lub też według wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego, która z kwot jest niższa. Oszacowanie wartości netto możliwej do uzyskania wiąże się, między innymi, z przyjęciem założeń i szacunków co do ceny sprzedaży oraz kwot kosztów związanych z przygotowaniem tych aktywów do sprzedaży i kosztów niezbędnych do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

(xii) Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Grupa Kapitałowa ujmuje aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Oszacowanie wartości tych aktywów może wymagać przyjęcia przez Grupę Kapitałową szeregu założeń i wykonania szacunków, które mogą się różnić od rzeczywistych rezultatów.

2.6. Zasady konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe Banku oraz sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzone na dzień 31 grudnia 2021 roku wraz z danymi porównywalnymi na dzień 31 grudnia 2020 roku.

Jednostki zależne

Jednostki zależne to wszystkie jednostki, nad którymi Grupa Kapitałowa sprawuje kontrolę. Grupa Kapitałowa sprawuje kontrolę nad jednostką wówczas, gdy posiada władzę nad tą jednostką, jest narażona lub ma prawo do zmiennych zwrotów ze swojego zaangażowania w tę jednostkę oraz ma możliwość wywierania wpływu na te zwroty poprzez sprawowanie władzy nad tą jednostką. Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę Kapitałową do dnia ustania kontroli.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych, po uwzględnieniu korekt doprowadzających do zgodności z MSR/MSSF, sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadzone zostały stosowne korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami z Grupy Kapitałowej, w tym przychody i koszty, niezrealizowane zyski oraz zyski lub straty wynikające z transakcji w ramach Grupy Kapitałowej, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki stowarzyszone

Jednostki stowarzyszone są to jednostki, na które Grupa Kapitałowa wywiera znaczący wpływ, lecz nie sprawuje kontroli nad polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20 % do 50 % ogólnej liczby głosów w organach stanowiących.

Sprawozdania finansowe jednostek stowarzyszonych są podstawą wyceny posiadanych przez Grupę Kapitałową udziałów według metody praw własności.

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy wystąpiła utrata wartości inwestycji dokonanych w jednostkach stowarzyszonych. W przypadku istnienia takiej przesłanki, Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej, tj. wartości użytkowej inwestycji lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów, w zależności od tego, która z nich jest wyższa. W przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, Grupa Kapitałowa ujmuje w skonsolidowanym rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości.

2.7. Korekta błędów

Grupa Kapitałowa w 2021 roku nie dokonała korekty błędów lat ubiegłych.

2.8. Podsumowanie istotnych zasad rachunkowości

2.8.1. Aktywa i zobowiązania finansowe

(i) Początkowe ujęcie

Grupa Kapitałowa ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w swoim skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej wtedy i tylko wtedy, gdy staje się stroną umowy tego instrumentu, a na moment początkowego ujęcia aktywa finansowe klasyfikuje do jednej z następujących kategorii:

- 1) wyceniane według zamortyzowanego kosztu;
- 2) wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody;
- 3) wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy.

Powyższa klasyfikacja zależy od modelu biznesowego w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych, tj. od tego, czy umowne przepływy pieniężne stanowią wyłącznie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (ang. solely payments of principal and interest, „SPPI”). Grupa Kapitałowa wyodrębnia następujące modele biznesowe:

- 1) model biznesowy zakładający utrzymywanie aktywów w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy (model H2C);
- 2) model biznesowy, którego cel jest realizowany zarówno poprzez uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i poprzez sprzedaż aktywów finansowych (model H2CS);
- 3) model rezydualny, który nie spełnia charakterystyki dwóch powyższych modeli.

(ii) Późniejsza wycena

Późniejsza wycena instrumentów finansowych zależy od ich klasyfikacji, zgodnie z opisem w punktach (iii)-(xii) poniżej

(iii) Modele biznesowe

Aktywa finansowe podlegają klasyfikacji w kontekście obszaru działalności operacyjnej, w związku z którą zarządza się łącznie grupami aktywów finansowych, a nie na poziomie indywidualnego instrumentu, w oderwaniu od pozostałych instrumentów finansowych.

Klasyfikując poszczególne aktywa finansowe Grupa Kapitałowa opiera się na dwóch kryteriach, tj.:

- 1) kryterium modelu biznesowego zarządzania danym portfelem aktywów;
- 2) oceną charakterystyki przepływów pieniężnych, tj. oceną warunków kontraktowych danego aktywa finansowego pod kątem weryfikacji czy umowne przepływy pieniężne stanowią wyłącznie płatności kapitału i odsetek od należnego kapitału odzwierciedlających ryzyko kredytowe oraz wartość pieniądza w czasie.

Kryterium modelu biznesowego odnosi się do aktywów finansowych, które są zarządzane, oceniane i raportowane łącznie w ramach grupy aktywów finansowych zaklasyfikowanych przez Zarząd do określonego modelu biznesowego.

Grupa Kapitałowa ocenia swoje modele biznesowe w zakresie zarządzania aktywami finansowymi na poziomie portfelowym, biorąc pod uwagę wszystkie informacje, które są dostępne na dzień wyceny. Takie informacje obejmują między innymi:

- 1) przyjęte polityki i cele zarządzania portfelem oraz ich realizacja w praktyce;
- 2) sposób, w jaki wyniki na aktywach finansowych w ramach danego modelu biznesowego są oceniane wewnętrznie i raportowane do kluczowego personelu kierowniczego Grupy Kapitałowej;
- 3) rodzaje ryzyka mające wpływ na wyniki realizowane na aktywach finansowych w ramach danego modelu biznesowego oraz w szczególności sposób, w jaki to ryzyko jest zarządzane;
- 4) aktywa wyodrębnione w ramach każdego modelu są zarządzane operacyjnie w sposób odrębny bez możliwości transferu aktywów pomiędzy portfelami bez zmiany modelu;
- 5) sposób, w jaki kadra zarządzająca jest rozliczana z efektów ekonomicznych zarządzania aktywami w ramach danego modelu;
- 6) częstotliwość, wartość i rozkład w czasie sprzedaży we wcześniejszych okresach, powody tej sprzedaży oraz oczekiwania odnośnie przyszłych operacji sprzedaży. Sprzedaż sama w sobie nie decyduje jednak o modelu biznesowym i w związku z tym nie może być rozpatrywana oddzielnie.

Model biznesowy zakładający utrzymywanie aktywów w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy (H2C) obejmuje instrumenty finansowe wykorzystywane głównie do generowania przepływów pieniężnych w całym okresie życia instrumentu, zabezpieczenia kredytu technicznego i lombardowego, Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych, Funduszu Gwarancyjnego oraz Funduszu

Przymusowej Restrukturyzacji, a także depozytu obowiązkowego utrzymywanego przez Grupę Kapitałową w ramach Systemu Ochrony Zrzeszenia. W modelu tym, sprzedaże aktywów charakteryzują się niskim wolumenem i są dokonywane sporadycznie lub mają one miejsce blisko terminu zapadalności, a przychody ze sprzedaży są w przybliżeniu równe pozostałym do uzyskania przepływom pieniężnym wynikającym z umowy.

Model biznesowy utrzymywany w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych i w celu sprzedaży (H2CS) obejmuje instrumenty finansowe, których celem jest w szczególności zarządzanie bieżącymi potrzebami płynnościowymi, utrzymanie założonego profilu rentowości i/lub dopasowanie czasu trwania (duration) aktywów i zobowiązań finansowych. Zakłada się, że sprzedaż aktywów finansowych zaklasyfikowanych do tego modelu jest niezbędna do realizacji celu biznesowego tego modelu. Grupa Kapitałowa nie zakłada określonego progu częstotliwości lub wartości sprzedaży, który musiałby zostać osiągnięty w tym modelu biznesowym.

Model rezydualny obejmuje aktywa finansowe przeznaczone do sprzedaży oraz inne aktywa niespełniające kryteriów pozwalających zaklasyfikować do modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub sprzedaż, a uzyskiwanie przepływów pieniężnych z odsetek i kapitału nie jest głównym celem biznesowym.

(iv) Ocena charakterystyk kontraktowych przepływów pieniężnych

Ocena charakterystyki wynikających z umowy przepływów pieniężnych polega na ustaleniu, poprzez przeprowadzenie jakościowego testu umownych przepływów pieniężnych (test SPPI), czy wynikające z umowy przepływy pieniężne z tego składnika aktywów są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty. Kwota główna (kapitał) jest wartością godziwą składnika aktywów finansowych w dacie początkowego ujęcia. Odsetki obejmują zapłatę za wartość pieniądza w czasie, za ryzyko kredytowe związane z kwotą główną pozostałą do spłaty w określonym czasie i za inne podstawowe ryzyka i koszty związane z udzieleniem kredytów, a także marżę zysku.

Test SPPI jest przeprowadzany dla każdego aktywa finansowego w modelu utrzymywanym dla przepływów pieniężnych lub utrzymywanym dla przepływów pieniężnych i sprzedaży na dzień początkowego ujęcia, w tym dla modyfikacji istotnej po ponownym ujęciu aktywa finansowego, oraz na dzień zmiany charakterystyki umownych przepływów pieniężnych.

W przypadku gdy w wyniku przeprowadzonego testu SPPI zidentyfikowana zostanie cecha zmodyfikowanej wartości pieniądza w czasie, Grupa Kapitałowa dokonuje dodatkowej oceny poprzez wykonanie testu porównawczego (tzw. benchmark test) mającego na celu ustalenie, czy przepływy pieniężne wynikające z umowy stanowią jedynie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty, poprzez ustalenie, jak różniłyby się niezdykontowane przepływy pieniężne wynikające z umowy od niezdykontowanych przepływów pieniężnych, które powstałyby, gdyby wartość pieniądza w czasie nie została zmodyfikowana (poziom referencyjny przepływów pieniężnych).

(v) Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Składniki aktywów finansowych wycenia się według zamortyzowanego kosztu jeżeli spełnione są oba poniższe warunki oraz Grupa Kapitałowa nie wyznaczyła ich jako wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy:

- 1) składnik aktywów jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych w celu uzyskania przepływów pieniężnych wynikających z umowy (model biznesowy H2C);
- 2) warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (spełniony test SPPI).

Do aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu Grupa Kapitałowa klasyfikuje należności od Banku Centralnego, należności od innych banków, kredyty i pożyczki udzielone klientom, dłużne papiery wartościowe, należności z tytułu zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odsprzedaży (reverse-repo oraz buy-sell-back), spełniające kryteria opisane w pkt 1-2.

W momencie początkowego ujęcia aktywa te są wyceniane w wartości godziwej powiększonej o koszty transakcji, które można bezpośrednio przypisać do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych.

Po początkowym ujęciu aktywa te, Grupa Kapitałowa wycenia według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Wyliczenie efektywnej stopy procentowej obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

Dla aktywów finansowych z rozpoznaną utratą wartości, wartość odsetek, które ujmowane są w przychodach wyliczana jest od zamortyzowanego kosztu (wartości bilansowej netto) aktywa finansowego.

Wynik z tytułu sprzedaży dłużnych papierów wartościowych oraz wierzytelności kredytowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu Grupa Kapitałowa ujmuje w skonsolidowanym rachunku zysków i strat i prezentuje w pozycji „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania oraz przeklasyfikowania instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”.

(vi) Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Grupa Kapitałowa klasyfikuje aktywa finansowe w momencie ich początkowego ujęcia do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki:

- 1) składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umów, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych (model H2CS);
- 2) warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (spełniony test SPPI).

Do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody klasyfikowany jest portfel dłużnych papierów wartościowych utrzymywanych dla przepływów pieniężnych i do sprzedaży.

Grupa Kapitałowa może przy początkowym ujęciu dokonać nieodwołalnego wyboru odnośnie określonych inwestycji w instrumenty kapitałowe, które nie są instrumentami przeznaczonymi do obrotu, jako inwestycje wyceniane przez inne całkowite dochody. Wybór ten dotyczy:

- 1) subportfela funduszy inwestycyjnych zamkniętych, o ile zgodnie ze statutem Funduszu, instrumenty te spełniają definicję instrumentów kapitałowych zgodnie z MSR;
- 2) portfela instrumentów kapitałowych (akcje i udziały).

Grupa Kapitałowa podejmuje decyzję w tym zakresie na podstawie indywidualnej analizy każdej z inwestycji.

Odsetki naliczane z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, rozpoznawane są w wyniku odsetkowym.

Wszelkie zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej instrumentów dłużnych, Grupa Kapitałowa ujmuje w innych całkowitych dochodach do momentu wyłączenia instrumentu finansowego z bilansu, np. poprzez sprzedaż.

Skumulowany zysk lub skumulowaną stratę ze sprzedaży dłużnych papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody, Grupa Kapitałowa ujmuje w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania oraz przeklasyfikowania instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”.

Wszelkie zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej instrumentów kapitałowych, Grupa Kapitałowa ujmuje w innych całkowitych dochodach i nie podlegają one reklasyfikacji do rachunku zysków i strat.

(vii) Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy

Aktywa finansowe, których przepływy pieniężne są zmodyfikowane w ten sposób, że mają cechy inne niż jedynie spłata kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej klasyfikowane są do kategorii wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy, niezależnie od przypisanego im modelu biznesowego.

Składnikiem aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy jest składnik spełniający którykolwiek z poniższych warunków:

- 1) jest klasyfikowany jako przeznaczony do obrotu, tj. został nabyty w celu sprzedaży w krótkim terminie;
- 2) jest instrumentem dłużnym niezaklasyfikowanym do wyceny według zamortyzowanego kosztu lub wartości godziwej przez inne całkowite dochody z powodu negatywnego wyniku testu SPPI dla tych instrumentów;
- 3) jest instrumentem kapitałowym, którego Grupa Kapitałowa przy początkowym ujęciu nie wyznaczył do klasyfikowania według wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Do kategorii tej Grupa Kapitałowa kwalifikuje instrumenty pochodne, dłużne i kapitałowe papiery wartościowe, pożyczki i należności, które nabyto lub zaliczono do tej kategorii z zamiarem sprzedaży w krótkim terminie. Ponadto kategoria ta obejmuje kredyty i inne należności niezaklasyfikowane do wyceny według zamortyzowanego kosztu z uwagi na negatywny wynik testu SPPI i testu porównawczego oraz portfele lokat funduszy inwestycyjnych.

Odsetki od aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy Grupa Kapitałowa ujmuje w pozycji „Wynik z tytułu odsetek”.

Zyski i straty wynikające ze zmian wartości godziwej na dzień bilansowy wykazywane są w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany”.

Dodatnią wycenę pochodnych instrumentów finansowych Grupa Kapitałowa prezentuje w aktywach w pozycji „Pochodne instrumenty finansowe”, a ujemną – w zobowiązaniach, w pozycji „Pochodne instrumenty finansowe”.

(viii) Nabyte lub udzielone aktywa finansowe z rozpoznaną utratą wartości

Grupa Kapitałowa wyodrębnia grupę aktywów nabytych lub udzielonych z utratą wartości z tytułu ryzyka kredytowego (POCI, ang. purchased or originated credit impaired). Do kategorii aktywów POCI mogą być zaklasyfikowane instrumenty wyceniane w zamortyzowanym koszcie lub instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Nie jest możliwa reklasyfikacja składnika aktywów z POCI do innych kategorii aktywów finansowych, np. w przypadku obniżenia się ryzyka niewykonania zobowiązania kredytu zakupionego z utratą wartości nie jest możliwe przeniesienie go z kategorii POCI do kategorii aktywów wycenianych w zamortyzowanym koszcie zaklasyfikowanych ze względu na ryzyko kredytowe do koszyka 1, 2 lub 3. Aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako POCI w momencie początkowego ujęcia, są traktowane jako POCI we wszystkich następujących okresach, do momentu ich wyksięgowania.

Aktywa finansowe uznaje się za dotknięte utratą wartości jeżeli w momencie udzielenia lub nabycia występują przesłanki świadczące o utracie wartości. Przesłankami świadczącymi o utracie wartości w momencie początkowego ujęcia mogą być:

- 1) istotne problemy finansowe emitenta lub dłużnika;
- 2) złamanie warunków kontraktu lub istotne przeterminowanie kontraktu;
- 3) udogodnienia ze strony kredytodawcy na skutek problemów finansowych dłużnika, które nie byłyby udzielone w normalnych okolicznościach;
- 4) finansowa reorganizacja dłużnika;
- 5) zanik aktywnego rynku na aktywo finansowe z powodu trudności finansowych emitenta;
- 6) zakup instrumentu finansowego z głębokim dyskontem odzwierciedlającym trudności finansowe emitenta.

Na moment początkowego ujęcia składnik aktywów ujmowany jest w wartości godziwej. Po początkowym ujęciu składniki aktywów finansowych zaklasyfikowane do POCI Grupa Kapitałowa wycenia w zamortyzowanym koszcie z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

(ix) Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Zobowiązania finansowe inne niż wycenianie w wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do skonsolidowanego rachunku zysków i strat Grupa Kapitałowa wycenia według zamortyzowanego kosztu

z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej. Zobowiązania płatne na żądanie wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty.

(x) Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

Instrumenty dłużne wyemitowane przez Grupę Kapitałową są wykazywane jako zobowiązania i wyceniane według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej. Koszty z tytułu odsetek oraz prowizji i opłat rozliczanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, Grupa Kapitałowa zalicza do kosztów odsetkowych w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

(xi) Gwarancje finansowe

Gwarancje finansowe to takie umowy, które zobowiązują Grupę Kapitałową, jako ich wystawcę, do dokonania określonych płatności rekompensujących posiadaczowi stratę, jaką poniesie z powodu niedokonania przez określonego dłużnika płatności w przypadającym terminie zgodnie z warunkami instrumentu dłużnego. Umowy gwarancji finansowych w momencie ich początkowego ujęcia Grupa Kapitałowa wycenia w wartości godziwej skorygowanej o koszty transakcji, które można bezpośrednio przyporządkować czynności wystawienia gwarancji. W terminie późniejszym zobowiązania te Grupa Kapitałowa ujmuje według wyższej z dwóch wartości: najlepszego szacunku wydatków koniecznych do uregulowania bieżących zobowiązań na dzień bilansowy oraz wartości ujętej pierwotnie, pomniejszonej o odpisy amortyzacyjne.

(xii) Przeklasyfikowanie aktywów finansowych

Aktywa finansowe podlegają przeklasyfikowaniu tylko wtedy, gdy Grupa Kapitałowa zmienia model biznesowy w zakresie zarządzania aktywami finansowymi. Przeklasyfikowaniu podlegają wszystkie aktywa, na które zmiana modelu biznesowego miała wpływ.

Grupa Kapitałowa ma możliwość przeklasyfikowania aktywów finansowych z kategorii instrumentów wycenianych według zamortyzowanego kosztu do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Po reklasyfikacji Grupa Kapitałowa ustala wartość godziwą na dzień reklasyfikacji, a wszelkie różnice pomiędzy tą wartością, a wcześniej ustaloną wartością według zamortyzowanego kosztu, ujmuje w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania oraz przeklasyfikowania instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”.

Grupa Kapitałowa ma możliwość przeklasyfikowania aktywów finansowych z kategorii instrumentów wycenianych według zamortyzowanego kosztu do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Po reklasyfikacji Grupa Kapitałowa ustala wartość godziwą na dzień reklasyfikacji, a wszelkie różnice pomiędzy wartością godziwą, a wcześniej ustaloną wartością według zamortyzowanego kosztu, ujmuje w innych całkowitych dochodach. W wyniku przeklasyfikowania Grupa Kapitałowa nie koryguje efektywnej stopy procentowej oraz wyceny oczekiwanych strat kredytowych. Odpis ujmowany jest jako skumulowana kwota utraty wartości w innych całkowitych dochodach i wykazywany jest od dnia przeklasyfikowania.

W przypadku przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody do kategorii instrumentów wycenianych według zamortyzowanego kosztu, zamortyzowanym kosztem składnika aktywów jest jego wartość godziwa na dzień przeklasyfikowania skorygowana o skumulowane zyski lub straty ujęte uprzednio w innych całkowitych dochodach. Na dzień przeklasyfikowania skumulowane zyski lub straty ujęte uprzednio w innych całkowitych dochodach zostają usunięte z pozycji kapitału własnego i zostają przeniesione do pozycji aktywa wyceniane zamortyzowanym kosztem nie wpływając na wynik finansowy. Na dzień przeklasyfikowania Bank ustala wartość bilansową tego składnika aktywów, w taki sposób, jak gdyby był on wyceniany według zamortyzowanego kosztu od daty początkowego ujęcia. Ujęcie przychodów z tytułu odsetek nie zmienia się, co oznacza, że efektywna stopa procentowa nie podlega korekcie. Odpis na oczekiwane straty kredytowe Grupa Kapitałowa ujmuje jako korektę wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych od dnia przeklasyfikowania.

W przypadku przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody do kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, składnik ten nadal wycenia się w wartości godziwej. Skumulowane zyski lub straty ujęte

poprzednio w innych całkowitych dochodach przenosi się z pozycji innych całkowitych dochodów do skonsolidowanego rachunku zysków i strat i prezentuje w pozycji „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania oraz przeklasyfikowania instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”.

Grupa Kapitałowa ma możliwość przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy do kategorii składników wycenianych w zamortyzowanym koszcie. Wartość godziwa tego składnika staje się na dzień przeklasyfikowania jego nową wartością bilansową brutto. Efektywną stopę procentową Grupa Kapitałowa ustala na podstawie wartości godziwej składnika aktywów na dzień przeklasyfikowania. Na potrzeby ujmowania oczekiwanych strat kredytowych, w odniesieniu do składnika aktywów finansowych od dnia przeklasyfikowania, dzień przeklasyfikowania Grupa Kapitałowa traktuje jako dzień początkowego ujęcia.

Grupa Kapitałowa ma możliwość przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy do kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Po przeklasyfikowaniu aktywów, składnik ten nadal wyceniany jest w wartości godziwej. Efektywną stopę procentową Grupa Kapitałowa ustala na podstawie wartości godziwej składnika aktywów na dzień przeklasyfikowania. Na potrzeby ujmowania oczekiwanych strat kredytowych, w odniesieniu do składnika aktywów finansowych od dnia przeklasyfikowania, dzień przeklasyfikowania Grupa Kapitałowa traktuje jako dzień początkowego ujęcia.

2.8.2. Zaprzestanie ujmowania aktywów finansowych i zobowiązań finansowych

(i) Aktywa finansowe

Grupa Kapitałowa wyłącza składnik aktywów finansowych (lub część składnika aktywów finansowych, lub część grupy podobnych aktywów finansowych) ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy:

- 1) wygasły prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych;
- 2) Grupa Kapitałowa przeniosła prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów lub zobowiązała się do przekazania otrzymanych środków pieniężnych bez zbędnej zwłoki stronie trzeciej na zasadzie pośredniczenia w transakcji i albo (a) przeniosła zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane ze składnikiem aktywów, lub (b) nie przeniosła ani nie zachowała zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów, ale przeniosła kontrolę nad składnikiem aktywów finansowych.

W przypadku, gdy Grupa Kapitałowa przeniosła swoje prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów lub zobowiązała się do pośredniczenia w transakcji ale nie przeniosła ani nie zachowała zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów, ani też powyższe przeniesienie nie spowodowało przeniesienia kontroli nad składnikiem aktywów, wówczas nowy składnik aktywów jest ujmowany w stopniu, w jakim Grupa Kapitałowa utrzymuje zaangażowanie w składnik aktywów.

Zaangażowanie w składnik aktywów, które przyjmuje formę gwarancji, jest wyceniane według niższej z dwóch wartości: pierwotnej wartości bilansowej składnika aktywów oraz maksymalnej kwoty, którą Grupa Kapitałowa może być zobowiązana zapłacić za ten składnik aktywów.

W przypadku, gdy nie ma uzasadnionych perspektyw odzyskania w całości lub części przepływów pieniężnych wynikających z umowy ze składnika aktywów finansowych, Grupa Kapitałowa dokonuje spisania z ksiąg rachunkowych danego składnika aktywów finansowych lub jego części.

Grupa Kapitałowa dokonuje spisania aktywów finansowych z ksiąg rachunkowych w ciężar utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości, wówczas, gdy te należności są nieściągalne, to znaczy:

- 1) koszty dalszej windykacji należności przekraczać będą spodziewane wpływy z windykacji;
- 2) nieskuteczność egzekucji należności stwierdzona została odpowiednim dokumentem właściwego organu postępowania egzekucyjnego;

- 3) nie jest możliwe ustalenie majątku dłużnika nadającego się do egzekucji i nie jest znane miejsce jego pobytu;
- 4) roszczenia uległy przedawnieniu.

Po decyzji o wyłączeniu składnika aktywów, jakiegokolwiek ewentualne wpływy z danego składnika aktywów finansowych do Grupy Kapitałowej mają wyłącznie charakter incydentalny.

(ii) Zobowiązania finansowe

Grupa Kapitałowa wyłącza ze swojego skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Grupa Kapitałowa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstającą z tytułu zamiany różnicę odnoszącą się do wartości bilansowych Grupa Kapitałowa wykazuje w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

(iii) Modyfikacje aktywów finansowych

W przypadku, gdy przepływy pieniężne wynikające z umowy podlegają renegotjacji lub jakiegokolwiek innej modyfikacji Grupa Kapitałowa ocenia, czy dana zmiana (modyfikacja) przepływów pieniężnych prowadzi do nieistotnej modyfikacji, czy też jest to istotna zmiana przepływów pieniężnych. Nie stanowi modyfikacji zmiana przepływów kontraktowych wynikająca z realizacji warunków umownych. Jeżeli zidentyfikowana zostaje istotna różnica, pierwotne aktywo finansowe zostaje usunięte z bilansu, a zmodyfikowane aktywo finansowe zostaje ujęte w księgach w jego wartości godziwej.

Jeżeli przepływy pieniężne generowane przez zmodyfikowane aktywo, wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, nie są istotnie różne od pierwotnych przepływów pieniężnych, modyfikacja nie powoduje usunięcia aktywa finansowego z bilansu. W tym przypadku, Grupa Kapitałowa oblicza na nowo wartość bilansową brutto aktywa finansowego. Ocena czy dana modyfikacja aktywów finansowych jest modyfikacją istotną czy nieistotną zależy od spełnienia kryteriów jakościowych i ilościowych.

Grupa Kapitałowa przyjęła następujące kryteria jakościowe do określenia modyfikacji istotnej:

- 1) dodanie cechy umownej (klauzuli) powodującej naruszenie testu kontraktowych przepływów pieniężnych (niezdany test SPPI), np. mnożnika;
- 2) zmiana waluty kredytu niewynikająca z zapisów umownych;
- 3) zmiana dłużnika, w tym solidarnego, za wyjątkiem zmiany wynikającej ze śmierci dłużnika;
- 4) zmiana formy prawnej instrumentu finansowego, np. zmiana finansowania kredytem na finansowanie w formie obligacji i odwrotnie.

Wystąpienie przynajmniej jednej z powyższych przesłanek skutkuje wystąpieniem modyfikacji istotnej, niezależnie od kryterium ilościowego.

Za istotną Grupa Kapitałowa uznaje modyfikację składnika aktywów finansowych powodującą, że różnica pomiędzy wartością zdyskontowanych przepływów pieniężnych przed zastosowaniem modyfikacji a wartością zdyskontowanych przepływów po uwzględnieniu modyfikacji przekracza 10%. Stopą dyskontową jest oryginalna efektywna stopa procentowa.

2.8.3. Transakcje repo, reverse repo i pożyczek papierów wartościowych

Transakcje repo i reverse-repo oraz transakcje sell-buy-back, buy-sell-back są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie po określonej cenie.

Papiery wartościowe sprzedane z przyrzeczeniem odkupu w określonym momencie w przyszłości (repo i sell-buy-back) nie są wyłączone ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdyż Grupa Kapitałowa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. Otrzymane środki pieniężne Grupa Kapitałowa ujmuje w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej łącznie z odpowiadającym zobowiązaniem ich zwrotu, włączając w to narosłe odsetki w pozycji „Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu”, co odzwierciedla

ekonomiczną treść transakcji jako pożyczki dla Grupy Kapitałowej. Różnicę pomiędzy ceną sprzedaży a odkupu, Grupa Kapitałowa traktuje jako koszty odsetkowe i nalicza je w okresie obowiązywania umowy przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Papiery wartościowe zakupione z przyrzeczeniem odsprzedaży w określonym momencie w przyszłości (reverse-repo i buy-sell-back) nie są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej do momentu sprzedaży stronie trzeciej. Zobowiązanie zwrotu papierów wartościowych Grupa Kapitałowa ujmuje jako sprzedaż zobowiązań handlowych i wycenia w wartości godziwej, a zyski i straty ujmuje w „Wyniku na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany”. Zapłacone środki pieniężne Grupa Kapitałowa wyłącza i należność, łącznie z narosłymi odsetkami, ujmuje w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, odzwierciedlając ekonomiczną treść transakcji jako pożyczki dla Grupy Kapitałowej w pozycji „Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu”. Różnica pomiędzy ceną zakupu i odsprzedaży jest traktowana jako przychód odsetkowy i narasta w okresie obowiązywania umowy przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej.

2.8.4. Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwa to cena, która jest możliwa do uzyskania przy sprzedaży składnika aktywów lub za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny.

Wartość godziwa instrumentów finansowych notowanych na aktywnym rynku finansowym jest ustalana poprzez odniesienie do bieżącej ceny kupna, dla składnika aktywów, lub bieżącej ceny sprzedaży, dla zaciągniętego zobowiązania.

Wartość godziwa instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek jest ustalana przy zastosowaniu różnych technik wyceny. Techniki te mogą odnosić się do ostatnich transakcji zawieranych na warunkach rynkowych, bieżących cen rynkowych innych podobnych instrumentów, analizy zdyskontowanych przepływów pieniężnych lub innych modeli wyceny.

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów i zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

- 1) Poziom I: aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny kwotowane na aktywnym rynku lub techniki wyceny bazujące tylko i wyłącznie o informacje rynkowe;
- 2) Poziom II: aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny bazujące na założeniach wykorzystujących informacje pochodzące z aktywnego rynku lub obserwacje rynkowe;
- 3) Poziom III: aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o powszechnie stosowane przez uczestników rynku techniki wyceny, których założenia nie bazują na informacji pochodzącej z aktywnego rynku.

2.8.5. Utrata wartości aktywów finansowych

W obszarze utraty wartości Grupa Kapitałowa stosuje MSSF 9, który opiera się na koncepcji oczekiwanych strat kredytowych. Zgodnie z zapisami MSSF 9 odpisy z tytułu utraty wartości Grupa Kapitałowa kalkuluje w oparciu o oczekiwane straty kredytowe uwzględniając prognozy i spodziewane przyszłe warunki ekonomiczne w kontekście oceny ryzyka kredytowego ekspozycji. Model utraty wartości ma zastosowanie do aktywów finansowych zaklasyfikowanych do instrumentów wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz instrumentów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, z wyłączeniem instrumentów kapitałowych.

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe Grupa Kapitałowa rozpoznaje dla następujących instrumentów finansowych, które nie są wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:

- 1) transakcji międzybankowych;
- 2) udzielonych kredytów i pożyczek, w tym: należności faktoringowych;
- 3) dłużnych papierów wartościowych;

- 4) należności z tytułu leasingu;
- 5) zobowiązań do udzielenia pożyczki i umów gwarancji finansowych.

Od momentu początkowego ujęcia składnika aktywów finansowych Grupa Kapitałowa szacuje oczekiwane straty kredytowe za pomocą trzystopniowego modelu utraty wartości opartego na zmianach poziomu ryzyka kredytowego (alokacja do koszyków):

- 1) koszyk 1 - przewidziany dla aktywów finansowych, w przypadku których na dzień bilansowy nie stwierdzono znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego od dnia początkowego ujęcia oraz aktywów finansowych, z którymi wiąże się niskie ryzyko. W przypadku koszyka 1 rozpoznaje się odpis z tytułu oczekiwanej straty kredytowej powiązany z prawdopodobieństwem niewykonania zobowiązania w horyzoncie 12 miesięcy lub do terminu zapadalności jeśli jest krótszy niż 12 miesięcy;
- 2) koszyk 2 - przewidziany dla aktywów finansowych, dla których zidentyfikowano znaczący wzrost ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia ale jeszcze nie zostało rozpoznane zdarzenie niewykonania zobowiązania dla tego aktywa na dzień bilansowy. W przypadku koszyka 2 oczekiwana strata kredytowa szacowana jest w okresie do terminu zapadalności aktywów finansowych;
- 3) koszyk 3 – przewidziany dla instrumentów finansowych, w stosunku do których rozpoznano zdarzenie niewykonania zobowiązania, a przesłanki utraty wartości są obiektywne na dzień bilansowy. W przypadku, koszyka 3 oczekiwana strata kredytowa szacowana jest w okresie do terminu zapadalności aktywów finansowych.

W przypadku ekspozycji klasyfikowanych jako POCI, które w momencie początkowego ujęcia w bilansie mają rozpoznaną utratę wartości, oczekiwane straty kredytowe szacuje się w pozostałym okresie życia aktywa finansowego.

Odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu utraty wartości zostaje naliczony przez Grupę Kapitałową wtedy i tylko wtedy, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń (przesłanki do rozpoznania utraty wartości) mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów, a zdarzenie powodujące stratę ma wpływ na możliwe do wiarygodnego oszacowania oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

Głównymi przesłankami utraty wartości składnika aktywów są:

- 1) opóźnienie w spłacie rat kapitałowych lub odsetek przekraczające 90 dni;
- 2) wypowiedzenie umowy kredytu;
- 3) zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości dłużnika lub ogłoszenie upadłości;
- 4) złożenie przez Grupę Kapitałową wniosku o wszczęcie egzekucji;
- 5) podjęcie decyzji o restrukturyzacji lub windykacji;
- 6) pogorszenie sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika.

Grupa Kapitałowa ujmuje odpis na oczekiwane straty kredytowe w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w przypadku składnika aktywów finansowych, który jest wyceniany według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

W odniesieniu do zobowiązań do udzielenia pożyczki oraz umów gwarancji finansowych, dzień w którym Grupa Kapitałowa staje się stroną nieodwołalnego zobowiązania, uznaje się za datę początkowego ujęcia do celów stosowania wymogów w zakresie utraty wartości.

2.8.6. Kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych

Aktywa finansowe Grupa Kapitałowa kompensuje ze zobowiązaniami finansowymi, ujmując kwotę netto w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w przypadku, gdy istnieje obowiązująca aktualnie prawna możliwość kompensowania ze sobą ujętych kwot i istnieje zamiar dokonania rozliczenia netto lub jednoczesnego zrealizowania aktywów i uregulowania zobowiązań.

2.8.7. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych w Grupy Kapitałowej składają się: gotówka w kasie oraz środki na rachunku nostro w Narodowym Grupy Kapitałowej Polskim, a także należności w rachunku bieżącym i lokaty w innych bankach z pierwotnym terminem wymagalności do 3 miesięcy.

2.8.8. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe, w tym rzeczowe aktywa trwałe, które są przedmiotem umów leasingowych (aktywa z tytułu prawa do użytkowania), Grupa Kapitałowa wykazuje według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Grunty oraz środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji. Amortyzację innych środków trwałych Grupa Kapitałowa nalicza metodą liniową w celu rozłożenia ich wartości początkowej pomniejszonej o wartość końcową, przez okresy ich użytkowania, które dla poszczególnych grup środków trwałych wynoszą:

1) Budynki i budowle	40 lat;
2) Urządzenia techniczne i maszyny	5 - 10 lat;
3) Środki transportu	5 - 7 lat;
4) Zestawy komputerowe	3 - 5 lat;
5) Inne środki trwałe	5 - 10 lat.

Wartość końcową, okres użytkowania oraz metodę amortyzacji składników aktywów Grupa Kapitałowa weryfikuje i w razie konieczności koryguje, na koniec każdego roku obrotowego.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania lub sprzedaży takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (obliczone jako różnica pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto, a wartością bilansową danej pozycji) Grupa Kapitałowa ujmuje w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w okresie, w którym dokonano usunięcia.

Grupa Kapitałowa ujmuje w wartości bilansowej aktywów trwałych wydatki związane z podwyższeniem ich wartości lub wymianą ich części pod warunkiem, że istnieje prawdopodobieństwo uzyskania zwiększonych przyszłych korzyści ekonomicznych związanych z tymi składnikami aktywów oraz że koszt ulepszenia lub wymiany może być zmierzony w wiarygodny sposób. Wszystkie inne wydatki ujmowane są w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

2.8.9. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne Grupa Kapitałowa początkowo wycenia w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Po początkowym ujęciu wartości niematerialne Grupa Kapitałowa wykazuje w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Nakłady poniesione na wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i Grupa Kapitałowa ujmuje je w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Grupa Kapitałowa ustala, czy okres użytkowania wartości niematerialnych jest określony czy nieokreślony.

Wartości niematerialne o określonym okresie użytkowania Grupa Kapitałowa amortyzuje przez okres użytkowania oraz poddaje testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. W razie stwierdzenia, że przesłanki zachodzą, Grupa Kapitałowa szacuje wartość odzyskiwalną takiego składnika wartości niematerialnych i dokonuje odpisu aktualizującego. Okres i metodę amortyzacji wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania Grupa Kapitałowa weryfikuje corocznie. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania przyszłych korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników

wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania Grupa Kapitałowa ujmuje w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Ogólne koszty administracyjne”.

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania Grupa Kapitałowa corocznie testuje pod kątem utraty wartości. Grupa Kapitałowa nie dokonuje odpisów amortyzacyjnych składnika wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania. Grupa Kapitałowa corocznie weryfikuje, czy dla wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania nie da się określić takiego okresu. Jeżeli weryfikacja nie potwierdzi prawidłowości okresu użytkowania, jest on prospektywnie zmieniany.

Zyski lub straty wynikające z usunięcia wartości niematerialnych ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej Grupa Kapitałowa wycenia według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto, a wartością bilansową danego składnika aktywów i ujmuje w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w momencie usunięcia ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej.

Amortyzację wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania Grupa Kapitałowa nalicza metodą liniową w celu rozłożenia ich wartości początkowej pomniejszonej o wartość końcową, przez okresy ich użytkowania, które dla poszczególnych grup wartości niematerialnych wynoszą:

- 1) Licencje na programy komputerowe 5 - 10 lat.

W wartościach niematerialnych ujawniana jest dodatkowo wartość firmy opisana w pkt. 2.8.10.

2.8.10. Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia lub nabycia jednostki, Grupa Kapitałowa początkowo ujmuje według ceny nabycia, stanowiącej kwotę nadwyżki sumy przekazanej zapłaty, kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w jednostce przejmowanej oraz w przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami wartości godziwej na dzień przejęcia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej nad kwotą netto ustaloną na dzień przejęcia wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, i przejętych zobowiązań. Po początkowym ujęciu, wartość firmy Grupa Kapitałowa wykazuje według ceny nabycia, pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Test na utratę wartości Grupa Kapitałowa przeprowadza, co najmniej na koniec każdego roku. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana część wartości firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa Grupa Kapitałowa tworzy odpis z tytułu utraty wartości.

2.8.11. Umowy leasingowe

Identyfikacja umowy leasingowej

Umowa leasingowa jest leasingiem lub zawiera element leasingu, jeżeli daje Grupie Kapitałowej prawo kontroli wykorzystania zidentyfikowanego składnika aktywów w wyznaczonym okresie, w zamian za wynagrodzenie.

Uznaje się, że kontrola występuje w przypadku jeśli Grupa Kapitałowa ma prawo do:

- 1) zasadniczo wszystkich korzyści ekonomicznych płynących z wykorzystania zidentyfikowanego składnika aktywów przez cały okres użytkowania;
- 2) decydowania o wykorzystaniu tego składnika przez cały okres użytkowania.

Składnik aktywów będący przedmiotem leasingu można uznać za zidentyfikowany jeśli zostanie wyraźnie określony w umowie lub zidentyfikowany w sposób dorozumiany w momencie udostępnienia do użytkowania przez leasingodawcę.

Umowa na użytkowanie składników aktywów nie jest klasyfikowana jako umowa leasingu, jeżeli zdolność użytkowa składnika aktywów lub inna część składnika aktywów, która nie jest fizycznie odrębna, nie stanowi zidentyfikowanego składnika aktywów lub dodatkowo prawo do korzyści ekonomicznych z użytkowania takiego składnika aktywów jest współdzielone. W powyższym przypadku, umowa na użytkowanie takiego składnika aktywów rozpoznawana jest jako umowa na świadczenie usług, a wydatki z nią związane, ujmowane są w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Ogólne koszty administracyjne”. Grupa Kapitałowa ocenia, czy dana umowa stanowi umowę leasingu lub zawiera element leasingu w chwili jego rozpoczęcia. Ponownej weryfikacji dokonuje się wyłącznie w przypadku, gdy warunki kontraktu zostaną zmodyfikowane.

Grupa Kapitałowa jest stroną umów leasingu dotyczących użytkowania:

- 1) gruntów;
- 2) budynków;
- 3) środków transportu;
- 4) urządzeń technicznych.

Zastosowane wyłączenia

Grupa Kapitałowa stosuje wyłączenia i nie ujmuje aktywów i zobowiązań z tytułu leasingu w odniesieniu do:

- 1) krótkoterminowych umów leasingu;
- 2) umów leasingu, w przypadku których składnik aktywów będący przedmiotem leasingu ma niską wartość.

Za krótkoterminowe umowy leasingu, uznaje się umowy zawarte na okres krótszy niż 12 miesięcy od momentu rozpoczęcia umowy, które nie zawierają opcji zakupu aktywa.

Za składniki aktywów o niskiej wartości, przyjmuje się aktywa będące przedmiotem umów leasingu, których wartość nie przekracza kwoty 20 000 zł. Wartość składnika o niskiej wartości, ustalana jest jako wartość nowego składnika aktywów, bez względu na wiek składnika aktywów objętego leasingiem. Jest to wartość identycznego, nowego składnika aktywów, który Grupa Kapitałowa nabyłaby w ramach innej niż leasing transakcji zakupu.

Koszty umów na użytkowanie składników aktywów o charakterze krótkoterminowym oraz aktywów o niskiej wartości ujmowane są metodą liniową w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Ogólne koszty administracyjne”.

Początkowe ujęcie aktywów z tytułu prawa do użytkowania

Grupa Kapitałowa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania w momencie rozpoczęcia umów, w ramach których następuje przeniesienie kontroli nad użytkowaniem określonych aktywów przez czas określony w umowie.

Data rozpoczęcia umowy jest data udostępnienia przedmiotu leasingu Grupie Kapitałowej jako leasingobiorcy przez leasingodawcę.

Składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania początkowo wycenia się według kosztu, który obejmuje:

- 1) kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu;
- 2) wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe;
- 3) wszelkie poniesione przez Grupę Kapitałową początkowe koszty bezpośrednie;
- 4) koszty renowacji tego składnika aktywów lub szacowane koszty demontażu i usunięcia składnika aktywów, którego dotyczy umowa, które musi ponieść Grupa Kapitałowa jako leasingobiorca aby przywrócić miejsce, w jakim jest zlokalizowany ten składnik aktywów, do warunków wymaganych umową leasingu.

Prawo wieczystego użytkowania gruntów zarówno nabyte odpłatnie, jak i otrzymane nieodpłatnie, spełnia definicję leasingu, w związku z czym ujmowane jest analogicznie jak w przypadku pozostałych umów leasingu. W celu kalkulacji aktywów i zobowiązań dotyczących prawa wieczystego użytkowania ustala się okres pozostały do zakończenia użytkowania prawa wieczystego gruntu i kalkuluje zobowiązanie z tytułu leasingu. Aktywa z tytułu prawa do użytkowania prezentowane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Rzeczowe aktywa trwałe”.

Początkowe ujęcie zobowiązania z tytułu leasingu

Zobowiązanie z tytułu leasingu wyceniane jest przy początkowym ujęciu w wysokości wartości bieżącej opłat leasingowych pozostających do zapłaty w dacie rozpoczęcia leasingu zdyskontowanych z zastosowaniem stopy procentowej na dzień początkowego ujęcia.

Wartość bieżących opłat leasingowych, o których mowa w ust. 1, obejmuje:

- 1) stałe opłaty pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe;
- 2) zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksów rynkowych;
- 3) kwoty, których zapłaty przez Grupę Kapitałową, oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej;
- 4) cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że Grupa Kapitałowa skorzysta z tej opcji;
- 5) kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, jeżeli w warunkach leasingu przewidziano, że Grupa Kapitałowa może skorzystać z opcji wypowiedzenia leasingu.

Z opłat leasingowych wyłącza się zmienne opłaty, które uzależnione są od czynników zewnętrznych. Zmienne opłaty leasingowe niezawarte w początkowej wycenie zobowiązania z tytułu leasingu ujmowane są bezpośrednio w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w okresie zaistnienia zdarzenia, które powoduje ich wymagalność. Zobowiązanie z tytułu leasingu obejmuje wszystkie okresy, w tym okresy beczynszowe. Opłaty leasingowe dyskontuje się z zastosowaniem stopy procentowej leasingu, jeżeli stopę tę można z łatwością ustalić. W przeciwnym razie stosuje się krańcową stopę procentową leasingobiorcy. Zobowiązania z tytułu leasingu prezentowane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

Określenie okresu leasingu

Okres leasingu ustalony przez Grupę Kapitałową obejmuje:

- 1) nieodwołalny okres umowy leasingu;
- 2) okresy, na które można przedłużyć umowę leasingu, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że Grupa Kapitałowa jako leasingobiorca skorzysta z tego prawa;
- 3) okresy, w których można wypowiedzieć umowę leasingu, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że Grupa Kapitałowa jako leasingobiorca nie skorzysta z tego prawa.

Okres leasingu rozpoczyna się w dacie, w której leasingodawca udostępnia składnik aktywów do użytkowania przez Grupę Kapitałową jako leasingobiorcę. Data początkowa leasingu to wcześniejsza z dwóch dat: zawarcia umowy leasingowej lub zobowiązania się do przestrzegania zasadniczych postanowień leasingu.

Co najmniej raz w roku przeprowadza się analizę i aktualizuje szacowany okres leasingu dla każdej umowy leasingowej, biorąc pod uwagę następujące czynniki:

- 1) istotne inwestycje w przedmiocie leasingu, które zgodnie z przewidywaniami mają przynieść znaczne korzyści ekonomiczne w momencie, w którym można zrealizować opcję przedłużenia leasingu lub wypowiedzenia leasingu bądź opcję kupna tego składnika aktywów;
- 2) znaczącą modyfikację lub dostosowanie bazowego składnika aktywów;
- 3) decyzję biznesową, która ma bezpośrednie znaczenie w kontekście skorzystania lub nieskorzystania z opcji, np. decyzję o przedłużeniu umowy leasingu składnika aktywów lub zbyciu jednostki gospodarczej, w której wykorzystuje się ten składnik.

Dla umów zawartych na czas nieokreślony, które dotyczą najmu powierzchni, okres leasingu ustalany jest dla każdej umowy indywidualnie.

Określenie krańcowej stopy procentowej leasingobiorcy

W przypadku umów, dla których Grupa Kapitałowa nie może wykorzystać stopy procentowej leasingu, szacuje się wysokość krańcowej stopy procentowej leasingobiorcy, która wpływa na ostateczną wartość wyceny tych umów. Krańcowa stopa procentowa leasingobiorcy to stopa, jaką Grupa Kapitałowa musiałaby zapłacić, aby na podobny okres, przy podobnych zabezpieczeniach oraz w podobnych warunkach rynkowych pożyczyć środki niezbędne do zakupu składnika aktywów o zbliżonej wartości co składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania. W celu określenia krańcowej stopy procentowej bierze się pod uwagę rodzaj umowy, długość trwania umowy, walutę umowy oraz potencjalną marżę, jaką musiałaby Grupa Kapitałowa ponieść na rzecz potencjalnego, niepowiązanego podmiotu udzielającego finansowania. Ustalenie aktualnych krańcowych stóp procentowych leasingobiorcy wykonywane jest cyklicznie.

Wycena aktywów z tytułu prawa do użytkowania po początkowym ujęciu

Po początkowym ujęciu, składniki aktywów z tytułu prawa do użytkowania wycenia się według kosztu po pomniejszeniu o łączne odpisy amortyzacyjne oraz łączne straty z tytułu utraty wartości. Amortyzacja kalkulowana jest przy użyciu metody liniowej przez szacowany okres ekonomicznego użytkowania aktywów z tytułu prawa do użytkowania. W odniesieniu do prawa wieczystego użytkowania gruntów amortyzację nalicza się zgodnie z okresem trwania umowy. W przypadku, gdy umowa leasingowa przenosi na Grupę Kapitałową tytuł własności danego składnika przed końcem okresu leasingu lub gdy koszt aktywa z tytułu prawa do użytkowania odzwierciedla fakt, że Grupa Kapitałowa zrealizuje opcję wykupu wartości końcowej przedmiotu leasingu, Grupa Kapitałowa amortyzuje aktywo z tytułu prawa do użytkowania od momentu rozpoczęcia umowy leasingu do końca okresu szacowanego ekonomicznego użytkowania danego bazowego aktywa. W pozostałych przypadkach aktywa te amortyzuje się od daty rozpoczęcia umowy do wcześniejszej z dwóch dat – daty zakończenia okresu ekonomicznego użytkowania aktywa lub daty końca umowy leasingu. Koszty z tytułu obowiązku wycofania z eksploatacji aktywów trwałych są aktywowane w ramach składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz amortyzowane przez szacowany okres ekonomicznego użytkowania odnośnego składnika aktywów.

Wycena zobowiązań z tytułu leasingu po początkowym ujęciu

Zobowiązania z tytułu leasingu wyceniane są w zamortyzowanym koszcie. Po początkowym ujęciu wycenia zobowiązania się z tytułu leasingu poprzez:

- 1) zwiększenie wartości bilansowej o naliczone odsetki od zobowiązania z tytułu leasingu;
- 2) zmniejszenie wartości bilansowej o dokonane płatności z tytułu opłat leasingowych;
- 3) zaktualizowanie wyceny wartości bilansowej w celu uwzględnienia wszelkiej ponownej oceny lub modyfikacji umowy leasingu, lub w celu uwzględnienia zaktualizowanych zasadniczo stałych opłat leasingowych, w tym podwyżek lub obniżek wynikających ze zmian indeksów w przypadku umów indeksowanych współczynnikami rynkowymi.

Aktualizacja zobowiązania wymaga zdyskontowania zaktualizowanych opłat leasingowych uaktualnioną krańcową stopą procentową.

(ii) Grupa Kapitałowa jak leasingodawca

Grupa Kapitałowa jako leasingodawca klasyfikuje leasing do leasingu operacyjnego i leasingu finansowego.

Umowa leasingu jest zaliczana do leasingu operacyjnego, jeżeli nie następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści wynikających z posiadania bazowego składnika aktywów. W tym przypadku, opłaty leasingowe Grupa Kapitałowa ujmuje jako przychód metodą liniową, a w kosztach ujawnia poniesione koszty, w tym koszty amortyzacji przedmiotu oddanego w leasing. Sposób amortyzowania oddanych w leasing składników aktywów jest zgodny z zastosowanymi metodami i okresami użyteczności dla użytkowanych przez Grupę Kapitałową składnikami aktywów, a odpisy amortyzacyjne oblicza zgodnie z MSR 16. W celu określenia czy nastąpiła utrata wartości przedmiotu leasingu Grupa Kapitałowa stosuje MSR 36.

Umowa leasingu jest zaliczana do leasingu finansowego, jeżeli następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści wynikających z posiadania bazowego składnika aktywów. W dacie rozpoczęcia leasingu finansowego Grupa Kapitałowa jako leasingodawca ujmuje należności w kwocie równej inwestycji leasingowej netto. Początkowe koszty bezpośrednie są ujęte w początkowej wycenie inwestycji leasingowej netto oraz zmniejszają kwotę przychodu ujmowanego w okresie leasingu. Opłaty leasingowe dotyczące danego okresu zmniejszają inwestycję leasingową brutto, obniżając zarówno należność główną, jak i kwotę niezrealizowanych przychodów finansowych. Do inwestycji leasingowej netto Grupa Kapitałowa stosuje wymogi w zakresie zaprzestania ujmowania oraz wymogi w zakresie odpisów na oczekiwane straty kredytowe przewidziane w MSSF 9.

2.8.12. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa Kapitałowa ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości aktywów. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów odpowiada wartości godziwej tego składnika aktywów pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej, zależnie od tego, która z tych wartości jest wyższa. Wartość tę Grupa Kapitałowa ustala dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które w większości są niezależne od tych, które są generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i Grupa Kapitałowa dokonuje wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej Grupa Kapitałowa dyskontuje prognozowane przepływy pieniężne do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania, która odzwierciedla bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów.

Do określania wartości godziwej, pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży, używany jest odpowiedni model wyceny.

Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów dotyczących działalności kontynuowanej Grupa Kapitałowa ujmuje w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w tych kategoriach kosztów zgodnych z funkcją tych aktywów, z wyłączeniem aktywów wcześniej przeszacowanych, w przypadku których przeszacowanie zostało odniesione na kapitał. Wówczas odpis z tytułu utraty wartości jest także ujmowany w kapitałach do wartości wcześniejszych przeszacowań.

Dla aktywów, z wyłączeniem wartości firmy, na koniec każdego okresu obrachunkowego Grupa Kapitałowa dokonuje oceny, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że wcześniej ujęte odpisy z tytułu utraty wartości są nadal zasadne i czy nie powinny zostać pomniejszone. Jeżeli takie przesłanki występują, Grupa Kapitałowa szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od czasu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej.

Podwyższona kwota nie powinna przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach w ogóle nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów Grupa Kapitałowa ujmuje w skonsolidowanym rachunku zysków i strat, chyba że dany składnik aktywów wykazywany jest w wartości przeszacowanej, w którym to przypadku odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości traktuje się jako zwiększenie kapitału z aktualizacji wyceny.

Powyższe kryteria mają także zastosowanie w ocenie, czy nastąpiła utrata wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania.

Grupa Kapitałowa testuje niefinansowe aktywa trwałe o nieokreślonym okresie użyteczności pod kątem utraty wartości przynajmniej raz w roku. Test ten Grupa Kapitałowa przeprowadza dla poszczególnych aktywów.

2.8.13. Rezerwy

Rezerwy, w tym na zobowiązania pozabilansowe, tworzone są wówczas, gdy na Grupie Kapitałowej ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne, oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania.

Jeżeli Grupa Kapitałowa spodziewa się, że wydatki objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy

jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazywane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest dyskontowana, przy zastosowaniu bieżącej stopy dyskontowej nieuwzględniającej podatku, odzwierciedlającej ewentualne ryzyko związane z danym zobowiązaniem. Jeżeli kwota rezerwy została zdyskontowana, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowania zewnętrznego.

(i) Rezerwy na świadczenia pracownicze

Zgodnie z Kodeksem Pracy pracownicy Grupy Kapitałowej mają prawo do odpraw emerytalnych, rentowych oraz pośmiertnych w momencie odchodzenia na emeryturę, rentę lub śmierci. Grupa Kapitałowa okresowo dokonuje wyliczenia aktuarialnego rezerwy na przyszłe zobowiązania wobec pracowników.

Rezerwa na wynikające z Kodeksu Pracy odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne tworzona jest indywidualnie dla każdego pracownika na podstawie wyceny aktuarialnej sporządzanej okresowo przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego. Wycena rezerw na świadczenia pracownicze dokonywana jest z zastosowaniem technik i założeń aktuarialnych. W kalkulacji rezerwy uwzględnia się wszystkie odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne, które mogą być w przyszłości wypłacone. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do końca okresu sprawozdawczego. Zyski lub straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w innych całkowitych dochodach.

Grupa Kapitałowa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odszkodowań i odpraw pieniężnych wypłacanych pracownikom, z którymi przed dniem bilansowym zostaje rozwiązany stosunek pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników.

(ii) Rezerwy na zobowiązania z tytułu spraw spornych

Rezerwy na zobowiązania z tytułu toczących się postępowań spraw spornych tworzone są na ryzyko poniesienia przez Grupę Kapitałową niekorzystnych skutków finansowych, w tym w szczególności wpływu środków finansowych.

Wpływ środków lub inne zdarzenia uznawane są za prawdopodobne, gdy prawdopodobieństwo zaistnienia zdarzenia jest większe od prawdopodobieństwa, że zdarzenie nie nastąpi. Jeżeli w toku przeprowadzenia szacunku okaże się, że prawdopodobieństwo wpływu środków jest istotne, wówczas Grupa Kapitałowa ujmuje w skonsolidowanym rachunku zysków i strat oszacowaną wartość rezerwy.

2.8.14. Rozliczenia międzyokresowe

(i) Rozliczenia międzyokresowe kosztów czynne

Koszty rozliczane w czasie dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar skonsolidowanego rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Odpisy czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów Grupa Kapitałowa dokonuje na koniec każdego miesiąca. Składnikami kosztów rozliczanych w czasie są przede wszystkim wydatki wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Grupy Kapitałowej przez kontrahentów oraz opłacone z góry koszty ubezpieczeń, które zostaną rozliczone w następnych okresach. Opłacone z góry koszty klasyfikowane do czynnych rozliczeń międzyokresowych, w tym koszty ubezpieczeń, które zostaną rozliczone w następnych okresach sprawozdawczych Grupa Kapitałowa prezentuje w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pozostałe aktywa”.

(ii) Rozliczenia międzyokresowe kosztów bierne i przychody przyszłych okresów

Składnikami kosztów rozliczanych w czasie są rezerwy na koszty rzeczowe wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Grupy Kapitałowej przez kontrahentów, które zostaną rozliczone w następnych okresach. W szczególności jako bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów Grupa Kapitałowa ujmuje zobowiązania wobec pracowników z tytułu niewykorzystanych urlopów, premii uznaniowych oraz utworzone rezerwy na zobowiązania. Koszty rozliczane w czasie Grupa Kapitałowa prezentuje w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pozostałe zobowiązania”. Przychody przyszłych okresów to głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do skonsolidowanego rachunku

zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Przychody rozliczane w czasie Grupa Kapitałowa prezentuje w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

2.8.15. Pozostałe składniki skonsolidowanego sprawozdania finansowego

(i) Należności handlowe oraz inne należności

Należności handlowe i inne należności prezentowane jako składnik „Pozostałych aktywów” Grupa Kapitałowa ujmuje w kwocie wymaganej zapłaty pomniejszonej o odpisy na oczekiwane straty kredytowe. Grupa Kapitałowa zastosowała uproszczone podejście w zakresie szacowania odpisu na oczekiwane straty kredytowe i ujmuje odpis w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia należności.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności ustala się poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu Grupa Kapitałowa ujmuje w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe przychody operacyjne”.

(ii) Zobowiązania handlowe

Zobowiązania handlowe prezentowane jako składnik „Pozostałych zobowiązań”, inne niż zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, Grupa Kapitałowa ujmuje w kwocie wymaganej zapłaty. Długoterminowe zobowiązania handlowe podlegają dyskontowaniu na dzień początkowego ujęcia i na dzień bilansowy.

(iii) Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikowane są aktywa trwałe, w przypadku, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie.

Sytuacja taka ma miejsce, gdy pojedynczy składnik aktywów (lub grupa) jest przeznaczony do natychmiastowej sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem jedynie normalnych i zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywów oraz jego sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, gdy zostaną łącznie spełnione następujące warunki:

- 1) sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, gdy przedstawiciele odpowiedniego poziomu kierownictwa są zdecydowani do wypełnienia planu sprzedaży składnika aktywów (lub grupy do zbycia);
- 2) aktywny program znalezienia nabywcy został rozpoczęty;
- 3) składnik aktywów (lub grupa do zbycia) musi być aktywnie oferowany na sprzedaż po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej, należy oczekiwać, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia klasyfikacji, z wyjątkiem sytuacji dopuszczonych przez MSSF 5 ust. 9, a działania potrzebne do zakończenia planu sprzedaży wskazują, że jest mało prawdopodobne, iż zostaną poczynione znaczące zmiany w planie albo, że plan zostanie zarzucony.

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży Grupa Kapitałowa ujmuje w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

W przypadku, gdy kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży nie są dłużej spełniane, zaprzestaje się klasyfikacji tego składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczonego do sprzedaży oraz dokonuje reklasyfikacji do odpowiedniej kategorii aktywów.

W takim przypadku wycenia się składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży (lub nie wchodzi już w skład grupy przeznaczonej do sprzedaży) w kwocie niższej z:

- 1) jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczony do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która została ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży;

- 2) jego wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o braku jego sprzedaży.

(iv) Udzielone zobowiązania pozabilansowe

W ramach działalności operacyjnej Grupa Kapitałowa zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Zobowiązanie warunkowe jest:

- 1) możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Grupy Kapitałowej;
- 2) obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Na udzielone zobowiązania pozabilansowe obarczone ryzykiem braku wywiązania się zleceniodawcy z warunków umowy tworzone są rezerwy zgodnie z MSR 37. Najistotniejsze pozycje udzielonych zobowiązań pozabilansowych stanowią przyznane linie kredytowe oraz kredyty w rachunkach bieżących.

W momencie początkowego ujęcia umowę gwarancji finansowej wycenia się do wartości godziwej. Po początkowym ujęciu wycenia się ją według wartości wyższej z:

- 1) kwoty odpisu na oczekiwane straty kredytowe określonej zgodnie z MSSF 9 „Instrumenty finansowe”;
- 2) wartości początkowej pomniejszonej, w odpowiednich przypadkach, o skumulowane odpisy amortyzacyjne ujęte zgodnie z MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”.

2.8.16. Ujmowanie przychodów

(i) Wynik z tytułu odsetek

W przypadku aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu, przychody i koszty odsetkowe Grupa Kapitałowa ujmuje z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy lub płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do bilansowej wartości brutto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego. Przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowania przepływów pieniężnych, uwzględniając wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego, jednakże nie uwzględnia potencjalnych oczekiwanych strat związanych z nieściągalnością kredytów. W przypadku, gdy Grupa Kapitałowa zmienia oszacowania płatności udzielonych lub otrzymanych, koryguje wartość bilansową składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego. Korekta jest wyliczana z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej instrumentu finansowego i ujmowana jest jako przychód lub koszt odsetkowy w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki, rozliczone dyskonto i premie oraz rozliczone prowizje otrzymane lub należne z tytułu kredytów, w tym należności faktoringowych, lokat międzybankowych, należności z tytułu leasingu, transakcji z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, oraz innych aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie lub według wartości godziwej przez wynik finansowy lub przez inne całkowite dochody.

Przychody z tytułu odsetek Grupa Kapitałowa oblicza od wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych, za wyjątkiem zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości na moment początkowego ujęcia (POCI) oraz składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (koszyk 3).

W przypadku aktywów finansowych z rozpoznaną utratą wartości na dzień początkowego ujęcia (POCI), wartość odsetek, które są ujmowane w przychodach z tytułu odsetek wyliczana jest od zamortyzowanego kosztu (wartości bilansowej netto) aktywa finansowego przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej dla danego aktywa finansowego, skorygowanej o ryzyko kredytowe.

W przypadku aktywów finansowych, dla których utrata wartości została rozpoznana po dniu początkowego ujęcia (koszyk 3), wartość odsetek, które rozpoznawane są w przychodach wyliczana jest od zamortyzowanego

kosztu (wartości bilansowej netto) aktywa finansowego przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej dla danego aktywa finansowego, „zamrożonej” na moment zidentyfikowania utraty wartości. Koszty okresu sprawozdawczego dotyczące zobowiązań z tytułu odsetek od rachunków klientów oraz zobowiązań z tytułu emisji własnych papierów wartościowych ujmowane są w skonsolidowanym rachunku zysków i strat z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

(ii) Wynik z tytułu prowizji i opłat

Opłaty i prowizje obejmują głównie kwoty zapłacone przez klientów od wykonywanych operacji bankowych na rachunkach, rozliczone prowizje z tytułu udzielenia kredytów w rachunku bieżącym oraz rewolwingowych, rozliczone prowizje z tytułu obsługi kart płatniczych oraz kart kredytowych.

Opłaty i prowizje powiązane bezpośrednio z powstaniem aktywów finansowych, dla których określono harmonogram spłat ujmowane są w skonsolidowanym rachunku zysków i strat jako element efektywnej stopy procentowej i prezentowane są w pozycji „Przychody z tytułu odsetek”.

Opłaty i prowizje związane z produktami bankowymi bez określonych harmonogramów spłat, w tym w szczególności prowizje od kredytów w rachunku bieżącym, kart kredytowych, kredytów rewolwingowych, limitów faktoringowych oraz zobowiązań warunkowych, rozliczane są liniowo w okresie trwania kontraktu i ujmowane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z tytułu prowizji i opłat”.

Opłaty za zobowiązanie się Grupy Kapitałowej do udzielenia kredytu lub pożyczki są odraczane do momentu powstania aktywów finansowych, a następnie podlegają rozliczeniu jako element efektywnej stopy procentowej lub liniowo, w zależności od rodzaju instrumentu finansowego.

Pozostałe opłaty i prowizje są rozpoznawane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w momencie wykonania usługi.

Przychody i koszty z tytułu prowizji w związku z oferowaniem produktów ubezpieczeniowych

Grupa Kapitałowa oferuje produkty typu bancassurance, tj. produkty ubezpieczeniowe sprzedawane w placówkach Grupy Kapitałowej. Przed wdrożeniem produktu ubezpieczeniowego analizie podlega treść ekonomiczna produktu, w tym w szczególności pod kątem bezpośredniego powiązania produktu ubezpieczeniowego z instrumentem finansowym lub spełnienia kryteriów niezależności tych produktów w celu właściwego ujęcia w skonsolidowanym rachunku zysków i strat przychodów i kosztów z tytułu oferowania produktów ubezpieczeniowych.

W przypadku stwierdzenia powiązania produktu ubezpieczeniowego z instrumentem finansowym oferowanym przez Grupę Kapitałową, uzyskiwane z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych opłaty stanowią integralną część wynagrodzenia z tytułu sprzedaży instrumentu finansowego.

Otrzymywane bądź należne Grupie Kapitałowej wynagrodzenie z tytułu oferowania produktów ubezpieczeniowych bezpośrednio powiązanych z instrumentami finansowymi wycenianymi według zamortyzowanego kosztu, Grupa Kapitałowa rozlicza metodą efektywnej stopy procentowej. Wynik rozliczenia rozpoznawany jest w pozycji „Przychody z tytułu odsetek”.

Przychody od produktów ubezpieczeniowych powiązanych z instrumentem finansowym (produktem bankowym), których rozliczenie przebiega w cyklu miesięcznym, rozpoznawane są jednorazowo w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody z tytułu prowizji i opłat”.

Koszty bezpośrednio związane ze sprzedażą produktu ubezpieczeniowego rozliczane są zgodnie z zasadą współmierności przychodów i kosztów, jako:

- 1) element zamortyzowanego kosztu instrumentu finansowego, z którym są związane, w przypadku gdy przychody związane ze sprzedażą produktu ubezpieczeniowego są rozliczane metodą efektywnej stopy procentowej;
- 2) jednorazowo, w przypadku gdy przychody związane ze sprzedażą produktu ubezpieczeniowego są rozpoznawane jednorazowo w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

Otrzymane bądź należne Grupie Kapitałowej wynagrodzenie z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych niepowiązanych z instrumentami finansowymi rozpoznawane jest w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody z tytułu prowizji i opłat”.

W przypadku jeżeli Grupa Kapitałowa wykonuje na rzecz ubezpieczyciela jakiejkolwiek czynności lub usługi wynikające z oferowanych produktów ubezpieczeniowych, wynagrodzenie rozliczane jest w czasie obowiązywania umowy ubezpieczenia, przy uwzględnieniu zasady współmierności przychodów i kosztów oraz z zachowaniem zasady określenia stopnia zaawansowania usługi lub czynności.

W przypadku jeżeli wyniki analizy treści ekonomicznej produktów ubezpieczeniowych wskażą, że Grupa Kapitałowa nie wykonuje na rzecz zakładu ubezpieczeń żadnych czynności lub usług wynikających z oferowanych produktów ubezpieczeniowych, za wyjątkiem usług zawarcia umowy ubezpieczeniowej i przekazania składki, należne lub otrzymane wynagrodzenie, zaliczane jest jednorazowo do skonsolidowanego rachunku zysków i strat jako przychody z tytułu prowizji w dniu rozpoczęcia lub odnowienia polisy ubezpieczeniowej.

(iii) Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat Grupy Kapitałowej w dniu ustalenia praw do ich otrzymania.

(iv) Wynik na działalności podstawowej

Na wynik z działalności podstawowej Grupy Kapitałowej składają się:

- 1) przychody i koszty z tytułu odsetek;
- 2) przychody i koszty z tytułu prowizji;
- 3) przychody z tytułu dywidend;
- 4) wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany, który zawiera:
 - a) zyski lub straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zakwalifikowanych do aktywów lub zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz efekt ich wyceny do wartości godziwej;
 - b) wynik z pozycji wymiany wynikający ze zrealizowanych różnic kursowych oraz różnic kursowych powstałych w wyniku przeliczenia aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych (niezrealizowane różnice kursowe);
- 5) wynik z tytułu zaprzestania ujmowania oraz przeklasyfikowania instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, który zawiera:
 - a) zyski lub straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zakwalifikowanych do aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu;
 - b) zyski lub straty powstałe w wyniku zbycia kapitałowych instrumentów finansowych zakwalifikowanych do aktywów finansowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody;
 - c) zyski lub straty wynikające z przeklasyfikowania aktywów finansowych z kategorii wycenianych w zamortyzowanym koszcie do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy w kwocie stanowiącej różnicę pomiędzy zamortyzowanym kosztem tego składnika aktywów finansowych a jego wartością godziwą na dzień przeklasyfikowania;
 - d) zyski lub straty powstałe w wyniku zbycia dłużnych papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody;
 - e) zyski lub straty wynikające z przeklasyfikowania dłużnych instrumentów finansowych z kategorii wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody do kategorii składników wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy w kwocie uprzednich skumulowanych zysków lub strat ujętych w innych całkowitych dochodach.

- 6) w przypadku, gdy Grupa Kapitałowa w momencie początkowego ujęcia dokona nieodwołalnego wyboru dotyczącego przedstawiania w innych całkowitych dochodach późniejszych zmian wartości godziwej inwestycji w instrument kapitałowy emitowany w walucie obcej, zyski lub straty z tytułu różnic kursowych powstałych na takim instrumencie ujmowane są w innych całkowitych dochodach.

(v) Pozostałe przychody i koszty operacyjne

W pozycji pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych Grupa Kapitałowa wykazuje pozycje niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością operacyjną.

Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie przychody z tytułu sprzedaży towarów i usług niefinansowych, przychody z tytułu sprzedaży towarów i usług związanych z działalnością uzdrowiskową oraz działalnością produkcyjną, zyski z tytułu sprzedaży składników majątku trwałego i aktywów przejętych za długi, zyski z tytułu sprzedaży jednostek zależnych i stowarzyszonych, kwoty odzyskanych należności nieściągalnych, w tym spłaty wierzytelności wyłączonych ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, kwoty otrzymanych odszkodowań i dotacji, uzyskane przychody z tytułu dzierżawy lub najmu nieruchomości, kwoty rozwiązanych rezerw na sprawy sporne.

Pozostałe koszty operacyjne obejmują głównie wydatki na zakup towarów i usług niefinansowych, wydatki na zakup towarów i usług związanych z działalnością uzdrowiskową oraz działalnością produkcyjną, straty z tytułu sprzedaży lub likwidacji majątku trwałego, w tym aktywów przejętych za długi, straty z tytułu sprzedaży jednostek zależnych i stowarzyszonych, koszty windykacji należności, koszty płaconych odszkodowań, koszty tworzenia rezerw na sprawy sporne oraz rezerw na pozostałe zobowiązania, a także koszty przekazanych darowizn.

(vi) Wynik z działalności operacyjnej

Na wynik na działalności operacyjnej składa się wynik na działalności podstawowej, pozostałe przychody i koszty operacyjne, ogólne koszty administracyjne, które składają się z kosztów świadczeń pracowniczych, kosztów zakupu towarów i usług, kosztów działalności i kosztów odpisów amortyzacyjnych. Na wynik z działalności operacyjnej składa się także wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe.

2.8.17. Podatki

(i) Podatek bieżący

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego za okres bieżący i okresy poprzednie Grupa Kapitałowa wycenia w wysokości kwoty przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych lub w przypadku należności - podlegających zwrotowi od organów podatkowych, z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które na dzień bilansowy prawnie już obowiązywały lub proces legislacyjny ich zatwierdzenia był w zasadzie zakończony.

Bieżący podatek dochodowy dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym, Grupa Kapitałowa ujmuje bezpośrednio w kapitale własnym.

(ii) Podatek odroczony

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, odroczony podatek dochodowy Grupa Kapitałowa oblicza metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań, a ich wartością bilansową wykazaną w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych z wyjątkiem przypadku, gdy:

- 1) rezerwa na odroczony podatek dochodowy powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub innego składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie ma wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową;

- 2) wynikają z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych, a terminy ich odwracania się podlegają kontroli przez Grupę Kapitałową oraz gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego Grupa Kapitałowa ujmuje w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych ulg podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać te różnice, ulgi i straty z wyjątkiem przypadku, gdy:

- 1) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową;
- 2) w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest ujmowany w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansową składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego Grupa Kapitałowa weryfikuje na każdy dzień bilansowy i dokonuje stosownego obniżenia, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Nieujęty składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlega ponownej ocenie na każdy dzień bilansowy i jest ujmowany do wysokości odzwierciedlającej prawdopodobieństwo osiągnięcia w przyszłości dochodów do opodatkowania, które pozwolą na zrealizowanie tego składnika aktywów.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczone wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe i przepisy podatkowe, które na dzień bilansowy prawnie już obowiązywały lub proces legislacyjny ich zatwierdzenia był w zasadzie zakończony.

Odroczony podatek dochodowy dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w innych całkowitych dochodach ujmowany jest w innych całkowitych dochodach.

Grupa Kapitałowa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego na mocy posiadanego tytułu prawnego do przeprowadzenia kompensat aktywów z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

2.8.18. Kapitały własne Grupy Kapitałowej

Kapitał zakładowy wykazywany jest w wysokości zgodnej ze statutem Banku oraz wpisem do rejestru sądowego według wartości nominalnej. Pozostałe kapitały własne Grupa Kapitałowa wykazuje w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej z uwzględnieniem ich podziału na rodzaje zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i z postanowieniami statutu Grupy Kapitałowej. Do kapitałów własnych Grupa Kapitałowa zalicza wynik netto za okres bieżący, niepodzielony zysk lub niepokrytą stratę z okresów poprzednich oraz wynik wyceny aktywów finansowych, które są wyceniane przez inne całkowite dochody.

Kapitały własne Grupy Kapitałowej stanowią:

- 1) kapitał zakładowy – dotyczy jedynie kapitału Banku jako podmiotu dominującego i wykazywany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej;
- 2) akcje własne – skupione akcje Banku wchodzące w skład kapitału zakładowego, lecz niebędące w posiadaniu akcjonariuszy - akcje własne prezentowane są w wartości ujemnej;

- 3) kapitał zapasowy - tworzony jest z corocznych odpisów z zysku netto z przeznaczeniem na pokrycie strat, jakie mogą wyniknąć w związku z działalnością Grupy Kapitałowej. Do kapitału zapasowego zalicza się nadwyżki osiągnięte przy emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej. Kapitał zapasowy pomniejszany jest o koszty bezpośrednio związane z emisją akcji własnych;
- 4) inne całkowite dochody - obejmują skutki wyceny aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody, zyski lub straty aktuarialne stanowiące korektę założeń przyjętych do kalkulacji rezerw na świadczenia pracownicze, różnice kursowe powstałe w wyniku wyceny instrumentów kapitałowych wyrażonych w walutach obcych, dla których dokonano wyboru wyceny do wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz skutki wyceny i wartość podatku odroczonego dla pozycji stanowiących różnice przejściowe ujęte w pozycji innych całkowitych dochodów;
- 5) niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych - obejmujący niepodzielone zyski i niepokryte straty z lat ubiegłych;
- 6) wynik roku bieżącego – zysk lub strata wynikająca z skonsolidowanego rachunku zysków i strat za okres, za który sporządzane jest skonsolidowane sprawozdanie finansowe. Zysk lub strata netto uwzględnia podatek dochodowy;
- 7) pozostałe kapitały:
 - a) fundusz ogólnego ryzyka w Grupy Kapitałowej tworzony jest zgodnie z ustawą Prawo bankowe, z zysku po opodatkowaniu;
 - b) kapitały rezerwowe służące celom określonym w statucie tworzone z odpisów z zysku oraz wynik netto ze sprzedaży kapitałowych papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Wykupione akcje własne są ujmowane według ceny nabycia i pomniejszają kapitał własny do momentu ich anulowania. Zyski lub straty ponoszone przy wykupie, sprzedaży lub umorzeniu akcji własnych nie wpływają na rachunek zysków i strat. Różnica pomiędzy wartością bilansową, a ceną zakupu, w przypadku ponownego wydania akcji, jest ujmowana w ramach nadwyżki ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej. Prawa przypisane do akcji własnych są anulowane i nie jest do nich alokowane prawo do dywidendy.

(i) Dywidendy

Dywidendy, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Banku, ale nie zostały wypłacone na dzień bilansowy, Grupa Kapitałowa ujawnia w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

2.8.19. Kapitał własny przypadający akcjonariuszom niekontrolującym

Kapitał własny przypadający akcjonariuszom niekontrolującym jest to udział w kapitale własnym jednostki zależnej konsolidowanej metodą pełną, a należący do podmiotów niewchodzących w skład Grupy Kapitałowej.

Zmiany w udziale własnościowym jednostki dominującej, które nie skutkują utratą kontroli nad jednostką zależną są ujmowane jako transakcje kapitałowe. W takich przypadkach w celu odzwierciedlenia zmian we względnych udziałach w jednostce zależnej Grupa Kapitałowa dokonuje korekty wartości bilansowej udziałów kontrolujących oraz udziałów niekontrolujących. Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niekontrolujących, a wartością godziwą kwoty zapłaconej lub otrzymanej odnoszone są na kapitał własny i przypisywane do właścicieli jednostki dominującej.

2.8.20. Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych (ZFŚS)

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych Grupa Kapitałowa tworzy ZFŚS. Celem Funduszu jest finansowanie działalności socjalnej na rzecz pracowników. Zobowiązania Funduszu stanowią zakumulowane odpisy dokonane przez Bank i spółki Grupy Kapitałowej na rzecz ZFŚS pomniejszone o bezzwrotne wydatki z ZFŚS. W Grupie Kapitałowej nie występuje majątek socjalny, całość zobowiązań z tytułu ZFŚS wyrażona jest w środkach pieniężnych zgromadzonych na wyodrębnionym rachunku bankowym.

Ze względu na fakt, że aktywa ZFŚS nie stanowią aktywów Grupy Kapitałowej, Grupa Kapitałowa w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej dokonała kompensaty aktywów i zobowiązań Funduszu. W związku z powyższym saldo z tytułu ZFŚS w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wyniosło zero.

2.8.21. Transakcje i salda w walutach obcych

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało przygotowane w polskich złotych. Polski złoty jest walutą funkcjonalną Grupy Kapitałowej oraz walutą podstawowego środowiska gospodarczego, w którym działa Grupa Kapitałowa.

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa przelicza:

- 1) pozycje pieniężne w walucie obcej przy zastosowaniu kursu zamknięcia, tj. kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego;
- 2) pozycje niepieniężne wyceniane według historycznej ceny nabycia wyrażonej w walucie obcej przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji;
- 3) pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przeliczane są przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została ustalona.

Zyski lub straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

Dla potrzeb wyceny bilansowej zostały przyjęte następujące kursy:

	31.12.2021	31.12.2020
EUR	4,5994	4,6148
USD	4,06	3,7584

2.9. Wprowadzenie nowych standardów i interpretacji oraz zmian standardów i interpretacji

2.9.1. Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały zastosowane po raz pierwszy w bieżącym roku obrotowym

Standard/interpretacja	Data wejścia w życie	Opis zmian i wpływ na sprawozdanie
MSR 39 (zmiana) „Instrumenty finansowe – ujawnienia i wycena”, MSSF 4 (zmiana) „Umowy ubezpieczeniowe”, MSSF 7 (zmiana) „Instrumenty finansowe – ujawnianie informacji”, MSSF 9 (zmiana) „Instrumenty Finansowe”, MSSF 16 (zmiana) „Leasing” - reforma IBOR faza II	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie.	Przepisy opublikowane w ramach reformy IBOR fazy II dotyczą doprecyzowanie wcześniejszych zmian wynikających z reformy wskaźników stóp procentowych w obszarach modyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych, rachunkowości zabezpieczeń oraz ujawnień. Według oceny Grupy Kapitałowej zmiana nie ma istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.
MSSF 4 (zmiana) „Umowy ubezpieczeniowe”	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie.	Zmiana przewiduje dwa opcjonalne rozwiązania w celu zmniejszenia wpływu różnych dat wejścia w życie MSSF 9 i MSSF 17. Według oceny Grupy Kapitałowej zmiana nie ma wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.
MSSF 16 (zmiana) „Leasing”	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 kwietnia 2021 roku lub po tej dacie	Zmiana w zakresie modyfikacji leasingu, której celem jest wydłużenie o 1 rok okresu możliwości odstąpienia od oceny modyfikacji leasingu, w sytuacji, gdy zmiana płatności leasingowych jest bezpośrednią konsekwencją pandemii Covid-19. Według oceny Grupy Kapitałowej zmiana nie ma wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

2.9.2. Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały wydane przez RMSR i zostały zatwierdzone przez Unię Europejską ale jeszcze nie weszły w życie

Standard/interpretacja	Data wejścia w życie	Opis zmian i wpływ na sprawozdanie
MSSF 3 (zmiana) „Połączenie jednostek”	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2022 roku lub po tej dacie	<p>Zmiana standardu odnosi się do założeń koncepcyjnych z 2018 roku, które dotyczą dodania wymogu, zgodnie z którym w przypadku transakcji i innych zdarzeń objętych zakresem MSR 37 lub KIMSF 21 jednostka przejmująca stosuje MSR 37 lub KIMSF 21 w celu zidentyfikowania zobowiązań, które przyjęła w ramach połączenia jednostek. Dodatkowo standard wprowadza wyraźne stwierdzenie, że jednostka przejmująca nie ujmuje aktywów warunkowych nabytych w ramach połączenia jednostek.</p> <p>Według oceny Grupy Kapitałowej zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.</p>
MSR 16 (zmiana) „Rzeczowe aktywa trwałe”	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2022 roku lub po tej dacie	<p>Zmiana standardu zabrania odliczania od kosztu wytworzenia pozycji rzeczowych aktywów trwałych jakichkolwiek wpływów ze sprzedaży pozycji wytworzonych w trakcie doprowadzenia tego składnika aktywów do miejsca i stanu umożliwiającego mu działanie w sposób zamierzony przez kierownictwo. Zamiast tego jednostka ujmuje przychody ze sprzedaży takich pozycji oraz koszt wytworzenia tych pozycji w rachunku zysków i strat.</p> <p>Według oceny Grupy Kapitałowej zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.</p>
MSR 37 (zmiana) „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2022 roku lub po tej dacie	<p>Zmiana standardu precyzuje, że „koszt wykonania” umowy rodzącej obciążenia obejmuje „koszty bezpośrednio związane z umową”. Koszty bezpośrednio związane z umową mogą być kosztami inkrementalnymi związanymi z wykonaniem.</p> <p>Według oceny Grupy Kapitałowej zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.</p>
Roczny program poprawek 2018-2020	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2022 roku lub po tej dacie	<p>Zmiany oraz poprawki doprecyzowują oraz zawierają wyjaśnienia do ujmowania i wyceny w zakresie MSSF 1 „Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy”, MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, MSR 41 „Rolnictwo” oraz do przykładów ilustrujących w ramach MSSF 16 „Leasing”.</p> <p>Według oceny Grupy Kapitałowej zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.</p>

MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2023 roku lub po tej dacie	<p>MSSF 17 określa nowe podejście do rozpoznania, wyceny, prezentacji oraz ujawnień umów ubezpieczeniowych, a jego głównym celem jest zagwarantowanie przejrzystości i porównywalności sprawozdań finansowych. W związku z powyższym jednostka ma obowiązek ujawnić szereg ujawnień o charakterze ilościowym i jakościowym w celu umożliwienia odbiorcom sprawozdania ocenę wpływu umów ubezpieczeniowych na dane finansowe jednostki. MSSF 17 wprowadza znaczące zamiany w stosunku do dotychczas obowiązującego MSSF 17. W 2020 roku RMSR przyjęła zmiany do MSSF 17 w zakresie odroczenia daty wejścia w życie, ujmowania zysków, prezentacji umów ubezpieczeniowych oraz niedopasowań księgowych.</p> <p>Grupa Kapitałowa nie oszacowała jeszcze wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.</p>
---------------------------------	---	---

2.9.3. Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały wydane przez RMSR i nie zostały zatwierdzone przez Unię Europejską

Standard/interpretacja	Data wejścia w życie	Opis zmian i wpływ na sprawozdanie
MSR 1 (zmiana) „Prezentacja sprawozdań finansowych”	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2023 roku lub po tej dacie	<p>Zmiana standardu dotyczy prezentacji zobowiązań. W szczególności wyjaśnia ona, że klasyfikacja zobowiązań jako krótkoterminowe lub długoterminowe powinna opierać się na prawach istniejących na koniec okresu sprawozdawczego.</p> <p>Według oceny Grupy Kapitałowej zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.</p>

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

MSSF 17 (zmiana) „Umowy ubezpieczeniowe”	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2023 roku lub po tej dacie	Zmiany do MSSF 17 obejmują dwuletnie odroczenie daty wejścia w życie i ustaloną datę wygaśnięcia tymczasowego zwolnienia ze stosowania MSSF 9 przyznanego ubezpieczycielom spełniającym określone kryteria. Wzorzec ujmowania zysków dla umów ubezpieczeniowych zgodnie został zmieniony w celu odzwierciedlenia ochrony ubezpieczeniowej i wszelkich świadczonych usług inwestycyjnych. Umowy ubezpieczeniowe muszą być teraz prezentowane w bilansie na poziomie portfela. Zmiany dotyczą również niedopasowań księgowych, które powstają, gdy jednostka zawiera umowę reasekuracyjną rodzącą obciążenia i rozpoznaje straty na kontraktach bazowych w momencie początkowego ujęcia.
		Grupa Kapitałowa nie oszacowała jeszcze wpływu zmiany na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.
MSR 1 (zmiana) „Prezentacja sprawozdań finansowych”	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2023 roku lub po tej dacie	Opublikowane zmiany standardu doprecyzowują kwestię prezentacji ujawnień, dotyczących polityki rachunkowości stosowanej przed podmiot. Podmioty mają obowiązek zaprezentować istotne informacje o polityce rachunkowości o charakterze materialnym, a nie jak dotychczas o charakterze znaczącym. Zasady prezentacji zostały szczegółowo doprecyzowane poprzez zmianę do zasad „Praktyki MSSF 2 Ujawnianie zasad rachunkowości”.
		Grupa Kapitałowa nie oszacowała jeszcze wpływu zmiany na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.
MSR 8 (zmiana) „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2023 roku lub po tej dacie	Zatwierdzone zmiany do standardu doprecyzowują różnicę pomiędzy zmianami w polityce rachunkowości, a zmianami w szacunkach. Zaprezentowana definicja identyfikuje szacunki księgowe jako wartości w sprawozdaniu finansowym, które nie są obarczone niepewnością wyceny. W standardzie dodano również przykłady oraz wytyczne, mające na celu ułatwienia podmiotom interpretację przyjętych wytycznych.
		Grupa Kapitałowa nie oszacowała jeszcze wpływu zmiany na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

MSR 12 (zmiana) "Podatek
dochodowy"

Rok obrotowy rozpoczynający się
1 stycznia 2023 roku lub po tej dacie

Zmiany do MSR 12 doprecyzowują, że zwolnienie dotyczące początkowego ujęcia podatku odroczonego nie ma zastosowania do transakcji, w których w momencie początkowego ujęcia powstają równe kwoty ujemnych i dodatnich różnic przejściowych, a jednostki są zobowiązane do ujmowania podatku odroczonego od takich transakcji, a tym samym wyjaśniają pojawiające się wątpliwości co do tego, czy zwolnienie to ma zastosowanie do transakcji takich jak leasing i zobowiązania z tytułu wycofania z eksploatacji.

Grupa Kapitałowa nie oszacowała jeszcze wpływu zmiany na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

3. Segmenty działalności

Zgodnie z wymogiem MSSF 8 informacje o segmencie oparte są na danych finansowych zastosowanych do celów sprawozdawczości wewnętrznej dostarczanej Zarządowi Banku (głównemu organowi odpowiedzialnemu za podejmowanie decyzji operacyjnych), którego zadaniem jest alokacja zasobów do segmentów działalności i przeprowadzanie oceny ich wyników.

Segmenty działalności

Działalność Grupy Kapitałowej została podzielona na segmenty, które wyodrębniono z punktu widzenia określonych grup produktów według jednorodnych cech transakcji:

- 1) segment klienta detalicznego,
- 2) segment klienta biznesowego,
- 3) segment inwestycyjny,
- 4) niezaalokowane.

Segment klienta detalicznego

Segment klienta detalicznego obejmuje obsługę klientów indywidualnych będących osobami prywatnymi. Działalność tego segmentu analizowana jest w ujęciu produktów kredytowych (w tym: kredyty hipoteczne, konsumenckie oraz karty kredytowe), produktów depozytowych (w tym: rachunki bieżące, lokaty terminowe, rachunki oszczędnościowe) oraz usług dedykowanych dla klientów detalicznych (w tym: obsługa gotówkowa, przelewy krajowe i zagraniczne).

Segment klienta biznesowego

Segment klienta biznesowego obejmuje obsługę:

- 1) klientów instytucjonalnych, w tym przedsiębiorstwa, jednostki budżetowe, wspólnoty mieszkaniowe;
- 2) rolników;
- 3) przedsiębiorców indywidualnych.

Działalność tego segmentu analizowana jest w ujęciu

- 1) produktów kredytowych, w tym: kredyty inwestycyjne i obrotowe, kredyty preferencyjne z dofinansowaniem funduszy strukturalnych UE lub krajowych programów wspierania przedsiębiorców;
- 2) produktów depozytowych, w tym: rachunki bieżące i lokacyjne, lokaty terminowe;
- 3) usług dedykowanych dla klientów biznesowych.

Do segmentu klienta biznesowego zaliczono także działalność usługową na rzecz zrzeszonych banków spółdzielczych oraz działalność spółki BPS Leasing S.A.

Segment inwestycyjny

Segment inwestycyjny obejmuje przede wszystkim działalność w zakresie operacji skarbowych, rynków finansowych, zarządzania płynnością, ryzykiem stóp procentowych i walutowym Banku oraz działalność maklerską. W ramach tego segmentu są wykazywane wyniki Domu Maklerskiego Banku BPS S.A., BPS Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A. oraz wszystkich zamkniętych funduszy inwestycyjnych i pozostałych spółek.

Niezaalokowane

Segment ten obejmuje przychody, koszty oraz pozycje bilansowe nieprzyporządkowane do żadnego z wyżej wymienionych segmentów.

Wycena

Wycena aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów segmentów jest zgodna z polityką rachunkowości stosowaną w Grupie Kapitałowej. Zarządczy wynik z tytułu odsetek uwzględnia księgowo przychody i koszty odsetkowe, które są korygowane o przychody i koszty wyliczone przy wykorzystaniu wewnętrznych cen transferowych.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat oraz skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej zawierają pozycje, które bezpośrednio można zakwalifikować do danego segmentu, jak również takie, które przypisywane są do danego segmentu w oparciu o racjonalne przesłanki przy zastosowaniu odpowiednich metod alokacji.

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Skonsolidowany rachunek zysków i strat za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku

	Segment działalności detalicznej	Segment działalności biznesowej	Segment działalności inwestycyjnej	Niezaalokowane	Razem
Wynik z tytułu odsetek	30 448	96 752	127 538	0	254 738
- Przychody odsetkowe, z tego:	59 252	156 184	382 112	0	597 548
- przychody odsetkowe od klientów	50 217	146 234	124 340	0	320 791
- przychody odsetkowe wewnętrzne	9 035	9 950	257 772	0	276 757
- Koszty odsetkowe, z tego:	-28 804	-59 432	-254 574	0	-342 810
- koszty odsetkowe od klientów	-1 046	-559	-64 448	0	-66 053
- koszty odsetkowe wewnętrzne	-27 758	-58 873	-190 126	0	-276 757
Wynik z tytułu prowizji	5 199	62 474	17 104	0	84 777
Przychody z tytułu dywidend, wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wynik z pozycji wymiany i wynik z tytułu zaprzestania ujmowania oraz przeklasyfikowania instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 649	4 107	26 939	0	32 695
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	2 227	12 796	102 449	0	117 472
Ogólne koszty administracyjne	-37 960	-97 421	-231 989	0	-367 370
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	3 338	-73 871	2 311	0	-68 222
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych	0	0	1 211	0	1 211
Wynik segmentu brutto	4 901	4 837	45 563	0	55 301
Podatek dochodowy	0	0	0	-13 402	-13 402
Wynik finansowy netto	4 901	4 837	45 563	-13 402	41 899

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2021 roku

	Segment działalności detalicznej	Segment działalności biznesowej	Segment działalności inwestycyjnej	Niezaalokowane	Razem
Należności od innych banków, klientów oraz z tytułu leasingu finansowego	2 156 151	5 764 195	915 082	0	8 835 428
Pozostałe aktywa, w tym:	1 254	25 775	15 553 989	353 906	15 934 924
- Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0	0	0	89 119	89 119
Aktywa razem	2 157 405	5 789 970	16 469 071	353 906	24 770 352
Zobowiązania wobec innych banków oraz klientów	842 804	2 092 596	20 137 283	0	23 072 683
Pozostałe zobowiązania	0	9 068	578 336	206 549	793 953
Kapitał własny	0	0	0	903 716	903 716
Zobowiązania i kapitał własny razem	842 804	2 101 664	20 715 619	1 110 265	24 770 352

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Skonsolidowany rachunek zysków i strat za rok zakończony dnia 31 grudnia 2020 roku

	Segment działalności detałicznej	Segment działalności biznesowej	Segment działalności inwestycyjnej	Niezaalokowane	Razem
Wynik z tytułu odsetek	29 359	122 902	136 884	0	289 145
- Przychody odsetkowe, z tego:	73 285	208 386	580 057	0	861 728
- przychody odsetkowe od klientów	58 880	196 704	186 177	0	441 761
- przychody odsetkowe wewnętrzne	14 405	11 682	393 880	0	419 967
- Koszty odsetkowe, z tego:	-43 926	-85 484	-443 173	0	-572 583
- koszty odsetkowe od klientów	-9 897	-8 643	-134 076	0	-152 616
- koszty odsetkowe wewnętrzne	-34 029	-76 841	-309 097	0	-419 967
Wynik z tytułu prowizji	5 357	57 875	16 443	0	79 675
Przychody z tytułu dywidend, wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wynik z pozycji wymiany i wynik z tytułu zaprzestania ujmowania oraz przeklasyfikowania instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	874	-10 338	15 703	0	6 239
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	2 070	11 821	71 067	0	84 958
Ogólne koszty administracyjne	-45 836	-108 302	-213 186	0	-367 324
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	-1 639	-80 728	5 347	0	-77 020
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych	0	0	748	0	748
Wynik segmentu brutto	-9 815	-6 770	33 006	0	16 421
Podatek dochodowy	0	0	0	-10 382	-10 382
Wynik finansowy netto	-9 815	-6 770	33 006	-10 382	6 039

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2020 roku

	Segment działalności detałicznej	Segment działalności biznesowej	Segment działalności inwestycyjnej	Niezaalokowane	Razem
Należności od innych banków, klientów oraz z tytułu leasingu finansowego	2 089 694	6 367 898	777 486	0	9 235 078
Pozostałe aktywa, w tym:	2 491	22 354	19 368 775	331 873	19 725 493
- Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0	0	0	107 443	107 443
Aktywa razem	2 092 185	6 390 252	20 146 261	331 873	28 960 571
Zobowiązania wobec innych banków oraz klientów	1 004 159	2 263 156	24 059 340	0	27 326 655
Pozostałe zobowiązania	0	8 861	612 231	193 903	814 995
Kapitał własny	0	0	0	818 921	818 921
Zobowiązania i kapitał własny razem	1 004 159	2 272 017	24 671 571	1 012 824	28 960 571

4. Wynik z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek	2021	2020
Przychody odsetkowe od aktywów finansowych z tytułu:	317 461	436 552
- środków w Banku Centralnym	946	242
- lokat oraz kredytów udzielonych innym bankom	291	862
- należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	0	14
- należności od leasingu finansowego	18 457	17 722
- papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	20 228	52 053
- papierów wartościowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	101 703	134 597
- kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w zamortyzowanym koszcie	175 836	231 062
Pozostałe przychody o charakterze odsetkowym z tytułu	3 235	5 177
- papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	212	509
- papierów wartościowych obowiązkowo wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy	724	1 076
- kredytów i pożyczek udzielonych klientom obowiązkowo wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	2 299	3 592
Pozostałe	95	32
Razem przychody z tytułu odsetek	320 791	441 761
Przychody z tytułu odsetek od aktywów finansowych z utratą wartości	2021	2020
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	32 559	36 484
Pozostałe inwestycje finansowe	1 794	1 934
Razem odsetki od aktywów finansowych z utratą wartości	34 353	38 418
Koszty z tytułu odsetek	2021	2020
Koszty odsetek z tytułu:	-66 026	-152 590
- zobowiązań wobec innych banków	-45 331	-111 333
- sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	-8
- zobowiązań wobec klientów	-4 121	-19 584
- emisji dłużnych papierów wartościowych	-15 005	-19 582
- zobowiązań leasingowych	-1 569	-2 083
Pozostałe koszty o charakterze odsetkowym z tytułu:	0	-2
- aktywów/zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	0	-2
Pozostałe	-27	-24
Razem koszty z tytułu odsetek	-66 053	-152 616

5. Wynik z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat	2021	2020
Przychody z prowizji i opłat od banków z tytułu:	46 060	45 103
- udzielonych kredytów i pożyczek	0	13
- obsługi rachunków bankowych	326	215
- kart płatniczych i kredytowych	28 437	25 931
- rozliczeń pieniężnych	16 323	18 053
- pozostałe	974	891
Przychody z prowizji i opłat od klientów z tytułu:	107 246	70 299
- udzielonych kredytów i pożyczek	19 887	19 324
- obsługi rachunków bankowych	17 729	13 748
- kart płatniczych i kredytowych	2 417	2 678
- działalności maklerskiej, powierniczej i zarządzania funduszami	59 115	26 592
- pośrednictwa sprzedaży ubezpieczeń	914	617
- rozliczeń pieniężnych	4 176	5 144
- zobowiązań gwarancyjnych	1 040	1 035
- pozostałe	1 968	1 161
Razem przychody z tytułu prowizji i opłat	153 306	115 402

Koszty z tytułu prowizji i opłat	2021	2020
Koszty prowizji i opłat od banków z tytułu:	-3 516	-4 153
- otrzymanych kredytów i pożyczek	-25	-14
- obsługi rachunków bankowych	-1 923	-2 313
- kart płatniczych i kredytowych	-277	-321
- prowizji dystrybucyjnej	0	-150
- pozostałe	-1 291	-1 355
Koszty prowizji i opłat od klientów z tytułu:	-65 013	-31 574
- kart płatniczych i kredytowych	-19 988	-18 800
- działalności maklerskiej, powierniczej i zarządzania funduszami	-43 030	-10 830
- administracji wierzytelnościami	-71	-346
- pozostałe	-1 924	-1 598
Razem koszty z tytułu prowizji i opłat	-68 529	-35 727

6. Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend od:	2021	2020
- emitentów aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	47	59
- emitentów aktywów finansowych obowiązkowo wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	1 087	140
- emitentów aktywów finansowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 148	1 074
Razem przychody z tytułu dywidend	2 282	1 273

7. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany

	2021	2020
Wynik na sprzedaży i wycenie instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu		
- dłużne papiery wartościowe	3 036	7 501
- kapitałowe papiery wartościowe	4	106
Razem wynik na sprzedaży i wycenie instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	3 040	7 607
Wynik na sprzedaży i wycenie instrumentów finansowych obowiązkowo wycenianych przez wynik finansowy		
- dłużne papiery wartościowe	13 150	-28 728
- kapitałowe papiery wartościowe	1 010	124
Razem wynik na sprzedaży i wycenie instrumentów finansowych obowiązkowo wycenianych przez wynik finansowy	14 160	-28 604
Wynik na pochodnych instrumentach finansowych	-19 315	-14 055
Wynik z pozycji wymiany	6 806	15 167
Razem wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany	4 691	-19 885

8. Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania oraz przeklasyfikowania instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	2021	2020
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych zakwalifikowanych do aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	16 405	11 385
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody	9 317	13 466
- dłużnych papierów wartościowych	9 317	13 466
- kapitałowych papierów wartościowych	0	0
Razem wynik z tytułu zaprzestania ujmowania oraz przeklasyfikowania instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	25 722	24 851

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

9. Pozostałe przychody operacyjne

	2021	2020
Przychody ze sprzedaży towarów i usług, w tym:	125 147	81 428
- z działalności uzdrowiskowej	86 122	53 740
- z działalności produkcyjnej	10 643	6 007
Zyski z tytułu sprzedaży lub przychody z likwidacji składników majątku trwałego i obrotowego oraz aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	1 675	7 082
- środków trwałych	1 675	4 539
- aktywów z tytułu prawa do użytkowania	0	1
- aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	0	2 542
Przychody z odzyskanych należności nieściągalnych, w tym zwrócone koszty windykacji	3 568	3 354
Przychody ze sprzedaży kredytów i należności nieściągalnych przeniesionych do ewidencji pozabilansowej	0	4
Przychody z otrzymanych dotacji	16 469	9 267
Przychody z otrzymanych kar, odszkodowań i grzywien	1 278	632
Przychody z nieruchomości inwestycyjnych	1 932	536
- najmu	465	536
- wyceny do wartości godziwej	1 467	0
Przychody z tytułu rozwiązania rezerw	231	7 572
- na zobowiązania pracownicze	155	46
- na zobowiązania sporne	76	7 134
- na pozostałe zobowiązania	0	392
Pozostałe	6 452	5 244
Razem pozostałe przychody operacyjne	156 752	115 119

10. Pozostałe koszty operacyjne

	2021	2020
Koszty z tytułu zakupu towarów i usług, w tym:	-25 592	-21 390
- z działalności uzdrowiskowej	-10 420	-7 219
- z działalności produkcyjnej	-2 074	-331
Straty z tytułu sprzedaży lub koszty likwidacji składników majątku trwałego i obrotowego oraz aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży, w tym:	-4 057	-437
- środków trwałych	-4 057	-437
- pozostałych	0	0
Koszty windykacji	-2 087	-2 469
Koszty z tytułu zapłaconych odszkodowań, kar i grzywien	-1 250	-319
Koszty przekazanych darowizn	-59	-72
Koszty z nieruchomości inwestycyjnych z tytułu wyceny do wartości godziwej	-109	-2 149
Koszty z tytułu tworzenia rezerw	-2 634	-426
- na zobowiązania sporne	-2 074	-191
- na pozostałe zobowiązania	-560	-235
Pozostałe	-3 492	-2 899
Razem pozostałe koszty operacyjne	-39 280	-30 161

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

11. Ogólne koszty administracyjne

	2021	2020
Koszty świadczeń pracowniczych	-168 878	-167 357
Koszty działania z tytułu:	-146 396	-148 504
- utrzymania, remontów i wynajmu budynków	-22 444	-23 994
- eksploatacji środków transportu	-2 664	-2 689
- eksploatacji systemów informatycznych	-48 655	-43 961
- usług pocztowych i telekomunikacyjnych	-3 020	-3 568
- usług badania bilansu, doradztwa i konsultingu	-10 357	-10 109
- reklamy i reprezentacji	-3 802	-2 831
- podatków i opłat	-6 197	-6 087
- wpłat na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego i Komisji Nadzoru Finansowego	-24 776	-28 608
- wpłat na rzecz Spółdzielni Ochrony Zrzeszenia BPS	-7 147	-8 390
- usług ochrony	-5 557	-7 171
- ubezpieczeń	-2 019	-1 956
- usług KIR	-155	-187
- pozostałe	-9 603	-8 953
Amortyzacja	-46 561	-48 345
- rzeczowych aktywów trwałych	-22 453	-21 885
- aktywów z tytułu prawa do użytkowania	-10 821	-12 740
- wartości niematerialnych	-13 287	-13 720
Pozostałe	-5 535	-3 118
Razem ogólne koszty administracyjne	-367 370	-367 324

12. Świadczenia pracownicze

	2021	2020
Wynagrodzenia, w tym:	-136 745	-134 670
- rezerwy na świadczenia pracownicze	-2 418	-794
- składki pracowniczego programu emerytalnego	-2 197	-2 168
Ubezpieczenia	-19 658	-20 659
Pozostałe świadczenia na rzecz pracowników, w tym:	-12 475	-12 028
- odpisy na ZFŚS	-2 328	-2 496
Razem koszty świadczeń pracowniczych	-168 878	-167 357

13. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe

Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku

	Utworzenie odpisów	Rozwiązanie odpisów	Wpływ na wynik okresu
Aktywa wyceniane zgodnie z MSSF 9	-121 426	45 018	-76 408
Należności od innych banków wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-23	26	3
Papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-2 070	324	-1 746
Papiery wartościowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-269	148	-121
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-112 446	42 524	-69 922
Należności z tytułu leasingu finansowego	-3 599	1 056	-2 543
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	-3 019	940	-2 079
Aktywa niewyceniane zgodnie z MSSF 9	-2 977	11 163	8 186
Zapasy	0	0	0
Rzeczowe aktywa trwałe	-594	4 492	3 898
Wartości niematerialne	-1 572	0	-1 572
Pozostałe aktywa	-811	6 671	5 860
Razem	-124 403	56 181	-68 222

Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe za rok zakończony 31 grudnia 2020 roku

	Utworzenie odpisów	Rozwiązanie odpisów	Wpływ na wynik okresu
Aktywa wyceniane zgodnie z MSSF 9	-120 556	39 779	-80 777
Należności od innych banków wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-151	13	-138
Papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-936	1 456	520
Papiery wartościowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-818	51	-767
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-112 140	32 974	-79 166
Należności z tytułu leasingu finansowego	-5 343	3 043	-2 300
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	-1 168	2 242	1 074
Aktywa niewyceniane zgodnie z MSSF 9	-7 267	11 024	3 757
Zapasy	-133	0	-133
Rzeczowe aktywa trwałe	-2 422	3 811	1 389
Wartości niematerialne	0	0	0
Pozostałe aktywa	-4 712	7 213	2 501
Razem	-127 823	50 803	-77 020

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zmiany odpisów z tytułu utraty wartości aktywów niewycenianych według MSSF 9 za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku

	Wartość na początek okresu	Zwiększenia		Zmniejszenia			Wartość na koniec okresu	Wpływ na wynik okresu
		Utworzenie odpisów	Pozostałe	Rozwiązanie odpisów	Spisania aktywów	Pozostałe		
Inwestycje w jednostki stowarzyszone	0	0	0	0	0	0	0	0
Zapasy	-65	0	0	0	0	0	-65	0
Rzeczowe aktywa trwałe	-24 312	-594	0	4 492	0	0	-20 414	3 898
Wartości niematerialne	-13 248	-1 572	0	0	0	150	-14 670	-1 572
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	-32	0	0	0	0	0	-32	0
Pozostałe aktywa	-21 375	-811	0	6 671	8 429	32	-7 054	5 860
Razem	-59 032	-2 977	0	11 163	8 429	182	-42 235	8 186

Zmiany odpisów z tytułu utraty wartości aktywów niewycenianych według MSSF 9 za rok zakończony 31 grudnia 2020 roku

	Wartość na początek okresu	Zwiększenia		Zmniejszenia			Wartość na koniec okresu	Wpływ na wynik okresu
		Utworzenie odpisów	Pozostałe	Rozwiązanie odpisów	Spisania aktywów	Pozostałe		
Inwestycje w jednostki stowarzyszone	-2 242	0	0	0	0	2 242	0	0
Zapasy	-65	-133	0	0	133	0	-65	-133
Rzeczowe aktywa trwałe	-30 918	-2 422	0	3 811	2 691	2 526	-24 312	1 389
Wartości niematerialne	-13 488	0	0	0	240	0	-13 248	0
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	-64	0	0	0	0	32	-32	0
Pozostałe aktywa	-25 623	-4 712	-1 486	7 213	1 929	1 304	-21 375	2 501
Razem	-72 400	-7 267	-1 486	11 024	4 993	6 104	-59 032	3 757

14. Podatek dochodowy

	2021	2020
Bieżący podatek dochodowy	1 313	-20 711
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	-869	-20 711
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	2 182	0
Odroczony podatek dochodowy	-14 715	10 329
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych odnoszonych na wynik finansowy	-14 715	10 329
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	-13 402	-10 382
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	-2 145	-2 154
Odroczony podatek dochodowy dotyczący pozycji odniesionych bezpośrednio na kapitał	-2 145	-2 154
Niezrealizowany zysk/strata z tytułu papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz zyski lub straty aktuarialne	-2 145	-2 154
Obciążenie podatkowe wykazane w kapitale własnym	-2 145	-2 154

Z dniem 15 lipca 2016 roku do Ordynacji Podatkowej zostały wprowadzone zmiany w celu uwzględnienia postanowień Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR). GAAR ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia zapłaty podatku w Polsce. GAAR definiuje unikanie opodatkowania jako czynność dokonaną przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisów ustawy podatkowej. Zgodnie z GAAR taka czynność nie skutkuje osiągnięciem korzyści podatkowej, jeżeli sposób działania był sztuczny. Wszelkie występowanie (i) nieuzasadnionego dzielenia operacji, (ii) angażowania podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia ekonomicznego lub gospodarczego, (iii) elementów wzajemnie się znoszących lub kompensujących oraz (iv) inne działania o podobnym działaniu do wcześniej wspomnianych, mogą być potraktowane jako przesłanka istnienia sztucznych czynności podlegających przepisom GAAR. Nowe regulacje będą wymagać znacznie większego osądu przy ocenie skutków podatkowych poszczególnych transakcji.

Klauzulę GAAR należy stosować w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie oraz do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR ale, dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane. Wdrożenie powyższych przepisów umożliwi polskim organom kontroli podatkowej kwestionowanie realizowanych przez podatników prawnych ustaleń i porozumień, takich jak restrukturyzacja i reorganizacja grupy.

Organy podatkowe mogą przeprowadzać kontrole i weryfikować zapisy operacji gospodarczych ujętych w księgach rachunkowych w ciągu 5 lat od zakończenia roku podatkowego, w którym złożono deklaracje podatkowe, dokonać ustalenia dodatkowego zobowiązania podatkowego i nałożyć związane z tym kary. W opinii Zarządu nie istnieją okoliczności wskazujące na możliwość powstania istotnych zobowiązań podatkowych w tym zakresie.

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Liczbowe uzgodnienie pomiędzy podatkiem obliczonym jako iloczyn wyniku finansowego brutto i obowiązującej stawki podatkowej a rzeczywistym obciążeniem podatkowym wykazany w rachunku zysków i strat

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Zysk (strata) brutto	55 301	16 421
Stawka podatku obowiązująca w Polsce	19%	19%
Obciążenie podatkowe wg zastosowanej stawki podatkowej	-10 507	-3 120
Dochody niepodlegające opodatkowaniu, z tego:	9 858	11 678
- rozwiązane rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	5 658	9 850
- otrzymane dywidendy	2 282	1 273
- przychody do otrzymania	0	40
- pozostałe	1 918	515
Koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów, z tego:	-41 137	-49 651
- utworzone rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	-7 084	-11 610
- opłaty na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	-22 007	-26 787
- pozostałe	-12 046	-11 254
Pozostałe różnice pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym	16 044	-247
Efektywne obciążenie zysku/straty brutto podatkiem dochodowym	-13 402	-10 382
Efektywna stawka podatkowa	24%	63%

Należności i zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	10 391	403
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	55	11 900

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Podatek odroczony

Odroczony podatek dochodowy na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz 31 grudnia 2020 roku wynika z następujących pozycji:

	Sprawozdanie z sytuacji finansowej		Wpływ na rachunek zysków i strat	
	31.12.2021	31.12.2020	2021	2020
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego, struktura:				
- odsetki do otrzymania	82 869	99 409	16 540	-987
- wartość netto środków trwałych objętych ulgą inwestycyjną	106	109	3	11
- dyskonto i odsetki od papierów wartościowych	125 755	86 648	-39 107	-11 860
- przychody do otrzymania z tytułu umów leasingu	40 081	26 862	-13 219	11 547
- nadwyżka amortyzacji podatkowej nad bilansową	13 908	19 764	5 856	1 547
- pozostałe	68 409	74 182	5 773	26 848
Dodatnie różnice przejściowe razem	331 128	306 974	-24 154	27 106
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego odnoszona na wynik finansowy	62 914	58 325	-4 589	5 150
Operacje rozliczane z innymi całkowitymi dochodami	14 733	14 956	X	X
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego odnoszona na całkowite dochody	2 799	2 842	X	X
Razem rezerwa z tytułu podatku odroczonego	65 713	61 167	X	X
Kwota kompensaty	-65 713	-61 167	X	X
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	0	0	X	X
Aktywo z tytułu podatku odroczonego, struktura:				
- odsetki do zapłacenia	5 342	6 383	-1 041	-10 522
- rezerwy na przyszłe zobowiązania	33 577	29 177	4 400	257
- rezerwy na utratę wartości należności kredytowych	179 968	271 849	-91 881	29 101
- wycena aktywów finansowych	54 770	62 888	-8 118	6 676
- przychody z tytułu odsetek i prowizji pobrane z góry	38 645	45 211	-6 566	-2 495
- naliczone odsetki oraz premia od papierów wartościowych	6 320	6 475	-155	-1 602
- pozostałe	492 841	461 819	31 022	5 536
Ujemne różnice przejściowe razem	811 463	883 802	-72 339	26 951
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego odnoszone na wynik finansowy	154 178	167 922	-13 744	5 121
Operacje rozliczane z innymi całkowitymi dochodami	3 444	3 620	X	X
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego odnoszone na całkowite dochody	654	688	X	X
Razem aktywa z tytułu podatku odroczonego	154 832	168 610	X	X
Kwota kompensaty	-65 713	-61 167	X	X
Aktywo z tytułu podatku odroczonego prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	89 119	107 443	X	X
Objęcie kontroli nad jednostkami zależnymi	X	X	3 618	58
Obciążenie/uznanie z tytułu podatku odroczonego ujęte w rachunku zysków i strat	X	X	-14 715	10 329
Obciążenie/uznanie z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujęte w kapitale własnym	-2 145	-2 154	X	X

Na dzień 31 grudnia 2021 roku w pozycji "Aktywo z tytułu podatku odroczonego - pozostałe" Grupa Kapitałowa zaprezentowała ujemne różnice przejściowe z tytułu straty podatkowej do rozliczenia w wysokości 179.370 tys. zł, wyceny lokat funduszy w kwocie 91.872 tys. zł, przychód podatkowy z tytułu umorzenia certyfikatów inwestycyjnych w latach poprzednich nierozpoznany w przychodach bilansowych w wysokości 58.728 tys. zł, umowy leasingu w wysokości 84.822 tys. zł oraz wydatki na nabycie kuponów odsetkowych związanych z zakupem obligacji w wysokości 34.557 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2020 roku w pozycji "Aktywo z tytułu podatku odroczonego - pozostałe" Grupa Kapitałowa zaprezentowała ujemne różnice przejściowe z tytułu straty podatkowej do rozliczenia w wysokości 40.120 tys. zł, wyceny lokat funduszy w kwocie 102.284 tys. zł, przychód podatkowy z tytułu umorzenia certyfikatów inwestycyjnych w latach poprzednich nierozpoznany w przychodach bilansowych w wysokości 58.728 tys. zł, umowy leasingu w wysokości 78.163 tys. zł oraz wydatki na nabycie kuponów odsetkowych związanych z zakupem obligacji w wysokości 35.842 tys. zł.

15. Zysk na akcję

Podstawowy zysk (strata) przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk na akcję obliczany jest poprzez podzielenie zysku netto przez średnio ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

	2021	2020
Zysk netto	41 605	7 287
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie	442 695	437 523
Zysk przypadający na akcję (w zł)	0,09	0,02

Rozwodniony zysk (strata) przypadający na jedną akcję

Zysk rozwodniony przypadający na akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu, skorygowaną o wpływ instrumentów rozwadniających. W roku 2021 oraz 2020 nie występowały instrumenty rozwadniające.

	2021	2020
Zysk netto	41 605	7 287
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie	442 695	437 523
Zysk rozwodniony przypadający na akcję (w zł)	0,09	0,02

16. Dywidendy wypłacone oraz zaproponowane do wypłaty

Zarząd Banku Polskiej Spółdzielczości będzie rekomendował Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy Banku uchwałę o niewypłacie dywidendy z zysku za rok 2021 z uwagi na brak spełnienia kryteriów określonych w komunikacie Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącym stanowiska organu nadzoru w sprawie założeń polityki dywidendowej banków.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku zobowiązania Banku do wypłaty dywidendy za poprzednie lata wynosiły 1 tys. zł.

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

17. Kasa, środki w Banku Centralnym

	31.12.2021	31.12.2020
Środki pieniężne w kasie	51 055	70 259
Środki pieniężne na rachunkach bieżących i terminowych w Banku Centralnym	1 254 409	1 833 739
Razem kasa, środki w Banku Centralnym	1 305 464	1 903 998

Bank może wykorzystywać w ciągu dnia środki na rachunku rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych na podstawie dyspozycji złożonej do Narodowego Banku Polskiego, musi jednak zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na tym rachunku w odpowiedniej wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej. Kwota rezerwy obowiązkowej deklarowana do utrzymania w grudniu 2021 roku wynosiła 1.202.727 tys. zł, natomiast w grudniu 2020 roku kwota ta wynosiła 78.885 tys. zł. Środki rezerwy obowiązkowej były oprocentowane na dzień 31 grudnia 2021 roku w wysokości 2%, a na dzień 31 grudnia 2020 roku w wysokości 0,10 %.

18. Należności od innych banków

	31.12.2021		31.12.2020	
	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
Należności od innych banków według rodzaju				
Rachunki bieżące	532 640	0	520 120	0
Lokaty	285 035	0	141 856	0
Kredyty i pożyczki	11 382	0	5 786	0
Pozostałe należności	21 247	0	29 804	0
- z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	17 537	0	21 043	0
- pozostałe	3 710	0	8 761	0
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	-241	0	-242	0
Razem należności od innych banków	850 063	0	697 324	0

	31.12.2021		31.12.2020	
	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
Należności od innych banków według terminów wymagalności				
do 1 miesiąca	798 975	0	672 762	0
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	14 002	0	4 401	0
powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy	22 193	0	1 731	0
powyżej 1 roku do 5 lat	15 072	0	1 585	0
powyżej 5 lat	0	0	17 025	0
dla których termin wymagalności upłynął	62	0	62	0
o nieokreślonym terminie wymagalności	0	0	0	0
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	-241	0	-242	0
Razem należności od innych banków	850 063	0	697 324	0

19. Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu

Na dzień 31 grudnia 2021 oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu.

20. Pochodne instrumenty finansowe

	Aktywa 31.12.2021	Zobowiązania 31.12.2021	Aktywa 31.12.2020	Zobowiązania 31.12.2020
Transakcje walutowe	89	9	712	14
- FX forward	89	9	712	14
Transakcje stopy procentowej	61	34	128	121
- swap na stopę procentową IRS	61	34	128	121
Transakcje pozostałe	0	0	0	0
- futures na indeksy akcji	0	0	0	0
Razem pochodne instrumenty finansowe	150	43	840	135

Na dzień 31 grudnia 2021 roku i 31 grudnia 2020 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała instrumentów finansowych ujętych w ramach stosowania rachunkowości zabezpieczeń.

Walutowe transakcje terminowe FX forward to zobowiązania do kupna walut obcych i lokalnych, obejmujące niezrealizowane transakcje spot. Terminowe operacje wymiany walutowej oparte są na określonym w momencie zawarcia kursie waluty na określoną datę w przyszłości. Transakcje FX forward zawierane są przez Grupę Kapitałową w celu zarządzania pozycją walutową oraz celem zaspokajania potrzeb klientów w zakresie zabezpieczenia przyszłych płatności w walutach obcych.

Kontrakty FX swap na stopę procentową i kontrakty walutowe to zobowiązania do zamiany jednego strumienia przepływów pieniężnych na inny. Rezultatem takiej transakcji jest zamiana walut lub stóp procentowych lub połączenia wszystkich tych czynników.

Swap stopy procentowej (IRS) jest umową zawartą pomiędzy dwiema stronami, na podstawie której zobowiązują się one do wzajemnych płatności odsetek od umownego nominału kontraktu (w określonych odstępach czasu w trakcie trwania kontraktu), które naliczane są według różnej stopy procentowej

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Wartości nominalne instrumentów bazowych według terminów zapadalności/wymagalności i wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych

Wartości nominalne instrumentów bazowych według terminów zapadalności/wymagalności i wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2021 roku

	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Transakcje walutowe	1 459	2 008	5 493	0	0	8 960
- FX forward	1 459	2 008	5 493	0	0	8 960
Transakcje stopy procentowej	0	0	0	4 095	0	4 095
- swap na stopę procentową IRS	0	0	0	4 095	0	4 095
Transakcje pozostałe	0	45 158	0	0	0	45 158
- futures na indeksy akcji	0	45 158	0	0	0	45 158
Razem pochodne instrumenty finansowe	1 459	47 166	5 493	4 095	0	58 213

Wartości nominalne instrumentów bazowych według terminów zapadalności/wymagalności i wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2020 roku

	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Transakcje walutowe	56 559	22 276	6 513	0	0	85 348
- FX forward	56 559	22 276	6 513	0	0	85 348
Transakcje stopy procentowej	0	0	0	5 301	0	5 301
- swap na stopę procentową IRS	0	0	0	5 301	0	5 301
Transakcje pozostałe	0	84 041	0	0	0	84 041
- futures na indeksy akcji	0	84 041	0	0	0	84 041
Razem pochodne instrumenty finansowe	56 559	106 317	6 513	5 301	0	174 690

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

21. Papiery wartościowe

Papiery wartościowe według rodzaju na dzień 31 grudnia 2021 roku

	Przeznaczone do obrotu	Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
- emitowane przez NBP	0	0	2 099 048	X	0	2 099 048
- emitowane przez inne banki	302	0	390 787	X	2 891 510	3 282 599
- emitowane przez pozostałe podmioty sektora finansowego	0	231 312	0	X	0	231 312
- emitowane przez podmioty sektora niefinansowego	155	19 336	72 148	X	0	91 639
- emitowane przez Skarb Państwa	18 293	0	237 678	X	6 752 919	7 008 890
- emitowane przez instytucje rządowe i samorządowe	0	0	156 416	X	1 013 792	1 170 208
Razem dłużne papiery wartościowe	18 750	250 648	2 956 077	X	10 658 221	13 883 696
Kapitałowe papiery wartościowe						
- emitowane przez inne banki	0	17	X	5 002	X	5 019
- emitowane przez pozostałe podmioty sektora finansowego	0	106	X	10 215	X	10 321
- emitowane przez podmioty sektora niefinansowego	87	1 035	X	2	X	1 124
Razem kapitałowe papiery wartościowe	87	1 158	X	15 219	X	16 464
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	X	X	-12 701	X	-2 842	-15 543
Razem papiery wartościowe	18 837	251 806	2 943 376	15 219	10 655 379	13 884 617

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Papiery wartościowe według rodzaju na dzień 31 grudnia 2020 roku

	Przeznaczone do obrotu	Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
- emitowane przez NBP	0	0	5 817 788	X	0	5 817 788
- emitowane przez inne banki	398	5 486	65 164	X	1 998 587	2 069 635
- emitowane przez pozostałe podmioty sektora finansowego	0	283 061	19 802	X	0	302 863
- emitowane przez podmioty sektora niefinansowego	155	18 532	71 932	X	0	90 619
- emitowane przez Skarb Państwa	9 926	1 909	530 020	X	7 013 454	7 555 309
- emitowane przez instytucje rządowe i samorządowe	0	0	152 768	X	1 041 239	1 194 007
Razem dłużne papiery wartościowe	10 479	308 988	6 657 474	X	10 053 280	17 030 221
Kapitałowe papiery wartościowe						
- emitowane przez inne banki	0	486	X	2 720	X	3 206
- emitowane przez pozostałe podmioty sektora finansowego	0	660	X	8 077	X	8 737
- emitowane przez podmioty sektora niefinansowego	66	2 870	X	2	X	2 938
Razem kapitałowe papiery wartościowe	66	4 016	X	10 799	X	14 881
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	X	X	-29 953	X	-2 720	-32 673
Razem papiery wartościowe	10 545	313 004	6 627 521	10 799	10 050 560	17 012 429

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Papiery wartościowe według terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2021 roku

	Przeznaczone do obrotu	Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Razem
do 1 miesiąca	0	0	2 099 294	0	1 566	2 100 860
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0	20 541	0	324	20 865
powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy	146	0	26 429	0	772 519	799 094
powyżej 1 roku do 5 lat	18 339	2 443	199 869	0	3 577 503	3 798 154
powyżej 5 lat	110	0	591 184	0	6 306 309	6 897 603
dla których termin wymagalności upłynął	155	17 042	18 760	0	0	35 957
o nieokreślonym terminie wymagalności	87	1 158	0	15 219	0	16 464
o nieokreślonym terminie wymagalności - instrumenty dłużne o charakterze kapitałowym	0	231 163	0	0	0	231 163
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	X	X	-12 701	X	-2 842	-15 543
Razem papiery wartościowe	18 837	251 806	2 943 376	15 219	10 655 379	13 884 617

Papiery wartościowe według terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2020 roku

	Przeznaczone do obrotu	Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Razem
do 1 miesiąca	0	0	5 819 517	0	1 740	5 821 257
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	1 517	749	0	329	2 595
powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy	4	660	32 763	0	38 643	72 070
powyżej 1 roku do 5 lat	292	8 940	225 250	0	3 028 876	3 263 358
powyżej 5 lat	10 028	0	540 929	0	6 983 692	7 534 649
dla których termin wymagalności upłynął	155	14 810	38 266	0	0	53 231
o nieokreślonym terminie wymagalności	66	4 016	0	10 799	0	14 881
o nieokreślonym terminie wymagalności - instrumenty dłużne o charakterze kapitałowym	0	283 061	0	0	0	283 061
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	X	X	-29 953	X	-2 720	-32 673
Razem papiery wartościowe	10 545	313 004	6 627 521	10 799	10 050 560	17 012 429

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zmiana wartości bilansowej brutto papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku

	<u>Koszyk 1</u>	<u>Koszyk 2</u>	<u>Koszyk 3</u>	<u>POCI</u>	<u>Razem</u>
Wartość na początek okresu	6 565 741	53 467	38 266	0	6 657 474
Zakupione lub utworzone aktywa finansowe	1 115 945 180	0	0	0	1 115 945 180
Naliczenie odsetek	18 410	1 735	484	0	20 629
Wyłączenia z bilansu, w tym wykup	-225 235 222	-1 729	-1 089	0	-225 238 040
Spisania z bilansu	0	0	0	0	0
Sprzedaż	-894 411 287	0	-18 901	0	-894 430 188
Zmiany wynikające ze zmiany wartości godziwej	1 107	-85	0	0	1 022
Wartość na koniec okresu	2 883 929	53 388	18 760	0	2 956 077

Zmiana wartości bilansowej brutto papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody za rok zakończony 31 grudnia 2020 roku

	<u>Koszyk 1</u>	<u>Koszyk 2</u>	<u>Koszyk 3</u>	<u>POCI</u>	<u>Razem</u>
Wartość na początek okresu	6 818 078	55 003	56 832	0	6 929 913
Zakupione lub utworzone aktywa finansowe	923 820 510	0	0	0	923 820 510
Naliczenie odsetek	48 910	2 149	505	0	51 564
Wyłączenia z bilansu, w tym wykup	-299 149 574	-3 434	-3 855	0	-299 156 863
Spisania z bilansu	0	0	-15 216	0	-15 216
Sprzedaż	-624 985 651	0	0	0	-624 985 651
Zmiany wynikające ze zmiany wartości godziwej	13 468	-251	0	0	13 217
Wartość na koniec okresu	6 565 741	53 467	38 266	0	6 657 474

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zmiana wartości bilansowej brutto papierów wartościowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku

	<u>Koszyk 1</u>	<u>Koszyk 2</u>	<u>Koszyk 3</u>	<u>POCI</u>	<u>Razem</u>
Wartość na początek okresu	10 045 456	7 824	0	0	10 053 280
Zakupione lub utworzone aktywa finansowe	898 614	0	0	0	898 614
Naliczenie odsetek	101 660	0	0	0	101 660
Wyłączenia z bilansu, w tym wykup	-88 998	0	0	0	-88 998
Sprzedaż	-306 335	0	0	0	-306 335
Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (transfer pomiędzy koszykami)	7 824	-7 824	0	0	0
Wartość na koniec okresu	10 658 221	0	0	0	10 658 221

Zmiana wartości bilansowej brutto papierów wartościowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie za rok zakończony 31 grudnia 2020 roku

	<u>Koszyk 1</u>	<u>Koszyk 2</u>	<u>Koszyk 3</u>	<u>POCI</u>	<u>Razem</u>
Wartość na początek okresu	7 749 502	8 087	0	0	7 757 589
Zakupione lub utworzone aktywa finansowe	3 064 366	0	0	0	3 064 366
Naliczenie odsetek	134 418	162	0	0	134 580
Wyłączenia z bilansu, w tym wykup	-902 830	-425	0	0	-903 255
Sprzedaż	0	0	0	0	0
Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (transfer pomiędzy koszykami)	0	0	0	0	0
Wartość na koniec okresu	10 045 456	7 824	0	0	10 053 280

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zmiana stanu odpisów na oczekiwane straty kredytowe papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku

	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość na początek okresu	-307	-115	-29 531	0	-29 953
Wyłączenia z bilansu, w tym wykup	3	0	0	0	3
Spisania z bilansu	0	0	0	0	0
Sprzedaż	0	0	18 901	0	18 901
Utworzenie	-134	0	-1 870	0	-2 004
Rozwiązanie	27	21	304	0	352
Wartość na koniec okresu	-411	-94	-12 196	0	-12 701

Zmiana stanu odpisów na oczekiwane straty kredytowe papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody za rok zakończony 31 grudnia 2020 roku

	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość na początek okresu	-337	-122	-45 530	0	-45 989
Wyłączenia z bilansu, w tym wykup	2	0	0	0	2
Spisania z bilansu	0	0	15 215	0	15 215
Sprzedaż	0	0	0	0	0
Utworzenie	-1	0	-822	0	-823
Rozwiązanie	29	7	1 606	0	1 642
Wartość na koniec okresu	-307	-115	-29 531	0	-29 953

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zmiana stanu odpisów na oczekiwane straty kredytowe papierów wartościowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku

	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość na początek okresu	-2 641	-79	0	0	-2 720
Wyłączenia z bilansu, w tym wykup	5	0	0	0	5
Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (transfer pomiędzy koszykami)	-79	79	0	0	0
Utworzenie	-269	0	0	0	-269
Rozwiązanie	142	0	0	0	142
Wartość na koniec okresu	-2 842	0	0	0	-2 842

Zmiana stanu odpisów na oczekiwane straty kredytowe papierów wartościowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie za rok zakończony 31 grudnia 2020 roku

	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość na początek okresu	-1 864	-89	0	0	-1 953
Wyłączenia z bilansu, w tym wykup	4	0	0	0	4
Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (transfer pomiędzy koszykami)	0	0	0	0	0
Utworzenie	-818	0	0	0	-818
Rozwiązanie	37	10	0	0	47
Wartość na koniec okresu	-2 641	-79	0	0	-2 720

22. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według rodzaju

	31.12.2021		31.12.2020	
	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
W rachunku bieżącym od klientów	290 565	0	316 635	0
W rachunku kredytowym	7 002 292	126 422	7 712 178	182 733
- klienci korporacyjni	1 784 819	9 677	2 408 837	18 441
- rolnicy	152 236	103 095	195 126	147 413
- przedsiębiorcy indywidualni	180 932	1 029	251 031	1 196
- osoby fizyczne	2 155 826	12 621	2 093 511	15 683
- instytucje rządowe i samorządowe	2 728 479	0	2 763 673	0
Skupione wierzytelności	157 115	18 750	139 968	16 726
Pozostałe należności	176 388	0	188 682	0
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	-341 230	X	-485 269	X
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom	7 285 130	145 172	7 872 194	199 459

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według terminów wymagalności

	31.12.2021		31.12.2020	
	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
do 1 miesiąca	404 974	1 418	386 741	12 019
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	197 547	5 459	217 740	6 229
powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy	666 190	20 940	903 863	26 662
powyżej 1 roku do 5 lat	2 189 442	73 706	2 376 917	93 890
powyżej 5 lat	3 610 510	10 514	3 755 379	21 903
dla których termin wymagalności upłynął	557 697	33 135	716 823	38 756
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	-341 230	X	-485 269	X
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom	7 285 130	145 172	7 872 194	199 459

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane w zamortyzowanym koszcie w podziale na poziom ryzyka kredytowego

Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane w zamortyzowanym koszcie w podziale na poziom ryzyka kredytowego na dzień 31 grudnia 2021 roku

	<u>Koszyk 1</u>	<u>Koszyk 2</u>	<u>Koszyk 3</u>	<u>POCI</u>	<u>Razem</u>
W rachunku bieżącym od klientów	44 431	156 321	89 805	8	290 565
W rachunku kredytowym	5 084 621	1 075 222	839 182	3 267	7 002 292
- klienci korporacyjni	419 450	684 387	678 136	2 846	1 784 819
- rolnicy	85 523	30 232	36 481	0	152 236
- przedsiębiorcy indywidualni	63 101	61 059	56 672	100	180 932
- osoby fizyczne	1 799 835	287 777	67 893	321	2 155 826
- instytucje rządowe i samorządowe	2 716 712	11 767	0	0	2 728 479
Skupione wierzytelności	5 320	124 256	27 539	0	157 115
Pozostałe należności	173 190	604	2 561	33	176 388
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	-7 538	-5 834	-326 829	-1 029	-341 230
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom	<u>5 300 024</u>	<u>1 350 569</u>	<u>632 258</u>	<u>2 279</u>	<u>7 285 130</u>

Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane w zamortyzowanym koszcie w podziale na poziom ryzyka kredytowego na dzień 31 grudnia 2020 roku

	<u>Koszyk 1</u>	<u>Koszyk 2</u>	<u>Koszyk 3</u>	<u>POCI</u>	<u>Razem</u>
W rachunku bieżącym od klientów	147 208	61 942	107 476	9	316 635
W rachunku kredytowym	5 537 311	1 235 748	935 985	3 134	7 712 178
- klienci korporacyjni	812 325	834 210	759 450	2 852	2 408 837
- rolnicy	114 636	45 837	34 641	12	195 126
- przedsiębiorcy indywidualni	67 369	109 609	73 953	100	251 031
- osoby fizyczne	1 797 335	228 065	67 941	170	2 093 511
- instytucje rządowe i samorządowe	2 745 646	18 027	0	0	2 763 673
Skupione wierzytelności	8 983	78 760	52 225	0	139 968
Pozostałe należności	185 223	648	2 679	132	188 682
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	-12 566	-7 314	-464 648	-741	-485 269
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom	<u>5 866 159</u>	<u>1 369 784</u>	<u>633 717</u>	<u>2 534</u>	<u>7 872 194</u>

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane w zamortyzowanym koszcie w podziale na rodzaj oraz metodę szacunku utraty wartości

Wartość brutto kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w zamortyzowanym koszcie według stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku

	Oceniane indywidualnie				Oceniane grupowo				Razem
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	
W rachunku bieżącym od klientów	292	8 249	86 701	3	44 139	148 072	3 104	5	290 565
W rachunku kredytowym	29 109	21 141	819 465	2 820	5 055 512	1 054 081	19 717	447	7 002 292
- klienci korporacyjni	28 856	4 362	674 677	2 819	390 594	680 025	3 459	27	1 784 819
- rolnicy	0	0	35 485	0	85 523	30 232	996	0	152 236
- przedsiębiorcy indywidualni	200	0	53 847	0	62 901	61 059	2 825	100	180 932
- osoby fizyczne	0	16 779	55 456	1	1 799 835	270 998	12 437	320	2 155 826
- instytucje rządowe i samorządowe	53	0	0	0	2 716 659	11 767	0	0	2 728 479
Skupione wierzytelności	0	0	979	0	5 320	124 256	26 560	0	157 115
Pozostałe należności	0	1	2 474	33	173 190	603	87	0	176 388
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom	29 401	29 391	909 619	2 856	5 278 161	1 327 012	49 468	452	7 626 360

Wartość brutto kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w zamortyzowanym koszcie według stanu na dzień 31 grudnia 2020 roku

	Oceniane indywidualnie				Oceniane grupowo				Razem
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	
W rachunku bieżącym od klientów	2	0	103 755	3	147 206	61 942	3 721	6	316 635
W rachunku kredytowym	46 818	13 805	895 523	2 840	5 490 493	1 221 943	40 462	294	7 712 178
- klienci korporacyjni	45 922	166	732 082	2 827	766 403	834 044	27 368	25	2 408 837
- rolnicy	324	0	33 405	12	114 312	45 837	1 236	0	195 126
- przedsiębiorcy indywidualni	0	0	71 674	0	67 369	109 609	2 279	100	251 031
- osoby fizyczne	556	13 639	58 362	1	1 796 779	214 426	9 579	169	2 093 511
- instytucje rządowe i samorządowe	16	0	0	0	2 745 630	18 027	0	0	2 763 673
Skupione wierzytelności	0	0	51 906	0	8 983	78 760	319	0	139 968
Pozostałe należności	0	0	2 615	132	185 223	648	64	0	188 682
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom	46 820	13 805	1 053 799	2 975	5 831 905	1 363 293	44 566	300	8 357 463

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w zamortyzowanym koszcie według stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku

	Oceniane indywidualnie				Oceniane grupowo				Razem
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	
W rachunku bieżącym od klientów	-62	-179	-36 999	-3	-37	-207	-2 724	-3	-40 214
W rachunku kredytowym	-609	-66	-252 869	-717	-6 438	-4 699	-10 029	-276	-275 703
- klienci korporacyjni	-574	0	-196 691	-716	-421	-1 147	-2 515	-26	-202 090
- rolnicy	0	0	-21 910	0	-131	-486	-774	0	-23 301
- przedsiębiorcy indywidualni	-35	0	-25 280	0	-78	-169	-1 403	-99	-27 064
- osoby fizyczne	0	-66	-8 988	-1	-639	-2 764	-5 337	-151	-17 946
- instytucje rządowe i samorządowe	0	0	0	0	-5 169	-133	0	0	-5 302
Skupione wierzytelności	0	0	-907	0	-50	-80	-20 774	0	-21 811
Pozostałe należności	0	-1	-2 441	-30	-342	-602	-86	0	-3 502
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom	-671	-246	-293 216	-750	-6 867	-5 588	-33 613	-279	-341 230

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w zamortyzowanym koszcie według stanu na dzień 31 grudnia 2020 roku

	Oceniane indywidualnie				Oceniane grupowo				Razem
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	
W rachunku bieżącym od klientów	0	0	-43 797	-3	-442	-273	-3 365	-4	-47 884
W rachunku kredytowym	-1 697	-29	-332 514	-442	-10 005	-6 302	-30 426	-283	-381 698
- klienci korporacyjni	-1 684	0	-281 640	-429	-1 315	-1 540	-22 149	-23	-308 780
- rolnicy	-3	0	-12 106	-12	-250	-560	-838	0	-13 769
- przedsiębiorcy indywidualni	0	0	-25 607	0	-160	-576	-1 447	-97	-27 887
- osoby fizyczne	-10	-29	-13 161	-1	-3 023	-3 350	-5 992	-163	-25 729
- instytucje rządowe i samorządowe	0	0	0	0	-5 257	-276	0	0	-5 533
Skupione wierzytelności	0	0	-51 906	0	-75	-64	-319	0	-52 364
Pozostałe należności	0	0	-2 257	-9	-347	-646	-64	0	-3 323
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom	-1 697	-29	-430 474	-454	-10 869	-7 285	-34 174	-287	-485 269

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zmiany wartości bilansowej brutto oraz stanu odpisów na oczekiwane straty kredytowe kredytów i pożyczek udzielonych klientom

Zmiany wartości bilansowej brutto kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w zamortyzowanym koszcie za rok zakończonych 31 grudnia 2021 roku

	<u>Koszyk 1</u>	<u>Koszyk 2</u>	<u>Koszyk 3</u>	<u>POCI</u>	<u>Razem</u>
Wartość na początek okresu	5 878 725	1 377 098	1 098 365	3 275	8 357 463
Zakupione lub utworzone aktywa finansowe	849 812	229 405	98 282	11	1 177 510
Naliczenie odsetek	104 647	38 085	23 639	105	166 476
Wyłączenia z bilansu, w tym spłaty	-1 176 322	-467 959	-226 415	-1 005	-1 871 701
Spisania z bilansu	0	-84	-108 404	-59	-108 547
Sprzedaż wierzytelności	0	-23 850	-104 428	0	-128 278
Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (transfer pomiędzy koszykami)	-354 836	178 916	175 162	758	0
Zmiany wynikające z różnic kursowych	144	558	-398	0	304
Pozostałe	5 392	24 234	3 284	223	33 133
Wartość na koniec okresu	5 307 562	1 356 403	959 087	3 308	7 626 360

Zmiany wartości bilansowej brutto kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w zamortyzowanym koszcie za rok zakończonych 31 grudnia 2020 roku

	<u>Koszyk 1</u>	<u>Koszyk 2</u>	<u>Koszyk 3</u>	<u>POCI</u>	<u>Razem</u>
Wartość na początek okresu	6 283 904	1 414 166	1 117 282	743	8 816 095
Zakupione lub utworzone aktywa finansowe	1 294 423	171 497	77 248	3 359	1 546 527
Naliczenie odsetek	150 306	41 943	36 410	125	228 784
Wyłączenia z bilansu, w tym spłaty	-1 525 292	-561 689	-169 768	-861	-2 257 610
Spisania z bilansu	0	-135	-15 464	0	-15 599
Sprzedaż wierzytelności	0	-8	-11 936	0	-11 944
Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (transfer pomiędzy koszykami)	-369 409	313 168	56 230	11	0
Zmiany wynikające z różnic kursowych	19 753	12 815	5 944	0	38 512
Pozostałe	25 040	-14 659	2 419	-102	12 698
Wartość na koniec okresu	5 878 725	1 377 098	1 098 365	3 275	8 357 463

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zmiana stanu odpisów na oczekiwane straty kredytowe kredytów i pożyczek udzielonych klientom za rok zakończonych 31 grudnia 2021 roku

	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość na początek okresu	-12 566	-7 314	-464 648	-741	-485 269
Zakupione lub utworzone aktywa finansowe	-1 590	-409	-2 756	-2	-4 757
Wyłączenia z bilansu, w tym spłaty	136	466	6 824	422	7 848
Spisania z bilansu	0	84	108 357	59	108 500
Sprzedaż wierzytelności	0	2	98 131	11	98 144
Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (transfer pomiędzy koszykami)	-426	1 710	-509	-775	0
Zmiany wynikające z różnic kursowych	-1	0	11	0	10
Utworzenie	-432	-3 348	-100 050	-69	-103 899
Rozwiązanie	7 303	3 014	27 537	81	37 935
Pozostałe	38	-39	274	-15	258
Wartość na koniec okresu	-7 538	-5 834	-326 829	-1 029	-341 230

Zmiana stanu odpisów na oczekiwane straty kredytowe kredytów i pożyczek udzielonych klientom za rok zakończonych 31 grudnia 2020 roku

	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość na początek okresu	-14 004	-10 153	-406 470	-498	-431 125
Zakupione lub utworzone aktywa finansowe	-3 290	-616	-63	-469	-4 438
Wyłączenia z bilansu, w tym spłaty	1 054	2 087	2 276	43	5 460
Spisania z bilansu	6	323	15 265	0	15 594
Sprzedaż wierzytelności	0	0	10 981	0	10 981
Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (transfer pomiędzy koszykami)	388	263	-573	-78	0
Zmiany wynikające z różnic kursowych	-113	-7	-443	0	-563
Utworzenie	-3 774	-5 013	-98 921	-239	-107 947
Rozwiązanie	7 213	5 641	15 703	499	29 056
Pozostałe	-46	161	-2 403	1	-2 287
Wartość na koniec okresu	-12 566	-7 314	-464 648	-741	-485 269

23. Umowy leasingowe

Grupa Kapitałowa jako leasingodawca

Grupa Kapitałowa prowadzi działalność leasingową poprzez spółkę zależną BPS Leasing S.A.

Wartość kwot inwestycji leasingowej brutto oraz minimalnych opłat leasingowych

	Inwestycje leasingowe brutto		Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	
	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020
do 1 roku	181 640	96 668	167 760	84 759
powyżej 1 roku do 2 lat	112 193	72 232	100 711	61 942
powyżej 2 lat do 3 lat	91 537	73 741	83 483	64 074
powyżej 3 lat do 4 lat	61 889	117 224	55 900	104 685
powyżej 4 lat do 5 lat	63 259	38 959	56 186	33 530
powyżej 5 lat	118 029	148 219	103 476	126 680
Razem	628 547	547 043	567 516	475 670
Niezrealizowane przychody finansowe	-61 031	-71 373		
Inwestycja leasingowa netto	567 516	475 670		
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	567 516	475 670		
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	-12 453	-9 569		
Wartość bilansowa	555 063	466 101		

Grupa Kapitałowa zawiera jako leasingodawca transakcje leasingu, których głównym przedmiotem są środki transportu, maszyny i urządzenia techniczne.

Ponadto, w przypadku gdy Grupa Kapitałowa jest leasingobiorcą, jeśli leasing odbywa się między spółkami z Grupy Kapitałowej, wzajemne transakcje z tytułu leasingu podlegają eliminacji. Zawierane przez Grupę Kapitałową transakcje leasingowe powodują jej narażenie przede wszystkim na ryzyko kredytowe oraz ryzyko przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową. Zasady zarządzania tymi rodzajami ryzyka są jednolite dla całej Grupy Kapitałowej i zostały opisane w notcie nr 51.

Zmiana wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych

Zmiana wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku

	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość na początek okresu	252 612	184 140	38 918	0	475 670
Zakupione lub utworzone aktywa finansowe	204 055	10 561	5 755	0	220 371
Naliczenie odsetek	2 175	5 486	377	0	8 038
Wyłączenia z bilansu, w tym spłaty	-82 941	-52 192	-5 455	0	-140 588
Spisania z bilansu	0	0	-12	0	-12
Sprzedaż wierzytelności	0	0	-1 403	0	-1 403
Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (transfer pomiędzy koszykami)	-164 801	156 329	8 472	0	0
Pozostałe	-227	4 351	1 316	0	5 440
Wartość na koniec okresu	210 873	308 675	47 968	0	567 516

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zmiana wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych za rok zakończony 31 grudnia 2020 roku

	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość na początek okresu	101 776	235 691	28 948	0	366 415
Zakupione lub utworzone aktywa finansowe	208 749	360	4 295	0	213 404
Naliczenie odsetek	5 309	6 638	1 920	0	13 867
Wyłączenia z bilansu, w tym spłaty	-60 347	-40 208	-11 415	0	-111 970
Spisania z bilansu	0	0	-1 697	0	-1 697
Sprzedaż wierzytelności	0	0	-9 789	0	-9 789
Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (transfer pomiędzy koszykami)	1 712	-26 041	24 329	0	0
Pozostałe	-4 587	7 700	2 327	0	5 440
Wartość na koniec okresu	252 612	184 140	38 918	0	475 670

Zmiana stanu odpisów na oczekiwane straty kredytowe należności z tytułu leasingu

Zmiana stanu odpisów na oczekiwane straty kredytowe należności z tytułu leasingu za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku

	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość na początek okresu	-1 049	-1 973	-6 547	0	-9 569
Zakupione lub utworzone aktywa finansowe	0	-2	-1	0	-3
Wyłączenia z bilansu, w tym spłaty	3	71	34	0	108
Spisania z bilansu	0	0	1	0	1
Sprzedaż wierzytelności	0	0	1 403	0	1 403
Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (transfer pomiędzy koszykami)	295	-214	-81	0	0
Utworzenie	-222	-3 772	-1 789	0	-5 783
Rozwiązanie	406	1 137	168	0	1 711
Pozostałe	0	-320	-1	0	-321
Wartość na koniec okresu	-567	-5 073	-6 813	0	-12 453

Zmiana stanu odpisów na oczekiwane straty kredytowe należności z tytułu leasingu za rok zakończony 31 grudnia 2020 roku

	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość na początek okresu	-818	-2 402	-14 621	0	-17 841
Zakupione lub utworzone aktywa finansowe	-483	-3	0	0	-486
Wyłączenia z bilansu, w tym spłaty	22	168	316	0	506
Spisania z bilansu	0	0	1 697	0	1 697
Sprzedaż wierzytelności	0	0	9 731	0	9 731
Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (transfer pomiędzy koszykami)	-132	943	-811	0	0
Utworzenie	-602	-1 468	-3 008	0	-5 078
Rozwiązanie	957	789	149	0	1 895
Pozostałe	7	0	0	0	7
Wartość na koniec okresu	-1 049	-1 973	-6 547	0	-9 569

Grupa Kapitałowa jako leasingobiorca

Umowy leasingu, w których Grupa Kapitałowa występuje jako leasingobiorca, dotyczą przede wszystkim najmu i dzierżawy nieruchomości, maszyn i urządzeń oraz floty samochodowej użytkowanej przez Grupę Kapitałową.

Grupa Kapitałowa w 2021 roku ujęła w skonsolidowanym rachunku zysków i strat następujące koszty dotyczące leasingu:

- 1) amortyzację aktywów z tytułu prawa do użytkowania w wysokości 10.821 tys. zł;
- 2) koszty odsetek w wysokości 1.569 tys. zł;
- 3) koszty związane z leasingiem krótkoterminowym w wysokości 42 tys. zł;
- 4) koszty związane z leasingiem aktywów o niskiej wartości w wysokości 634 tys. zł.

Koszty ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w 2020 wynosiły:

- 1) amortyzację aktywów z tytułu prawa do użytkowania w wysokości 12.740 tys. zł;
- 2) koszty odsetek w wysokości 2.083 tys. zł;
- 3) koszty związane z leasingiem krótkoterminowym w wysokości 38 tys. zł;
- 4) koszty związane z leasingiem aktywów o niskiej wartości w wysokości 602 tys. zł.

Umowy krótkoterminowe dotyczyły przede wszystkim wynajmu floty samochodowej, a umowy o niskiej wartości dotyczyły głównie dzierżawy sprzętu teleinformatycznego i komputerowego, wyposażenia biurowego, maszyn i urządzeń oraz najmu miejsc parkingowych.

Szczegółowy opis ujęcia leasingu zawarty jest w nocie nr 2.8.11.

24. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

Inwestycje w jednostki stowarzyszone na dzień 31 grudnia 2021 roku

	Quantum 4 FIZ AN w likwidacji	Quantum 9 FIZ AN	Centrum Rozwoju Usług Zrzeszeniowych Sp. z o.o.	Razem
Aktywa netto, w tym:	7 533	22 414	13 173	43 120
- wynik roku bieżącego	14	3 214	257	3 485
Wyplacone dywidendy	0	0	278	278
Udział Grupy Kapitałowej	21,20%	34,13%	45,05%	-
Udział Grupy Kapitałowej w aktywach netto	1 597	7 650	5 934	15 181
Wartość inwestycji w jednostki stowarzyszone	1 597	7 650	5 934	15 181

Inwestycje w jednostki stowarzyszone na dzień 31 grudnia 2020 roku

	Quantum 4 FIZ AN w likwidacji	Quantum 9 FIZ AN	Centrum Rozwoju Usług Zrzeszeniowych Sp. z o.o.	Razem
Aktywa netto, w tym:	7 519	19 209	13 192	39 920
- wynik roku bieżącego	-50	1 573	493	2 016
Wyplacone dywidendy	0	0	278	278
Udział Grupy Kapitałowej	21,20%	34,13%	45,05%	-
Udział Grupy Kapitałowej w aktywach netto	1 594	6 558	5 943	14 095
Wartość inwestycji w jednostki stowarzyszone	1 594	6 558	5 943	14 095

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Informacje o jednostkach stowarzyszonych na dzień 31 grudnia 2021 roku

	Siedziba	Przedmiot działalności	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał własny	Przychody ze sprzedaży / Przychody z lokat	Zysk / Strata	Otrzymane lub należne dywidendy	Posiadane udziały %
Centrum Rozwoju Usług Zrzeszeniowych Sp.z o.o.	Warszawa	usługi teleinformatyczne	16 548	3 375	13 173	20 789	257	125	45,05%
Quantum 4 Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych w likwidacji	Warszawa	fundusz inwestycyjny	7 537	4	7 533	14	14	-	21,20%
Quantum 9 Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych	Warszawa	fundusz inwestycyjny	22 505	91	22 414	198	3 214	-	34,13%

Informacje o jednostkach stowarzyszonych na dzień 31 grudnia 2020 roku

	Siedziba	Przedmiot działalności	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał własny	Przychody ze sprzedaży / Przychody z lokat	Zysk / Strata	Otrzymane lub należne dywidendy	Posiadane udziały %
Centrum Rozwoju Usług Zrzeszeniowych Sp.z o.o.	Warszawa	usługi teleinformatyczne	16 541	3 349	13 192	22 334	493	125	45,05%
Quantum 4 Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych w likwidacji	Warszawa	fundusz inwestycyjny	7 574	55	7 519	8	-50	-	21,20%
Quantum 9 Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych	Warszawa	fundusz inwestycyjny	19 306	97	19 209	212	1 573	-	34,13%

25. Zapasy

Zapasy wyceniane są według niższej z wartości: kosztu lub wartości możliwej do uzyskania. Koszty zapasów ustalane są metodą FIFO. Wartość możliwą do uzyskania stanowi szacunkowa cena sprzedaży zapasów pomniejszona o wszelkie szacowane koszty wykonania usługi i koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

Zapasy według rodzaju

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
Produkcja w toku	54	0
Towary oraz wyroby gotowe, w tym:	755	977
- z działalności uzdrowiskowej	534	613
- z działalności produkcyjnej	221	365
Materiały	596	810
Pozostałe	9 638	8 974
Razem zapasy brutto	11 043	10 761
Odpisy z tytułu utraty wartości	-65	-65
Razem zapasy netto	<u>10 978</u>	<u>10 696</u>

Na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała zapasów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań wobec osób trzecich.

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

26. Rzeczowe aktywa trwale

Rzeczowe aktywa trwale według rodzaju

	31.12.2021			31.12.2020		
	Rzeczowe aktywa trwale	Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	Razem	Rzeczowe aktywa trwale	Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	Razem
Grunty i budynki	284 518	32 093	316 611	295 874	36 004	331 878
Ulepszenia w obcych obiektach	925	0	925	1 580	0	1 580
Środki trwałe w budowie	5 796	0	5 796	6 746	0	6 746
Maszyny i urządzenia	25 845	2 159	28 004	27 397	2 015	29 412
Środki transportu	5 238	144	5 382	6 443	328	6 771
Pozostałe środki trwałe	24 674	1 048	25 722	25 575	1 160	26 735
Razem rzeczowe aktywa trwale	346 996	35 444	382 440	363 615	39 507	403 122

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zmiana stanu wartości rzeczowych aktywów trwałych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021

	Grunty własne	Budynki i budowle	Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu użytkowego	Ulepszenia w obcych obiektach	Środki trwale w budowie	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwale	Środki trwale razem
Wartość brutto środków trwałych na początek okresu	23 068	406 191	1 526	5 299	7 554	141 298	7 771	59 052	651 759
Zwiększenia	0	5 833	0	107	8 948	3 682	1 424	2 220	22 214
- przeniesienie z inwestycji	0	5 752	0	0	0	2 559	0	360	8 671
- zakupy bezpośrednie	0	81	0	107	8 948	1 117	1 351	994	12 598
- pozostałe	0	0	0	0	0	6	73	866	945
Zmniejszenia	-99	-8 075	0	-1 452	-9 905	-9 648	-787	-2 571	-32 537
- sprzedaż i likwidacja	-99	-8 075	0	-1 452	0	-9 633	-653	-2 559	-22 471
- rozliczenie inwestycji	0	0	0	0	-8 671	0	0	0	-8 671
- rozliczenie w ciężar kosztów	0	0	0	0	-283	0	0	0	-283
- pozostałe	0	0	0	0	-951	-15	-134	-12	-1 112
Wartość brutto środków trwałych na koniec okresu	22 969	403 949	1 526	3 954	6 597	135 332	8 408	58 701	641 436
Umorzenie na początek okresu	0	-125 552	-625	-3 719	0	-99 152	-1 307	-33 477	-263 832
Zwiększenia	0	-9 681	-32	-220	0	-7 734	-2 106	-3 253	-23 026
- amortyzacja	0	-9 151	-32	-220	0	-7 717	-2 106	-3 227	-22 453
- pozostałe	0	-530	0	0	0	-17	0	-26	-573
Zmniejszenia	0	3 408	0	910	0	5 568	243	2 703	12 832
- sprzedaż i likwidacja	0	3 408	0	910	0	5 563	223	2 696	12 800
- pozostałe	0	0	0	0	0	5	20	7	32
Umorzenie na koniec okresu	0	-131 825	-657	-3 029	0	-101 318	-3 170	-34 027	-274 026
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	-8 734	0	0	-808	-14 749	-21	0	-24 312
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	-11 444	0	0	-801	-8 169	0	0	-20 414
Wartość netto środków trwałych na początek okresu	23 068	271 905	901	1 580	6 746	27 397	6 443	25 575	363 615
Wartość netto środków trwałych na koniec okresu	22 969	260 680	869	925	5 796	25 845	5 238	24 674	346 996

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zmiana stanu wartości rzeczowych aktywów trwałych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2020

	Grunty własne	Budynki i budowle	Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu użytkowego	Ulepszenia w obcych obiektach	Środki trwale w budowie	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwale	Środki trwale razem
Wartość brutto środków trwałych na początek okresu	23 394	389 085	1 526	8 458	26 872	142 247	2 484	76 002	670 068
Zwiększenia	0	21 112	0	57	8 951	5 330	6 220	1 873	43 543
- przeniesienie z inwestycji	0	21 087	0	57	0	4 104	0	1 013	26 261
- zakupy bezpośrednie	0	25	0	0	8 951	1 214	6 220	848	17 258
- pozostałe	0	0	0	0	0	12	0	12	24
Zmniejszenia	-326	-4 006	0	-3 216	-28 269	-6 279	-933	-18 823	-61 852
- sprzedaż i likwidacja	-326	-4 006	0	-3 216	-54	-6 279	-933	-3 124	-17 938
- rozliczenie inwestycji	0	0	0	0	-26 261	0	0	0	-26 261
- rozliczenie w ciężar kosztów	0	0	0	0	-215	0	0	0	-215
- pozostałe	0	0	0	0	-1 739	0	0	-15 699	-17 438
Wartość brutto środków trwałych na koniec okresu	23 068	406 191	1 526	5 299	7 554	141 298	7 771	59 052	651 759
Umorzenie na początek okresu	0	-116 744	-575	-6 386	0	-97 151	-1 337	-32 802	-254 995
Zwiększenia	0	-9 415	-50	-427	0	-7 980	-543	-3 488	-21 903
- amortyzacja	0	-9 415	-50	-427	0	-7 969	-543	-3 481	-21 885
- pozostałe	0	0	0	0	0	-11	0	-7	-18
Zmniejszenia	0	607	0	3 094	0	5 979	573	2 813	13 066
- sprzedaż i likwidacja	0	607	0	3 094	0	5 974	432	2 806	12 913
- pozostałe	0	0	0	0	0	5	141	7	153
Umorzenie na koniec okresu	0	-125 552	-625	-3 719	0	-99 152	-1 307	-33 477	-263 832
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	-273	-14 428	0	0	-808	-15 244	0	-165	-30 918
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	-8 734	0	0	-808	-14 749	-21	0	-24 312
Wartość netto środków trwałych na początek okresu	23 121	257 913	951	2 072	26 064	29 852	1 147	43 035	384 155
Wartość netto środków trwałych na koniec okresu	23 068	271 905	901	1 580	6 746	27 397	6 443	25 575	363 615

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz 31 grudnia 2020 roku nie występowały, poza wymienionymi w nocie nr 44, ograniczenia prawne dotyczące rzeczowych aktywów trwałych.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz 31 grudnia 2020 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała zobowiązań umownych do nabycia rzeczowego majątku trwałego.

Zmiana stanu wartości aktywów z tytułu prawa do użytkowania za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku

	Grunty własne	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwale	Prawa z tytułu użytkowania razem
Wartość brutto prawa z tytułu użytkowania na początek okresu	0	54 504	3 183	880	1 240	59 807
Zwiększenia	0	6 760	774	98	174	7 806
- dodanie nowej umowy	0	3 272	0	63	92	3 427
- modyfikacja umowy	0	3 488	774	35	82	4 379
Zmniejszenia	0	-2 270	-38	-333	-229	-2 870
- modyfikacja umowy	0	-500	-38	-123	-176	-837
- sprzedaż i likwidacja	0	-1 770	0	-210	-53	-2 033
Wartość brutto prawa z tytułu użytkowania na koniec okresu	0	58 994	3 919	645	1 185	64 743
Umorzenie na początek okresu	0	-18 500	-1 168	-552	-80	-20 300
Zwiększenia	0	-10 015	-592	-155	-59	-10 821
- amortyzacja	0	-10 015	-592	-155	-59	-10 821
- pozostałe	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenia	0	1 614	0	206	2	1 822
- sprzedaż i likwidacja	0	1 614	0	206	2	1 822
- pozostałe	0	0	0	0	0	0
Umorzenie na koniec okresu	0	-26 901	-1 760	-501	-137	-29 299
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	0	0	0	0	0
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	0	0	0	0	0
Wartość netto prawa z tytułu użytkowania na początek okresu	0	36 004	2 015	328	1 160	39 507
Wartość netto prawa z tytułu użytkowania na koniec okresu	0	32 093	2 159	144	1 048	35 444

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zmiana stanu wartości aktywów z tytułu prawa do użytkowania za rok zakończony 31 grudnia 2020 roku

	Grunty własne	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwale	Prawa z tytułu użytkowania razem
Wartość brutto prawa z tytułu użytkowania na bilans otwarcia	0	54 343	4 230	1 820	1 289	61 682
Zwiększenia	0	4 301	3	284	18	4 606
- dodanie nowej umowy	0	541	0	154	18	713
- modyfikacja umowy	0	3 760	3	130	0	3 893
Zmniejszenia	0	-4 140	-1 050	-1 224	-67	-6 481
- modyfikacja umowy	0	-593	-936	-60	-67	-1 656
- sprzedaż i likwidacja	0	-3 547	-114	-1 164	0	-4 825
Wartość brutto prawa z tytułu użytkowania na koniec okresu	0	54 504	3 183	880	1 240	59 807
Umorzenie na początek okresu	0	-9 182	-663	-902	-22	-10 769
Zwiększenia	0	-11 524	-580	-764	-58	-12 926
- amortyzacja	0	-11 338	-580	-764	-58	-12 740
- pozostałe	0	-186	0	0	0	-186
Zmniejszenia	0	2 206	75	1 114	0	3 395
- sprzedaż i likwidacja	0	2 206	75	1 114	0	3 395
- pozostałe	0	0	0	0	0	0
Umorzenie na koniec okresu	0	-18 500	-1 168	-552	-80	-20 300
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	0	0	0	0	0
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	0	0	0	0	0
Wartość netto prawa z tytułu użytkowania na początek okresu	0	45 161	3 567	918	1 267	50 913
Wartość netto prawa z tytułu użytkowania na koniec okresu	0	36 004	2 015	328	1 160	39 507

27. Nieruchomości inwestycyjne

	31.12.2021	31.12.2020
Wartość brutto nieruchomości inwestycyjnych na początek okresu	73 385	74 219
Zwiększenia	1 973	1 315
- zakupy bezpośrednie	41	1 315
- wzrost wyceny do wartości godziwej	1 467	0
- pozostałe	465	0
Zmniejszenia	-109	-2 149
- spadek wyceny do wartości godziwej	-109	-2 149
- pozostałe	0	0
Wartość brutto nieruchomości inwestycyjnych na koniec okresu	75 249	73 385
Wartość netto nieruchomości inwestycyjnych na początek okresu	73 385	74 219
Wartość netto nieruchomości inwestycyjnych na koniec okresu	75 249	73 385

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

28. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne według rodzaju

	31.12.2021	31.12.2020
Autorskie prawa majątkowe i licencje	29 427	35 433
Nakłady na wartości niematerialne	5 273	1 395
Wartość firmy	3 535	5 107
Razem wartości niematerialne	38 235	41 935

Zmiana stanu wartości niematerialnych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku

	Autorskie prawa majątkowe, licencje	Nakłady na wartości niematerialne	Wartość firmy	Razem wartości niematerialne
Wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	185 471	2 398	17 352	205 221
Zwiększenia	7 279	8 091	0	15 370
- przeniesienie z inwestycji	4 213	0	0	4 213
- zakupy bezpośrednie	3 040	8 091	0	11 131
- pozostałe	26	0	0	26
Zmniejszenia	-629	-4 213	-150	-4 992
- likwidacja	-629	0	0	-629
- rozliczenie inwestycji	0	-4 213	0	-4 213
- pozostałe	0	0	-150	-150
Wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	192 121	6 276	17 202	215 599
Umorzenie na początek okresu	-150 038	0	0	-150 038
Zwiększenia	-13 287	0	0	-13 287
- amortyzacja	-13 287	0	0	-13 287
- pozostałe	0	0	0	0
Zmniejszenia	631	0	0	631
- likwidacja	629	0	0	629
- pozostałe	2	0	0	2
Umorzenie na koniec okresu	-162 694	0	0	-162 694
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	-1 003	-12 245	-13 248
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	-1 003	-13 667	-14 670
Wartość netto wartości niematerialnych na początek okresu	35 433	1 395	5 107	41 935
Wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	29 427	5 273	3 535	38 235

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zmiana stanu wartości niematerialnych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2020 roku

	Autorskie prawa majątkowe, licencje	Nakłady na wartości niematerialne	Wartość firmy	Razem wartości niematerialne
Wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	176 558	2 957	17 352	196 867
Zwiększenia	8 971	6 014	0	14 985
- przeniesienie z inwestycji	6 221	0	0	6 221
- zakupy bezpośrednie	2 750	5 809	0	8 559
- pozostałe	0	205	0	205
Zmniejszenia	-58	-6 573	0	-6 631
- likwidacja	-30	-240	0	-270
- rozliczenie inwestycji	0	-6 221	0	-6 221
- pozostałe	-28	-112	0	-140
Wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	185 471	2 398	17 352	205 221
Umorzenie na początek okresu	-136 374	0	0	-136 374
Zwiększenia	-13 723	0	0	-13 723
- amortyzacja	-13 720	0	0	-13 720
- pozostałe	-3	0	0	-3
Zmniejszenia	59	0	0	59
- likwidacja	30	0	0	30
- pozostałe	29	0	0	29
Umorzenie na koniec okresu	-150 038	0	0	-150 038
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	-1 243	-12 245	-13 488
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	-1 003	-12 245	-13 248
Wartość netto wartości niematerialnych na początek okresu	40 184	1 714	5 107	47 005
Wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	35 433	1 395	5 107	41 935

W 2021 roku oraz 2020 roku Grupa Kapitałowa nie ponosiła nakładów na badania i rozwój ujętych jako koszt okresów.

W odniesieniu do nakładów na wartości niematerialne, które nie mają określonego okresu użyteczności Grupa Kapitałowa na bieżąco identyfikuje przesłanki utraty wartości.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku i na dzień 31 grudnia 2020 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do wartości niematerialnych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

29. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

	31.12.2021	31.12.2020
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży brutto	13 520	14 232
Odpisy z tytułu utraty wartości	-32	-32
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży netto	13 488	14 200

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zmiana stanu aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży

	2021	2020
Wartość brutto aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży na początek okresu	14 232	2 437
Zwiększenia	217	13 100
- przejęte aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	217	17
- przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	0	13 083
Zmniejszenia	-929	-1 305
- sprzedaż i likwidacja	-929	-1 305
- pozostałe	0	0
Wartość brutto aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży na koniec okresu	13 520	14 232
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	-32	-64
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	-32	-32
Wartość netto aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży na początek okresu	14 200	2 373
Wartość netto aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży na koniec okresu	13 488	14 200

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

30. Pozostałe aktywa

Pozostałe aktywa według rodzaju

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
Rozrachunki z dłużnikami	95 092	145 156
- rozliczenia transakcji z tytułu aktywów finansowych	28 466	29 317
- rozliczenia z tytułu kart płatniczych	45 153	37 436
- należności z tytułu towarów i usług	21 128	24 548
- należności z tytułu leasingu	231	0
- pozostałe	114	53 855
Rozrachunki publiczno - prawne	7 182	7 332
Przychody do otrzymania	6 039	3 394
- z tytułu prowizji	5 141	3 371
- pozostałe	898	23
Koszty do rozliczenia z tytułu	7 639	8 257
- prenumeraty czasopism	9	0
- składek za ubezpieczenie majątku i NNW	1 566	1 399
- serwisu i użytkowania oprogramowania	4 376	5 011
- sponsoringu i reklamy	0	1
- pozostałe	1 688	1 846
Pozostałe	714	183
- prowizje za windykację	7	8
- pozostałe aktywa	707	175
Razem pozostałe aktywa brutto	116 666	164 322
Odpisy z tytułu utraty wartości	-7 054	-21 375
Razem pozostałe aktywa netto	109 612	142 947

Pozostałe aktywa według umownych terminów wymagalności

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
do 1 miesiąca	77 136	76 460
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	5 959	1 378
powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy	4 492	57 441
powyżej 1 roku do 5 lat	2 404	4 547
powyżej 5 lat	0	0
dla których termin wymagalności upłynął	9 416	12 375
o nieokreślonym terminie wymagalności	17 259	12 121
Razem pozostałe aktywa brutto	116 666	164 322
Odpisy z tytułu utraty wartości	-7 054	-21 375
Razem pozostałe aktywa netto	109 612	142 947

31. Zobowiązania wobec Banku Centralnego

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
Kredyt lombardowy	0	0
Pozostałe zobowiązania	41	67
Razem zobowiązania wobec Banku Centralnego	<u>41</u>	<u>67</u>

Na dzień 31 grudnia 2021 roku zobowiązania wobec Banku Centralnego w kwocie 41 tys. zł dotyczyły zablokowanego przekazu walutowego.

Na dzień 31 grudnia 2020 roku zobowiązania wobec Banku Centralnego w kwocie 67 tys. zł dotyczyły zablokowanego przekazu walutowego o wartości 39 tys. zł oraz błędnych przekazów walutowych w wysokości 28 tys. zł, które zostały rozliczone w styczniu 2021 roku.

32. Zobowiązania wobec innych banków

Zobowiązania wobec innych banków według rodzaju

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
Rachunki bieżące	2 176 759	2 093 056
Depozyty terminowe	17 550 581	21 489 324
Otrzymane kredyty i pożyczki	1 769	4 270
Pozostałe zobowiązania wobec innych banków	85 746	52 351
Razem zobowiązania wobec innych banków	<u>19 814 855</u>	<u>23 639 001</u>

Zobowiązania wobec innych banków według terminów zapadalności

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
do 1 miesiąca	18 469 795	19 020 356
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 019 145	4 018 661
powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy	323 122	591 692
powyżej 1 roku do 5 lat	1 265	8 270
powyżej 5 lat	1 528	22
Razem zobowiązania wobec innych banków	<u>19 814 855</u>	<u>23 639 001</u>

33. Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu

Grupa Kapitałowa pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości (transakcje repo oraz sell-buy back) po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 Grupa Kapitałowa nie posiadała zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu.

34. Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz 31 grudnia 2020 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

35. Zobowiązania wobec klientów

Zobowiązania wobec klientów według rodzaju

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
Klienci korporacyjni		
Rachunki bieżące	1 624 095	1 494 560
Depozyty terminowe	231 771	386 639
Pozostałe zobowiązania	33 516	70 444
- z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	18 572	13 385
- pozostałe	14 944	57 059
Razem klienci korporacyjni	1 889 382	1 951 643
Rolnicy		
Rachunki bieżące	40 031	37 913
Depozyty terminowe	16 879	22 029
Pozostałe zobowiązania	0	285
- z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	0	285
- pozostałe	0	0
Razem rolnicy	56 910	60 227
Przedsiębiorcy indywidualni		
Rachunki bieżące	211 614	183 201
Depozyty terminowe	26 809	44 968
Pozostałe zobowiązania	1 448	4 130
- z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	240	288
- pozostałe	1 208	3 842
Razem przedsiębiorcy indywidualni	239 871	232 299
Osoby fizyczne		
Rachunki bieżące	798 285	948 031
Depozyty terminowe	39 349	55 319
Pozostałe zobowiązania	631	808
- z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	631	808
- pozostałe	0	0
Razem osoby fizyczne	838 265	1 004 158
Instytucje rządowe i samorządowe		
Rachunki bieżące	4 726	50 310
Depozyty terminowe	4 108	107 999
Pozostałe zobowiązania	40 268	34 265
- z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	0	0
- pozostałe	40 268	34 265
Razem instytucje rządowe i samorządowe	49 102	192 574
Pozostałe podmioty		
Rachunki bieżące	157 024	134 912
Depozyty terminowe	26 034	108 918
Pozostałe zobowiązania	1 240	2 923
- z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	0	0
- pozostałe	1 240	2 923
Razem pozostałe podmioty	184 298	246 753
Razem		
Rachunki bieżące	2 835 775	2 848 927
Depozyty terminowe	344 950	725 872
Pozostałe zobowiązania	77 103	112 855
- z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	19 443	14 766
- pozostałe	57 660	98 089
Razem zobowiązania wobec klientów	3 257 828	3 687 654

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zobowiązania wobec klientów według terminów zapadalności

	31.12.2021	31.12.2020
do 1 miesiąca	3 195 561	3 520 644
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	21 343	77 180
powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy	25 177	27 173
powyżej 1 roku do 5 lat	6 445	2 475
powyżej 5 lat	9 302	60 182
Razem zobowiązania wobec klientów	3 257 828	3 687 654

36. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

Na dzień 31 grudnia 2021 roku Grupa Kapitałowa posiadała zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych w postaci obligacji o wartości 385.425 tys. zł o średnim oprocentowaniu 3,81 %.

Na dzień 31 grudnia 2020 roku Grupa Kapitałowa posiadała zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych w postaci obligacji o wartości 431.822 tys. zł o średnim oprocentowaniu 3,69 %.

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych według terminów zapadalności

	31.12.2021	31.12.2020
do 1 miesiąca	0	0
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	2 473	2 931
powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy	1 207	1 036
powyżej 1 roku do 5 lat	202 568	89 295
powyżej 5 lat	179 177	338 560
Razem zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	385 425	431 822

Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

	2021	2020
Stan na początek okresu	431 822	432 129
Zwiększenia	15 005	20 898
- z tytułu emisji	0	1 316
- z tytułu naliczonych odsetek	15 005	19 582
Zmniejszenia	-61 402	-21 205
- z tytułu wykupu	-46 116	0
- z tytułu spłaty odsetek	-15 286	-21 205
Stan na koniec okresu	385 425	431 822

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Szczegółowe informacje dotyczące wyemitowanych przez podmioty z Grupy Kapitałowej dłużnych papierów wartościowych

31.12.2021

Nazwa emisji	Wartość emisji	Data emisji	Data wykupu	Podstawa oprocentowania	Notowane na rynku Catalyst
BPS0925	41 875	22.09.2015	21.09.2025	21.09.2025	Nie
BPS0326	83 900	31.03.2016	30.03.2026	30.03.2026	Nie
BPS1026	28 632	07.10.2016	06.10.2026	06.10.2026	Nie
BPS1126	24 992	10.11.2016	09.11.2026	09.11.2026	Nie
BPS1226	21 875	02.12.2016	01.12.2026	01.12.2026	Nie
BPS0228	40 000	27.02.2018	26.02.2028	26.02.2028	Nie
BPS0328	55 600	19.03.2018	19.03.2028	19.03.2028	Nie
BPS1029	36 000	14.10.2019	15.10.2029	15.10.2029	Nie
BPS1029A	47 600	29.10.2019	30.10.2029	30.10.2029	Nie
BPS0525	1 317	08.05.2020	08.05.2025	08.05.2025	Nie

31.12.2020

Nazwa emisji	Wartość emisji	Data emisji	Data wykupu	Podstawa oprocentowania	Notowane na rynku Catalyst
BPS0222	46 116	23.02.2015	20.02.2022	WIBOR 6M	Nie
BPS0925	41 875	22.09.2015	21.09.2025	WIBOR 6M	Nie
BPS0326	83 900	31.03.2016	30.03.2026	WIBOR 6M	Nie
BPS1026	28 632	07.10.2016	06.10.2026	WIBOR 6M	Nie
BPS1126	24 992	10.11.2016	09.11.2026	WIBOR 6M	Nie
BPS1226	21 875	02.12.2016	01.12.2026	WIBOR 6M	Nie
BPS0228	40 000	27.02.2018	26.02.2028	WIBOR 6M	Nie
BPS0328	55 600	19.03.2018	19.03.2028	WIBOR 6M	Nie
BPS1029	36 000	14.10.2019	15.10.2029	WIBOR 6M	Nie
BPS1029A	47 600	29.10.2019	30.10.2029	WIBOR 6M	Nie
BPS0525	1 317	08.05.2020	08.05.2025	WIBOR 6M	Nie

W 2021 roku i w 2020 roku nie wystąpiły przypadki nieterminowego wywiązania się przez Grupę Kapitałową z tytułu spłaty odsetek i wykupu wyemitowanych zobowiązań.

37. Pozostałe zobowiązania

Pozostałe zobowiązania według rodzaju

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
Rozrachunki międzybankowe	5 007	11 665
Rozrachunki publiczno - prawne	7 591	6 740
Wierzyciele różni	304 331	269 608
- rozliczenie transakcji z tytułu instrumentów finansowych	142 583	126 962
- rozliczenia z tytułu kart płatniczych	98 711	79 152
- zobowiązania z tytułu towarów i usług	24 097	16 148
- zobowiązania z tytułu leasingu	37 425	41 307
- pozostałe	1 515	6 039
Koszty rozliczane w czasie z tytułu	29 615	22 289
- usług informatycznych	5 672	4 422
- usług KIR, kosztów eksploatacyjnych	3 531	3 083
- badania sprawozdania finansowego i doradztwa finansowego	570	439
- administracji wierzytelnościami	169	236
- przyszłych świadczeń na rzecz pracowników	11 437	11 488
- pozostałe	8 236	2 621
Przychody przyszłych okresów, w tym	35 964	39 997
- prowizje	22 464	20 317
- pozostałe	13 500	19 680
Pozostałe	10 424	11 466
Razem pozostałe zobowiązania	<u>392 932</u>	<u>361 765</u>

Pozostałe zobowiązania według terminu zapadalności

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
do 1 miesiąca	308 272	285 482
- w tym z tytułu leasingu	1 118	1 135
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	10 080	5 807
- w tym z tytułu leasingu	2 021	2 016
powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy	19 480	21 430
- w tym z tytułu leasingu	8 740	8 328
powyżej 1 roku do 5 lat	25 077	29 988
- w tym z tytułu leasingu	23 022	27 349
powyżej 5 lat	30 023	19 058
- w tym z tytułu leasingu	2 524	2 479
Razem pozostałe zobowiązania	<u>392 932</u>	<u>361 765</u>

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

38. Rezerwy

Rezerwy według rodzaju

	31.12.2021	31.12.2020
Rezerwy na świadczenia pracownicze	7 813	6 025
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	3 413	1 348
Rezerwy na sprawy sporne	2 923	1 241
Pozostałe rezerwy	1 308	692
Razem rezerwy	15 457	9 306

Zmiana stanu rezerw w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2021 roku

	Rezerwy na świadczenia pracownicze	Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	Rezerwy na sprawy sporne	Pozostałe rezerwy	Razem
Stan na początek okresu	6 025	1 348	1 241	692	9 306
Utworzenie/aktualizacja rezerw	2 418	3 019	2 074	560	8 071
Wykorzystanie rezerw	-664	0	-316	-204	-1 184
Rozwiązanie rezerw	-155	-940	-76	0	-1 171
Różnice kursowe	0	-14	0	0	-14
Zyski lub straty aktuarialne	183	0	0	0	183
Pozostałe zmiany i reklasyfikacje	6	0	0	260	266
Stan na koniec okresu	7 813	3 413	2 923	1 308	15 457
Krótkoterminowe	2 547	3 413	0	565	6 525
Długoterminowe	5 266	0	2 923	743	8 932

Zmiana stanu rezerw w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2020 roku

	Rezerwy na świadczenia pracownicze	Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	Rezerwy na sprawy sporne	Pozostałe rezerwy	Razem
Stan na początek okresu	6 356	2 422	8 852	1 144	18 774
Utworzenie/aktualizacja rezerw	794	1 168	191	235	2 388
Wykorzystanie rezerw	-944	0	-668	-295	-1 907
Rozwiązanie rezerw	-46	-2 242	-7 134	-392	-9 814
Różnice kursowe	0	0	0	0	0
Zyski lub straty aktuarialne	184	0	0	0	184
Pozostałe zmiany i reklasyfikacje	-319	0	0	0	-319
Stan na koniec okresu	6 025	1 348	1 241	692	9 306
Krótkoterminowe	1 102	1 348	0	295	2 745
Długoterminowe	4 923	0	1 241	397	6 561

W pozycji „Pozostałe zmiany i reklasyfikacje” Grupa Kapitałowa ujawniła przede wszystkim wpływ zmian założeń finansowych, demograficznych i korekty założeń aktuarialnych na kalkulację rezerw na świadczenia pracownicze.

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zmiana stanu rezerw na zobowiązania pozabilansowe w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2021 roku

	<u>Koszyk 1</u>	<u>Koszyk 2</u>	<u>Koszyk 3</u>	<u>POCI</u>	<u>Razem</u>
Stan na początek okresu	689	106	553	0	1 348
Zakupione lub utworzone aktywa finansowe	327	335	6	0	668
Wyłączenia z bilansu, w tym spłaty	-50	-60	-338	0	-448
Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (transfer pomiędzy koszykami)	-215	207	8	0	0
Zmiany wynikające z różnic kursowych	0	0	-14	0	-14
Zmiana wysokości rezerw z tytułu ryzyka kredytowego	-543	475	1 927	0	1 859
Stan na koniec okresu	208	1 063	2 142	0	3 413

Zmiana stanu rezerw na zobowiązania pozabilansowe w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2020 roku

	<u>Koszyk 1</u>	<u>Koszyk 2</u>	<u>Koszyk 3</u>	<u>POCI</u>	<u>Razem</u>
Stan na początek okresu	1 920	475	27	0	2 422
Zakupione lub utworzone aktywa finansowe	1 184	63	0	0	1 247
Wyłączenia z bilansu, w tym spłaty	-455	-24	-40	0	-519
Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (transfer pomiędzy koszykami)	182	-189	7	0	0
Zmiany wynikające z różnic kursowych	0	1	0	0	1
Zmiana wysokości rezerw z tytułu ryzyka kredytowego	-2 142	-220	559	0	-1 803
Stan na koniec okresu	689	106	553	0	1 348

Rezerwa na świadczenia pracownicze

Grupa Kapitałowa tworzy rezerwy na świadczenia pracownicze zgodnie z MSR 19. Szacunek rezerw na świadczenia pracownicze dokonywany jest z zastosowaniem technik i założeń aktuarialnych uwzględniających w szczególności: bieżące wynagrodzenia, okres pomiędzy datą nabycia prawa do otrzymania świadczenia a datą sprawozdawczą, wskaźnik rotacji pracowników, prognozowany wzrost podstawy świadczeń oraz inne postanowienia regulaminu wynagradzania pracowników.

Grupa Kapitałowa oblicza rezerwę metodą indywidualną, dla każdego pracownika osobno w oparciu o wartość bieżącą przyszłych, długoterminowych zobowiązań Grupy Kapitałowej z tytułu odpraw emerytalnych. Podstawą do obliczenia rezerwy dla pracownika jest przewidywana kwota odprawy emerytalnej, jaką Grupa Kapitałowa zobowiązuje się wypłacić. Przewidywana kwota odprawy obliczana jest, jako iloczyn następujących czynników:

- 1) przewidywanej kwoty podstawy wymiaru odprawy emerytalnej;
- 2) przewidywanego wzrostu podstawy wymiaru do czasu osiągnięcia wieku emerytalnego;
- 3) współczynnika procentowego uzależnionego od stażu pracy.

Naliczane rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane. Dyskonto finansowe jest ustalane na podstawie aktualnych na dzień bilansowy, rynkowych stopach zwrotu z obligacji skarbowych.

Zyski lub straty z obliczeń aktuarialnych Grupa Kapitałowa rozpoznaje w innych całkowitych dochodach.

Na mocy postanowień wewnętrznych regulacji dotyczących wynagradzania, pracownikom Grupy Kapitałowej przysługują odprawy emerytalne i rentowe.

Programy określonych świadczeń narażają Grupę Kapitałową na ryzyko aktuarialne, obejmujące:

- 1) ryzyko stopy procentowej – spadek rynkowych stóp zwrotu z obligacji skarbowych spowoduje zwiększenie zobowiązań wynikających z programu określonych świadczeń;
- 2) ryzyko wynagrodzeń – wzrost wynagrodzeń pracowników Grupy Kapitałowej spowoduje wzrost zobowiązań wynikających z programu określonych świadczeń;
- 3) ryzyko rotacji – spadek wskaźnika rotacji pracowników spowoduje zwiększenie zobowiązań wynikających z programu określonych świadczeń.

Do głównych założeń aktuarialnych, przyjętych do wyceny zobowiązań z tytułu odpraw emerytalno – rentowych należą:

- 1) stopa do dyskontowania przyszłych świadczeń, która na dzień 31 grudnia 2021 roku wynosiła 3,41 %, a na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosiła 1,59 %;
- 2) roczna stopa wzrostu wynagrodzeń, ustalona na dzień 31 grudnia 2021 roku wynosiła 3,10% oraz 2,61% w kolejnych latach. Roczna stopa wzrostu wynagrodzeń ustalona na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosiła 2,68 %, dla pierwszego rocznego okresu po dacie sprawozdawczej 1,70% oraz 2,17% w kolejnych latach;
- 3) współczynnik rotacji pracowników obliczony na podstawie historycznych danych dotyczących rotacji pracowników wyniósł:
 - a) na dzień 31 grudnia 2021 roku:
 - dla pracowników zatrudnionych na umowach na czas nieokreślony wyniósł 8,28 %,
 - dla pracowników zatrudnionych na umowach czasowych wyniósł 11,41 %,
 - b) na dzień 31 grudnia 2020 roku:
 - dla pracowników zatrudnionych na umowach na czas nieokreślony wyniósł 11,68 %,
 - dla pracowników zatrudnionych na umowach czasowych wyniósł 11,17 %.

Uzgodnienie wartości bieżącej zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń

Tabela poniżej przedstawia uzgodnienie bilansu otwarcia z bilansem zamknięcia wartości bieżącej zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń.

	2021	2020
Rezerwy na świadczenia pracownicze na początek okresu	6 025	6 356
Wartości ujęte w rachunku zysków i strat:	2 263	748
- koszty bieżącego zatrudnienia	2 232	648
- koszty z tytułu odsetek	80	100
- koszty przeszłego zatrudnienia	-49	0
Wartości ujęte w innych całkowitych dochodach:	183	184
- zyski lub straty aktuarialne	183	184
Wypłacone świadczenia	-664	-944
Pozostałe	6	-319
Rezerwy na świadczenia pracownicze na koniec okresu	7 813	6 025

W roku 2021 wpływ zmiany założeń finansowych na pozycję „Zyski lub straty aktuarialne” wynosił -234 tys. zł, wpływ zmiany założeń demograficznych wynosił 118 tys. zł, natomiast wpływ zmiany założeń ex post wynosił 299 tys. zł.

W roku 2020 wpływ zmiany założeń finansowych na pozycję „Zyski lub straty aktuarialne” wynosił 403 tys. zł, wpływ zmiany założeń demograficznych wynosił -13 tys. zł, natomiast wpływ zmiany założeń ex post wynosił -206 tys. zł.

Analiza wrażliwości

Poniższa tabela pokazuje, jaki wpływ na zobowiązania z tytułu programów określonych świadczeń na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz 31 grudnia 2020 roku miały zmiany w odpowiednich założeniach aktuarialnych o 1 punkt procentowy.

Zobowiązania z tytułu programów określonych świadczeń

Zobowiązania z tytułu programów określonych świadczeń na dzień 31 grudnia 2021 roku

	Wzrost o 1 punkt procentowy	Spadek o 1 punkt procentowy
Stopa dyskontowa	-422	450
Stopa wzrostu wynagrodzeń	912	-822

Zobowiązania z tytułu programów określonych świadczeń na dzień 31 grudnia 2020 roku

	Wzrost o 1 punkt procentowy	Spadek o 1 punkt procentowy
Stopa dyskontowa	-428	462
Stopa wzrostu wynagrodzeń	916	-822

Zapadalność zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
Średni ważony okres obowiązywania zobowiązań z tytułu rezerw na świadczenia pracownicze (w latach)	8,82	10,33

Rezerwa na sprawy sporne

W sprawach, w których na Grupie Kapitałowej ciąży obowiązek prawny lub wynikający z ogólnie przyjętych zwyczajów, mający swe źródło w zdarzeniach przeszłych, jak również jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków, Grupa Kapitałowa tworzy rezerwy. Ewentualne przyszłe rozliczenia dokonywane są w ciężar utworzonych rezerw.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku łączna wartość rezerw na sprawy sporne wyniosła 2.923 tys. zł, z tego rezerwa z tytułu roszczeń pracowniczych wynosiła 2.298 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2020 roku łączna wartość rezerw na sprawy sporne wyniosła 1.241 tys. zł, z tego rezerwa z tytułu roszczeń pracowniczych wynosiła 1.050 tys. zł.

Znaczące sprawy na dzień 31 grudnia 2021 roku, na które Grupa Kapitałowa posiada rezerwy prowadzone były w związku z roszczeniami odszkodowawczymi z tytułu rozwiązania umów o pracę z byłymi pracownikami.

Ponadto toczy się wobec Grupy Kapitałowej postępowanie sądowe w trybie Ustawy z dnia 17 grudnia 2009 roku o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym, w związku z roszczeniem o naprawienie szkody.

Według informacji posiadanych przez Grupę Kapitałową na dzień 31 grudnia 2021 roku nie toczyły się ani nie wszczęto wobec Grupy kapitałowej, innych niż opisano powyżej, postępowań spornych, administracyjnych (w tym przed organami rządowymi), arbitrażowych, które mogłyby wywrzeć lub wywarły w niedawnej przeszłości istotny wpływ na sytuację finansową i operacyjną Grupy Kapitałowej, a które nie zostały odpowiednio ujęte w sprawozdaniu finansowym.

39. Kapitały własne

Kapitał zakładowy Banku w podziale na serie akcji

	31.12.2021 Liczba akcji	31.12.2021 Wartość akcji	31.12.2020 Liczba akcji	31.12.2020 Wartość akcji
Akcje serii A	2 000 000	2 000	2 000 000	2 000
Akcje serii B	12 000 000	12 000	12 000 000	12 000
Akcje serii C	4 000 000	4 000	4 000 000	4 000
Akcje serii D	2 000 000	2 000	2 000 000	2 000
Akcje serii E	1 865 000	1 865	1 865 000	1 865
Akcje serii F	1 517 700	1 518	1 517 700	1 518
Akcje serii H	74 864 077	74 864	74 864 077	74 864
Akcje serii I	35 000 000	35 000	35 000 000	35 000
Akcje serii J	66 623 388	66 623	66 623 388	66 623
Akcje serii K	115 461 039	115 461	115 461 039	115 461
Akcje serii L	14 708 211	14 708	14 708 211	14 708
Akcje serii M	24 000 000	24 000	24 000 000	24 000
Akcje serii N	57 127	58	57 127	58
Akcje serii O	12 022 169	12 022	12 022 169	12 022
Akcje serii P	15 000	15	15 000	15
Akcje serii R	2 277 523	2 278	2 277 523	2 278
Akcje serii S	12 000 000	12 000	12 000 000	12 000
Akcje serii T	18 936 457	18 936	18 936 457	18 936
Akcje serii W	13 899 041	13 899	13 899 041	13 899
Akcje serii Z	4 000 000	4 000	4 000 000	4 000
Akcje serii AA	13 338 701	13 338	13 338 701	13 338
Akcje serii AB	830 803	831	830 803	831
Akcje serii AC	2 533 574	2 534	2 533 574	2 534
Akcje serii AD	2 517 664	2 518	2 517 664	2 518
Akcje serii AE	559 044	559	559 044	559
Akcje serii AF	998 723	998	998 723	998
Akcje serii AG	17 600 000	17 600	-	-
Razem	455 625 241	455 625	438 025 241	438 025

Na dzień 31 grudnia 2021 roku kapitał zakładowy Banku BPS S.A. wyniósł 455.625 tys. zł, natomiast na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosił 438.025 tys. zł.

Zgodnie z Kodeksem spółek handlowych, od dnia 1 marca 2021 roku akcje Banku BPS nie posiadają formy dokumentu (obowiązek dematerializacji), a miejscem ich ewidencjonowania jest Rejestr Akcjonariuszy prowadzony przez Dom Maklerski Banku BPS S.A., czyli podmiot uprawniony do prowadzenia rachunków papierów wartościowych. Rejestr akcjonariuszy zastąpił funkcjonującą dotychczas Księgę Akcyjną prowadzoną przez Bank. Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku w Rejestrze zostało zarejestrowanych 425 akcjonariuszy, posiadających łącznie 455.503.125 akcji, co stanowi 99,97% kapitału zakładowego Banku.

W III kwartale 2021 roku, na podstawie Uchwały nr 09/2021 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. z dnia 22 czerwca 2021 roku, została przeprowadzona emisja akcji serii AG. W ramach emisji oferowanych było do 17.600.000 akcji zwykłych imiennych Banku, o łącznej wartości 17.600 tys. zł. Cena emisyjna jednej akcji wynosiła 2,50 zł. Emisja odbyła się w drodze subskrypcji prywatnej skierowanej do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS z siedzibą w Warszawie.

W dniu 24 sierpnia 2021 roku Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, dokonał rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego Banku, wynikającego z objętych akcji serii AG. Po podwyższeniu, kapitał zakładowy Banku wynosi 455.625 tys. zł.

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

	31.12.2021	31.12.2020
Kapitał zakładowy	455 625	438 025
Kapitał zapasowy	383 187	349 881
- ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	225 511	204 468
- pozostały	157 676	145 413
Inne całkowite dochody	9 144	9 182
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat	1 166	4 636
- wycena dłużnych papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 441	5 725
- podatek odroczony	-275	-1 089
Pozycje, które nie mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat	7 978	4 546
- wycena papierów wartościowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	10 018	5 598
- podatek odroczony	-1 903	-1 063
- zyski lub straty aktuarialne	-170	13
- podatek odroczony	33	-2
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	24 500	24 500
Pozostałe kapitały rezerwowe	55 781	60 481
Niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	-92 955	-96 999
Wynik roku bieżącego	41 605	7 287
Razem kapitały	876 887	792 357

40. Wartość godziwa i kategorie wyceny do wartości godziwej instrumentów finansowych

Wartością godziwą jest cena, którą można otrzymać za zbycie składnika aktywów lub należy zapłacić za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny.

Grupa Kapitałowa posiada instrumenty finansowe, które w bilansie nie są ujmowane w wartości godziwej, natomiast główne kategorie aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej stanowią:

- 1) kredyty i pożyczki, w części obejmującej ekspozycje z dopłatami ARMiR oraz kredyty studenckie;
- 2) papiery wartościowe:
 - a) przeznaczone do obrotu,
 - b) obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy,
 - c) wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody,
 - d) wyznaczone do wyceny do wartości godziwej przez inne całkowite dochody.
- 3) należności z tytułu instrumentów pochodnych;
- 4) zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych.

Na potrzeby modelu wyceny aktywów według wartości godziwej przyjęto założenie, że rynkowa wartość kredytów stanowi sumę oczekiwanych przepływów pieniężnych wynikających z kontraktu do czasu zapadalności ekspozycji, zdyskontowanych stopą rynkową. Horyzont kalkulacji wartości godziwej jest określony przez termin zapadalności kredytów aktualnie znajdujących się w portfelu kredytowym na podstawie skorygowanych harmonogramów spłat kredytów. Stopa dyskontowa uwzględnia bieżącą i prognozowaną wysokość stopy wolnej od ryzyka, koszt finansowania portfela w danej walucie, koszt kapitału niezbędnego do utrzymania w związku z posiadaniem portfela.

W przypadku notowanych papierów wartościowych wartość godziwa ustalana jest w oparciu o kwotowania rynkowe (mark-to-market), natomiast dla instrumentów nienotowanych ustalana jest na podstawie modelu (mark-to-model), przy wykorzystaniu systemu Kondor+.

Grupa Kapitałowa klasyfikuje poszczególne składniki aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej do następujących kategorii:

- 1) Poziom I: aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny kwotowane na aktywnym rynku lub techniki wyceny bazujące tylko i wyłącznie o informacje rynkowe;
- 2) Poziom II: aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny bazujące na założeniach wykorzystujących informacje pochodzące z aktywnego rynku lub obserwacje rynkowe;
- 3) Poziom III: aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o powszechnie stosowane przez uczestników rynku techniki wyceny, których założenia nie bazują na informacji pochodzącej z aktywnego rynku.

W zależności od kategorii klasyfikacji poszczególnych składników aktywów i zobowiązań finansowych stosowane są różnorodne metody ustalania ich wartości godziwej:

- 1) Poziom I – do tej kategorii zaklasyfikowano instrumenty dłużne i kapitałowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody, dla których istnieje aktywny rynek. Źródłem danych o cenach rynkowych są:
 - a) dla instrumentów notowanych na rynku giełdowym – podawana do publicznej wiadomości cena zamknięcia sesji,
 - b) dla instrumentów będących przedmiotem obrotu na rynku międzybankowym – odpowiednia cena kupna / sprzedaży instrumentu z godziny 15:00, podawana na stronach serwisu Thomson Reuters,
 - c) dla notowanych obligacji i bonów skarbowych – fixing z godziny 16:30 (tzw. „drugi fixing”) publikowany na stronach BondSpot.
- 2) Poziom II – ta kategoria obejmuje instrumenty pochodne, których wartość godziwa wyznaczona jest na zasadzie wyceny modelowej (mark-to-model), oraz kredyty z dopłatami ARMiR i kredyty studenckie. Wycena instrumentów pochodnych opiera się na metodzie dyskontowania przyszłych przepływów, wynikających z warunków transakcji, przy zastosowaniu czynników dyskontowych. Krzywe dochodowości dla poszczególnych walut zbudowane są w oparciu o stawki money market, IRS, OIS, FRA oraz stawki implikowane z FX Swap (krzywa EUR_OIS + punkty swapowe z FX swapów waluty danej krzywej z EUR). Wycena kredytów ujmowanych w ramach Poziomu II ustalana jest zgodnie z zasadami opisanymi powyżej.
- 3) Poziom III – w tej kategorii ujmuje się zakwalifikowane do portfela wycenianego w wartości godziwej przez inne całkowite dochody: obligacje komunalne, obligacje korporacyjne oraz obligacje emitowane przez banki, dla których nie istnieje aktywny rynek. Wycena papierów ujmowanych w ramach Poziomu III jest ustalana metodą mark-to-model, poprzez zsumowanie zdyskontowanych wartości wszystkich przyszłych przepływów środków pieniężnych z danego instrumentu do terminu jego zapadalności, skorygowanych o ryzyko kredytowe emitenta.

W 2021 roku w związku z utrzymującym się brakiem odpowiedniej aktywności i płynności na rynku obligacji komunalnych i komercyjnych, która pozwalałaby na budowę krzywych branżowych i/lub emitentów, do wyceny emisji obligacji metodą mark-to-model wykorzystywana była właściwa dla waluty emisji krzywa zerokuponowa MID, skorygowana w szczególności o marżę na ryzyko emitenta.

Do budowy krzywej dochodowości w Kondor+ stosuje się:

- 1) metodę Newton Raphson – dla transakcji OIS i FOREX;
- 2) metodę Cluster Bootstrapping, używającej standardowej techniki bootstrappingu – dla transakcji innych niż wskazane w pkt 1.

W związku z faktem, że nie są dostępne kwotowania rynkowe obligacji dla wszystkich standardowych tenorów, Kondor+ w metodzie Cluster Bootstrapping wykorzystuje technikę grupowania (clustering) dla uzyskania nominalnych stóp procentowych dla poszczególnych punktów węzłowych krzywej dochodowości.

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Wartość godziwa instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2021 roku

	Wartość bilansowa	Wartość godziwa	Poziom I	Poziom II	Poziom III
Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	19 345 635	19 273 950	6 781 886	0	12 492 064
Należności od innych banków	850 063	834 455	1 502	0	832 953
Należności z tytułu leasingu finansowego	555 063	533 944	0	0	533 944
Papiery wartościowe	10 655 379	10 496 844	6 780 384	0	3 716 460
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	7 285 130	7 408 707	0	0	7 408 707
- klienci korporacyjni	2 072 003	1 725 001	0	0	1 725 001
- rolnicy	132 103	144 929	0	0	144 929
- przedsiębiorcy indywidualni	214 432	189 258	0	0	189 258
- osoby fizyczne	2 143 416	2 452 966	0	0	2 452 966
- instytucje rządowe i samorządowe	2 723 176	2 896 553	0	0	2 896 553
Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	23 458 149	23 453 722	0	0	23 453 722
Zobowiązania wobec Banku Centralnego i innych banków	19 814 896	19 747 672	0	0	19 747 672
Zobowiązania wobec klientów	3 257 828	3 320 825	0	0	3 320 825
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	385 425	385 225	0	0	385 225

Wartość godziwa instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2020 roku

	Wartość bilansowa	Wartość godziwa	Poziom I	Poziom II	Poziom III
Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	19 086 179	18 737 757	7 196 104	0	11 541 653
Należności od innych banków	697 324	679 346	0	0	679 346
Należności z tytułu leasingu finansowego	466 101	180 105	0	0	180 105
Papiery wartościowe	10 050 560	10 268 234	7 196 104	0	3 072 130
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	7 872 194	7 610 072	0	0	7 610 072
- klienci korporacyjni	2 561 645	2 194 140	0	0	2 194 140
- rolnicy	188 301	198 319	0	0	198 319
- przedsiębiorcy indywidualni	290 175	269 420	0	0	269 420
- osoby fizyczne	2 073 933	2 181 070	0	0	2 181 070
- instytucje rządowe i samorządowe	2 758 140	2 767 123	0	0	2 767 123
Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	27 758 544	27 772 091	0	0	27 772 091
Zobowiązania wobec Banku Centralnego i innych banków	23 639 068	23 615 428	0	0	23 615 428
Zobowiązania wobec klientów	3 687 654	3 723 636	0	0	3 723 636
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	431 822	433 027	0	0	433 027

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitalowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Kategorie wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych na dzień 31 grudnia 2021 roku

	<u>Poziom I</u>	<u>Poziom II</u>	<u>Poziom III</u>	<u>Razem</u>
Aktywa finansowe	2 357 701	145 322	871 537	3 374 560
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	0	150	0	150
Papiery wartościowe	2 357 701	0	871 537	3 229 238
- przeznaczone do obrotu	18 682	0	155	18 837
- obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	2 294	0	249 512	251 806
- wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody	2 336 725	0	606 651	2 943 376
- wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	0	0	15 219	15 219
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	0	145 172	0	145 172
Zobowiązania finansowe	0	43	0	43
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	0	43	0	43

Kategorie wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych na dzień 31 grudnia 2020 roku

	<u>Poziom I</u>	<u>Poziom II</u>	<u>Poziom III</u>	<u>Razem</u>
Aktywa finansowe	6 364 229	200 299	597 640	7 162 168
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	0	840	0	840
Papiery wartościowe	6 364 229	0	597 640	6 961 869
- przeznaczone do obrotu	10 390	0	155	10 545
- obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	6 031	0	306 973	313 004
- wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	6 347 808	0	279 713	6 627 521
- wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	0	0	10 799	10 799
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	0	199 459	0	199 459
Zobowiązania finansowe	0	135	0	135
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	0	135	0	135

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej – Poziom III

	2021			
	Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	Papiery wartościowe obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Papiery wartościowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody
Aktywa i zobowiązania na początek okresu	155	306 973	279 713	10 799
Zwiększenia	0	18 196	403 013	4 420
- nabycie	0	0	391 726	0
- wycena ujęta w wyniku finansowym	0	15 113	355	0
- wycena odnoszona do innych całkowitych dochodów	0	0	4 577	4 420
- pozostałe	0	3 083	6 355	0
Zmniejszenia	0	-75 657	-76 075	0
- sprzedaż /wykup	0	-59 999	-72 930	0
- wycena ujęta w wyniku finansowym	0	-7 173	-2 004	0
- wycena odnoszona do innych całkowitych dochodów	0	0	-1 141	0
- pozostałe	0	-8 485	0	0
Aktywa i zobowiązania na koniec okresu	155	249 512	606 651	15 219

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

2020				
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu		Papiery wartościowe obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Papiery wartościowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody
Aktywa i zobowiązania na początek okresu	213	348 720	309 129	11 811
Zwiększenia	0	74 950	10 540	1 602
- nabycie	0	41 949	0	0
- wycena ujęta w wyniku finansowym	0	16 084	1 644	0
- wycena odnoszona do innych całkowitych dochodów	0	0	720	1 602
- pozostałe	0	16 917	8 176	0
Zmniejszenia	-58	-116 697	-39 956	-2 614
- sprzedaż /wykup	-1	-48 348	-38 567	0
- wycena ujęta w wyniku finansowym	0	-40 546	-823	0
- wycena odnoszona do innych całkowitych dochodów	0	0	-566	-2 614
- pozostałe	-57	-27 803	0	0
Aktywa i zobowiązania na koniec okresu	155	306 973	279 713	10 799

41. Działalność powiernicza

W 2021 roku oraz 2020 roku Grupa Kapitałowa nie prowadziła działalności powierniczej.

42. Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Opis działalności Grupy Kapitałowej w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

Działalność operacyjna dotyczy podstawowego obszaru działalności Grupy Kapitałowej, która nie ma charakteru działalności inwestycyjnej i finansowej.

Działalność inwestycyjna polega na nabywaniu i zbywaniu udziałów lub akcji w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, wartości niematerialnych, rzeczowych aktywów trwałych oraz nieruchomości inwestycyjnych. Wpływy z działalności inwestycyjnej obejmują ponadto dywidendy otrzymane z tytułu posiadania akcji i udziałów w innych podmiotach.

Działalność finansowa dotyczy długoterminowych (powyżej 12 miesięcy) operacji finansowych. Działalność finansowa obejmuje wpływy i wydatki związane zarówno z pozyskaniem, jak i spłatą własnych oraz obcych źródeł finansowania. Do działalności tej Grupa Kapitałowa zalicza także emisję dłużnych papierów wartościowych, wydatki na nabycie akcji własnych, dopłaty do kapitału oraz płatności dywidend na rzecz właścicieli i innych wydatków z tytułu podziału zysku.

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Dla celów rachunku przepływów pieniężnych, gotówka i jej ekwiwalenty obejmują środki pieniężne w kasie oraz środki w Banku Centralnym o nieograniczonych możliwościach dysponowania (środki na rachunkach bieżących), należności od innych banków, w tym lokaty terminowe z terminem pierwotnym do 3 miesięcy.

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 305 464	1 903 996
Należności od innych banków z terminem wymagalności do 3 miesięcy	800 960	674 731
Razem środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	<u>2 106 424</u>	<u>2 578 727</u>

Różnice pomiędzy zmianami stanu niektórych pozycji wykazanymi w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

Przyczyny wystąpienia różnic pomiędzy zmianami stanu wykazanymi w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku są następujące:

- 1) ze zmiany stanu „należności od innych banków” wyłączono zmianę stanu części należności stanowiących ekwiwalent środków pieniężnych (rachunki bieżące i lokaty w innych bankach z terminem pierwotnym do 3 miesięcy) w wysokości 126.229 tys. zł;
- 2) ze zmiany stanu „papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody” została wyłączona część wyceny aktywów finansowych, która została ujęta w innych całkowitych dochodach w wysokości 4.284 tys. zł.

Powyższe różnice ujawniono w tabeli poniżej.

	Zmiana stanu		Różnica
	W sprawozdaniu z sytuacji finansowej	W sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	
Zmiana stanu należności od innych banków wycenianych w zamortyzowanym koszcie	152 739	26 510	126 229
Zmiana stanu papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-3 684 145	-3 679 861	-4 284

Przyczyny wystąpienia różnic pomiędzy zmianami stanu wykazanymi w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2020 roku oraz w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych za rok zakończony 31 grudnia 2020 roku są następujące:

- 1) ze zmiany stanu „należności od innych banków” wyłączono zmianę stanu części należności stanowiących ekwiwalent środków pieniężnych (rachunki bieżące i lokaty w innych bankach z terminem pierwotnym do 3 miesięcy) w wysokości 369.197 tys. zł;
- 2) ze zmiany stanu „papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody” została wyłączona część wyceny aktywów finansowych, która została ujęta w innych całkowitych dochodach w wysokości 13.416 tys. zł;
- 3) ze zmiany stanu „innych aktywów” została wyłączona należność za zbycie aktywów finansowych, w stosunku do których przepływ środków pieniężnych miał miejsce po dniu bilansowym w wysokości 14.753 tys. zł.

Powyższe różnice ujawniono w tabeli poniżej.

	Zmiana stanu		Różnica
	W sprawozdaniu z sytuacji finansowej	W sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	
Zmiana stanu należności od innych banków	390 605	21 408	369 197
Zmiana stanu papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-256 403	-269 819	13 416
Zmiana stanu pozostałych aktywów	-32 701	-17 948	-14 753

Objaśnienie do pozycji „Inne korekty” w części „Przeplwy pieniężne netto z działalności operacyjnej”

Pozycja „Inne korekty” w roku 2021 roku zawiera wartość odnoszącą się do zmniejszenia odpisów na majątku trwałym w wysokości 2.326 tys. zł.

Pozycja „Inne korekty” w roku 2020 roku zawiera głównie wartość odnoszącą się do zmniejszenia odpisów na majątku trwałym w wysokości 1.389 tys. zł. oraz płatności związanych z krótkoterminowymi i niskocennymi umowami leasingu w wysokości -234 tys. zł.

43. Zobowiązania warunkowe i pozabilansowe

Zobowiązania pozabilansowe Grupy Kapitałowej obejmują:

- 1) zobowiązania do udzielania kredytów, na które składają się przyznane kwoty kredytów, limity na kartach kredytowych oraz limity zadłużenia w rachunku bieżącym. Kwoty oraz odpowiadające im terminy, w których Grupa Kapitałowa zobowiązana będzie do zrealizowania pozabilansowych zobowiązań finansowych poprzez udzielenie kredytów zostały zaprezentowane w nocie poniżej;

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

- 2) udzielone gwarancje stanowiące zabezpieczenie wywiązania się klientów Grupy Kapitałowej ze swoich zobowiązań wobec osób trzecich. Wartość gwarancji zaprezentowana w nocie poniżej odzwierciedla maksymalną możliwą do poniesienia stratę, jaka byłaby ujawniona na dzień bilansowy, gdyby klienci nie wywiązali się ze swoich zobowiązań.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz 31 grudnia 2020 roku Grupa Kapitałowa nie zaciągała zobowiązań z tytułu gwarancji emisji.

Zobowiązania warunkowe udzielone według rodzaju

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
Finansowe	1 290 441	1 388 317
- niewykorzystane linie kredytowe	446 460	490 609
- niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	809 198	849 973
- limity na kartach kredytowych	18 545	18 163
- pozostałe	16 238	29 572
Gwarancyjne	44 541	54 058
- gwarancje udzielone	44 541	54 058
Razem zobowiązania warunkowe	<u>1 334 982</u>	<u>1 442 375</u>

Zobowiązania warunkowe udzielone według terminów zapadalności

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
Finansowe	1 290 441	1 388 317
do 1 miesiąca	423 552	461 854
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	690 396	698 809
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	168 782	222 882
powyżej 1 roku do 5 lat	7 705	4 740
powyżej 5 lat	6	32
Gwarancyjne	44 541	54 058
do 1 miesiąca	10 159	21 902
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 152	3 435
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	15 751	13 193
powyżej 1 roku do 5 lat	17 432	15 090
powyżej 5 lat	47	438
Razem zobowiązania warunkowe	<u>1 334 982</u>	<u>1 442 375</u>

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe związane z realizacją operacji kupna lub sprzedaży

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
Bieżące operacje wymiany	45 003	158 092
Terminowe operacje wymiany	58 213	174 690
Operacje papierami wartościowymi	0	22 944
Razem zobowiązania pozabilansowe związane z realizacją operacji kupna lub sprzedaży	<u>103 216</u>	<u>355 726</u>

Zobowiązania pozabilansowe otrzymane

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
Finansowe	3 356	5 590
Gwarancyjne	276 556	247 343
Razem zobowiązania pozabilansowe otrzymane	<u>279 912</u>	<u>252 933</u>

44. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Wartość nominalną zobowiązań podlegających zabezpieczeniu oraz wartość bilansową papierów wartościowych zabezpieczających zobowiązania Grupy Kapitałowej zaprezentowane zostały w poniższych tabelach.

Aktywa Grupy Kapitałowej stanowiące zabezpieczenie zobowiązań na dzień 31 grudnia 2021 roku

<u>Rodzaj aktywów stanowiących zabezpieczenie</u>	<u>Rodzaj zobowiązania</u>	<u>Wartość nominalna zobowiązań podlegających zabezpieczeniu</u>	<u>Wartość bilansowa aktywów stanowiących zabezpieczenie</u>
Obligacje Skarbu Państwa	FOŚG	324 712	335 147
Obligacje Skarbu Państwa	BFG-FG	15 275	18 793
Obligacje Skarbu Państwa	BFG-FPR	38 281	45 025
Obligacje Skarbu Państwa	Kredyt lombardowy	500 000	484 185
Obligacje Skarbu Państwa	Kredyt techniczny	100 000	97 779
Obligacje Skarbu Państwa	Zabezpieczenie pod umowy ramowe	99 000	96 328
Nieruchomości	Pożyczka WFOŚiGW	83	272
Nieruchomości	Kredyty inwestycyjne	2 686	19 120
Razem		<u>1 080 037</u>	<u>1 096 649</u>

Aktywa Grupy Kapitałowej stanowiące zabezpieczenie zobowiązań na dzień 31 grudnia 2020 roku

Rodzaj aktywów stanowiących zabezpieczenie	Rodzaj zobowiązania	Wartość nominalna zobowiązań podlegających zabezpieczeniu	Wartość bilansowa aktywów stanowiących zabezpieczenie
Obligacje Skarbu Państwa	FOŚG	316 069	324 282
Obligacje Skarbu Państwa	BFG-FG	13 142	17 343
Obligacje Skarbu Państwa	BFG-FPR	32 935	39 009
Obligacje Skarbu Państwa	Kredyt lombardowy	500 000	478 415
Obligacje Skarbu Państwa	Kredyt techniczny	100 000	95 843
Obligacje Skarbu Państwa	Zabezpieczenie pod umowy ramowe	99 000	95 718
Nieruchomości	Pożyczka z WFOŚiGW	104	286
Nieruchomości	Kredyt inwestycyjny	3 206	16 053
Razem		1 064 456	1 066 949

45. Transakcje z podmiotami powiązаныmi

W niniejszej nocie Grupa Kapitałowa prezentuje transakcje z kluczowym personelem kierowniczym, które traktuje jako transakcje z podmiotami powiązаныmi.

Wynagrodzenia członków Zarządu, Rady Nadzorczej Banku BPS S.A. oraz spółek Grupy Kapitałowej

	31.12.2021	31.12.2020
Zarząd	4 778	6 399
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	4 611	6 111
Świadczenia po okresie zatrudnienia	66	175
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	90	105
Pozostałe świadczenia	11	8
Rada Nadzorcza	1 641	1 667
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	1 641	1 667
Razem wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu, Rady Nadzorczej	6 419	8 066

Wynagrodzenie wypłacone lub należne pozostałym członkom głównej kadry kierowniczej Banku BPS S.A. oraz spółek Grupy Kapitałowej

	31.12.2021	31.12.2020
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	13 738	20 709
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0	9
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	267	451
Pozostałe świadczenia	30	58
Razem wynagrodzenie wypłacone lub należne pozostałym członkom głównej kadry kierowniczej	14 035	21 227

Na dzień 31 grudnia 2021 roku i 31 grudnia 2020 roku wynagrodzenia członków Zarządu, Rady Nadzorczej i pozostałych członków głównej kadry kierowniczej składały się głównie z wynagrodzeń zasadniczych i narzutów na te wynagrodzenia oraz świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy.

Wysokość kredytów i pożyczek udzielonych członkom Zarządu, Rady Nadzorczej oraz głównej kadry kierowniczej Banku BPS S.A. oraz spółek Grupy Kapitałowej

Na dzień 31 grudnia 2021 roku członkowie Zarządu Banku, Rady Nadzorczej Banku oraz głównej kadry kierowniczej Banku oraz spółek Grupy Kapitałowej korzystali z:

- 1) 20 kredytów udzielonych na łączną kwotę 6.890 tys. zł, dla których zadłużenie na dzień 31 grudnia 2021 roku wyniosło 5.047 tys. zł;
- 2) 23 karty kredytowe o łącznym limicie zadłużenia 276 tys. zł, których wykorzystanie na dzień 31 grudnia 2021 roku wyniosło 53 tys. zł.

Z powyższych transakcji: 12 Kredytów Mieszkaniowych Mój Dom, 1 Uniwersalny Kredyt Hipoteczny, 1 Kredyt Konsolidacyjny oraz 2 Kredyty Bezpieczna Gotówka miały indywidualnie negocjowane warunki. Pozostałe kredyty zostały zawarte na standardowych warunkach cenowych dla wymienionych produktów lub w ramach powszechnie dostępnych promocji.

Na dzień 31 grudnia 2020 roku członkowie Zarządu Banku, Rady Nadzorczej Banku oraz głównej kadry kierowniczej Banku oraz spółek Grupy Kapitałowej korzystali z:

- 1) 27 kredytów udzielonych na łączną kwotę 9.755 tys. zł, dla których zadłużenie na dzień 31 grudnia 2020 roku wyniosło 7.326 tys. zł;
- 2) 1 kredyt w ROR na kwotę 7 tys. zł, dla którego nie było zadłużenia na dzień 31 grudnia 2020 roku;
- 3) 25 kart kredytowych o łącznym limicie zadłużenia 277 tys. zł, których wykorzystanie na dzień 31 grudnia 2020 roku wyniosło 33 tys. zł.

Z powyższych transakcji: 10 Kredytów Mieszkaniowych Mój Dom, 2 Kredyty Konsolidacyjne oraz 4 Kredyty Bezpieczna Gotówka miały indywidualnie negocjowane warunki. Pozostałe kredyty zostały zawarte na standardowych warunkach cenowych dla wymienionych produktów lub w ramach powszechnie dostępnych promocji.

Inne transakcje z udziałem członków Zarządu, Rady Nadzorczej oraz głównej kadry kierowniczej Banku BPS S.A. oraz spółek Grupy Kapitałowej

Na dzień 31 grudnia 2021 roku członkowie Zarządu Banku, Rady Nadzorczej Banku oraz głównej kadry kierowniczej Banku oraz spółek Grupy Kapitałowej posiadali łącznie 104 rachunków bieżących i terminowych w walucie polskiej oraz walutach obcych w łącznej kwocie 2.030 tys. zł.

Wszystkie wymienione transakcje zawarte zostały na standardowych dla danego produktu warunkach cenowych.

Na dzień 31 grudnia 2020 roku członkowie Zarządu Banku, Rady Nadzorczej Banku oraz głównej kadry kierowniczej Banku oraz spółek Grupy Kapitałowej posiadali łącznie 135 rachunków bieżących i terminowych w walucie polskiej oraz walutach obcych w łącznej kwocie 2.744 tys. zł.

Wszystkie wymienione transakcje zawarte zostały na standardowych dla danego produktu warunkach cenowych.

46. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Podmiotem uprawnionym do badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., jednostkowego sprawozdania finansowego Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz jednostkowych sprawozdań finansowych istotnych spółek zależnych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 oraz za rok zakończony 31 grudnia 2020 roku jest Grant Thornton Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa.

Wartość należnego wynagrodzenia Grant Thornton Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa:

- 1) z tytułu badania jednostkowych sprawozdań finansowych Banku i spółek zależnych, skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej oraz weryfikacji pakietów konsolidacyjnych jednostek zależnych wyniosła w 2021 roku 675 tys. zł., natomiast w 2020 roku 764 tys. zł;
- 2) za przegląd jednostkowych sprawozdań finansowych spółek zależnych (usługi poświadczające) wyniosła w 2021 roku 23 tys. zł, natomiast w 2020 roku 26 tys. zł.

47. Struktura zatrudnienia

	31.12.2021	31.12.2020
Bank, z tego:	724	885
Centrala	523	579
Oddziały Banku	201	306
Jednostki zależne	821	835
Razem zatrudnienie w etatach	1 545	1 720

48. Sekurytyzacja

W 2021 roku Grupa kapitałowa zawarła 5 umów sprzedaży wierzytelności z rozpoznaną utratą wartości z podmiotami niepowiązanymi, w ramach których sprzedane zostały pakiety wierzytelności o łącznej wartości 190.637 tys. zł. Cena uzyskana za sprzedaż tych wierzytelności wyniosła 9.948 tys. zł.

Ponadto w 2021 roku Grupa Kapitałowa zawarła z podmiotem niepowiązanym umowę sprzedaży wierzytelności kredytowej bez rozpoznanej utraty wartości, w ramach której sprzedano wierzytelność o wartości 23.850 zł za kwotę 23.850 zł.

Łączna kwota sprzedanych w roku 2021 wierzytelności (kwoty główne, odsetki i inne należności uboczne) wyniosła 214.487 tys. zł, a łączna cena uzyskana ze sprzedaży wierzytelności wyniosła 33.798 tys. zł.

W 2020 roku Grupa Kapitałowa zawarła 2 umowy sprzedaży portfela wierzytelności z rozpoznaną utratą wartości z funduszami sekurytyzacyjnymi niepowiązanymi z Bankiem, w ramach których sprzedane zostały pakiety wierzytelności o łącznej wartości 98.427 tys. zł. Cena uzyskana za sprzedaż tych wierzytelności wyniosła 942 tys. zł.

49. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym

W dniu 24 lutego 2022 roku miała miejsce zbrojna inwazja Rosji na Ukrainę, czym zapoczątkowała zakrojone na szeroką skalę działania wojenne na Ukrainie. Społeczność międzynarodowa zareagowała wprowadzeniem sankcji przeciwko Rosji. Bank z uwagą śledzi rozwój sytuacji związanej z konfliktem zbrojnym, a także analizuje jego potencjalne negatywne konsekwencje dla klientów Banku. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie jest możliwa wiarygodna ocena wpływu tego konfliktu na działalność Banku w przyszłości ani oszacowanie wpływu na przyszłe sprawozdania finansowe z uwagi na brak możliwości oceny rozwoju konfliktu zbrojnego i międzynarodowej reakcja na ten konflikt a także wpływu tych zdarzeń na polską gospodarkę. Bank BPS nie prowadzi bezpośredniej działalności operacyjnej na Ukrainie ani w Rosji. Ze względu na bezprecedensowy charakter obecnej sytuacji w Banku BPS powołany został Sztab kryzysowy, który na bieżąco monitoruje sytuację w obszarze cyberbezpieczeństwa, dostępności gotówki i ciągłości działania a także współpracuje w tym zakresie z zespołami powołanymi przez Narodowy Bank Polski i Urząd Komisji Nadzoru Finansowego.

50. Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych („ZFŚS”)

Ustawa o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych z dnia 4 marca 1994 roku, z późniejszymi zmianami, wprowadziła wymóg tworzenia Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych przez pracodawców zatrudniających co najmniej 20 pracowników. Celem Funduszu jest finansowanie działalności socjalnej na rzecz pracowników.

Zobowiązania Funduszu stanowią skumulowane odpisy na rzecz ZFŚS, pomniejszone o bezzwrotne wydatki z ZFŚS.

W skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupa Kapitałowa nie ujawnia aktywów i zobowiązań Funduszu, ze względu na fakt, że aktywa ZFŚS nie stanowią aktywów Grupy Kapitałowej. W związku z tym saldo z tytułu ZFŚS w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku wyniosło zero.

W poniższym zestawieniu przedstawiono rodzaje oraz wartość bilansową aktywów, stanu Funduszu i kosztów związanych z ZFŚS.

	31.12.2021	31.12.2020
Pożyczki udzielone pracownikom	482	594
Środki pieniężne na rachunku ZFŚS	373	436
Aktywa ZFŚS	855	1 030
Wartość ZFŚS	855	1 030
	2021	2020
Odpisy dokonane na rzecz ZFŚS w okresie	-2 328	-2 496

51. Cele i zasady zarządzania ryzykiem

51.1. Ryzyko kredytowe

Definicja ryzyka kredytowego

Grupa Kapitałowa definiuje ryzyko kredytowe jako niebezpieczeństwo niewypłacalności kredytobiorcy lub braku spłaty zaciągniętych zobowiązań w terminie określonym w umowie, spowodowanych brakiem możliwości uregulowania w całości lub części zobowiązań wobec podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej. Ryzyko kredytowe jest związane zarówno z bilansowymi ekspozycjami kredytowymi (udzielone kredyty i pożyczki), jak również z pozabilansowymi zobowiązaniami, do których zalicza się gwarancje bankowe i niewykorzystane linie kredytowe. Identyfikacja ryzyka kredytowego i zarządzanie tym ryzykiem odbywa się zarówno na poziomie pojedynczej ekspozycji kredytowej, jak i w ujęciu portfelowym.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym i utrzymanie tego ryzyka na bezpiecznym, zdefiniowanym w apetycie na ryzyko poziomie ma zasadnicze znaczenie dla wyników prowadzonej działalności i stabilności funkcjonowania Grupy Kapitałowej.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Grupie Kapitałowej realizowane jest m.in. poprzez:

- 1) właściwą ocenę ryzyka;
- 2) skuteczny proces monitorowania zaangażowania kredytowego zarówno wobec pojedynczego klienta, jak również całego portfela kredytowego;
- 3) ostrożnościowe podejście do ryzyka, polegające na:
 - a) identyfikacji oraz ocenie aktualnych i potencjalnych źródeł jego występowania;
 - b) preferowaniu płynnych zabezpieczeń o wysokiej wartości;
 - c) stosowaniu metod ograniczania ryzyka kredytowego generowanego przez ekspozycje kredytowe;

d) rekomendowaniu stosowania jednolitych zasad oceny ryzyka kredytowego w Grupie Kapitałowej.

Bank, w granicach i na zasadach wynikających z obowiązującego prawa, sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem, kierując się regułami odnoszącymi się do nadzorowanych spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej.

Ramy prawne procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie Kapitałowej

System zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie Kapitałowej, który znajduje odzwierciedlenie w obowiązujących w Banku regulacjach, w szczególności w metodykach kredytowania i w modelach wyceny, ma charakter kompleksowy i jest zintegrowany z procesami operacyjnymi Banku. Zawiera elementy identyfikacji, pomiaru i oceny, prognozowania i monitorowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka kredytowego. Metody zarządzania ryzykiem oraz systemy pomiaru ryzyka dostosowane są do skali i złożoności ryzyka, aktualnie prowadzonej oraz planowanej działalności przy uwzględnieniu otoczenia, w którym działa Grupa Kapitałowa. Proces ten odbywa się w ramach zdefiniowanych zakresów odpowiedzialności oraz z wykorzystaniem odpowiedniej infrastruktury informatycznej.

Funkcjonujące w Grupie Kapitałowej regulacje dotyczą wszystkich etapów procesu kredytowego, tj. analizy kredytowej i oceny ryzyka, podejmowania decyzji kredytowych, ustanawiania prawnych form zabezpieczeń kredytów oraz należności leasingowych, monitoringu ekspozycji oraz kredytobiorcy i zarządzania ryzykiem koncentracji.

Spółki zależne Grupy Kapitałowej zobowiązane są do posiadania tych, spośród regulacji z obszaru zarządzania ryzykiem kredytowym, których wprowadzenie do stosowania rekomendowane jest im przez Bank - w zależności od specyfiki profilu ryzyka danej spółki.

Do zbioru regulacji rekomendowanych spółkom zależnym przez Bank należą, w szczególności:

- 1) Polityki Zarządzania Ryzykiem Kredytowym;
- 2) Regulamin Podejmowania Decyzji Kredytowych;
- 3) Regulamin Działania Komitetu Kredytowego Spółki;
- 4) Instrukcja Zarządzania Ryzykiem Kredytowym w Spółce;
- 5) Metodyki Oceny Zdolności Kredytowej.

Ryzyko kredytowe Grupy Kapitałowej wynika głównie z działalności kredytowej w segmencie klientów korporacyjnych, małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów detalicznych.

Grupa Kapitałowa kontynuuje prace nad stałą racjonalizacją procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w kierunku poprawy jego efektywności i bezpieczeństwa. Doskonalone są w szczególności procedury i narzędzia pomiaru i monitorowania ryzyka.

Organizacja procesu oceny ryzyka kredytowego Grupy Kapitałowej

Zasady oceny ryzyka w Grupie Kapitałowej określają wewnętrzne regulacje, których głównym celem jest zapewnienie jednolitej i obiektywnej oceny ryzyka w procesie kredytowania.

W procesie oceny ryzyka kredytowego pojedynczej ekspozycji kredytowej uczestniczą:

- 1) Zarząd Banku oraz Komitety Kredytowe (w zależności od łącznego zaangażowania Grupy Kapitałowej w ekspozycje kredytowe kontrahenta), poprzez podejmowanie decyzji dotyczącej zgody na realizowanie przez spółkę zależną transakcji, generującej ryzyko kredytowe;
- 2) Departament Ryzyka Kredytowego - poprzez:
 - a) weryfikację oceny ryzyka kredytowego transakcji realizowanych przez spółki zależne wchodzące w skład Grupy Kapitałowej,
 - b) uczestnictwo wyznaczonych pracowników Departamentu Ryzyka Kredytowego w posiedzeniach Komitetów Kredytowych spółek zależnych wchodzących w skład Grupy Kapitałowej.
- 3) Departament Polityki Kredytowej - poprzez:

- a) zarządzanie systemem zapytań dotyczących wykorzystania limitów koncentracji zaangażowań funkcjonujących w Grupie Kapitałowej.

Stopień zaangażowania wyżej wymienionych organów, komitetów i komórek organizacyjnych Banku w ocenę ryzyka kredytowego pojedynczej ekspozycji jest dostosowywany do skali oraz specyfiki działalności poszczególnych spółek zależnych wchodzących w skład Grupy Kapitałowej i jest określony w ich regulacjach wewnętrznych.

W procesie oceny ryzyka kredytowego na poziomie portfelowym Departament Polityki Kredytowej cyklicznie sporządza raporty zawierające informacje o ryzyku kredytowym portfela ekspozycji kredytowych w Grupie Kapitałowej. Spółki zależne przekazują zestaw danych niezbędnych do sporządzania raportów w terminach określonych w wewnętrznych aktach prawnych, regulujących zarządzanie ryzykiem kredytowym. Dane te wykorzystywane są również w zarządzaniu limitami koncentracji Grupy Kapitałowej oraz w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego na poziomie skonsolidowanym.

Ocena ryzyka kredytowego obejmuje wszystkie procesy kredytowe począwszy od analizy kredytowej, podejmowania decyzji kredytowych, do monitorowania spłaty wierzytelności oraz ustanowionych zabezpieczeń.

Celem monitorowania jest identyfikacja zagrożeń w celu podjęcia działań zapobiegawczych oraz eliminowanie następstw ryzyka kredytowego. Grupa Kapitałowa kładzie szczególny nacisk na skuteczne monitorowanie ryzyka kredytowego, na bieżąco udoskonala procedury w tym zakresie, dostosowując je do zmieniających się warunków i obowiązujących regulacji nadzorczych.

Struktura organizacyjna procesu oceny ryzyka kredytowego w Grupie Kapitałowej służy zapewnieniu równowagi pomiędzy celami komercyjnymi i akceptowanym poziomem ryzyka, przy uwzględnieniu aktualnych realiów ekonomicznych. Dla osiągnięcia tego celu podejmowane są następujące działania:

- 1) kształtowanie zasad polityki kredytowej oraz procesów i procedur dla celów akceptacji dopuszczalnego poziomu ryzyka kredytowego;
- 2) kompleksowy przegląd i aktualizacja polityk i procedur kredytowych w celu dostosowania do zmian zachodzących w otoczeniu regulacyjnym;
- 3) wspieranie procesu powstawania i rozwoju narzędzi służących do identyfikacji oraz pomiaru ryzyka;
- 4) aktualizacja metod zarządzania procesem kredytowym;
- 5) kontrola prawidłowej realizacji podjętych decyzji kredytowych;
- 6) tworzenie odpowiedniego poziomu odpisów z tytułu wystąpienia przesłanek utraty wartości;
- 7) podnoszenie kwalifikacji z obszaru ryzyka kredytowego wśród pracowników Grupy Kapitałowej;
- 8) zarządzanie wierzytelnościami trudnymi ukierunkowane na minimalizację ryzyka i strat Grupy Kapitałowej.

W działalności kredytowej Grupa Kapitałowa kładzie duży nacisk na przestrzeganie regulacji i obowiązujących norm ostrożnościowych.

Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym

Ostrożnościowe kierunki zarządzania ryzykiem kredytowym oparte są o Politykę Kredytową, która jest opracowywana w celu identyfikacji i pomiaru podejmowanego ryzyka, a także dla regularnego ustalania i weryfikowania odpowiednich parametrów minimalizujących skalę narażenia na ryzyko.

Polityka kredytowa odnosi się do poszczególnych segmentów biznesowych i portfeli kredytowych. Zawiera wytyczne w zakresie identyfikacji obszarów występowania ryzyka, ich pomiaru oraz metod ich minimalizacji do poziomu akceptowanego przez Grupę. Polityka kredytowa uwzględnia działania ograniczające potencjalne zagrożenie wynikające z otoczenia makroekonomicznego w szczególności czynników związanych z trwającą pandemią COVID-19 i ich oddziaływaniu na jakość portfela, a także wymogi regulacyjne i najlepsze praktyki rynkowe. Działalność kredytowa Grupy Kapitałowej koncentruje się na wzroście portfela kredytowego przy jednoczesnym zagwarantowaniu jego wysokiej jakości, dobrej rentowności i satysfakcji klienta. W 2021 roku Polityka Kredytowa miała na celu przede wszystkim optymalizację struktury portfela przy uwzględnieniu założonej relacji ryzyka do dochodu oraz poprawie jakości przyjmowanych aktywów.

W celu zwiększenia skuteczności procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczych transakcji kredytowych oraz oceny wiarygodności klientów, Grupa Kapitałowa kontynuuje i rozszerza współpracę z instytucjami zewnętrznymi, oferującymi systemy wspomagające zarządzanie ryzykiem kredytowym.

Zasady podejmowania decyzji kredytowych

Głównym czynnikiem uwzględnianym w procesie decyzyjnym jest zdolność kredytowa kredytobiorcy oraz prawdopodobieństwo braku wywiązania się przez niego z zobowiązań w określonym horyzoncie czasu.

Decyzje kredytowe w Grupie Kapitałowej podejmowane są na różnych poziomach decyzyjnych. Rodzaj i liczba poziomów decyzyjnych zaangażowanych w proces podejmowania decyzji kredytowej uzależniona jest od przedmiotu i podmiotu tej decyzji oraz od kwoty łącznego zaangażowania Grupy Kapitałowej w klienta lub grupę powiązanych klientów.

Dla niższych kwot zaangażowania w ekspozycje kredytowe kontrahentów decyzje kredytowe podejmowane są minimum dwuosobowo, dla wyższych kwot zaangażowania decyzje kredytowe podejmują Komitety Kredytowe oraz Zarząd Banku. Wyjątek stanowią decyzje w sprawie udzielania lub zmiany warunków transakcji kredytowej w oparciu o zautomatyzowany proces oceny zdolności kredytowej oraz w sprawie monitorowania ekspozycji kredytowej. W tych sprawach decyzje kredytowe podejmowane są przez pracowników posiadających stosowne kompetencje kredytowe.

Podjęcie decyzji kredytowej dotyczącej zawarcia lub zmiany warunków transakcji kredytowej standardowo poprzedzane jest analizą, przeprowadzaną przez komórkę organizacyjną Departamentu Ryzyka Kredytowego.

Uprawnienia do podejmowania decyzji kredytowych, ograniczenia kredytowania niektórych obszarów działalności oraz wewnętrzne i zewnętrzne normy ostrożnościowe uwzględniają nie tylko kredyty, pożyczki i gwarancje oraz transakcje leasingowe czy szeroko pojęty faktoring, ale również transakcje pochodne i instrumenty dłużne.

Koncentracja zaangażowań

Ryzyko koncentracji w Grupie Kapitałowej postrzegane jest jako najbardziej istotny pojedynczy czynnik ryzyka. Dla wzrostu bezpieczeństwa działalność kredytowa limitowana jest w oparciu o zewnętrzne normy ostrożnościowe jak i wewnętrzne limity koncentracji.

Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań dotyczy jednostkowych ekspozycji, jak i aktywów portfelowych. W odniesieniu do portfela kredytowego Grupa Kapitałowa stosuje i monitoruje limity zaangażowania, w szczególności w odniesieniu do: grupy klientów, produktów, branż, terminów zapadalności, łącznego zaangażowania wobec klientów, regionów. System limitów wewnętrznych obejmuje również koncentrację zaangażowań z tytułu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, w tym rodzaju oprocentowania, oraz z tytułu detalicznych ekspozycji kredytowych. Obowiązujące limity zewnętrzne wynikają z przepisów prawa, w tym z ustawy Prawo bankowe i z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku a limity wewnętrzne ustalone są zgodnie z rekomendacjami instytucji nadzorczych.

Wyznaczając wewnętrzne limity Grupa Kapitałowa ma na celu stworzenie właściwej struktury portfela oraz wspieranie efektywnego zarządzania ryzykiem koncentracji. Wyznaczone poziomy limitów są na bieżąco monitorowane a te, charakteryzujące się podwyższonym ryzykiem, są dodatkowo obwarowane inną ścieżką decyzyjności dla szczebli decyzyjnych z wyższym limitem uprawnień.

Wybór instrumentów zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań uzależniony jest od zidentyfikowanego poziomu tego ryzyka, przy zachowaniu zasady proporcjonalności względem profilu ryzyka Grupy Kapitałowej.

Raporty z zakresu przestrzegania norm ostrożnościowych określonych limitami zewnętrznymi i wewnętrznymi są sporządzane i przekazywane zgodnie z zasadami określonymi ramach Systemu Informacji Kierownictwa.

Znajomość skali niebezpieczeństw związanych z nadmierną koncentracją zaangażowań umożliwia prawidłowe zarządzanie aktywami, zminimalizowanie poziomu tego ryzyka, a przede wszystkim stworzenie bezpiecznej struktury aktywów kredytowych.

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Z dniem 28 czerwca 2021 roku weszła w życie zmiana dotycząca limitu dużych ekspozycji kredytowych. Dotychczasowym odniesieniem był poziom kapitału uznanego, obecnie wartość ekspozycji klienta lub grupy klientów powiązanych po uwzględnieniu skutków ograniczania ryzyka kredytowego nie może przekroczyć 25% kapitału Tier I. Na dzień 31 grudnia 2021 roku Grupa Kapitałowa utrzymała limit dużych ekspozycji na bezpiecznym poziomie.

Duże zaangażowania w portfelu kredytów i pożyczek udzielonych klientom

Dla dużych zaangażowań w portfelu kredytów i pożyczek udzielonych klientom pozycja „Całkowite zaangażowania” to suma zaangażowania bilansowego oraz zobowiązań pozabilansowych, a pozycja „Udział % w portfelu” liczony jest od wartości ekspozycji netto.

Największe zaangażowania wobec klientów na dzień 31 grudnia 2021 roku

Podmiot	Status default tak/nie	Całkowite zaangażowanie	Strata	Wartość ekspozycji netto	Udział % w portfelu
1	Nie	393 001	-736	392 265	4,5%
2	Nie	289 602	-547	289 055	3,3%
3	Nie	139 362	-275	139 087	1,6%
4	Nie	132 764	-169	132 595	1,5%
5	Nie	106 157	-297	105 860	1,2%
6	Nie	101 477	-54	101 423	1,2%
7	Nie	98 439	-172	98 267	1,1%
8	Nie	93 768	-179	93 589	1,1%
9	Nie	84 808	-86	84 722	1,0%
10	Nie	76 000	-151	75 849	0,9%
Razem		1 515 378	-2 666	1 512 712	17,4%

Największe zaangażowania wobec klientów na dzień 31 grudnia 2020 roku

Podmiot	Status default tak/nie	Całkowite zaangażowanie	Strata	Wartość ekspozycji netto	Udział % w portfelu
1	Nie	439 251	-833	438 418	4,6%
2	Nie	258 560	-489	258 071	2,7%
3	Nie	149 877	-198	149 679	1,6%
4	Nie	138 980	-276	138 704	1,5%
5	Nie	109 673	-140	109 533	1,2%
6	Nie	107 966	-113	107 853	1,1%
7	Nie	107 217	-300	106 917	1,1%
8	Nie	93 882	-48	93 834	1,0%
9	Nie	89 495	-56	89 439	0,9%
10	Nie	76 154	-231	75 923	0,8%
Razem		1 571 055	-2 684	1 568 371	16,5%

Największe zaangażowania wobec grup podmiotów powiązanych na dzień 31 grudnia 2021 roku

Grupa	Status default tak/nie	Całkowite zaangażowanie	Strata	Wartość ekspozycji netto	Udział % w portfelu
1	Nie	77 744	-1 069	76 675	0,9%
2	Nie	65 113	-36	65 077	0,7%
3	Tak	82 394	-30 321	52 073	0,6%
4	Tak	56 573	-5 232	51 341	0,6%
5	Tak	50 719	-62	50 657	0,6%
Razem		332 543	-36 720	295 823	3,4%

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Największe zaangażowania wobec grup podmiotów powiązanych na dzień 31 grudnia 2020 roku

Grupa	Status default tak/nie	Calkowite zaangażowanie	Strata	Wartość ekspozycji netto	Udział % w portfelu
1	Nie	904 234	-18 050	886 184	9,3%
2	Tak	821 725	-287 903	533 822	5,6%
3	Tak	613 679	-65 891	547 788	5,8%
4	Tak	555 108	-463	554 645	5,8%
5	Nie	515 074	-138	514 936	5,4%
Razem		3 409 820	-372 445	3 037 375	31,9%

Na dzień 31 grudnia 2021 roku oraz na dzień 31 grudnia 2020 roku nie wystąpiło przekroczenie limitu koncentracji dla pojedynczego podmiotu oraz dla grupy podmiotów powiązanych.

Struktura geograficzna kredytów i pożyczek udzielonych klientom

Struktura geograficzna na dzień 31 grudnia 2021 roku

	Sektor finansowy	Sektor niefinansowy	Sektor budżetowy	Razem
dolnośląskie	0	488 239	469 508	957 747
kujawsko-pomorskie	0	61 219	196 407	257 626
lubelskie	0	493 471	68 709	562 180
lubuskie	0	60 131	109 845	169 976
łódzkie	0	183 669	87 422	271 091
małopolskie	0	369 925	544 324	914 249
mazowieckie	185 643	769 514	141 379	1 096 536
opolskie	0	188 179	59 248	247 427
podkarpackie	0	434 578	72 716	507 294
podlaskie	0	172 572	88 505	261 077
pomorskie	0	205 054	316 326	521 380
śląskie	2 357	233 258	225 194	460 809
świętokrzyskie	56	161 427	3 253	164 736
warmińsko-mazurskie	0	398 894	79 984	478 878
wielkopolskie	0	178 349	218 275	396 624
zachodnio-pomorskie	0	120 591	42 081	162 672
Razem	188 056	4 519 070	2 723 176	7 430 302

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Struktura geograficzna na dzień 31 grudnia 2020 roku

	Sektor finansowy	Sektor niefinansowy	Sektor budżetowy	Razem
dolnośląskie	0	514 256	457 783	972 039
kujawsko-pomorskie	0	115 270	50 461	165 731
lubelskie	0	551 320	80 194	631 514
lubuskie	0	71 013	118 323	189 336
łódzkie	0	202 838	95 020	297 858
małopolskie	0	423 787	612 523	1 036 310
mazowieckie	204 083	900 509	162 082	1 266 674
opolskie	0	189 204	65 900	255 104
podkarpackie	0	514 562	79 377	593 939
podlaskie	0	199 278	94 557	293 835
pomorskie	0	220 604	332 050	552 654
śląskie	0	249 450	243 212	492 662
świętokrzyskie	59	213 126	3 606	216 791
warmińsko-mazurskie	0	432 090	66 289	498 379
wielkopolskie	0	180 250	249 652	429 902
zachodnio-pomorskie	0	131 813	47 112	178 925
Razem	204 142	5 109 370	2 758 141	8 071 653

Struktura branżowa kredytów i pożyczek udzielonych klientom

Struktura branżowa kredytów i pożyczek udzielonych klientom na dzień 31 grudnia 2021 roku

	Sektor finansowy	Sektor niefinansowy	Sektor budżetowy	Razem
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0	296 372	0	296 372
Górnictwo i wydobywanie	0	17 627	0	17 627
Przetwórstwo przemysłowe	0	415 657	0	415 657
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	11 947	308	12 255
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	13 809	0	13 809
Budownictwo	0	242 361	0	242 361
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	0	410 492	0	410 492
Transport i gospodarka magazynowa	0	76 256	0	76 256
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	0	342 706	0	342 706
Informacja i komunikacja	0	4 007	0	4 007
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	134 644	1 557	29	136 230
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	344 788	1 152	345 940
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	53 412	15 414	0	68 826
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	0	34 637	0	34 637
Administracja publiczna i ochrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	0	2 721 008	2 721 008
Edukacja	0	9 613	0	9 613
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0	76 557	40	76 597
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0	28 121	639	28 760
Pozostała działalność usługowa	0	8 837	0	8 837
Osoby prywatne	0	2 168 312	0	2 168 312
Razem	188 056	4 519 070	2 723 176	7 430 302

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Struktura branżowa kredytów i pożyczek udzielonych klientom na dzień 31 grudnia 2020 roku

	Sektor finansowy	Sektor niefinansowy	Sektor budżetowy	Razem
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0	406 455	0	406 455
Górnictwo i wydobywanie	0	19 701	0	19 701
Przetwórstwo przemysłowe	0	515 504	0	515 504
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	17 313	1 538	18 851
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	16 809	0	16 809
Budownictwo	0	430 093	0	430 093
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	0	455 335	0	455 335
Transport i gospodarka magazynowa	0	108 177	0	108 177
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	0	345 136	0	345 136
Informacja i komunikacja	0	8 055	0	8 055
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	138 155	2 764	11	140 930
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	427 108	1 367	428 475
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	65 987	52 393	0	118 380
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	0	49 068	0	49 068
Administracja publiczna i ochrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	0	2 754 220	2 754 220
Edukacja	0	21 408	0	21 408
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0	113 378	60	113 438
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0	8 008	945	8 953
Pozostała działalność usługowa	0	7 995	0	7 995
Osoby prywatne	0	2 104 670	0	2 104 670
Razem	204 142	5 109 370	2 758 141	8 071 653

Stosowane zabezpieczenia

Zabezpieczenie wierzycelności kredytowych Grupy Kapitałowej stanowi istotny element minimalizowania nieprzewidywalnych ryzyk mogących zmaterializować się w przyszłości w procesie kredytowania.

Polityka zabezpieczeń stosowana przez Bank oraz te spółki z Grupy Kapitałowej, których działalność związana jest z finansowaniem podmiotów gospodarczych i osób fizycznych, przy podejmowaniu decyzji o udzieleniu produktu niosącego ryzyko kredytowe, nakierowana jest na ochronę interesów Grupy Kapitałowej. Cel ten osiągnąć jest m.in. poprzez ustanawianie pełnego zabezpieczenia - adekwatnego do podejmowanego ryzyka – o jak najwyższej jakości oraz obowiązującego w całym okresie trwania zabezpieczanej wierzycelności.

Przyjmowane zabezpieczenia podlegają ocenie według jego płynności, aktualnej wartości rynkowej, wpływu na poziom tworzonych odpisów i ograniczenie utraty wartości portfela kredytowego jak również ze względu na możliwość zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.

W ocenie przedmiotu zabezpieczenia szacowana jest jego wartość możliwa do uzyskania podczas ewentualnego postępowania windykacyjnego, z uwzględnieniem ograniczeń prawnych, ekonomicznych oraz innych, mogących wpływać na rzeczywistą możliwość zaspokojenia się.

Grupa Kapitałowa prowadzi rozbudowaną politykę zabezpieczeń, wykorzystując zarówno zabezpieczenia rzeczowe, jak i zabezpieczenia osobiste.

Dokonując wyboru określonej formy zabezpieczenia wierzycelności uwzględnia się między innymi takie czynniki jak:

- 1) rodzaj oferowanego produktu kredytowego, długość okresu kredytowania i kwota zaangażowania;
- 2) sytuacja ekonomiczno-finansowa kredytobiorcy;
- 3) status prawny kredytobiorcy;
- 4) płynność oferowanego zabezpieczenia;

- 5) stan i wartość rynkowa przedmiotu zabezpieczenia oraz podatność na deprecjację w okresie utrzymywania zabezpieczenia.

Podmioty Grupy Kapitałowej cyklicznie monitorują ustanowione zabezpieczenia w celu wczesnej identyfikacji sygnałów ostrzegawczych oraz podjęcia stosownych działań ograniczających ryzyko kredytowe i gwarantujących uzyskanie planowanych przychodów z udzielonej ekspozycji kredytowej.

W przypadkach pogorszenia się sytuacji majątkowej, ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy, istotnego obniżenia wartości zabezpieczeń lub wystąpienia innego rodzaju zagrożenia terminowej spłaty zabezpieczonej wierzytelności, poprzez odpowiednie postanowienia w umowie o zawarciu transakcji kredytowej, Grupa Kapitałowa dąży do ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia.

Ocena ryzyka kredytowego

Metodyki oceny zdolności i wiarygodności kredytowej opracowane zostały odrębnie dla poszczególnych segmentów klientów, z uwzględnieniem ich statusu. W Grupie Kapitałowej funkcjonują metodyki dla:

- 1) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą;
- 2) podmiotów prowadzących działalność rolniczą;
- 3) Jednostek Samorządu Terytorialnego (JST);
- 4) wspólnot mieszkaniowych;
- 5) spółek komunalnych;
- 6) osób fizycznych (klienci detaliczni);
- 7) banków spółdzielczych.

Ocena ryzyka kredytowego podmiotów gospodarczych oparta jest na ocenie mierników ilościowych i jakościowych wykorzystywanych w procesie oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorców na podstawie statystycznego systemu ratingowego dla wybranych portfeli kredytowych. System ratingowy jest wykorzystywany w procesie udzielenia kredytu w ramach badania zdolności kredytowej klientów oraz w procesie monitorowania w celu sklasyfikowania klienta do właściwej klasy ryzyka.

Zdolność kredytowa klientów detalicznych uzależniona jest od dochodów uzyskiwanych przez klienta i ich źródeł. Przy badaniu zdolności i wiarygodności kredytowej uwzględniana jest również dotychczasowa historia współpracy z klientem detalicznym oraz jego historia kredytowa i ocena punktowa pozyskana z Biura Informacji Kredytowej, a także informacje pochodzące z innych systemów wymiany informacji. Ocena formalno – prawna oraz ocena zabezpieczeń transakcji udzielanych klientom detalicznym dokonywana jest na ogólnych zasadach obowiązujących w Grupie Kapitałowej.

W celu regularnej oceny podejmowanego ryzyka kredytowego oraz minimalizowania ewentualnych strat na ekspozycjach kredytowych w okresie kredytowania monitorowana jest sytuacja klienta w ramach okresowych i indywidualnych przeglądów kredytowych.

Celem monitoringu jest wczesna identyfikacja sygnałów ostrzegawczych i podejmowanie działań ograniczających ryzyko kredytowe oraz gwarantujących uzyskanie planowanych przychodów z tytułu udzielonej ekspozycji kredytowej, zaklasyfikowanie klientów do odpowiedniej kategorii ryzyka oraz oszacowanie wysokości utraty wartości ekspozycji kredytowej.

Stosowane praktyki w zakresie „forbearance”

Grupa Kapitałowa jako „forbearance” przyjmuje działania mające na celu dokonanie uzgodnionych z dłużnikiem zmian warunków umowy, wymuszonych jego trudną sytuacją finansową (działania restrukturyzacyjne wprowadzające udogodnienia, które w innych przypadkach nie byłyby przyznane). Celem działań forbearance jest przywrócenie dłużnikowi zdolności wywiązania się ze zobowiązań wobec Banku oraz maksymalizacja efektywności zarządzania wierzytelnościami trudnymi.

Zmiana warunków pierwotnej umowy w sposób umożliwiający kredytobiorcy całkowitą lub częściową obsługę zadłużenia lub jego refinansowanie obejmuje między innymi: obniżenie marży, obniżenie oprocentowania, konsolidację kilku wierzytelności wynikających z różnych umów na jedną wierzytelność, zmianę wysokości rat

kapitałowych, naliczonych odsetek, zmianę formuły spłaty (raty annuitetowe, raty malejące) bądź zmianę harmonogramu spłat kapitału i/lub odsetek.

W ramach procesu „forbearance” zmiana warunków spłaty wierzytelności jest ustalana indywidualnie wobec każdego kontraktu klienta. Elementem tego procesu jest ocena sytuacji finansowej klienta, ocena możliwości wywiązania się kredytobiorcy z nowych warunków umowy oraz analiza posiadanych zabezpieczeń.

Ekspozycje przestają być klasyfikowane jako ekspozycje forborne w przypadku spełnienia wszystkich niżej wymienionych warunków:

- 1) umowa jest uznawana jako ekspozycja bez zidentyfikowanej przesłanki utraty wartości;
- 2) upłynął co najmniej 2 letni okres warunkowy (w nomenklaturze Banku: okres próby) liczony od daty uznania ekspozycji forborne jako ekspozycji bez zidentyfikowanej przesłanki utraty wartości;
- 3) kredytobiorca w ciągu co najmniej połowy okresu warunkowego dokonał istotnych spłat kapitału i/lub odsetek;
- 4) w okresie o na koniec dwuletniego okresu warunkowego żadna z ekspozycji klienta nie była przeterminowana powyżej 30 dni.

Grupa Kapitałowa nie stosuje praktyk „forbearance” w przypadku, gdy trudności finansowe kredytobiorcy nie są czynnikiem determinującym zmianę warunków umów lub refinansowanie.

Udzielenie „wakacji kredytowych” lub innych działań łagodzących skutki pandemii Covid-19 nie powoduje automatycznej identyfikacji ekspozycji jako „forbearance”. Grupa Kapitałowa stosuje w tym zakresie wytyczne regulacyjne EBA i KNF.

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Struktura geograficzna kredytów i pożyczek udzielonych klientom z udzielonym udogodnieniem typu forbearance

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
dolnośląskie	11 021	15 684
kujawsko-pomorskie	0	141
lubelskie	2 183	10 621
lubuskie	2 980	3 451
łódzkie	2 336	3 264
małopolskie	31 082	16 999
mazowieckie	255 003	17 963
opolskie	938	2 559
podkarpackie	59 034	17 539
podlaskie	1 412	2 332
pomorskie	0	2 865
śląskie	7 488	14 220
świętokrzyskie	2 177	5 249
warmińsko-mazurskie	59 791	41 832
wielkopolskie	1 938	5 764
zachodnio-pomorskie	51 516	57 766
Razem	<u>488 899</u>	<u>218 249</u>

Struktura branżowa kredytów i pożyczek udzielonych klientom z udzielonym udogodnieniem typu forbearance

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	561	7 836
Górnictwo i wydobywanie	0	2 044
Przetwórstwo przemysłowe	90 453	97 686
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5 843	10 025
Budownictwo	14 305	21 544
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	3 110	7 504
Transport i gospodarka magazynowa	358	748
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	196 969	26 670
Informacja i komunikacja	297	255
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	163 337	6 025
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	310	3 124
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	0	643
Edukacja	0	12
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3 519	4 243
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0	398
Pozostała działalność usługowa	3 550	3 214
Osoby prywatne	6 287	26 278
Razem	<u>488 899</u>	<u>218 249</u>

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zaangażowania z udzielonym udogodnieniem typu forbearance według typu klienta

Wartość bilansowa na dzień 31 grudnia 2021 roku

	Wartość brutto	Odpis z tytułu przyszłych strat kredytowych	Wartość netto
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	542 256	-53 357	488 899
- klienci korporacyjni	524 553	-51 806	472 747
- rolnicy	619	-58	561
- przedsiębiorcy indywidualni	10 583	-1 278	9 305
- osoby fizyczne	6 501	-215	6 286
Razem	542 256	-53 357	488 899

Wartość bilansowa na dzień 31 grudnia 2020 roku

	Wartość brutto	Odpis z tytułu przyszłych strat kredytowych	Wartość netto
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	250 200	-31 951	218 249
- klienci korporacyjni	193 953	-24 767	169 186
- rolnicy	9 145	-2 022	7 123
- przedsiębiorcy indywidualni	17 481	-1 819	15 662
- osoby fizyczne	29 621	-3 343	26 278
Razem	250 200	-31 951	218 249

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zaangażowania z udzielonym udogodnieniem typu forbearance według przeterminowania

Zaangażowania z udzielonym udogodnieniem typu forbearance według przeterminowania na dzień 31 grudnia 2021 roku

	Bez przeterminowania	do 30 dni	31 - 60 dni	61 - 90 dni	powyżej 90 dni	Razem
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	473 944	1 554	1 635	5	11 761	488 899
- klienci korporacyjni	464 275	409	1 410	0	6 653	472 747
- rolnicy	48	177	0	0	336	561
- przedsiębiorcy indywidualni	4 806	596	0	5	3 898	9 305
- osoby fizyczne	4 815	372	225	0	874	6 286
Razem netto	473 944	1 554	1 635	5	11 761	488 899

Zaangażowania z udzielonym udogodnieniem typu forbearance według przeterminowania na dzień 31 grudnia 2020 roku

	Bez przeterminowania	do 30 dni	31 - 60 dni	61 - 90 dni	powyżej 90 dni	Razem
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	159 269	13 786	8 215	9 763	27 216	218 249
- klienci korporacyjni	141 245	2 099	6 314	5 467	14 061	169 186
- rolnicy	3 076	125	0	1 345	2 577	7 123
- przedsiębiorcy indywidualni	6 593	5 299	509	1 093	2 168	15 662
- osoby fizyczne	8 355	6 263	1 392	1 858	8 410	26 278
Razem netto	159 269	13 786	8 215	9 763	27 216	218 249

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Struktura jakościowa portfela

Struktura jakościowa portfela na dzień 31 grudnia 2021 roku

	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Należności od innych banków					
-rating 1	843 472	2 444	0	0	845 916
-rating 2	0	0	0	0	0
-rating 3	0	0	0	0	0
-rating 4	0	0	0	0	0
-brak ratingu	4 147	0	0	0	4 147
Razem	847 619	2 444	0	0	850 063
Należności z tytułu leasingu finansowego					
-rating 1	4 249	71 087	0	0	75 336
-rating 2	205 953	211 765	2 692	0	420 410
-rating 3	0	0	0	0	0
-rating 4	104	5 093	13 980	0	19 177
-brak ratingu	0	15 657	24 483	0	40 140
Razem	210 306	303 602	41 155	0	555 063
Kredyty i pożyczki udzielone klientom					
-rating 1	5 271 169	1 109 075	0	0	6 380 244
-rating 2	21 993	218 104	0	0	240 097
-rating 3	6 861	20 195	0	0	27 056
-rating 4	0	3 195	632 258	2 279	637 732
-brak ratingu	1	0	0	0	1
Razem	5 300 024	1 350 569	632 258	2 279	7 285 130
Papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody					
-rating 1	2 883 518	53 294	0	0	2 936 812
-rating 2	0	0	0	0	0
-rating 3	0	0	0	0	0
-rating 4	0	0	6 564	0	6 564
-brak ratingu	0	0	0	0	0
Razem	2 883 518	53 294	6 564	0	2 943 376
Papiery wartościowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie					
-rating 1	10 638 474	0	0	0	10 638 474
-rating 2	0	0	0	0	0
-rating 3	0	0	0	0	0
-rating 4	0	0	0	0	0
-brak ratingu	16 905	0	0	0	16 905
Razem	10 655 379	0	0	0	10 655 379
Udzielone zobowiązania warunkowe finansowe i gwarancje					
-rating 1	905 539	368 569	0	0	1 274 108
-rating 2	46	13 556	0	0	13 602
-rating 3	0	3 568	0	0	3 568
-rating 4	4 600	15 322	14 690	0	34 612
-brak ratingu	5 679	0	0	0	5 679
Razem	915 864	401 015	14 690	0	1 331 569

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Struktura jakościowa portfela na dzień 31 grudnia 2020 roku

	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Należności od innych banków					
-rating 1	673 619	20 186	0	0	693 805
-rating 2	0	0	0	0	0
-rating 3	0	0	0	0	0
-rating 4	0	0	0	0	0
-brak ratingu	3 519	0	0	0	3 519
Razem	677 138	20 186	0	0	697 324
Należności z tytułu leasingu finansowego					
-rating 1	5 987	73 312	0	0	79 299
-rating 2	244 917	59 919	0	0	304 836
-rating 3	112	46 833	0	0	46 945
-rating 4	547	2 103	32 371	0	35 021
-brak ratingu	0	0	0	0	0
Razem	251 563	182 167	32 371	0	466 101
Kredyty i pożyczki udzielone klientom					
-rating 1	5 774 006	1 086 965	0	0	6 860 971
-rating 2	90 887	267 371	0	0	358 258
-rating 3	1 266	15 448	0	0	16 714
-rating 4	0	0	633 717	2 534	636 251
-brak ratingu	0	0	0	0	0
Razem	5 866 159	1 369 784	633 717	2 534	7 872 194
Papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody					
-rating 1	6 565 434	53 352	0	0	6 618 786
-rating 2	0	0	0	0	0
-rating 3	0	0	0	0	0
-rating 4	0	0	8 735	0	8 735
-brak ratingu	0	0	0	0	0
Razem	6 565 434	53 352	8 735	0	6 627 521
Papiery wartościowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie					
-rating 1	10 033 813	7 745	0	0	10 041 558
-rating 2	0	0	0	0	0
-rating 3	0	0	0	0	0
-rating 4	0	0	0	0	0
-brak ratingu	9 002	0	0	0	9 002
Razem	10 042 815	7 745	0	0	10 050 560
Udzielone zobowiązania warunkowe finansowe i gwarancje					
-rating 1	1 240 772	169 412	0	0	1 410 184
-rating 2	16 031	4 414	0	0	20 445
-rating 3	0	0	0	0	0
-rating 4	0	0	2 779	0	2 779
-brak ratingu	7 619	0	0	0	7 619
Razem	1 264 422	173 826	2 779	0	1 441 027

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Analiza wiekowa aktywów finansowych

Analiza wiekowa aktywów finansowych na dzień 31 grudnia 2021 roku

	<u>Koszyk 1</u>	<u>Koszyk 2</u>	<u>Koszyk 3</u>	<u>POCI</u>	<u>Razem</u>
Należności od innych banków					
Bez przeterminowania	847 619	2 444	0	0	850 063
do 30 dni	0	0	0	0	0
31 - 60 dni	0	0	0	0	0
61 - 90 dni	0	0	0	0	0
powyżej 90 dni	0	0	0	0	0
Razem	847 619	2 444	0	0	850 063
Należności z tytułu leasingu finansowego					
Bez przeterminowania	165 683	222 334	365	0	388 382
do 30 dni	44 623	32 198	2 338	0	79 159
31 - 60 dni	0	48 747	2 678	0	51 425
61 - 90 dni	0	323	28 708	0	29 031
powyżej 90 dni	0	0	7 066	0	7 066
Razem	210 306	303 602	41 155	0	555 063
Kredyty i pożyczki udzielone klientom					
Bez przeterminowania	5 269 987	1 130 065	305 294	2 113	6 707 459
do 30 dni	30 037	196 217	11 807	0	238 061
31 - 60 dni	0	17 280	10 349	0	27 629
61 - 90 dni	0	4 523	2 684	0	7 207
powyżej 90 dni	0	2 484	302 124	166	304 774
Razem	5 300 024	1 350 569	632 258	2 279	7 285 130
Papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody					
Bez przeterminowania	2 883 518	53 294	0	0	2 936 812
do 30 dni	0	0	0	0	0
31 - 60 dni	0	0	0	0	0
61 - 90 dni	0	0	0	0	0
powyżej 90 dni	0	0	6 564	0	6 564
Razem	2 883 518	53 294	6 564	0	2 943 376
Papiery wartościowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie					
Bez przeterminowania	10 655 379	0	0	0	10 655 379
do 30 dni	0	0	0	0	0
31 - 60 dni	0	0	0	0	0
61 - 90 dni	0	0	0	0	0
powyżej 90 dni	0	0	0	0	0
Razem	10 655 379	0	0	0	10 655 379
Udzielone zobowiązania warunkowe finansowe i gwarancyjne					
Bez przeterminowania	915 785	397 302	14 630	0	1 327 717
do 30 dni	79	3 713	32	0	3 824
31 - 60 dni	0	0	0	0	0
61 - 90 dni	0	0	0	0	0
powyżej 90 dni	0	0	28	0	28
Razem	915 864	401 015	14 690	0	1 331 569

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Analiza wiekowa aktywów finansowych na dzień 31 grudnia 2020 roku

	<u>Koszyk 1</u>	<u>Koszyk 2</u>	<u>Koszyk 3</u>	<u>POCI</u>	<u>Razem</u>
Należności od innych banków					
Bez przeterminowania	677 138	20 186	0	0	697 324
do 30 dni	0	0	0	0	0
31 - 60 dni	0	0	0	0	0
61 - 90 dni	0	0	0	0	0
powyżej 90 dni	0	0	0	0	0
Razem	677 138	20 186	0	0	697 324
Należności z tytułu leasingu finansowego					
Bez przeterminowania	230 631	127 591	238	0	358 460
do 30 dni	20 874	52 601	682	0	74 157
31 - 60 dni	58	1 731	333	0	2 122
61 - 90 dni	0	244	93	0	337
powyżej 90 dni	0	0	31 025	0	31 025
Razem	251 563	182 167	32 371	0	466 101
Kredyty i pożyczki udzielone klientom					
Bez przeterminowania	5 841 632	1 260 719	162 758	2 403	7 267 512
do 30 dni	24 485	88 220	22 647	0	135 352
31 - 60 dni	42	16 041	8 683	0	24 766
61 - 90 dni	0	4 803	12 234	0	17 037
powyżej 90 dni	0	1	427 395	131	427 527
Razem	5 866 159	1 369 784	633 717	2 534	7 872 194
Papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody					
Bez przeterminowania	6 565 434	53 352	0	0	6 618 786
do 30 dni	0	0	0	0	0
31 - 60 dni	0	0	0	0	0
61 - 90 dni	0	0	0	0	0
powyżej 90 dni	0	0	8 735	0	8 735
Razem	6 565 434	53 352	8 735	0	6 627 521
Papiery wartościowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie					
Bez przeterminowania	10 042 815	7 745	0	0	10 050 560
do 30 dni	0	0	0	0	0
31 - 60 dni	0	0	0	0	0
61 - 90 dni	0	0	0	0	0
powyżej 90 dni	0	0	0	0	0
Razem	10 042 815	7 745	0	0	10 050 560
Udzielone zobowiązania warunkowe finansowe i gwarancyjne					
Bez przeterminowania	1 264 119	173 826	2 696	0	1 440 641
do 30 dni	303	0	1	0	304
31 - 60 dni	0	0	0	0	0
61 - 90 dni	0	0	0	0	0
powyżej 90 dni	0	0	82	0	82
Razem	1 264 422	173 826	2 779	0	1 441 027

Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe bez uwzględnienia posiadanych zabezpieczeń

	Wartość bilansowa netto 31.12.2021	Wartość bilansowa netto 31.12.2020
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 254 409	1 833 739
Należności od innych banków	850 063	697 324
Należności z tytułu leasingu finansowego	555 063	466 101
Papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	2 943 376	6 627 521
Papiery wartościowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	10 655 379	10 050 560
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	145 172	199 459
- klienci korporacyjni	28 426	35 167
- rolnicy	103 096	147 413
- przedsiębiorcy indywidualni	1 029	1 196
- osoby fizyczne	12 621	15 683
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane w zamortyzowanym koszcie	7 285 130	7 872 194
- klienci korporacyjni	2 072 003	2 561 645
- rolnicy	132 103	188 301
- przedsiębiorcy indywidualni	214 432	290 175
- osoby fizyczne	2 143 416	2 073 933
- instytucje rządowe i samorządowe	2 723 176	2 758 140
Pozostałe aktywa	124 486	124 312
Razem ekspozycja bilansowa	23 813 078	27 871 210
Zobowiązania warunkowe udzielone	1 331 569	1 441 027
Razem ekspozycja pozabilansowa	1 331 569	1 441 027
Razem ekspozycja bilansowa i pozabilansowa	25 144 647	29 312 237

Zdaniem Grupy Kapitałowej wartość bilansowa netto najlepiej odzwierciedla maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe.

Pomiar utraty wartości

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe tworzone są zgodnie z MSSF 9 z wykorzystaniem modelu opartego na zmianach poziomu ryzyka kredytowego (alokacja do koszyków):

- 1) Koszyk 1 – ekspozycje, dla których na dzień bilansowy nie stwierdzono istotnego wzrostu ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia oraz aktywa z którymi wiąże się nisko ryzyko Dla koszyka 1, Bank rozpoznaje odpis z tytułu oczekiwanej straty kredytowej powiązany z prawdopodobieństwem niewykonania zobowiązania w horyzoncie 12 miesięcy lub do terminu zapadalności jeżeli jest krótszy niż 12 miesięcy;
- 2) Koszyk 2 – ekspozycje, dla których zidentyfikowano istotny wzrost ryzyka kredytowego (tj. wzrost prawdopodobieństwa wejścia w Default) od momentu początkowego ujęcia, ale jeszcze nie rozpoznano zdarzenia niewykonania zobowiązania dla tego aktywa na dzień bilansowy. Do koszyka 2, zgodnie z wymaganiami standardu, klasyfikowane są także aktywa, co do których instytucja nie jest w stanie stwierdzić czy doszło czy nie doszło do istotnego wzrostu ryzyka kredytowego a pozyskanie lub odtworzenie tych informacji wiąże się ze zbyt dużym kosztem lub zbyt wymaga zbyt dużo starań. W przypadku koszyka 2 oczekiwana strata kredytowa szacowana jest w okresie do terminu zapadalności aktywa;
- 3) Koszyk 3 – aktywa finansowe, w odniesieniu do których rozpoznano zdarzenie niewykonania zobowiązania (stwierdzono istnienie przesłanki utraty wartości), a przesłanki utraty wartości są obiektywne na dzień bilansowy. W przypadku koszyka 3 oczekiwana strata kredytowa szacowana jest w okresie do terminu zapadalności aktywa;
- 4) Koszyk POCI – zakupione lub wytworzone aktywa finansowe w odniesieniu do których rozpoznano zdarzenie niewykonania zobowiązania w momencie początkowego ujęcia. Oczekiwana strata kredytowa szacowana jest w okresie do terminu zapadalności aktywa

Dla poszczególnych poziomów ryzyka kredytowego Grupa Kapitałowa weryfikuje zależność stopy Default od czynników makroekonomicznych i dla segmentów, dla których identyfikuje istotność ww. parametrów dokonuje korekt PD i LGD zgodnie z przyjętym modelem. Realizowana jest zasada FLI (Forward Looking Information) także w oparciu o sygnały ostrzegawcze, które mogą świadczyć o możliwości wystąpienia zagrożeń w przyszłości oraz stanowią kryteria identyfikacji znaczącego wzrostu ryzyka. Są to, w szczególności:

- 1) występujące opóźnienia w spłacie kredytu powyżej 30 dni;
- 2) wzrost PD_lifetime aktualnego w relacji do początkowego;
- 3) występowanie zajęć na rachunku klienta;
- 4) opóźnienia w spłacie zobowiązań w stosunku do banków lub innych instytucji finansowych;
- 5) spadek oceny ratingowej;
- 6) spadek kapitałów własnych;
- 7) udogodnienie w spłacie zobowiązań ze względów ekonomicznych lub prawnych. W przypadku, w którym klientowi udzielono na jego wniosek udogodnienia w spłacie, które nie skutkuje zmniejszeniem wartości przyszłych przepływów pieniężnych, to jest:
 - a) zawieszenie spłaty zaciągniętych zobowiązań wobec Banku, na okres nie dłuższy niż łącznie 9 miesięcy w okresie 36 miesięcy, nie częściej niż raz w roku,
 - b) wydłużenie pierwotnego okresu kredytowania o okres krótszy niż 12 miesięcy i w przypadku kredytów o rezydualnym okresie zapadalności krótszym niż 12 miesięcy, o okres odpowiadający mniej niż dwukrotności rezydualnego okresu do zapadalności pierwotnej.

Za przesłanki utraty wartości uznaje się, w szczególności:

- 1) przeterminowanie spłaty kapitału lub odsetek powyżej 90 dni kalendarzowych z zachowaniem prognozy materialności;
- 2) śmierć kredytobiorcy;
- 3) wypowiedzenie umowy kredytu;
- 4) zakwestionowanie należności przez dłużnika wobec Banku w drodze postępowania sądowego;
- 5) udogodnienie w spłacie zobowiązań ze względów ekonomicznych lub prawnych. W przypadku, w którym klientowi udzielono na jego wniosek udogodnienia w spłacie, które nie skutkuje zmniejszeniem wartości przyszłych przepływów pieniężnych, to jest:
 - a) zawieszenie spłaty zaciągniętych zobowiązań wobec Banku, na okres dłuższy niż łącznie 9 miesięcy w okresie 36 miesięcy, częściej niż raz w roku,
 - b) wydłużenie pierwotnego okresu kredytowania o okres dłuższy niż 12 miesięcy;
- 6) uzyskanie informacji o złożeniu przez klienta propozycji układowych w postępowaniu o zatwierdzenie układu obejmujących zmianę warunków finansowania przez bank;
- 7) złożenie przez Bank wniosku o wszczęcie egzekucji wobec dłużnika lub przystąpienie do egzekucji wszczętej przez innego wierzyciela;
- 8) podjęcie decyzji o restrukturyzacji, o windykacji lub zawarciu umowy restrukturyzacyjnej;
- 9) istotne pogorszenie sytuacji ekonomiczno finansowej przedsiębiorstwa w stosunku do oceny w momencie udzielania kredytu/pożyczki;
- 10) zaprzestanie działalności gospodarczej;
- 11) istotne pogorszenie wyników analizy ratingowej przedsiębiorcy lub przedsiębiorstwa skutkujące spadkiem ratingu przynajmniej o trzy poziomy od ostatniego monitoringu;
- 12) niespłacenie zadłużenia w innych instytucjach finansowych skutkujące opóźnieniem powyżej 90 dni;
- 13) uzyskanie informacji o problemach finansowych kontrahenta detalicznego (osoby fizycznej), np. utrata pracy lub wzrost zadłużenia ponad akceptowany poziom;

W stosunku do banków przyjęto następującą listę przesłanek utraty wartości:

- 1) przeterminowanie spłaty kapitału lub odsetek powyżej 7 dni kalendarzowych od umownej daty spłaty, powyżej kwoty 2000 PLN;
- 2) uzyskanie informacji o wszczęciu postępowania upadłościowego lub bankructwa klienta - banku (złożenie wniosku);
- 3) uzyskanie informacji o ustanowieniu zarządu komisarycznego;
- 4) uzyskanie informacji o likwidacji banku, zawieszeniu jego działalności lub ogłoszeniu upadłości;
- 5) istotne pogorszenie sytuacji ekonomiczno finansowej banku w stosunku do ostatnio przeprowadzonej oceny;
- 6) wypowiedzenie umowy kredytu.

W przypadku ekspozycji kredytowych klasyfikowanych jako POCI, tj. takich, które w momencie początkowego ujęcia w bilansie mają rozpoznaną utratę wartości, oczekiwane straty kredytowe Bank szacuje w pozostałym okresie życia aktywa finansowego. Za zdarzenia prowadzące do powstania ekspozycji POCI uznaje się w szczególności:

- 1) zakup portfela kredytów dotkniętego utratą wartości;
- 2) zakup aktywów finansowych z głębokim dyskontem;
- 3) udzielenie nowego finansowania klientowi znajdującemu się w sytuacji default;
- 4) modyfikacja zapisów umownych prowadząca do zmiany wyniku testu SPPI.

Bank dokonuje klasyfikacji aktywów do grupy niskiego ryzyka dla podmiotów charakteryzujących się ratingiem inwestycyjnym oraz na podstawie wag ryzyka, struktury właścicielskiej, branży gospodarki oraz unormowań prawnych regulujących działalność analizowanej grupy podmiotów.

Aktywa finansowe o niskim poziomie ryzyka to aktywa o niskim ryzyku niewykonania zobowiązania przez kredytobiorców. Aktywo niskiego ryzyka jest nierozzerwalnie związane z klientem, w przypadku którego występuje niskie ryzyko kredytowe. Do grupy podmiotów niskiego ryzyka Bank zalicza następujące instytucje, o ile nie ujawniono przesłanek utraty wartości lub sygnałów ostrzegawczych:

- 1) banki spółdzielcze;
- 2) banki komercyjne;
- 3) jednostki samorządu terytorialnego (JST);
- 4) Skarb Państwa, instytucje i agencje instytucji rządowych szczebla centralnego;
- 5) Bank Gospodarstwa Krajowego oraz Narodowy Bank Polski;
- 6) izby rozliczeniowe;
- 7) Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Do kalkulacji i oszacowania oczekiwanej straty z tytułu kredytów i pożyczek wycenianych w zamortyzowanym koszcie Bank wykorzystuje dwie metody:

- 1) indywidualną dla ekspozycji kredytowych indywidualnie istotnych spełniających zdefiniowane przez Bank kryteria odnoszące się do wysokości zaangażowania, dla których wystąpiły zdarzenia, które w ocenie Banku rozpoznawane były jako przesłanka indywidualnej utraty wartości;
- 2) portfelową dla ekspozycji kredytowych indywidualnie nieistotnych oraz ekspozycji kredytowych indywidualnie istotnych, które nie podlegały wycenie metodą indywidualną.

Metoda kalkulacji oczekiwanej straty kredytowej w metodzie portfelowej opiera się na prawdopodobieństwie dożycia w granulacji miesięcznej. Dla potrzeb oszacowania oczekiwanych przepływów pieniężnych z ekspozycji kredytowych Bank dokonuje kalkulacji współczynników portfelowych (PD, LGD, CCF) w cyklu miesięcznym. W 2021 roku Bank dokonywał cyklicznego przeglądu metodologii ustalania parametrów wykorzystywanych do pomiaru utraty wartości metodą portfelową. Kalkulacja wykonywana jest przy uwzględnieniu scenariusza centralnego oraz pesymistycznego, które koryguje się o wpływ parametrów makroekonomicznych w przypadku, gdy są one istotne dla danego segmentu.

Pomiar utraty wartości ekspozycji kredytowych metodą indywidualną dokonywany jest co miesiąc.

Dla metody indywidualnej Bank wyodrębnił scenariusze szacowania oczekiwanych przepływów pieniężnych, w tym np. spłaty własne klienta, restrukturyzacja zadłużenia lub sprzedaż wierzytelności.

Wartość straty na ekspozycji kredytowej ustalona metodą indywidualną, stanowi różnicę pomiędzy wartością narażoną na ryzyko (EAD) ekspozycji kredytowej, a wartością bieżącą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych, powiększona o ewentualne koszty egzekucji. Odwrócenie straty czyli ponowna klasyfikacja kredytu jako ekspozycja bez utraty wartości możliwa jest po wystąpieniu kryterium ustąpienia przesłanki oraz upływie określonego okresu kwarantanny, w którym przesłanka nie była identyfikowana, a opóźnienia w spłacie nie były istotne.

W związku ze zmianą Rozporządzenia CRR, która ma na celu ograniczanie ryzyka, jakie niosą wysokie wolumeny kredytów zagrożonych, Bank monitoruje poziom pokrycia strat tytułu ekspozycji nieobsługiwanych utworzonych po 26 kwietnia 2019 roku. Kwota niedoboru wyliczana jest w oparciu o współczynniki uzależnione od czasu jaki upłynął od sklasyfikowania danej ekspozycji jako nieobsługiwanej, odrębnie dla niezabezpieczonej i zabezpieczonej części ekspozycji. W 2021 roku nie zidentyfikowano niedoboru pokrycia, więc nie było konieczności pomniejszenia kapitału podstawowego Tier 1 o różnicę między poziomem minimalnego a faktycznego pokrycia kredytów niepracujących. Wpływ nowych przepisów będzie widoczny dopiero w kolejnych latach od ich wejścia w życie.

W 2021 roku prowadzone były prace dostosowawcze do implementacji wytycznych określonych w nowej Rekomendacji R dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem kredytowym oraz ujmowania oczekiwanych strat kredytowych, które wchodzi w życie od 1 stycznia 2022 roku. Wdrażane zmiany przełożą się na modyfikację homogeniczności portfela i identyfikację istotnego wzrostu ryzyka poprzez zdefiniowanie progu bezwzględnego. Zmianie ulegną przesłanki klasyfikacji do poszczególnych koszyków (fazy kredytowe) i wprowadzona będzie lista sygnałów, które sklasyfikują klientów na Watch Listę. Uściślony zostanie szereg kwestii procesowych czy też analiz w obszarze modelowania oczekiwanej straty poprzez uwzględnianie większej liczby czynników makro oraz uwzględnianiu ich we wszystkich parametrach ryzyka. Nowelizowane oczekiwania nadzorcze będą stosowane począwszy od stycznia 2022 roku.

Podjęcie do szacowania parametrów ryzyka

Model PD - prawdopodobieństwo ujawnienia się przesłanki utraty wartości jest estymowane w oparciu o dane historyczne z zastosowaniem metody opartej o macierz migracji łańcucha Markowa. Do wyliczeń wykorzystywana jest segmentacja związana z typem klienta, grupą produktową i koszykiem opóźnienia w spłacie.

Model LGD opiera się na oczekiwanych odzyskach z zabezpieczeń oraz spłatach własnych dla części niezabezpieczonej.

Model EAD/CCF obejmuje kalkulację parametru CCF, oczekiwanego czasu trwania produktu (w przypadku aktywów o charakterze rewolwingowym). Segmentacja modelu CCF bazuje na typie klienta, typie produktu a także informacji o statusie klienta. Szacowana strata jest wyliczona modelem dożycia w granulacji miesięcznej.

Portfel kredytów i pożyczek wycenianych do wartości godziwej

Portfel kredytów i pożyczek wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy zawiera ekspozycje kredytowe, w oprocentowaniu których występuje komponent dźwigni finansowej, tj. formuła oprocentowania oparta o mnożnik powyżej 1. W modelu wyceny kredytów według wartości godziwej przyjęto założenie, że rynkowa wartość ekspozycji pracujących stanowi sumę oczekiwanych przepływów pieniężnych wynikających z kontraktu do czasu zapadalności ekspozycji skorygowaną o przyszłe oczekiwane koszty ryzyka oraz koszty niezbędne do obsługi danego portfela instrumentów, zdyskontowanych rynkową stopą procentową.

W przypadku ekspozycji podlegających ocenie grupowej, wartość godziwa jest wyznaczana na podstawie miesięcznych oczekiwanych przepływów pieniężnych (parametry portfelowe zgodnie z definicjami wykorzystywanymi na potrzeby kalkulacji default).

W przypadku ekspozycji podlegających ocenie indywidualnej, wartość godziwa jest wyznaczana na podstawie miesięcznych oczekiwanych przepływów pieniężnych wynikających z indywidualnej oceny kontraktu.

W ramach zwiększenia efektywności zarządzania ryzykiem kredytowym oraz wdrożenia postanowień zawartych w MSSF 9, Bank BPS S.A., w roku 2017 opracował i wdrożył nowe narzędzie informatyczne do wyznaczania odpisów impairmentowych oraz wyznaczania wartości godziwej. Od roku 2018 narzędzie to podlega sukcesywnej aktualizacji i modyfikacji, zgodnie z rekomendacjami doradcy zewnętrznego oraz kształtującymi się praktykami rynkowymi.

Ryzyko kredytowe

W 2021 roku wdrożono zalecenia wynikające ze znowelizowanej Rekomendacji S Komisji Nadzoru Finansowego oraz Wytycznych EBA w sprawie udzielania i monitorowania kredytów. Prowadzone były również prace dostosowawcze do implementacji wytycznych określonych w nowej Rekomendacji R dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem kredytowym oraz ujmowania oczekiwanych strat kredytowych, które wchodzą w życie od 1 stycznia 2022 roku. Ponadto, w związku z nowelizacją rozporządzenia CRR, w celu uniknięcia przypisywania wagi 1250% dla ekspozycji wobec funduszy inwestycyjnych lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania wprowadzono, na poziomie Banku oraz całego Zrzeszenia BPS, metodę pełnego przeglądu aktywów, co istotnie przełożyło się na spadek wymogów kapitałowych.

Jednak w związku z pogarszającą się sytuacją gospodarczą jak również wzrostem niepewności wywołanym pandemią Covid-19, w tym wstrzymaniem lub ograniczeniem działalności przedsiębiorców w wielu branżach gospodarki, zakłóceń w łańcuchach dostaw oraz zmian zachowań konsumentów, Bank dokonywał przeglądu i bieżących zmian w procesie kredytowym. Kontynuowano działania, częściowo wprowadzone już 2020 roku, mitygujące ryzyko kredytowe:

- 1) ograniczenie finansowania sektorów gospodarki najbardziej dotkniętych skutkami występowania pandemii Covid-19. Jako branże podwyższonego ryzyka Bank uznał hotelarstwo i gastronomię, transport oraz branżę rozrywkową;
- 2) utrzymanie ostrożnościowego podejścia finansowania klientów korporacyjnych, w tym w przypadku:
 - a) kredytów inwestycyjnych podniesienie wartości wkładu własnego, skrócenie maksymalnego okresu kredytowania oraz podniesieniu wymagań dotyczących wyników finansowych, w tym wymaganego poziomu ratingu oraz wskaźników LtV;
 - b) kredytów obrotowych - zmniejszenie maksymalnej kwoty kredytowania, wprowadzenie dodatkowych wymagań wyznaczania maksymalnej kwoty finansowania obrotowego z uwzględnieniem kryterium spadku przychodów oraz dodatkowych wymagań dotyczących zabezpieczeń, w tym wymogu zabezpieczenia rzeczowego lub gwarancją BGK;
 - c) finansowania działalności deweloperskiej - ograniczenie finansowania deweloperów bez doświadczenia, ograniczenie możliwości finansowania inwestycji w małych aglomeracjach, braku możliwości refinansowania gruntów oraz uzależnienie wypłaty transz od poziomu sprzedaży lokali/domów;
- 3) utrzymanie ostrożnościowego podejścia finansowania klientów detalicznych, poprzez:
 - a) utrzymanie niższej maksymalnej kwoty finansowania dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie;
 - b) utrzymanie zaostrzonych kryteriów przy uwzględnieniu dochodów z branż najbardziej dotkniętych skutkami gospodarczymi w związku z Covid-19;
 - c) utrzymanie zwiększonych wymogów w zakresie udokumentowania stabilności zatrudnienia.

Dodatkowo, Bank na bieżąco analizuje przyjęte kryteria oraz dokonuje niezbędnych korekt w celu jak najlepszego dopasowania założeń do bieżącej sytuacji gospodarczej.

- 4) utrzymanie ostrożnościowego podejścia finansowania klientów detalicznych, poprzez:
 - d) utrzymanie niższej maksymalnej kwoty finansowania dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie;
 - e) utrzymanie zaostrzonych kryteriów przy uwzględnieniu dochodów z branż najbardziej dotkniętych skutkami gospodarczymi w związku z Covid-19;

- f) utrzymanie zwiększonych wymogów w zakresie udokumentowania stabilności zatrudnienia;

Dodatkowo, Bank na bieżąco analizuje przyjęte kryteria oraz dokonuje niezbędnych korekt w celu, jak najlepszego dopasowania założeń do bieżącej sytuacji gospodarczej.

W celu uwzględnienia ryzyka utrzymywania się negatywnych skutków pandemii COVID-19 dla sytuacji makroekonomicznej Bank utrzymał szczególne zasady monitoringu klientów oraz wyznaczania wartości odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych, tj:

- 1) zwiększono częstotliwość monitoringu klientów instytucjonalnych, działających w branżach objętych ograniczeniem finansowania, co pozwoli na prawidłową ocenę sytuacji finansowej kredytobiorców. Powyższe działania mają na celu stwierdzenie, czy pogorszenie sytuacji klientów ma charakter przejściowy, wywołany perturbacjami związanymi z sytuacją osłabienia rozwoju gospodarczego czy też charakter długookresowy, skutkujący istotnym wzrostem ryzyka;
- 2) utrzymano klasyfikację do Koszyka 2 klientów z branż najbardziej dotkniętych skutkami pandemii.

Przyjęte przez Grupę Kapitałową szacunki będą rewidowane w kolejnych okresach, ze względu na dynamiczne zmiany obecnej sytuacji gospodarczej charakteryzującej się znaczną niepewnością poziomu rozwoju gospodarczego. Z uwagi na trudny do oszacowania zasięg konfliktu zbrojnego w wyniku agresji Rosji na Ukrainę oraz tempo wygaszania epidemii Covid-19, a także wpływ programów pomocowych kierowanych do przedsiębiorców przez rząd i sektor bankowy na poziom przyszłego wzrostu gospodarczego.

Dodatkowo utrzymujące się obostrzenia oraz zmienione przepisy prawa w związku z pandemią Covid-19 negatywnie wpływają na skuteczność procesu windykacji wierzytelności trudnych, co przełoży się na przyszły poziom redukcji portfela NPL. Obowiązujący w okresie pandemii zakaz wyznaczania terminów licytacji oraz ograniczenia możliwości licytacji z nieruchomości utrudniają prowadzenie skutecznej windykacji wymagalnych wierzytelności Banku. Dodatkowym czynnikiem spowalniającym proces dochodzenia wierzytelności są braki personalne (nieobecność spowodowana izolacją oraz kwarantanną) przekładające się na wydłużenie czasu rozpoznawania spraw, podejmowania przez sąd czynności w sprawie oraz obsługi korespondencji. Z tych samych powodów Komornicy sądowi ograniczali, a nawet chwilowo wstrzymywali doręczenia i czynności terenowe. Średni czas trwania (sprawność) postępowań sądowych dotyczących spraw gospodarczych w sądach rejonowych I instancji wynosił 8 miesięcy w 2020 roku i wydłużył się o 13 % w porównaniu do roku 2019, natomiast w sądach okręgowych wynosił 13 miesięcy, co oznacza wzrost o 33 %. Skala wydłużeń czasu trwania postępowań sądowych w zależności od rodzaju spraw wynosi więc od kilku do ponad trzydziestu procent. Znacznemu wydłużeniu uległ również czas trwania postępowań egzekucyjnych, w których pojawia się element sądowy. Brak jest oficjalnych statystyk w tym przedmiocie, ale można założyć tożsamą różnicę jak w pozostałych sprawach, czyli wydłużenie o ok. 20 %. W efekcie proces odzyskiwania należności sumarycznie uległ istotnemu wydłużeniu

Doświadczenia kryzysu wywołanego pandemią Covid-19 wskazują na potrzebę dalszego ograniczania ryzyka kredytowego i bardziej ostrożnego podejścia do oceny zdolności kredytowej w segmencie długoterminowych i wysoko kwotowych kredytów konsumpcyjnych. Niepewność związana z rozprzestrzenianiem się kolejnych odmian wirusa nadal towarzyszy, jednak kolejne restrykcje oraz rosnąca liczba osób zaszczepionych okazują się skuteczne w walce z pandemią. Znaczne zmniejszenie skali lockdownów przedkłada się na skokowy wzrost aktywności gospodarczej, dobra koniunktura oraz wprowadzone programy wsparcia w reakcji na pandemię wpływają na stosunkowo niską stopę bezrobocia – 5,4%. Niepokojący jest dynamiczny wzrost inflacji, która na koniec 2021 roku osiągnęła poziom 8,6% (w porównaniu z analogicznym miesiącem ub. roku) i była zdeterminowana czynnikami zewnętrznymi w tym wysokimi kosztami energii i surowców. Dodatkowym czynnikiem hamującym popyt na działalność kredytową mogą być działania podejmowane przez Radę Polityki Pieniężnej. W reakcji na rosnącą presję inflacyjną RPP zaczęła cykl podwyżek stóp procentowych, stopa referencyjna na koniec roku wynosiła 1,75% co z kolei będzie miało pozytywny wpływ na wynik odsetkowy.

W celu poprawy jakości oraz struktury portfela kredytowego działania Grupy ukierunkowane były w 2021 roku

w szczególności na:

- 1) zmniejszanie akceptowalnego poziomu ryzyka dla nowych ekspozycji kredytowych, przy jednoczesnym zwiększaniu efektywności i kontroli nad procesem kredytowym;
- 2) zwiększenie skuteczności monitoringu w celu wcześniejszej identyfikacji pogorszenia sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta i szybszego podejmowania działań o charakterze restrukturyzacyjnym, co pozwoli na ograniczenie potencjalnych i rzeczywistych strat Banku;
- 3) bieżącą weryfikację sektorów gospodarki z ograniczonym finansowaniem;
- 4) zaostrzenie podejścia do badania wiarygodności kredytowej nowych klientów - rozszerzenie zakresu weryfikacji klienta poprzez pozyskiwanie dodatkowych informacji do oceny stabilności źródła dochodu i obniżenie akceptowalnego poziomu obciążeń finansowych w relacji do dochodu;
- 5) kontynuację oraz zwiększanie efektywności działań w obszarze restrukturyzacji i windykacji;
- 6) dalsze ograniczanie ryzyka koncentracji, poprzez zmniejszenie wartości jednostkowych ekspozycji, zgodnie z wytycznymi określonymi w Polityce zarządzania ryzykiem kredytowym;
- 7) skuteczną weryfikację wartości przyjmowanych przez Bank zabezpieczeń oraz optymalizacji regulacji wewnętrznych w zakresie oceny ryzyka kredytowego;

51.2. Ryzyko płynności

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem finansowym, w szczególności ryzykiem płynności, ryzykiem stopy procentowej i ryzykiem walutowym, jest zapewnienie zdolności Grupy Kapitałowej do wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań, w toku normalnej działalności lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia dodatkowych kosztów, jak również ograniczanie wpływu niekorzystnych zmian stóp procentowych, kursów walut i cen instrumentów finansowych na dochody lub kapitały Grupy Kapitałowej.

Zgodnie z rekomendacjami nadzorczymi, podział zadań w zakresie zarządzania ryzykiem finansowym uwzględnia rozdzielenie funkcji podejmowania ryzyka od funkcji niezależnej jego oceny i kontroli. Zasadę tę Bank realizuje poprzez oddzielenie pionu ryzyka od pionów biznesowych (bezpośrednio odpowiedzialnych za prowadzenie danego rodzaju działalności rynkowej), przy czym podział ten nie oznacza zdjęcia z jednostek pionów biznesowych odpowiedzialności za podejmowane ryzyko.

Za monitorowanie i zarządzanie bieżącą płynnością złotową i walutową Banku odpowiedzialny jest Departament Skarbu, natomiast w ramach pionu ryzyka odpowiedzialność za ryzyko płynności przypisana jest do Departamentu Ryzyka Finansowego. Za zarządzanie ryzykiem płynności i ryzykiem rynkowym, w kategoriach zarządzania i kontroli limitów odpowiedzialni są Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Zarząd Banku. Istotną rolę w procesie zarządzania ryzykiem finansowym odgrywa audyt wewnętrzny, który w sposób niezależny ocenia efektywność i skuteczność rozwiązań w zakresie identyfikacji, pomiaru i zarządzania ryzykiem, stosowanych przez jednostki pionu ryzyka. W związku z faktem, że Bank jest członkiem Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia audyt ten realizowany jest przez odpowiednią komórkę audytu SSOZ BPS.

Strukturę zarządzania ryzykiem w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej tworzą:

- 1) Rady Nadzorcze odpowiedzialne za sprawowanie nadzoru nad systemem zarządzania ryzykiem, w tym w szczególności za zatwierdzanie strategii zarządzania ryzykiem;
- 2) Zarządy odpowiedzialne za wdrożenie i funkcjonowanie procesu zarządzania ryzykiem poprzez wprowadzanie odpowiednich regulacji, stosujących zasady zawarte w strategii zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą danej spółki;
- 3) komórki / stanowiska powołane do zarządzania ryzykiem, odpowiedzialne za bieżące monitorowanie i raportowanie Zarządom ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka.

Cele i zasady zarządzania ryzykiem płynności

Ryzyko płynności oznacza zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat. Celem Grupy Kapitałowej w zakresie monitorowania ryzyka płynności finansowej jest zabezpieczenie adekwatnego do potrzeb poziomu płynności, realizowane poprzez utrzymywanie zrównoważonej struktury aktywów i pasywów w poszczególnych przedziałach czasowych, w podziale na płynność w złotych polskich oraz w głównych walutach obcych. Zarządzanie ryzykiem płynności w Grupie Kapitałowej obejmuje w szczególności zarządzanie płynnością bieżącą, średnio- i długoterminową oraz plany działania w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych.

Jednym z najistotniejszych zadań Banku w zakresie zarządzania ryzykiem płynności, wynikającym z pełnionej funkcji zrzeszeniowej, jest zabezpieczanie płynności zrzeszonych Banków Spółdzielczych. Podstawowymi narzędziami wspierającymi Banki Spółdzielcze w utrzymaniu płynności na poziomie wymaganym przez nadzór bankowy były:

- 1) zapewnienie bankom spółdzielczym możliwości zakupu bonów NBP i skarbowych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa papierów dłużnych, stanowiących podstawowe składniki ich aktywów płynnych, z zastrzeżeniem ograniczeń wynikających z limitów nadzorczych Banku i/lub sytuacji rynkowej;
- 2) udzielanie bankom spółdzielczym lokat na warunkach rynku międzybankowego w PLN i w walutach obcych.

Bank systematycznie przeprowadzał analizy płynności Zrzeszenia BPS, obejmujące raportowanie podstawowych pozycji bilansowych Banku i zrzeszonych banków spółdzielczych oraz szacunek poziomu nadzorczych miar płynności Zrzeszenia.

Płynność finansowa Banku, a w konsekwencji także Grupy Kapitałowej, jest kształtowana głównie przez środki lokowane przez banki spółdzielcze, przy czym równocześnie Bank podejmuje działania służące utrzymaniu salda i poziomu stabilności środków pozyskiwanych od klientów niebankowych, przede wszystkim od gospodarstw domowych i podmiotów gospodarczych. Od poziomu stabilnej bazy depozytowej jest bowiem ściśle uzależniony rozwój akcji kredytowej Banku, w tym kredytów udzielanych w konsorcjach ze zrzeszonymi bankami spółdzielczymi, w ramach przyznanych im limitów.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem płynności, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, Bank prowadzi monitoring i pomiar płynności finansowej, obejmujący w szczególności:

- 1) codzienną analizę wpływów i wypływów środków z rachunku bieżącego Banku w NBP, umożliwiającą efektywne wykorzystanie dostępnych środków (z uwzględnieniem konieczności utrzymania na wymaganym poziomie rezerwy obowiązkowej za Bank i zrzeszone banki spółdzielcze);
- 2) dzienne monitorowanie poziomu aktywów płynnych i łatwo zbywalnych papierów wartościowych oraz stopnia wykorzystania obowiązujących w tym zakresie limitów;
- 3) analizę luki płynności, z uwzględnieniem wskaźników płynności w wybranych terminach zapadalności lub wymagalności (zobowiązania w luce płynności są ujmowane w przedziale odpowiadającym najwcześniejszemu terminowi, w którym Bank może być zobowiązany do zapłaty kwoty umownej);
- 4) codzienne wyliczanie nadzorczych miar płynności długoterminowej KNF, tj.:
 - a) M3 – współczynnika pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi,
 - b) M4 – współczynnika pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnym;
- 5) kalkulowanie w trybie dziennym wskaźnika LCR i wskaźnika NSFR – w ujęciu jednostkowym za Bank i skonsolidowanym za uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS;
- 6) analizę wskaźników stabilności bazy depozytowej;
- 7) badanie płynności długoterminowej Banku.

Kalkulowanie nadzorczych długoterminowych miar płynności KNF formalnie obowiązywało do 28 czerwca 2021 roku, tj. do momentu wejścia w życie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2019/876

z dnia 20 maja 2019 roku zmieniające rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wskaźnika dźwigni, wskaźnika stabilnego finansowania netto, wymogów w zakresie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowalnych, ryzyka kredytowego kontrahenta, ryzyka rynkowego, ekspozycji wobec kontrahentów centralnych, ekspozycji wobec przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania, dużych ekspozycji, wymogów dotyczących sprawozdawczości i ujawniania informacji, a także rozporządzenie (UE) nr 648/2012. Bank dla celów zarządczych wyznaczał miary M3 i M4 do końca 2021 roku.

Zgodnie z Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) 2015/61 limit w zakresie minimalnego poziomu wskaźnika pokrycia wypływów netto (wskaźnika LCR) wynosi 100%. Bank jako uczestnik Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS jest zwolniony z dotrzymywania wskaźnika LCR w ujęciu indywidualnym i zobowiązany do przestrzegania wymogu na zasadzie skonsolidowanej, tj. wskaźnika uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS (Banku i zrzeszonych banków spółdzielczych posiadających stosowną zgodę KNF). W 2021 roku minimalny poziom skonsolidowanego wskaźnika LCR był przestrzegany, a jego średnia wartość wyniosła 297,24 %, przy minimalnej wartości na poziomie 270,99 %.

Również w przypadku wskaźnika NSFR, zgodnie z decyzją KNF z 20 sierpnia 2021 roku Bank jako uczestnik Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS jest zwolniony z dotrzymywania limitu dla wskaźnika NSFR w ujęciu indywidualnym i zobligowany do przestrzegania wymogu na zasadzie skonsolidowanej, tj. wskaźnika uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS (Banku i zrzeszonych banków spółdzielczych posiadających stosowną zgodę KNF). W 2021 roku minimalny (100%) poziom wskaźnika NSFR był przestrzegany, a jego średnia wysokość ukształtowała się na poziomie 162,95 %, przy minimalnej wartości wynoszącej 158,17 %.

System limitów wewnętrznych Banku w zakresie ryzyka płynności obejmuje limity utrzymujące całościowe narażenie Banku na ryzyko płynności w ramach akceptowanego apetytu na ryzyko, w tym w szczególności:

- 1) minimalny poziom aktywów płynnych;
- 2) minimalny poziom łatwo zbywalnych papierów wartościowych;
- 3) graniczne wartości wskaźników płynności do 1 miesiąca, do 3 miesięcy oraz do 1 roku;
- 4) graniczne wartości wskaźników stabilności bazy depozytowej;
- 5) limit wskaźnika koncentracji depozytów podmiotów niebankowych.

W celu utrzymania wewnętrznych i zewnętrznych norm płynności Bank utrzymuje odpowiedni poziom aktywów płynnych. Według stanu na 31 grudnia 2021 roku wartość aktywów płynnych Banku wynosiła 12.417,61 mln zł i stanowiła około 50,00 % sumy bilansowej Banku.

W minionym roku na potrzeby oceny stabilności bazy depozytowej Bank monitorował kształtowanie się osadu na depozytach gospodarstw domowych, depozytach podmiotów gospodarczych i depozytach podmiotów sektora budżetowego, przy czym osad wyznaczany był w podziale na depozyty bieżące i terminowe.

W 2021 roku nadal podstawowym czynnikiem wpływającym na funkcjonowanie Banku była pandemia Covid-19. Zmiany w polityce pieniężnej, wprowadzane w roku 2020 dla potrzeb ograniczenia negatywnych skutków pandemii, w tym obniżka stopy rezerwy obowiązkowej przez Radę Polityki Pieniężnej oraz bliski zeru poziom podstawowych stóp procentowych NBP do końca III kwartału ubiegłego roku, wpływały na strukturę środków utrzymywanych przez banki spółdzielcze, tj. relatywnie wysoki poziom salda środków utrzymywanych na rachunkach bieżących, wzrost kwoty środków lokowanych przez banki spółdzielcze w bony pieniężne, przy mniejszej skali wzrostu zaangażowania w lokaty terminowe.

Baza depozytowa Banku pozostała stabilna pomimo wysokiej niepewności rynkowej i utrzymywania się wyjątkowo niskich stóp procentowych, zarówno w ujęciu nominalnym, jak i realnym (w efekcie wzrostu inflacji), będących konsekwencją pandemii Covid-19. Sytuacja płynnościowa Banku pozostawała stabilna, a dotrzymanie wymogów w zakresie płynności, w szczególności określonych przepisami nadzorczymi, nie było zagrożone.

W 2021 roku Bank znowelizował procedury dotyczące zarządzania płynnością finansową, wprowadzając m.in. korektę zasad wyznaczania osadu na depozytach, co w konsekwencji wpłynie na obniżenie poziomu wymaganych aktywów płynnych i łatwo zbywalnych papierów wartościowych. Powyższe zasady obowiązują począwszy od stanu na koniec grudnia 2021 roku.

W związku z wynikami przeglądu ILAAP Bank w 2021 roku dokonał przeglądu adekwatności planu awaryjnego utrzymania płynności oraz scenariuszy testów warunków skrajnych płynności, z punktu widzenia skali ich dotkliwości dla poziomu płynności Banku (w tym dotrzymania wskaźników nadzorczych) i możliwości faktycznego zaistnienia w ramach działalności. W wyniku ww. przeglądu zostały wprowadzone zmiany w trzech scenariuszach testów odwróconych.

W ramach systemu raportowego spółki z Grupy Kapitałowej przekazują do Banku miesięczne raporty dotyczące ekspozycji na ryzyko płynności, ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe. Informacja w zakresie ryzyka płynności obejmuje raport luki płynności oraz dane o wewnętrznych miarach wykorzystywanych do badania poziomu płynności finansowej w spółkach zależnych, takich jak:

- 1) wskaźnik bieżącej płynności, stanowiący relację majątku obrotowego do zobowiązań bieżących;
- 2) wskaźnik szybkiej płynności, określony jako relacja majątku obrotowego pomniejszonego o zapasy i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe do zobowiązań bieżących;
- 3) analiza przepływu środków, zawierająca ocenę realnych przepływów gotówkowych z uwzględnieniem terminów pozostałych do realizacji płatności i możliwości upłynnienia aktywów.

W ramach comiesięcznej analizy dotyczącej ryzyka finansowego w działalności Banku przygotowywana jest ocena sytuacji płynnościowej Grupy Kapitałowej, z uwzględnieniem danych Banku i wyżej wymienionych spółek. W 2021 roku analiza prezentowała m.in. kształtowanie się dla Grupy Kapitałowej urealnionych wskaźników płynności (do 1, do 3 i do 12 miesięcy) oraz nadzorczej miary płynności M4.

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Aktywa i zobowiązania finansowe Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2021 roku według urealnionych terminów wymagalności i zapadalności

	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesiący	Powyżej 3 miesiący do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	O nieokreślonym terminie	Razem
Aktywa							
Kasa, operacje z bankiem centralnym	102 730	0	0	0	0	1 202 727	1 305 457
Należności od sektora finansowego	872 988	158 787	186 849	242 347	568	136 994	1 598 533
Należności od sektora niefinansowego	91 164	166 177	366 078	1 561 960	2 159 130	176 493	4 521 002
Należności od sektora budżetowego	17 923	42 734	176 125	981 239	1 505 401	0	2 723 422
Papiery wartościowe, w tym FIO i FIZ	4 753 629	541	48 220	414 883	748 521	7 918 823	13 884 617
Inne aktywa bilansowe (w tym aktywa trwałe)	228 408	0	0	0	0	508 913	737 321
Razem aktywa	6 066 842	368 239	777 272	3 200 429	4 413 620	9 943 950	24 770 352
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec sektora finansowego	1 985 777	88 442	26 325	5 583 013	4 799 515	7 943 978	20 427 050
Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	645 570	11 919	16 731	446 661	1 023 435	435 402	2 579 718
Zobowiązania wobec sektora budżetowego	48 411	4	106	0	0	22	48 543
Własne emisje papierów wartościowych	6 353	0	0	98 867	83 600	0	188 820
Inne pasywa (w tym fundusze własne)	274 141	0	0	0	0	1 252 080	1 526 221
Razem zobowiązania	2 960 252	100 365	43 162	6 128 541	5 906 550	9 631 482	24 770 352
Pozycje pozabilansowe							
Zobowiązania pozabilansowe udzielone	343 600	55 869	71 223	20 078	47	947 381	1 438 198
Zobowiązania pozabilansowe otrzymane	26 962	252 950	0	0	0	0	279 912
Luka	2 789 952	464 955	662 887	-2 948 190	-1 492 977	-634 913	-1 158 286
Luka skumulowana	2 789 952	3 254 907	3 917 794	969 604	-523 373	-1 158 286	

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Aktywa i zobowiązania finansowe Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2020 roku według urealnionych terminów wymagalności i zapadalności

	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesiący do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	O nieokreślonym terminie	Razem
Aktywa							
Kasa, operacje z bankiem centralnym	1 825 113	0	0	0	0	78 885	1 903 998
Należności od sektora finansowego	694 559	127 429	122 565	180 588	96	138 562	1 263 799
Należności od sektora niefinansowego	70 498	123 312	590 117	1 892 911	2 293 593	216 142	5 186 573
Należności od sektora budżetowego	6 659	48 249	193 825	960 451	1 549 343	0	2 758 527
Papiery wartościowe, w tym FIO i FIZ	6 825 137	275	30 791	578 785	857 274	8 720 167	17 012 429
Inne aktywa bilansowe (w tym aktywa trwałe)	315 390	0	0	0	0	519 855	835 245
Razem aktywa	9 737 356	299 265	937 298	3 612 735	4 700 306	9 673 611	28 960 571
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec sektora finansowego	4 970 155	1 170 545	172 108	3 482 072	6 873 567	7 584 559	24 253 006
Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	1 090 460	30 865	17 629	433 363	947 341	292 783	2 812 441
Zobowiązania wobec sektora budżetowego	171 189	20 004	127	0	0	1 240	192 560
Własne emisje papierów wartościowych	7 169	0	0	37 926	159 099	0	204 194
Inne pasywa (w tym fundusze własne)	418 652	0	0	0	0	1 079 718	1 498 370
Razem zobowiązania	6 657 625	1 221 414	189 864	3 953 361	7 980 007	8 958 300	28 960 571
Pozycje pozabilansowe							
Zobowiązania pozabilansowe udzielone	480 029	215 197	51 459	103 696	339	947 381	1 798 101
Zobowiązania pozabilansowe otrzymane	121 858	130 955	0	0	0	120	252 933
Luka	2 721 560	-1 006 391	695 975	-444 322	-3 280 040	-231 950	-1 545 168
Luka skumulowana	2 721 560	1 715 169	2 411 144	1 966 822	-1 313 218	-1 545 168	

51.3. Ryzyko rynkowe

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem rynkowym jest ograniczanie negatywnego wpływu zmiany rynkowych stóp procentowych, kursów walutowych, cen instrumentów dłużnych, akcji lub towarów oraz wszelkich parametrów zmienności tych stóp, kursów i cen, na sytuację finansową Grupy Kapitałowej przy równoczesnym utrzymaniu atrakcyjności i konkurencyjności oferty dla klientów, w tym zrzeszonych Banków Spółdzielczych.

W procesie monitorowania ryzyka rynkowego Grupa Kapitałowa wykorzystuje modele wartości zagrożonej VaR, analizę wrażliwości BPV, analizę scenariuszy, tzw. testy warunków skrajnych.

Ze względu na specyfikę poszczególnych pozycji bilansowych i pozabilansowych, siłę i rodzaj zależności pomiędzy zmianami ich cen, Bank dla potrzeb wyliczania VaR wyróżnia obecnie następujące portfele:

- 1) portfel handlowy zarządzany przez Departament Skarbu, składający się z dłużnych papierów wartościowych, lokat udzielonych na rynku międzybankowym o terminie zapadalności powyżej 1 miesiąca, instrumentów pochodnych na stopę procentową oraz instrumentów walutowych zakwalifikowanych do portfela handlowego;
- 2) portfel bankowy zarządzany przez Departament Skarbu, składający się z dłużnych papierów wartościowych, lokat udzielonych na rynku międzybankowym o terminie zapadalności powyżej 1 miesiąca i instrumentów walutowych zakwalifikowanych do portfela bankowego;
- 3) portfel pozostałych, innych niż wskazane w pkt 1 – 2, pozycji bilansowych i pozabilansowych Banku.

Dla każdego z ww. portfeli, w ramach funkcjonalności systemu informatycznego wspomagającego zarządzanie ryzykiem finansowym, wyznacza się odrębnie:

- 1) VaR prezentujący wpływ zmienności kursów walutowych na wartość portfela (VaR walutowy);
- 2) VaR prezentujący wpływ zmienności stóp procentowych na wartość portfela (VaR stopy procentowej);
- 3) VaR prezentujący łączny wpływ zmienności kursów walutowych i stóp procentowych na wartość portfela (VaR zagregowany).

Kalkulacja VaR prowadzona jest przy uwzględnieniu następujących parametrów:

- 1) poziom ufności wynosi 99%;
- 2) horyzont utrzymywania pozycji (holding period) wynosi 1 dzień roboczy;
- 3) macierz korelacji i wektory zmienności są generowane w oparciu o dane dla ostatnich 250 dni roboczych, metodą średniej ważonej wykładniczo o współczynniku lambda równym 0,97.

Wykorzystując model VaR Bank bierze pod uwagę ograniczenia wynikające z jego stosowania, tj.:

- 1) VaR jest miarą na dany moment w czasie, odzwierciedlającą pozycje na konkretny moment, które nie muszą obrazować ryzyka pozycji Banku w innym terminie;
- 2) VaR jest metodą szacunku statystycznego, w związku z czym nie jest wykluczone, że w pewnym okresie wystąpi większa, niż wskazywana przez poziom istotności, liczba dni, w których straty przewyższą obliczoną wartość VaR;
- 3) choć oczekuje się, że straty nie przekroczą skalkulowanej wartości VaR w np. 99% przypadków, w pozostałym 1% przypadków mogą być one znacznie większe niż wyliczona wartość VaR.

W celu ograniczenia w Banku ryzyka wynikającego z posiadanego portfela aktywów, dla każdego portfela Bank stosuje limity VaR (LVaR), stanowiące maksymalny akceptowany przez Bank poziom VaR danego portfela w okresie prognozy. LVaR obejmują:

- 1) LVaR stopy procentowej dla portfela handlowego DSK;
- 2) LVaR walutowy dla portfela handlowego DSK;
- 3) LVaR zagregowany dla portfela handlowego DSK;
- 4) LVaR stopy procentowej dla portfela bankowego DSK;
- 5) LVaR walutowy dla portfela bankowego DSK;
- 6) LVaR zagregowany dla portfela bankowego DSK.

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Wykorzystanie limitów VaR (w tys. zł) według stanu na 31 grudnia 2021 roku przedstawia poniższa tabela.

	<u>Wartość VaR</u>	<u>Limit</u>
LVaRB – portfel bankowy zagregowany	28 019,70	16 799,8
LVaRRSPB – portfel bankowy stopy procentowej	28 047,80	15 119,8
LVaRRWB – portfel bankowy walutowy	119,5	1 680,0
LVaRH – portfel handlowy zagregowany	86,3	1 680,0
LVaRRSPH – portfel handlowy stopy procentowej	67	1 120,0
LVaRRWH – portfel handlowy walutowy	42,7	560,0

Przekroczenia limitów VaR dla portfela bankowego zagregowanego i portfela bankowego stopy procentowej wynikały ze skokowego wzrostu zmienności stóp procentowych na rynku, będącego konsekwencją wprowadzonych w krótkim czasie przez RPP trzech podwyżek stóp procentowych NBP (stopa referencyjna wzrosła z 0,10 % do 1,75 %). Przekroczenia te nie miały wpływu na bezpieczeństwo działalności Banku. Decyzją Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami z dniem 4 stycznia 2022 roku obowiązujące w Banku limity VaR zostały zaktualizowane.

Zarządzanie ryzykiem z wykorzystaniem metodyki VaR obejmuje także testy warunków skrajnych, polegające na wygenerowaniu VaR na dany dzień w oparciu o macierze korelacji i wektory zmienności wygenerowane dla okresów historycznych odpowiadających okresom występowania kryzysów rynkowych. Dla potrzeb stress testów VaR, Bank wyróżnia trzy okresy kryzysowe, tj.:

- 1) „Kryzys 2011”, związany z sytuacją w Grecji;
- 2) „Kryzys 2015”, związany z uwolnieniem kursu CHF;
- 3) „Kryzys 2020”, związany z obniżką stóp procentowych w Polsce.

Wyniki stress testów VaR (w tys. zł) według stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku kształtowały się następująco:

	<u>VaRB</u>	<u>VaRH</u>
Limit LVaR (na ostatni roboczy dzień miesiąca)	16 799,8	1 680,0
Minimalna wartość VaR w miesiącu	26 544,6	86,3
Maksymalna wartość VaR w miesiącu	30 343,8	404,6
Stress test dla max VaR w miesiącu – kryzys 2011	6 736,1	419,6
Stress test dla max VaR w miesiącu – kryzys 2015	13 029,4	378,5
Stress test dla max VaR w miesiącu – kryzys 2020	57 877,5	573,6

Zgodnie z „Wytycznymi EBA w sprawie zarządzania ryzykiem stopy procentowej z tytułu działalności zaliczanej do portfela bankowego” Bank przeprowadza testy zmiany wartości ekonomicznej kapitału (tzw. nadzorcze testy wartości odstających), wykorzystując do tego scenariusze zdefiniowane w tych wytycznych. Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 roku wyniki testów zmiany wartości ekonomicznej kapitału przedstawiały się następująco*:

	<u>EVE (w tys. zł)</u>	<u>EVE / fundusze własne **</u>	<u>EVE / kapitał Tier 1 **</u>
Scenariusz I	-185 047,42	-16,61%	-22,19%
Scenariusz II	91 420,38	8,21%	10,96%
Scenariusz III	15 087,65	1,35%	1,81%
Scenariusz IV	-73 270,43	-6,58%	-8,78%
Scenariusz V	-133 141,21	-11,95%	-15,96%
Scenariusz VI	64 326,57	5,77%	7,71%

* scenariusz I – równoległy wzrost szoku, II – równoległy spadek szoku, III – spadek stóp krótkoterminowych i wzrost długoterminowych, IV – wzrost stóp krótkoterminowych i spadek długoterminowych, V – wzrost szoku dla stóp krótkoterminowych, VI – spadek szoku dla stóp krótkoterminowych

** limit zmiany wartości ekonomicznej kapitału (EVE) do funduszy własnych wynosi max 20%, a do wartości kapitału Tier 1 max 15%

System limitów Banku w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmuje:

- 1) dla księgi bankowej:
 - a) limity dopuszczalnej zmiany wartości wyniku odsetkowego w okresie najbliższych 12 miesięcy z tytułu ryzyka terminów przeszacowania i ryzyka bazowego,
 - b) limit maksymalnej wartości względnej współczynnika luki,
 - c) limity z tytułu ryzyka opcji klienta, tj. przedterminowych spłat kredytów i zrywalności depozytów klientów niebankowych;
- 2) dla zarządzanych przez DSK portfeli handlowego i bankowego instrumentów finansowych:
 - a) limity wartości zagrożonej (VaR) dla poszczególnych portfeli,
 - b) limity BPV (wartość punktu bazowego, ang. basis point value – miara ryzyka wyrażająca zmianę wartości rynkowej instrumentu, powodująca zmianę rentowności do wykupu o 1 pb) dla poszczególnych portfeli i subportfeli,
 - c) limit duration (średni okres trwania) instrumentów finansowych w portfelach dostępnym do sprzedaży oraz handlowym.

Utrzymywanie się w I półroczu 2021 roku przekroczenia limitu dopuszczalnej potencjalnej zmiany wyniku odsetkowego wynikającej z negatywnej zmiany stóp procentowych o 50 pb pozostawało konsekwencją obniżek stóp NBP i stawek rynku międzybankowego, których skutkiem było niemal zerowe oprocentowanie pasywów Banku, a więc ich niska w relacji do aktywów wrażliwość na zmianę wyniku odsetkowego w horyzoncie do 1 roku, w niekorzystnym dla Banku scenariuszu spadków stóp o 50 pb. Na skalę przekroczenia limitu wpływały w głównej mierze poziom aktualnego oprocentowania depozytów od BS (przy nieznacznie zmieniającej się strukturze terminowej tych środków niższe oprocentowanie przekładało się na obniżanie się kwoty możliwego spadku kosztów odsetkowych) i skracanie się okresu do przeszacowania portfela dłużnych papierów wartościowych (przekładające się na dłuższy czas uzyskiwania niższych przychodów odsetkowych). W związku z decyzją Rady Nadzorczej zatwierdzającej nowelizację strategii zarządzania ryzykiem bankowym i w jej ramach podwyższenie strategicznego limitu dla ryzyka stopy procentowej z 2% do 5% funduszy własnych, począwszy od stanu na koniec sierpnia ubiegłego roku ekspozycja na ryzyko terminów przeszacowania mieściła się w akceptowanych granicach;

Wysokość limitów BPV dla poszczególnych portfeli (w tys. zł) oraz ich wykorzystanie przedstawia tabela:

	31.12.2021		31.12.2020	
	limit	wykorzystanie	limit	wykorzystanie
Portfel subinwestycyjny	300	2,21%	300	0,00%
Portfel handlowy	60	5,62%	60	1,14%

W ramach analiz wrażliwości Banku na ryzyko stopy procentowej prowadzone są badania profilu ryzyka dla 4 jego kategorii, tj. ryzyka terminów przeszacowania, ryzyka bazowego, ryzyka opcji klienta i ryzyka krzywej dochodowości. Pomiar narażenia Banku na ryzyko dokonywany jest w oparciu o analizy luki niedopasowania aktywnych i pasywnych pozycji bilansowych i pozabilansowych, z uwzględnieniem ich podziału według terminów przeszacowania, rodzaju stawek bazowych i waluty. Z punktu widzenia udziału w wyniku odsetkowym Banku i jego funduszach własnych za najistotniejsze w działalności Banku należy uznać ryzyko terminów przeszacowania i ryzyko bazowe.

W ramach comiesięcznej analizy dotyczącej ryzyka finansowego w działalności Banku prezentowane jest kształtowanie się dla Grupy Kapitałowej następujących wskaźników:

- 1) względny współczynnik luki stopy procentowej;
- 2) potencjalna zmiana wyniku odsetkowego dla negatywnej zmiany stóp procentowych o 50 pb.

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Dla potrzeb kontroli ekspozycji na ryzyko walutowe Bank monitoruje poziom maksymalnej otwartej pozycji walutowej na koniec dnia oraz limit pozycji intraday.

Wysokość limitów pozycji walutowej oraz ich wykorzystanie przedstawia tabela:

	31.12.2021		31.12.2020	
	limit	wykorzystanie	limit	wykorzystanie
Całkowita pozycja walutowa na koniec dnia	22 282 tys. zł	4,14%	22 939 tys. zł	15,91%
Pozycja intraday	15 000 tys. EUR	3,41%	15 000 tys. EUR	10,54%

Do limitów ograniczających poziom narażenia Banku na ryzyko walutowe, a wynikających z obowiązujących w Banku procedur wewnętrznych wprowadzonych uchwałami Zarządu Banku, zalicza się również:

- 1) limity zaangażowania Banku wobec banków komercyjnych (krajowych i zagranicznych);
- 2) limity dla krajów.

Począwszy od stanu na koniec czerwca 2021 roku weszły w życie nowe zasady wyznaczania skali działalności handlowej, zdefiniowane w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych. Wyznaczana zgodnie z ww. zasadami skala działalności handlowej Banku nie była znacząca, ale Bank nadal wyznaczał wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego oraz ryzyka kredytowego kontrahenta (co było zgodne z zapisami Rozporządzenia nr 575/2013, dopuszczającymi takie podejście).

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Aktywa i zobowiązania oraz pozycje pozabilansowe sklasyfikowane na dzień 31 grudnia 2021 roku według umownych dat zmiany oprocentowania

	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesiący	Powyżej 3 miesiący do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Aktywa						
Kasa, środki w Banku Centralnym	430 231	0	0	0	0	430 231
Należności od innych banków	286 480	709	22 000	0	0	309 189
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	5 418 378	2 089 507	7 240	6 904	609	7 522 638
Papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu i dyskontowe	2 099 660	0	0	2 018 000	10 000	4 127 660
Papiery wartościowe o zmiennym oprocentowaniu	1 462 273	122 995	8 036 757	0	0	9 622 025
Razem aktywa	9 697 022	2 213 211	8 065 997	2 024 904	10 609	22 011 743
Zobowiązania						
Zobowiązania wobec Banku Centralnego i innych banków	17 557 162	1 118 517	321 803	0	0	18 997 482
Zobowiązania wobec klientów	372 189	1 475 688	20 475	2 151	1 944	1 872 447
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	221 375	160 416	0	0	381 791
Razem zobowiązania	17 929 351	2 815 580	502 694	2 151	1 944	21 251 720
Luka	-8 232 329	-602 369	7 563 303	2 022 753	8 665	760 023
Pozycje pozabilansowe	281	0	0	-281	0	0
Należności pozabilansowe z tytułu instrumentów pochodnych	2 188	0	0	1 907	0	4 095
Zobowiązania pozabilansowe z tytułu instrumentów pochodnych	1 907	0	0	2 188	0	4 095
Luka razem	-8 232 048	-602 369	7 563 303	2 022 472	8 665	760 023
Luka skumulowana	760 023	8 992 071	9 594 440	2 031 137	8 665	

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Aktywa i zobowiązania oraz pozycje pozabilansowe sklasyfikowane na dzień 31 grudnia 2020 roku według umownych dat zmiany oprocentowania

	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesiący	Powyżej 3 miesiący do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Aktywa						
Kasa, środki w Banku Centralnym	78 885	0	0	0	0	78 885
Należności od innych banków	156 902	664	0	0	0	157 566
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	6 113 184	2 183 904	9 080	10 238	1 088	8 317 494
Papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu i dyskontowe	5 817 900	0	0	2 000 000	0	7 817 900
Papiery wartościowe o zmiennym oprocentowaniu	1 465 773	150 646	7 421 289	0	0	9 037 708
Razem aktywa	13 632 644	2 335 214	7 430 369	2 010 238	1 088	25 409 553
Zobowiązania						
Zobowiązania wobec Banku Centralnego i innych banków	17 244 426	4 073 821	579 351	0	0	21 897 598
Zobowiązania wobec klientów	695 883	1 536 690	25 845	665	2 806	2 261 889
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	267 491	160 415	0	0	427 906
Razem zobowiązania	17 940 309	5 878 002	765 611	665	2 806	24 587 393
Luka	-4 307 665	-3 542 788	6 664 758	2 009 573	-1 718	822 160
Pozycje pozabilansowe	325	0	0	-325	0	0
Należności pozabilansowe z tytułu instrumentów pochodnych	2 813	0	0	2 488	0	5 301
Zobowiązania pozabilansowe z tytułu instrumentów pochodnych	2 488	0	0	2 813	0	5 301
Luka razem	-4 307 340	-3 542 788	6 664 758	2 009 248	-1 718	822 160
Luka skumulowana	822 160	5 129 500	8 672 288	2 007 530	-1 718	

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zaangażowanie walutowe w podziale na poszczególne rodzaje aktywów, zobowiązań i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2021 roku

	Waluta						Razem
	PLN	EUR		USD		Pozostałe waluty	
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	
Aktywa							
Kasa, środki w Banku Centralnym	467 195	833 154	181 144	3 842	946	1 273	1 305 464
Należności od innych banków	147 524	389 776	84 745	244 154	60 136	68 609	850 063
- wyceniane w zamortyzowanym koszcie	147 524	389 776	84 745	244 154	60 136	68 609	850 063
Należności z tytułu leasingu finansowego	500 149	54 914	11 939	0	0	0	555 063
Papiery wartościowe:	13 838 237	162	35	46 218	11 384	0	13 884 617
- przeznaczone do obrotu	18 837	0	0	0	0	0	18 837
- obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	205 588	0	0	46 218	11 384	0	251 806
- wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	2 943 376	0	0	0	0	0	2 943 376
- wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	15 057	162	35	0	0	0	15 219
- wyceniane w zamortyzowanym koszcie	10 655 379	0	0	0	0	0	10 655 379
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	7 003 164	412 134	89 606	15 004	3 696	0	7 430 302
- obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	145 172	0	0	0	0	0	145 172
- wyceniane w zamortyzowanym koszcie	6 857 992	412 134	89 606	15 004	3 696	0	7 285 130
Pozostałe aktywa	740 599	4 234	921	10	2	0	744 843
Razem aktywa	22 696 868	1 694 374	368 390	309 228	76 164	69 882	24 770 352

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

cd. Zaangażowanie walutowe w podziale na poszczególne rodzaje aktywów, zobowiązań i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2021 roku

	Waluta					Pozostałe waluty w przeliczeniu na PLN	Razem
	PLN	EUR		USD			
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego i innych banków	17 939 710	1 528 704	332 370	284 528	70 081	61 954	19 814 896
Zobowiązania wobec klientów	3 076 240	150 041	32 622	26 888	6 622	4 659	3 257 828
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	385 425	0	0	0	0	0	385 425
Pozostałe zobowiązania	407 072	1 409	306	6	1	0	408 487
Razem zobowiązania	21 808 447	1 680 154	365 298	311 422	76 704	66 613	23 866 636
Kapitał własny	903 716	0	0	0	0	0	903 716
Razem zobowiązania i kapitał własny	22 712 163	1 680 154	365 298	311 422	76 704	66 613	24 770 352
Pozycje pozabilansowe							
Zobowiązania pozabilansowe udzielone	1 314 657	20 325	4 419	0	0	0	1 334 982
Zobowiązania pozabilansowe otrzymane	276 556	3 220	700	81	20	55	279 912
Pozabilansowe instrumenty finansowe	30 579	20 605	4 480	48 053	11 836	3 979	103 216
Razem pozycje pozabilansowe	1 621 792	44 150	9 599	48 134	11 856	4 034	1 718 110

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Zaangażowanie walutowe w podziale na poszczególne rodzaje aktywów, zobowiązań i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2020 roku

	Waluta						Razem
	PLN	EUR		USD		Pozostałe waluty	
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	
Aktywa							
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 396 101	499 731	108 289	6 144	1 635	2 022	1 903 998
Należności od innych banków	72 507	397 719	86 183	151 373	40 276	75 725	697 324
- wyceniane w zamortyzowanym koszcie	72 507	397 719	86 183	151 373	40 276	75 725	697 324
Należności z tytułu leasingu finansowego	447 742	18 359	3 978	0	0	0	466 101
Papiery wartościowe:	16 923 306	163	35	88 960	23 670	0	17 012 429
- przeznaczone do obrotu	10 545	0	0	0	0	0	10 545
- obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	224 044	0	0	88 960	23 670	0	313 004
- wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	6 627 521	0	0	0	0	0	6 627 521
- wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	10 636	163	35	0	0	0	10 799
- wyceniane w zamortyzowanym koszcie	10 050 560	0	0	0	0	0	10 050 560
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	7 564 419	494 972	107 257	12 262	3 263	0	8 071 653
- obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	199 459	0	0	0	0	0	199 459
- wyceniane w zamortyzowanym koszcie	7 364 960	494 972	107 257	12 262	3 263	0	7 872 194
Pozostałe aktywa	808 864	188	41	14	3	0	809 066
Razem aktywa	27 212 939	1 411 132	305 783	258 753	68 847	77 747	28 960 571

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

cd. Zaangażowanie walutowe w podziale na poszczególne rodzaje aktywów, zobowiązań i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2020 roku

	Waluta						Razem
	PLN	EUR		USD		Pozostałe waluty	
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego i innych banków	22 142 794	1 215 183	263 323	218 810	58 219	62 281	23 639 068
Zobowiązania wobec klientów	3 458 671	179 562	38 910	37 587	10 001	11 834	3 687 654
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	431 822	0	0	0	0	0	431 822
Pozostałe zobowiązania	382 938	162	35	6	1	0	383 106
Razem zobowiązania	26 416 225	1 394 907	302 268	256 403	68 221	74 115	28 141 650
Kapitał własny	818 921	0	0	0	0	0	818 921
Razem zobowiązania i kapitał własny	27 235 146	1 394 907	302 268	256 403	68 221	74 115	28 960 571
Pozycje pozabilansowe							
Zobowiązania pozabilansowe udzielone	1 413 668	28 662	6 211	45	12	0	1 442 375
Zobowiązania pozabilansowe otrzymane	244 348	6 364	1 379	2 067	550	154	252 933
Pozabilansowe instrumenty finansowe	148 455	116 270	25 195	88 180	23 462	2 821	355 726
Razem pozycje pozabilansowe	1 806 471	151 296	32 785	90 292	24 024	2 975	2 051 034

51.4. Ryzyko operacyjne

Definicja ryzyka operacyjnego

Ryzyko operacyjne w Grupie Kapitałowej definiuje się jako ryzyko wystąpienia strat wynikających z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów informatycznych lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmujące również ryzyko prawne.

Organizacja systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym

System zarządzania ryzykiem operacyjnym wdrożono według postanowień:

- 1) Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach;
- 2) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych;
- 3) Rekomendacji M dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach, stanowiącej załącznik do uchwały Nr 8/2013 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 8 stycznia 2013 roku;
- 4) Rekomendacji Z, dotyczącej zasad ładu wewnętrznego w bankach, stanowiącej załącznik do uchwały Nr 289/2020 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 29 października 2020 roku;
- 5) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe;
- 6) Wytycznych EBA z dnia 19 lipca 2018 roku dotyczących testów warunków skrajnych przeprowadzanych przez instytucje.

Funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie Kapitałowej odbywa się na podstawie:

- 1) Strategii zarządzania ryzykiem bankowym w Banku BPS S.A.;
- 2) Polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.;
- 3) Instrukcji zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie Kapitałowej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.;
- 4) Instrukcji Zasady nadzoru nad ryzykiem związanym z działalnością Spółek zależnych Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie Kapitałowej jest optymalizacja efektywności operacyjnej poprzez obniżenie strat operacyjnych, racjonalizację kosztów, zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji na zdarzenia wewnętrzne i zewnętrzne oraz zapewnienie bezpiecznego i ciągłego funkcjonowania Banku i spółek.

Do najistotniejszych zadań w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym w podmiotach Grupy Kapitałowej należą – w przypadku:

- 1) Rady Nadzorczej – nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ocena adekwatności i skuteczności tego systemu;
- 2) Zarządu – nadzór nad opracowaniem, wprowadzeniem i aktualizacją procedur w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym, zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie właściwego procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz zapewnienie zgodności wdrożonych zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym z zasadami przyjętymi w Grupie Kapitałowej;
- 3) Komitetu Ryzyka Operacyjnego w Banku – wydawanie opinii w zakresie: systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym podmiotów Grupy Kapitałowej, projektów umów outsourcingu czynności bankowych lub maklerskich powierzanych przez Bank spółkom, możliwości odstąpienia spółki w zakresie wprowadzenia zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, wydawanie rekomendacji dla podmiotów Grupy Kapitałowej, mających na celu poprawę procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz mitygację ryzyka operacyjnego;
- 4) Departamentu Zgodności w Banku – koordynowanie działań Banku związanych z nadzorem nad ryzykiem dotyczącym działalności podmiotów Grupy Kapitałowej, koordynowanie przepływu informacji w ramach Grupy Kapitałowej związanych z działalnością podmiotów;

- 5) Biura Ryzyka Operacyjnego w Banku – opiniowanie projektów wewnętrznych aktów prawnych regulujących zarządzanie ryzykiem operacyjnym w podmiotach Grupy Kapitałowej, określanie rodzaju narzędzi stosowanych do pomiaru ryzyka operacyjnego w Grupie Kapitałowej, obliczanie skonsolidowanego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego dla Grupy Kapitałowej, ocena istotności ryzyka operacyjnego i szacowanie kapitału wewnętrznego z tytułu tego ryzyka w II filarze dla Grupy Kapitałowej, merytoryczne administrowanie systemem wspierającym proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie Kapitałowej, szkolenia z zakresu ryzyka operacyjnego dla podmiotów Grupy Kapitałowej, ocena wielkości i profilu ryzyka operacyjnego związanego z działalnością podmiotów Grupy Kapitałowej oraz ocena wpływu ryzyka operacyjnego generowanego przez te podmioty na poziom i profil ryzyka Banku;
- 6) stanowisk dedykowanych do zarządzania ryzykiem, w tym Menadżera ryzyka w spółce zależnej – bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym poprzez m.in. ewidencję zdarzeń operacyjnych, monitorowanie i raportowanie Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej na temat poziomu ryzyka operacyjnego;
- 7) pozostałych pracowników Grupy Kapitałowej – identyfikacja i ewidencja zdarzeń operacyjnych, podejmowanie działań mających na celu mitygację ryzyka operacyjnego.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie, raportowanie oraz redukcję tego ryzyka.

Ryzyko operacyjne w Grupie Kapitałowej jest identyfikowane ex post poprzez ewidencję zdarzeń operacyjnych oraz ex ante poprzez samoocenę ryzyka operacyjnego oraz analizy scenariuszowe. Identyfikacja ryzyka operacyjnego ex ante ma na celu zapobieganie powstawaniu nieakceptowanego poziomu ryzyka operacyjnego w procesach realizowanych przez Grupę Kapitałową.

Poziom rzeczywistego ryzyka operacyjnego jest mierzony za pomocą wskaźników wykorzystania limitów tolerancji w ramach ustalonego apetytu na ryzyko oraz za pomocą wskaźników KRI, dla których określono dopuszczalne limity wartości. Limity tolerancji oraz definicje wskaźników KRI i ich progów są opracowywane w oparciu o obserwacje zmian profilu ryzyka operacyjnego w poszczególnych podmiotach Grupy Kapitałowej.

System raportowania przez podmioty Grupy Kapitałowej do Banku na temat poziomu ryzyka operacyjnego obejmuje:

- 1) bieżący raport o istotnych stratach;
- 2) kwartalne raporty o nowych zdarzeniach operacyjnych, korektach do zdarzeń przeszłych i zdarzeniach nierozliczonych);
- 3) kwartalne raporty na temat poziomu wskaźników KRI oraz wykorzystania limitów tolerancji na ryzyko operacyjne;
- 4) roczny raport z wynikami procesu analiz scenariuszowych.

Grupa Kapitałowa stosuje następujące metody ograniczania ryzyka operacyjnego oraz łagodzenia skutków realizacji tego ryzyka:

- 1) odpowiednie zdefiniowanie procesów, produktów, systemów i procedur;
- 2) modyfikowanie procesów w aspekcie redukcji ryzyka operacyjnego do poziomu akceptowalnego;
- 3) wyeliminowanie procesów, produktów, systemów, które generują nieakceptowalne ryzyko;
- 4) mechanizmy kontrolne, m.in. procedury, podział obowiązków, autoryzacja, kontrola dostępu, kontrola fizyczna, szkolenia;
- 5) zabezpieczenia fizyczne i finansowe;
- 6) plany awaryjne.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie Kapitałowej jest wspierany przez system, który służy do ewidencji zdarzeń operacyjnych, definiowania i wyliczania Kluczowych Wskaźników Ryzyka, przeprowadzania procesu samooceny ryzyka operacyjnego oraz analiz scenariuszowych.

Bank oblicza skonsolidowany wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego metodą wskaźnika bazowego

(BIA) zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

Wpływ pandemii Covid-19 na ryzyko operacyjne

W marcu 2020 roku w związku z zagrożeniem epidemiologicznym wywołanym pandemią Covid-19 Bank wdrożył wcześniej przygotowane plany postępowania w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej. W ramach działań kryzysowych powołany został Komitet Kryzysowy Banku, którego zadaniem było koordynowanie niezbędnych działań mających na celu minimalizację zagrożenia oraz zachowanie ciągłości procesów w Grupie Kapitałowej, ze szczególnym naciskiem na procesy krytyczne. Posiedzenia Komitetu odbywały się regularnie przez cały 2021 roku. Komitet Kryzysowy prowadzi bieżący monitoring ryzyka powstania zakłóceń w realizacji wewnętrznych procesów operacyjnych, co umożliwi natychmiastową reakcję i przeciwdziałanie potencjalnym negatywnym skutkom identyfikowanych istotnych zagrożeń.

Podjęmowane przez Grupę Kapitałową działania prewencyjne obejmują, w szczególności:

- 1) wdrożenie odpowiednich procedur operacyjnych w celu zapewnienia niezakłóconej obsługi zrzeszonych banków spółdzielczych w zakresie prowadzonych przez Bank BPS rozliczeń klientów Zrzeszenia przy zachowaniu szczególnych zasad bezpieczeństwa;
- 2) wdrożenie dodatkowych środków bezpieczeństwa infrastruktury technicznej w związku ze wzmożoną liczbą incydentów związanych z naruszeniem bezpieczeństwa informatycznego w okresie epidemii;
- 3) maksymalną realokację pracowników poprzez wykorzystanie trybu pracy zdalnej z miejsca ich zamieszkania, przy użyciu środków bezpieczeństwa IT i ochrony danych;
- 4) modyfikację zasad obsługi klientów w oddziałach Banku, w tym skrócenie czasu pracy w celu ochrony pracowników i klientów oraz zminimalizowania ryzyka zarażenia wirusem;
- 5) ograniczenie pracy stacjonarnej wyłącznie do przypadków, gdy jest to operacyjnie niezbędne, w szczególności w celu zabezpieczenia działalności operacyjnej;
- 6) ograniczenie do niezbędnego minimum podróży służbowych i spotkań z klientami oraz bezpośrednich wewnętrznych spotkań służbowych pracowników na rzecz przejścia na kontakty z użyciem kanałów elektronicznych (telekonferencje lub videokonferencje);
- 7) prowadzenie stałych akcji informacyjnych przypominających zasady zachowania środków ostrożności zalecanych przez Ministerstwo Zdrowia i inne powołane do tego celu instytucje, zarówno w godzinach pracy, jak i w życiu prywatnym.

Pandemia Covid-19 oraz wprowadzane w związku z nią obostrzenia miały szczególny wpływ na spółki Grupy Kapitałowej, które prowadzą działalność uzdrowiskową.

W dniu 26 października 2020 roku Prezes Rady Ministrów po raz drugi ogłosił wprowadzenie na terenie Rzeczypospolitej Polskiej obostrzeń, spowodowanych wzrostem ilości zakażeń COVID-19. Nastąpiło ponowne zawieszenie działalności uzdrowiskowej, a z końcem grudnia zamknięto działalność hotelarską i gastronomiczną.

Na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 lutego 2021 roku oraz Rozporządzenia z dnia 22 lutego 2021 roku od połowy marca uzdrowiska wznowiły prowadzenie działalności w zakresie leczenia uzdrowiskowego (NFZ) oraz wznowiły możliwość wykonywania usług rehabilitacyjnych realizowanych w ramach zamówień udzielanych przez ZUS.

Opisane powyżej środki pozwoliły na zachowanie ciągłości działania przez Bank oraz podmioty zależne, a kluczowe procesy są realizowane bez zakłóceń.

52. Zarządzanie kapitałem

W roku 2021 funkcjonowanie systemu zarządzania kapitałem w Grupie Kapitałowej opierało się na poniższych regulacjach zewnętrznych:

- 1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych z późn. zm. (dalej: Rozporządzenie CRR);
- 2) Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym z późn. zm. (dalej: Ustawa Makro);
- 3) Ustawa Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku z późn. zm. (dalej: Ustawa);
- 4) Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (dalej: Rozporządzenie MRiF);
- 5) Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach (od dnia 11 czerwca 2021 roku z wyjątkiem § 18 pkt 6, który wszedł w życie z dniem 28 czerwca 2021 roku oraz § 14 ust. 2 i § 22 ust. 4, które weszły w życie z dniem 31 grudnia 2021 roku);
- 6) Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 27 lipca 2021 roku w sprawie szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego oraz dokonywania przez bank przeglądów strategii i procedur szacowania i stałego utrzymywania kapitału wewnętrznego (od dnia 4 sierpnia 2021 roku).

Zarządzanie adekwatnością kapitałową obejmuje pomiar, monitorowanie, raportowanie, limitowanie i kontrolę adekwatności kapitałowej, efektywną alokację kapitału oraz procedury awaryjne, warunkujące spełnienie wymagań regulacyjnych w zakresie wymogów kapitałowych oraz kapitału wewnętrznego.

W Grupie Kapitałowej istnieje udokumentowany proces zarządzania kapitałem i monitorowania kapitału, funkcjonujący na podstawie Polityki zarządzania kapitałem w Banku BPS S.A. oraz Grupie Kapitałowej Banku BPS S.A. (dalej: Polityka) oraz Instrukcji funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) w Banku BPS S.A. oraz Grupie kapitałowej Banku BPS S.A. (dalej: Instrukcja ICAAP).

Polityka określa przede wszystkim zasady zarządzania kapitałem w sytuacjach normalnych i awaryjnych, preferowaną strukturę funduszy własnych oraz długoterminowe cele kapitałowe, jak również ma na celu zapewnienie właściwego procesu zarządzania ryzykiem oraz wskazanie poziomu ryzyka wyrażonego w postaci limitów na poszczególne jego rodzaje. Wysokość tych limitów wyznacza akceptowalny apetyt na ryzyko zatwierdzany przez Radę Nadzorczą Banku.

Celem zarządzania kapitałem jest:

- 1) utrzymanie funduszy własnych na poziomie zgodnym z przepisami prawa, a także zabezpieczającym zidentyfikowane ryzyka istotne, występujące w działalności Grupy Kapitałowej;
- 2) sukcesywne zwiększanie poziomu funduszy własnych w celu umożliwienia dalszego rozwoju działalności i wzmocnienia pozycji na polskim rynku usług bankowych;
- 3) utrzymywanie kapitału na poziomie, który pozwoli na zapewnienie optymalnej obsługi zrzeszonych banków spółdzielczych;
- 4) efektywne wykorzystanie istniejącego kapitału między innymi poprzez optymalizowanie działalności w kierunku rozwoju produktów o oczekiwanym poziomie absorpcji kapitału.

Instrukcja ICAAP opisuje proces zarządzania kapitałem i monitorowania kapitału, zawiera wytyczne dotyczące zasad oceny istotności poszczególnych rodzajów ryzyka oraz metody wyznaczania kapitału wewnętrznego na ich pokrycie. Ocena adekwatności kapitału służy zapewnieniu utrzymywania jego poziomu w wysokości skorelowanej z profilem ryzyka Grupy Kapitałowej. Pozwala na dostosowanie wielkości funduszy własnych Grupy Kapitałowej do poziomu i rodzaju ryzyka na jaki jest narażona oraz do charakteru, skali i złożoności

prowadzonej działalności.

Odpowiedzialność za skuteczność systemu zarządzania kapitałem i ryzykiem ponosi Zarząd Banku, wspierany przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, natomiast Rada Nadzorcza Banku ostatecznie zatwierdza procesy uregulowane w przedmiotowych dokumentach.

Zarówno Polityka, jak i Instrukcja ICAAP podlegają corocznemu przeglądowi i weryfikacji w celu ich dostosowania do przepisów zewnętrznych, zmian profilu ryzyka Grupy Kapitałowej, jak również otoczenia gospodarczego w którym funkcjonuje.

W procesie wyliczania adekwatności kapitałowej stosuje się konsolidację ostrożnościową, która, zgodnie z Rozporządzeniem CRR obejmuje jedynie podmioty spełniające definicję instytucji, instytucji finansowej lub przedsiębiorstwa usług pomocniczych. Z konsolidacji ostrożnościowej (zgodnie z art. 19 ust. 1 Rozporządzenia CRR) wyłączone są podmioty, których łączna wartość aktywów i pozycji pozabilansowych jest niższa niż 10 mln EUR.

Fundusze własne dla potrzeb adekwatności kapitałowej

Fundusze własne Grupy Kapitałowej stanowią sumę kapitału Tier I i kapitału Tier II. W skład kapitału Tier I wchodzi kapitał podstawowy Tier I. Grupa Kapitałowa nie posiada kapitału dodatkowego Tier I.

W skład kapitału podstawowego Tier I wchodzi:

- 1) instrumenty kapitałowe;
- 2) agio emisyjne związane z instrumentami kapitałowymi;
- 3) zyski zatrzymane;
- 4) skumulowane inne całkowite dochody;
- 5) kapitał rezerwowowy;
- 6) fundusze ogólnego ryzyka bankowego.

Kapitał podstawowy Tier I korygowany jest o:

- 1) korekty w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych;
- 2) wartości niematerialne wycenione według wartości bilansowej;
- 3) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i wynikające z różnic przejściowych;
- 4) inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I (wynikające z zastosowania MSSF9).

W skład kapitału Tier II wchodzi zobowiązania podporządkowane.

Struktura funduszy własnych Grupy Kapitałowej

	31.12.2021	31.12.2020*
Kapitał Tier I	768 700	722 552
Kapitał podstawowy Tier I	768 700	722 552
Instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał podstawowy Tier I	723 202	679 472
Zyski zatrzymane	-88 471	-79 289
Inne całkowite dochody	10 292	10 291
Kapitał rezerwowy	116 937	107 367
Fundusze ogólnego ryzyka bankowego	24 500	24 500
Korekty w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych	-3 330	-7 096
Wartości niematerialne	-24 169	-22 364
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i wynikające z różnic przejściowych	-1 610	-6 218
Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	11 349	15 889
Kapitał dodatkowy Tier I	0	0
Kapitał Tier II	280 941	362 912
Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II	280 941	362 912
Fundusze własne	1 049 641	1 085 464

* dane dotyczące struktury funduszy własnych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2020 roku zostały przekształcone według konsolidacji ostrożnościowej zgodnie z Rozporządzeniem CRR.

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko oraz wskaźniki kapitałowe

Przy wyliczaniu kwoty ekspozycji z tytułu ryzyka kredytowego Grupa Kapitałowa stosuje metodę standardową (SA), obejmującą wykorzystanie parametrów regulacyjnych wskazanych w Rozporządzeniu CRR. W zakresie ryzyka operacyjnego Grupa Kapitałowa wykorzystuje metodę wskaźnika bazowego BIA (Basic Indicator Approach). W obszarze ryzyka rynkowego oraz ryzyka z tytułu korekty wyceny kredytowej Grupa Kapitałowa wykorzystuje metody standardowe, zgodnie z wymogami regulacyjnymi określonymi w wyżej wymienionym Rozporządzeniu.

W zakresie współczynników kapitałowych, minimalne poziomy wyznaczone dla Grupy Kapitałowej wynoszą odpowiednio:

- 1) 7,1 % dla współczynnika kapitału podstawowego Tier I (CET1);
- 2) 8,6 % dla współczynnika kapitału Tier I (T1);
- 3) 10,6 % dla łącznego współczynnika kapitałowego (TCR);
- 4) 3,0 % dla wskaźnika dźwigni (LR).

Powyższe wskaźniki uwzględniają wymogi wynikające z:

- 1) art. 92 ust 1 Rozporządzenia CRR, który zobowiązuje Grupę Kapitałową do ich utrzymywania na poziomie co najmniej:
 - a) 4,5 % dla CET1;
 - b) 6,0 % dla T1;
 - c) 8,0 % dla TCR;
 - d) 3,0 % dla LR.
- 2) buforów kapitałowych, stanowiących zgodnie z Ustawą Makro, wartości procentowe łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko obliczonej zgodnie z art. 92 ust. 3 Rozporządzenia CRR, ustalone w wysokości:
 - a) 0,0 % dla bufora antycyklicznego – wartość utrzymywana na niezmiennym poziomie od dnia 1 stycznia 2016 roku;

- b) 2,5 % dla bufora zabezpieczającego – miara zwiększona od dnia 1 stycznia 2019 roku z poziomu 1,875 % obowiązującego w roku 2018;
- c) 0,0 % dla bufora ryzyka systemowego – wartość zmieniona Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 18 marca 2020 roku, uchylającym Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 września 2017 roku, ustanawiające jego poziom w wysokości 3,0 %;
- d) 0,1 % dla bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym (O-SII) nałożonego na Bank BPS S.A. – poziom zwiększony decyzją Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 14 października 2019 roku z wysokości 0,0 % (nałożony na Bank BPS S.A. w 2016 roku w drodze indywidualnej decyzji bufor podlega corocznemu przeglądowi i weryfikacji).

Na dzień 31 grudnia 2021 roku Grupa Kapitałowa utrzymywała fundusze własne na poziomie 1.049.641 tys. zł oraz łączną kwotę ekspozycji na ryzyko w wysokości 6.595.718 tys. zł. Współczynnik TCR wyniósł 15,9 %, natomiast współczynniki CET1 oraz T1 osiągnęły wartość 11,7 %. Powyższe wskaźniki ukształtowały się powyższej obowiązujących progów nadzorczych.

Jednocześnie, począwszy od dnia 28 czerwca 2021 roku - zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. d) Rozporządzenia CRR - Grupa Kapitałowa zobowiązana jest do spełniania wymogu w zakresie utrzymywania wskaźnika dźwigni (LR Leverage ratio) na poziomie nie niższym niż 3 %. Wskaźnik ten stanowi relację kapitału Tier I do miary ekspozycji całkowitej uwzględniającej aktywa bilansowe oraz udzielone zobowiązania pozabilansowe. Na dzień 31 grudnia 2021 roku Grupa Kapitałowa utrzymywał kapitał Tier I na poziomie 768.700 tys. zł, natomiast miarę ekspozycji całkowitej w wysokości 24.817.467 tys. zł. Wskaźnik LR ukształtował się na poziomie 3,1 %, tj. wyższym od minimalnego wymogu o 0,1 pp.

Ekspozycja na ryzyko i wskaźniki kapitałowe

	31.12.2021	31.12.2020*
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	6 595 718	7 538 326
Kwota ekspozycji na ryzyko w odniesieniu do ryzyka kredytowego	5 716 035	6 610 258
Kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka operacyjnego	832 374	841 748
Kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka rynkowego	47 180	86 304
Kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu korekty wyceny kredytowej	129	16
Miara ekspozycji całkowitej	24 817 467	-
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	11,7%	9,6%
Współczynnik kapitału Tier I	11,7%	9,6%
Łączny współczynnik kapitałowy	15,9%	14,4%
Wskaźnik dźwigni	3,1%	-

* dane dotyczące ekspozycji na ryzyko kapitałowe i wskaźników kapitałowych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2020 roku zostały przekształcone według konsolidacji ostrożnościowej zgodnie z Rozporządzeniem CRR.

Minimalny poziom funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowalnych - MREL (Minimum requirement for own fund end eligible liabilities)

Pismem z dnia 16 listopada 2021 roku Bankowy Fundusz Gwarancyjny (dalej: BFG) poinformował o przeprowadzonym przeglądzie planu restrukturyzacji oraz o konieczności jego aktualizacji, określając równocześnie cele śródkresowe MREL, które Grupa Kapitałowa powinna spełnić do końca każdego roku kalendarzowego w okresie dojścia do poziomu docelowego, wyznaczonego na dzień 1 stycznia 2024 roku.

Wyznaczone dla Grupy Kapitałowej wymogi MREL opierają się na strategii bail-in, tj. umorzeniu lub konwersji zobowiązań, wskazanej przez BFG jako preferowany instrument przymusowej restrukturyzacji. Zgodnie z art. 97 ust. 2b ustawy o BFG, MREL wyrażony został jako odsetek:

- 1) łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko, obliczonej zgodnie z art. 92 ust. 3 Rozporządzenia CRR

(MREL_{TREA}),

2) miary ekspozycji całkowitej, obliczonej zgodnie z art. 429 i 429a Rozporządzenia CRR (MREL_{TEM}). Grupa Kapitałowa zobowiązana jest do spełniania obu wymogów jednocześnie.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku Grupa Kapitałowa spełniła pierwszy śródkresowy cel MREL przypadający na dzień 1 stycznia 2022 roku wyznaczony zarówno w oparciu o łączną kwotę ekspozycji na ryzyko, jak i wyliczony w odniesieniu do miary ekspozycji całkowitej. Osiągnięte przez Grupę Kapitałową wskaźniki były wyższe od wartości określonych na 2022 roku przez BFG.

	31.12.2021*	Wymóg MREL wyznaczony przez BFG 01.01.2022
MREL-TREA - Fundusze własne i zobowiązania kwalifikowalne jak odsetek TREA (%)	17,52%	11,68%
w tym: Fundusze własne i podporządkowane zobowiązania kwalifikowalne (%)	16,29%	11,29%
MREL-TEM - Fundusze własne i zobowiązania kwalifikowalne jak odsetek TEM (%)	4,66%	3,00%
w tym: Fundusze własne i podporządkowane zobowiązania kwalifikowalne (%)	4,33%	3,00%
CBR - wymóg połączonego bufora wyrażony jako % TREA	2,60%	2,60%
Nadwyżka MREL-TREA (uwzględniając CBR)	3,24 pp.	
Nadwyżka MREL-TREA podporządkowanie (uwzględniając CBR)	2,40 pp.	
Nadwyżka MREL-TEM	1,66 pp.	
Nadwyżka MREL-TEM podporządkowanie	1,33 pp.	

* dane wyliczone zgodnie z ROZPORZĄDZENIEM WYKONAWCZYM KOMISJI (UE) 2021/763 z dnia 23 kwietnia 2021 roku ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne do celów stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE w odniesieniu do sprawozdawczości nadzorczej w obszarze minimalnego wymogu w zakresie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowalnych oraz podawania tego wymogu do wiadomości publicznej

Kapitał wewnętrzny

Kapitał wewnętrzny Grupy Kapitałowej wyznaczany jest zgodnie z Rozporządzeniem MRiF, w oparciu o Instrukcję ICAAP. Kapitał wewnętrzny, zgodnie z definicją art. 128 ust 1. pkt 2 Ustawy, stanowi szacowaną kwotę kapitału, niezbędną do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy Kapitałowej oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniając przewidywany poziom ryzyka.

Zgodnie z Instrukcją ICAAP kapitał wewnętrzny Grupy Kapitałowej liczony jest na podstawie konsolidacji zgodnej z MSSF.

W procesie oceny istotności wpływu poszczególnych rodzajów ryzyka na działalność Grupy Kapitałowej oceniane są następujące rodzaje ryzyka: kredytowe, stopy procentowej w księdze bankowej, operacyjne, koncentracji, walutowe, rynkowe instrumentów finansowych w księdze handlowej, płynności, cyklu gospodarczego, kapitałowe, strategiczne, reputacji, modeli, transferowe i kraju, braku zgodności, wyniku finansowego oraz nadmiernej dźwigni.

Dla rodzajów ryzyka ocenionych jako istotne wyznaczony zostaje kapitał wewnętrzny. Wielkość kapitału wewnętrznego Grupy Kapitałowej obliczana jest jako suma wszystkich skwantyfikowanych w jednostkach pieniężnych rodzajów ryzyka.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku kapitał wewnętrzny alokowany został na następujące rodzaje ryzyka: kredytowe, operacyjne, rynkowe, CVA, stopy procentowej w księdze bankowej, modeli i braku zgodności.

Łączna kwota kapitału wewnętrznego oszacowana została na poziomie 743.243 tys. zł, a jego udział w kapitale dostępnym na pokrycie ryzyka wyniósł 72,29 %. Nadwyżka funduszy własnych nad kapitałem alokowanym na

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitalowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

ryzyka Filaru I oraz II pozwoliła na osiągnięcie omawianej relacji na poziomie korzystniejszym zarówno w porównaniu do limitu wynikającego z przepisów nadzorczych, jak i ustalonego w regulacjach wewnętrznych.

Kapitał wewnętrzny

	<u>31.12.2021</u>	<u>31.12.2020</u>
Kapitał wewnętrzny	743 243	904 823
Filar I	575 630	649 747
Filar II	167 613	255 076
Nadwyżka (+) / Niedobór (-) funduszy własnych	284 847	150 439
Kapitał wewnętrzny / fundusze własne (w %)	72,29%	85,74%

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku**

(w tys. zł)

Podpisy

13 kwietnia 2022 roku	Artur Adamczyk Prezes Zarządu	Podpisano podpisem elektronicznym
-----------------------	----------------------------------	--------------------------------------

13 kwietnia 2022 roku	Robert Banach Wiceprezes Zarządu	Podpisano podpisem elektronicznym
-----------------------	-------------------------------------	--------------------------------------

13 kwietnia 2022 roku	Krzysztof Kokot Wiceprezes Zarządu	Podpisano podpisem elektronicznym
-----------------------	---------------------------------------	--------------------------------------

13 kwietnia 2022 roku	Anna Zawada Główny Księgowy Banku	Podpisano podpisem elektronicznym
-----------------------	--------------------------------------	--------------------------------------

Niniejsze sprawozdanie zawiera 168 kolejno ponumerowanych stron.